

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse

Datum: 2026-04-24
Diarienummer: KSN-2026-00839
Kommunstyrelsen

Handläggare:
Eleonore Albenius

Detaljplan för Gottsunda Östra

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. **att** anta detaljplan för Gottsunda östra enligt ärendets bilaga 2 och 3

Ärendet

Plan- och byggnadsnämnden har den 23 april 2026 överlämnat detaljplan för Gottsunda östra till kommunfullmäktige för antagande, se bilaga 1.

Antagandehandlingarna inklusive protokollsutdrag från plan- och byggnadsnämnden redovisas i bilagorna 1 till 4 till ärendet. De enskilda yttranden som inkommit under granskningsperioden återfinns hos plan- och byggnadsnämnden, men sammanfattas och bemöts i granskningsutlåtandet, bilaga 5.

Detaljplanens syfte är att göra det möjligt att utveckla och komplettera Gottsunda med ny bostadsbebyggelse i form av flerbostadshus och radhus, en friliggande förskola samt ett aktivitetsstråk för idrott utomhus. Den tillkommande bebyggelsen ska bidra till förverkligandet av stadsnoden Gottsunda, och göra området mer levande och befolkat genom att flerbostadshus med möjlighet till lokaler i bottenvåningarna placeras nära gatorna. Detaljplanen syftar också till att göra det möjligt att utveckla allmänna platser som gator, gång- och cykelvägar och parker i stadsdelen.

Detaljplanen är en av flera detaljplaner som tillsammans bidrar till att utveckla Gottsundaområdet, och är en del i att förverkliga de förhållningssätt i stadsplaneringen som lyfts i *Planprogram för Gottsundaområdet* i syfte att säkra en långsiktigt hållbar utveckling, genom att ge förutsättningar för arbetsplatser och service, ett mer varierat bostadsutbud samt inkluderande utemiljöer för vistelse, aktiviteter och stadsliv.

Detaljplanen bedöms innebära risk för betydande miljöpåverkan, varför en miljökonsekvensbeskrivning tagits fram, se bilaga 4. Detaljplanen är förenlig med översiktsplanen.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen.

Under planarbetet har barn-, jämställdhets- och näringslivsperspektiven beaktats. Fler bostäder och möjlighet till lokaler centralt i stadsdelen kan öka flödena och ge fler ögon på allmänna platser, vilket i sin tur kan öka tryggheten. Förskolan och allaktivitetsytan är placerad i nära anslutning till gång- och cykelvägnätet vilket innebär att de är enkla och säkra att nå, även för barn och unga.

Plan och byggnadsnämnden beslutade den 23 april 2026 att godkänna förslaget till Detaljplan för Gottsunda Östra.

Föredragning

Planområdet, som utgörs av ett långsmalt område längs med Elfrida Andréés väg, ligger öster om Gottsunda centrum och cirka fem kilometer sydväst om Uppsala centrum. Det avgränsas i norr av Gottsunda allé, i öster av Bäcklösa Natura 2000-område, i söder av Musikparken och i väster av bostadsbebyggelse vid Valthornsvägen. Området är drygt 5,8 hektar stort och omfattar delar av fastigheterna Gottsunda 11:20 och Ultuna 2:25 som båda ägs av Uppsala kommun. Det finns ingen bebyggelse inom planområdet, som karaktäriseras av klippta gräsytor, naturmark och i norr en återvinningscentral som har tillstånd fram till 2035.

Planområdet är en del av ett större område som i översiktsplanen pekas ut för utbyggnad av blandad stadsbebyggelse. Gottsunda allé pekas ut som stadsstråk och Gottsunda centrum utgör en stadsnod i den femkärniga struktur som översiktsplanen baserar stadens framtida utveckling på. Runt stadens stadsstråk och noder ska marken utvecklas med en koncentration av bebyggelse, bostäder, verksamheter och andra funktioner som kompletterar och stärker stadsnoderna. Gottsunda allé planeras att byggas ut som en trädplanterad stadsgata med spårväg, biltrafik samt gång- och cykelvägar. På ömse sidor av stadsstråket planeras nya kvarter med bostäder och lokaler för service och handel, samt offentliga platser så som torg och upprustade parkmiljöer.

Som ett led i att utveckla Gottsunda enligt översiktsplanens intentioner togs *Planprogram för Gottsundaområdet* fram och godkändes av kommunstyrelsen 10 april 2019, § 64. Programmet har ett speciellt fokus på att ge förutsättningar för en socialt stärkande stadsmiljö som motverkar segregation och främjar mötet mellan människor. Detaljplanen är en av flera detaljplaner som tillsammans bidrar till att utveckla den centrala delen av Gottsundaområdet, och de är alla ett led i att förverkliga de stadsbyggnadsgrepp som lyfts i planprogrammet i syfte att främja social hållbarhet. Detaljplanen för Gottsunda östra ger möjlighet till fler arbetsplatser och utvecklad privat och offentlig service, ett sammanhängande nät av stråk av olika karaktär som ger fler vägval och ett mer allsidigt bostadsbestånd samt utemiljöer som erbjuder varierade möjligheter för vistelse, aktiviteter och stadsliv.

Detaljplanen innebär att den nordligaste delen av Elfrida Andréés väg dras om i syfte att friställa byggbar mark för nya bostadskvarter där vägen går idag. I de tre bostadskvarteren kan flerbostadshus och radhus med cirka 350 nya bostäder byggas. Väster om Elfrida Andréés väg, och söder om bostadskvarteren, planläggs en allaktivitetsyta för idrott som även ska fungera som översvämningssyta vid skyfall. Söder om idrottsytan planläggs marken för skoländamål som gör det möjligt att uppföra en friliggande förskola med plats för sex avdelningar och tillhörande gård, i nära anslutning till Musikparken. Totalt omfattar detaljplanen cirka

37 000 kvadratmeter bruttoarea (BTA) varav drygt 1 000 kvadratmeter lokalarea (centrum och förskola). För bebyggelsens elförsörjning reserveras två platser för elnätstationer inom planområdet.

I den västra delen av planområdet planläggs ett smalt område som naturmark då det ansluter till ett område med sparad naturmark utanför planområdet. Syftet är att bevara möjliga livsmiljöer för den fridlysta arten cinnoberbagge. Även marken öster om Elfrida Andréés väg, mot Natura 2000-området Bäcklösa, ska bevaras och planläggs som naturmark.

Detaljplanens syfte och innehåll i detalj framgår av planbeskrivningen, bilaga 2, och plankartan, bilaga 3.

Detaljplanen var utställd för granskning mellan den 10 juni och 15 augusti 2025. Under granskningen inkom drygt 30 yttranden, varav flera var identiska eller snarlika, och några var undertecknade av flera personer. De inkomna yttrandena behandlar i huvudsak bebyggelsens höjd och omfattning, idrottsytans utformning och förskolans placering. Länsstyrelsens synpunkter handlar om planens eventuella påverkan på miljökvalitetsnormer för grundvatten och det angränsande Natura 2000-området.

Ekonomiska konsekvenser

Detaljplanen bedöms vara ekonomiskt genomförbar. Planen innebär att allmän plats övergår till kvartersmark för bostäder, idrottsplats och förskola, vilket ger ett tillskott av byggbar mark som kommunen kan markanvisa och sälja. Kommunen har en markanvisningsstrategi som tydliggör hur kommunens mark inom området Gottsunda stadsnod ska säljas för att möta behov, risker och möjligheter över tid. Kvartersmarken kommer att markanvisas när detaljplanen fått laga kraft.

Detaljplanens genomförande innebär att den totala arean allmän plats minskar till förmån för kvartersmark. Detaljplanen innebär dock att en gata inom planområdet behöver flyttas, att en ny gata tillkommer och att nya gång- och cykelvägar behöver anläggas. De nya gatorna innebär en anläggningskostnad. Anläggningarna finansieras genom intäkter från markförsäljning.

Den justerade allmänna platsen bedöms leda till ökade driftskostnader. Den totala kostnaden för drift- och underhåll av allmän plats som främst utgörs av gator inom planområdet bedöms bli cirka 30% dyrare jämfört med dagens kostnader. Den totala driftskostnaden inom planområdet uppskattas till cirka 300 000 kronor per år.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 24 april 2026
- Bilaga 1, Protokollsutdrag från plan- och byggnadsnämndens sammanträde den 23 april 2026
- Bilaga 2, Planbeskrivning
- Bilaga 3, Plankarta
- Bilaga 4, Miljökonsekvensbeskrivning
- Bilaga 5, Granskningsutlåtande
- Bilaga 6, Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningens påverkan på planförslaget

Stadsbyggnadsförvaltningen

Birgitta Pettersson
stadsdirektör

Christian Blomberg
stadsbyggnadsdirektör

Plan- och byggnadsnämnden

Diarienummer:
PBN 2020-002655

Handläggare:
Eleonore Albenius, Kajsa Reslegård

Planbeskrivning Detaljplan för Gottsunda östra

Utökat förfarande

ANTAGANDEHANDLING

Innehåll

Inledning.....	4
Sammanfattning.....	4
Vad är en detaljplan?	4
Planprocessen	5
Handlingar	6
Antagandehandlingar.....	6
Tidigare ställningstaganden.....	8
Översiktsplan.....	8
Planprogram	9
Detaljplaner	10
Andra kommunala beslut.....	11
Projektdirektiv	11
Markanvisning	12
Planens innehåll.....	12
Planens syfte	12
Planens huvuddrag.....	12
Planområdet.....	13
Stadsbyggnadsvision	15
Stadsbild, bebyggelse och gestaltning.....	16
Skola och förskola	22
Idrott och rekreation	24
Park och natur	24
Trafik och tillgänglighet.....	31
Social hållbarhet.....	39
Klimatfrågor	42
Mark och geoteknik.....	43
Vattenmiljö.....	44
Hälsa och säkerhet.....	53
Teknisk försörjning	60
Motiv till detaljplanens regleringar	62
Användning av mark.....	62
Genomförandefrågor	70
Fastighetsrättsliga frågor	70
Tekniska frågor.....	73
Ekonomiska frågor	77
Organisatoriska frågor.....	78
Planens konsekvenser	81
Strategisk miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kapitel	81
Miljökonsekvenser.....	81

Konsekvenser för hälsa och säkerhet.....	84
Sociala konsekvenser	84
Planens förenlighet med översiktsplanen och miljöbalken	88
Översiktsplanen	88
Miljöbalken	88
Medverkande.....	90

Inledning

Sammanfattning

Planområdet ligger i den östra delen av Gottsunda, direkt söder om Gottsunda allé och i huvudsak väster om Elfrida Andrées väg. Syftet med detaljplanen är att göra det möjligt att utveckla och komplettera Gottsunda med ny bostadsbebyggelse, en förskola och ett aktivitetsstråk för idrott utomhus.

Detaljplanen innebär att en central del av Gottsunda kan utvecklas med drygt 350 nya bostäder, lokaler för centrumverksamheter och en förskola om sex avdelningar. Totalt omfattar detaljplanen cirka 37 000 kvadratmeter bruttoarea (BTA) varav drygt 1 000 kvadratmeter lokalyta (centrum och förskola).

Detaljplanen bedöms tillsammans med andra närliggande planer medföra risk för betydande miljöpåverkan, och en gemensam miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har därför tagits fram för dessa planer. Miljökonsekvensbeskrivningens bedömning är bland annat att detaljplanen kan leda till måttligt negativa konsekvenser för miljöaspekten naturmiljö och positiva konsekvenser för miljöaspekten ytvatten. Detaljplanen överensstämmer med översiktsplanen (ÖP 2016, planeringsstrategi 2023) och är en av flera detaljplaner som tillsammans bidrar till att möjliggöra de planeringsinriktningar som anges i *Planprogram för Gottsundaområdet* (2019).

Vad är en detaljplan?

En detaljplan reglerar vad som får byggas inom ett område och hur mark och vatten ska användas.

Plankartan är den handling som är juridiskt bindande och anger vad som till exempel ska vara allmän plats, kvartersmark, hur bebyggelsen ska regleras med mera. Plankartan ligger till grund för kommande bygglovprövning.

Planbeskrivningens syfte är att beskriva områdets förutsättningar och de förändringar som planen innebär. Planbeskrivningen ska vara ett stöd för att kunna tolka plankartan.

Planprocessen

Detaljplanen handläggs med utökat förfarande enligt plan- och bygglagen (2010:900). Plan- och byggnadsnämnden beslutade om planuppdrag 2020-08-27. Detaljplanen har föregåtts av ett planprogram.

Utökat förfarande:

Ändringar under planprocessen

Synpunkter som inkommit under samråd och granskning har sammanställts och bemötts i en samrådsredogörelse och i ett granskningsutlåtande. Ändringar och revideringar som skett under planprocessens olika skeden redovisas i dessa dokument.

Handlingar

Antagandehandlingar

Planhandlingar

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning
- Samrådsredogörelse webbversion
- Samrådsredogörelse fullständig version
- Granskningsutlåtande webbversion
- Granskningsutlåtande fullständig version*
- Miljökonsekvensbeskrivning, WSP, daterad 2026-03-10
- Särskild handling för miljökonsekvensbeskrivningen

Övriga handlingar

Nedan listas de handlingar som upprättas under planarbetet. Alla utredningar är beställda, granskade och godkända som planeringsunderlag av Uppsala kommun om inte annat anges.

- Undersökning av betydande miljöpåverkan daterad 2020-12-02
- Fastighetsförteckning*
- Biotopskydd alléer, Naturföretaget, daterad 2021-12-08, rev 2022-09-20
- Cinnoberbagge i Gottsunda, Naturcentrum, daterad 2021-12-10
- Dagvattenutredning Gottsunda stadsnod, WSP, daterad 2022-04-13, rev 2025-03-14
- Föroreningsberäkningar Gottsunda stadsstråk etapp 2 och 3, WSP, 2025-01-23
- Förslag till kompensationsåtgärder för förlust av höga naturvärden, Ekologigruppen, daterad 2022-11-04
- Geoteknik, WSP, daterad 2022-05-19
- Geotekniskt PM, WSP, daterad 2024-10-28
- Geoteknik, Detaljerad stabilitetsutredning, WSP, daterad 2025-12-19
- Gestaltningsprogram, Mandaworks och Warm in the Winter, daterad 2024-12-10
- Handelsutredning, WSP, daterad 2022-01-31
- Illustrationsplan, Mandaworks och Warm in the Winter, daterad 2022-06-07, rev 2024-12-16
- Luftkvalitetsutredning, SLB-analys, daterad 2022-05-19
- Markteknisk undersökningsrapport, WSP, daterad 2022-05-19
- Miljöteknisk markundersökningsrapport, Sigma Civil, daterad 2023-01-16
- Naturvärdesinventering, Ekologigruppen, daterad 2021-01-13
- Naturvärdesinventeringar inom Gottsunda stadstråk och Gottsunda östra, Naturföretaget, daterad 2022-11-29
- Naturvärdesinventering av Bäcklösaravinen – Gottsundaprojektet, WSP, daterad 2025-12-16
- Parkerings- och mobilitetsutredning, WSP, daterad 2022-05-13
- Riskbedömning Natura 2000, Ekologigruppen, daterad 2024-05-24
- Skuggstudie, Mandaworks och Warm in the Winter, daterad 2022-05-13, rev 2024-11-01
- Trafikanalys Gottsunda - PM, WSP, daterad 2022-04-06, rev 2024-06-07
- Trafikbullenutredning, Norconsult, daterad 2022-06-03, rev 2025-01-15
- Trafikpromemoria, WSP, daterad 2022-04-21

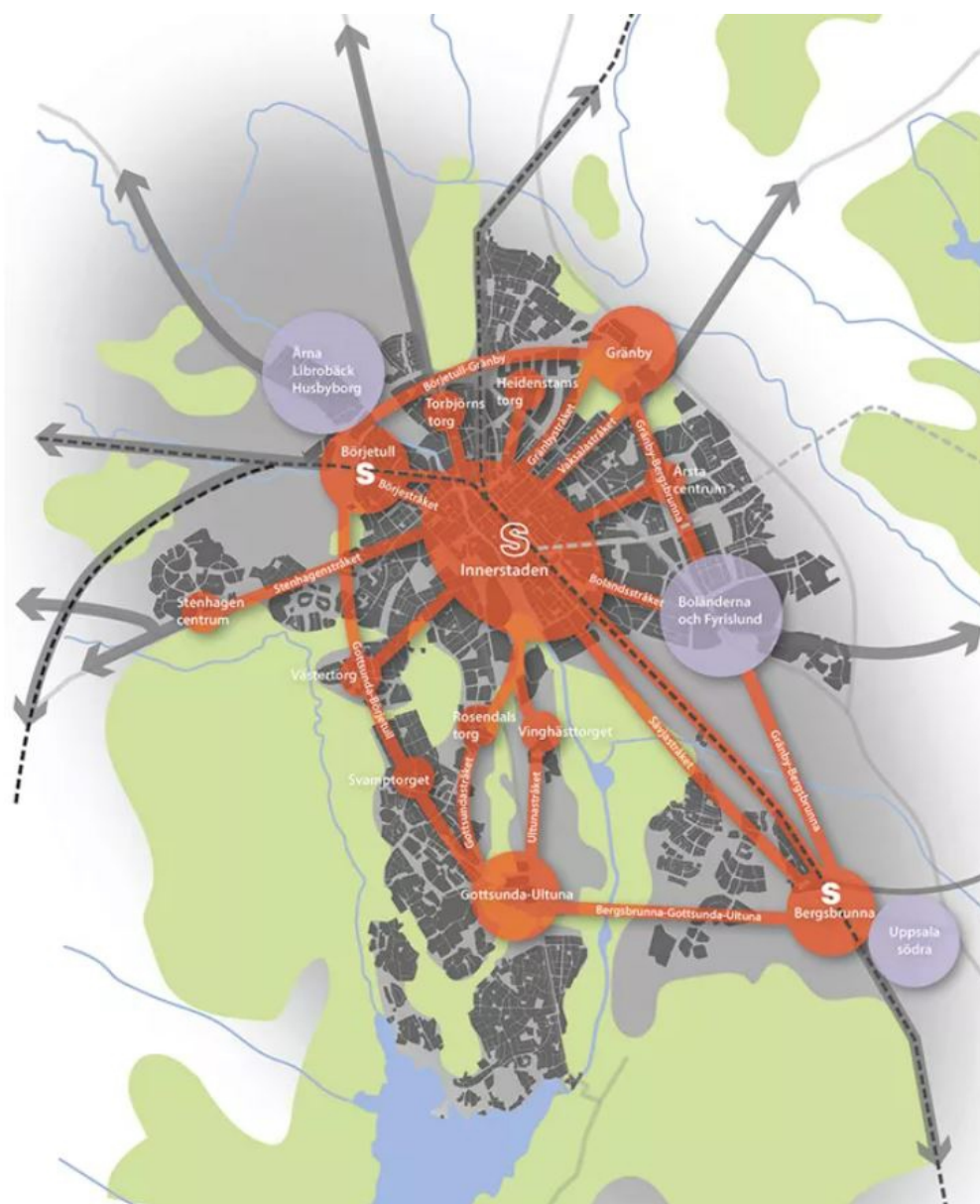
- Utredning kompensationsträd inför dispensansökan biotopskydd, Karavan, daterad 2024-04-17, rev 2025-05-12

Planhandlingarna finns tillgängliga digitalt i Stadshusets Kontaktcenter på Stadshusgatan 2 samt på stadsbiblioteket. Handlingarna finns att ta del av på Uppsala kommuns webbplats www.uppsala.se. Handlingar markerade med * finns inte på webbplatsen på grund av dataskyddsförordningen (GDPR).

Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan

Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun pekar ut de centrala delarna av Gottsunda som en del av dubbelstadsnoden Gottsunda-Ultuna. Gottsunda-Ultuna stadsnod ska utvecklas som en sammanlänkad stadsnod med två tyngdpunkter som stärker varandra. I Gottsunda ligger tyngdpunkten på ett centrum med service, kultur och handel, och i Ultuna en koncentration av nationella forsknings- och undervisningsverksamheter i fokus. Både Gottsunda och Ultuna ska utvecklas med en koncentration av bebyggelse, bostäder, verksamheter och andra funktioner som kompletterar och stärker både stadsnoden och respektive tyngdpunkt.

Figur 1. Utdrag ur Översiktsplan 2016 – noder och stråk i staden.

Varje mandatperiod tar kommunfullmäktige ställning till hur aktuell översiktsplanen är i en så kallad planeringsstrategi. Översiktsplanen ska alltid läsas tillsammans med den senaste planeringsstrategin. Planeringsstrategin godkändes av

kommunfullmäktige 7 november 2023. Översiktsplanens ställningstaganden till markanvändningen, samt utveckling av den byggda miljön, bedömdes då vara tillräckligt aktuella för att översiktsplanen ska anses vara aktuell under innevarande mandatperiod. Vissa detaljer i översiktsplanen har dock bedömts vara inaktuella. Dessa redovisas särskilt i strategin, som också innehåller ett antal förtydliganden samt redovisning av förändrade förutsättningar och anspråk. Den långsiktiga utbyggnadsinriktningen för stadsområdet är att utnyttja de planerade investeringarna i transportinfrastruktur för främst de södra stadsdelarna. Detta ska uppnås genom att möjliggöra cirka 30 000 bostäder och många arbetsplatser. Gottsunda är en del av denna utveckling.

Planprogram

Planprogrammet för Gottsundaområdet, godkänt av kommunstyrelsen i april 2019, redovisar hur 5 000–7 000 nya bostäder, samt arbetsplatser, kollektivtrafikstråk och allmänna platser kan tillkomma i Gottsundaområdet. Programmet beskriver hur olika målpunkter i området knyts ihop av stråk (som till exempel gator och gång- och cykelvägar) och var tillkommande bebyggelse kan uppföras. Den nya bebyggelsen placeras i de mellanrum som finns mellan befintlig bebyggelse och gator, och skapar mervärden i form av levande bottenvåningar, nya arkitektoniska uttryck, ökade flöden och tydliga strukturer. Bebyggelsen föreslås i stor utsträckning koncentreras kring ett nytt stadsstråk längs Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé. I stadsstråket finns utrymme för en kapacitetsstark kollektivtrafik med nya hållplatslägen. Hållplatserna blir viktiga målpunkter, och i anslutning till dem föreslås högre byggnader och nya torg.

Figur 2. Utdrag från markanvändningskartan i *Planprogram för Gottsundaområdet*. Gula fält markerar nya bebyggelseområden.

Detaljplaner

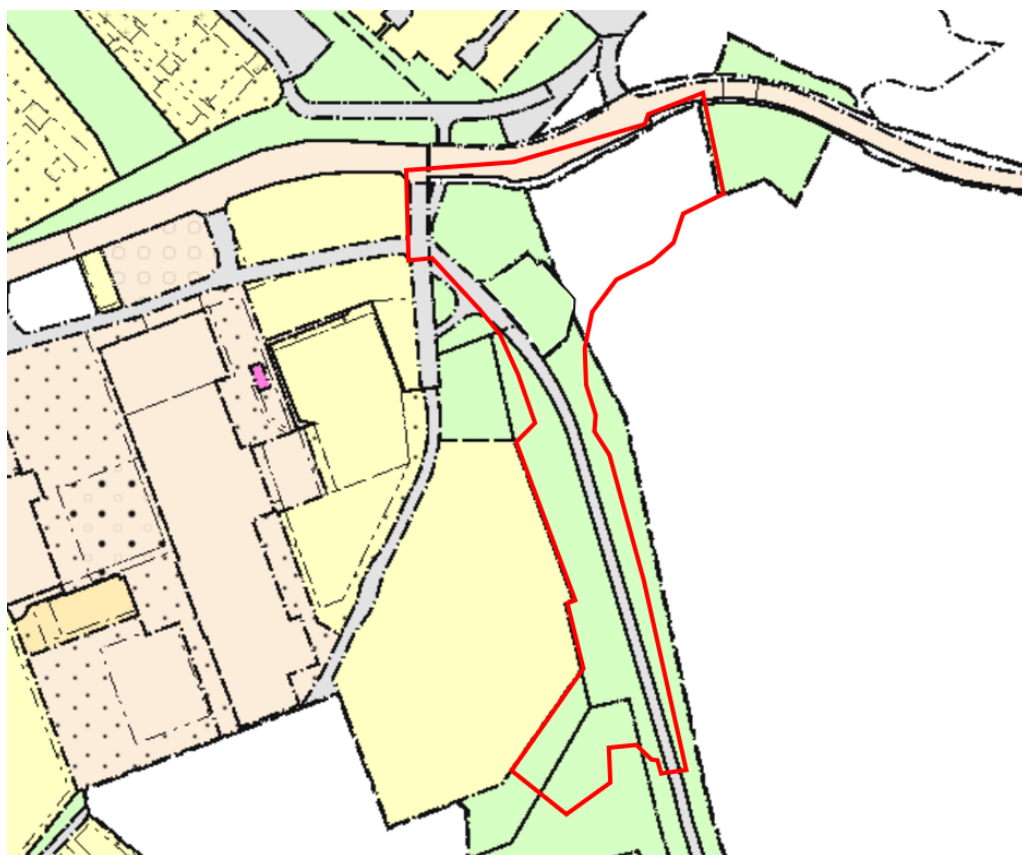
Detaljplanen ersätter hela detaljplanen för:

- Tillfällig återvinningscentral i Gottsunda, 0380K-P2025/3, laga kraft 2025-01-08.

Detaljplanen har genomförandetid fram till 2030-01-08 och syftar till att möjliggöra att återvinningscentralen i Gottsunda kan vara kvar i väntan på en permanent lokalisering av en återvinningscentral i de södra stadsdelarna. Återvinningscentralen har därför ett tidsbegränsat bygglov fram till 2035-01-08. Delar av detaljplanen för Gottsunda östra kommer att kunna genomföras samtidigt som verksamheten är kvar på platsen.

Detaljplanen ersätter även delar av detaljplanerna för:

- Del av Gottsunda centrum, 0380-P2011/13, laga kraft 2011-06-22
- Gottsunda och Ultuna, ny trafikförbindelse, 0380-P2012/22, laga kraft 2012-10-18
- Gottsunda centrum, 0380-405, laga kraft 1973-11-15
- Område öster om Gottsunda centrum, 0380-420, laga kraft 1974-10-08
- Hugo Alfvéns väg, 0380-453, laga kraft 1975-11-26
- Område söder om Gottsunda centrum, 0380-487, laga kraft 1978-12-29

Figur 3. Utdrag ur planmosaiken, det vill säga gällande planer. Gula områden är planlagda för bostäder och beigea områden är centrum eller väg, gröna är park- eller naturområden och gråa fält är gatumark. Vita områden omfattas inte av någon detaljplan. Planområdet är markerat med en röd linje.

Inom den här detaljplanens planområde anger planerna (som är listade ovan) gata, vägslänt, natur, park och plantering. Ingen av detaljplanerna (utöver detaljplanen för tillfällig återvinningscentral) har kvarvarande genomförandetid. När den här detaljplanen får laga kraft upphör tidigare detaljplaner att gälla inom planområdet, men fortsätter att gälla som tidigare utanför det nu aktuella planområdet.

Andra kommunala beslut

Planläggning av kapacitetsstark kollektivtrafik

Planområdet gränsar i norr till planområdet för *Detaljplan för kapacitetsstark kollektivtrafik delsträcka A-B*, som bland annat omfattar Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé. Syftet är att göra det möjligt att bygga ett nytt kapacitetsstarkt kollektivtrafikstråk för spårväg alternativt snabbbussystemet BRT (Bus Rapid Transit) genom flera av Uppsalas södra stadsdelar. Detaljplanen antogs av kommunfullmäktige den 17 juni 2024.

Inriktning för bostäder i Gottsunda och Valsätra

I februari 2021 fattade kommunstyrelsen beslut om *Inriktning för bostäder i Gottsunda och Valsätra*. Inriktningen, som gäller för stadsutvecklingsområdet i beslutat *Planprogram för Gottsundaområdet*, ska vara vägledande vid fortsatt utveckling av området, bland annat för en ökad social hållbarhet.

De insatser som ges som exempel i inriktningsbeslutet följer kommunens övergripande mål och åtgärder, men är nedbrutna för att passa en lokal kontext i Gottsunda och Valsätra. Inriktningen utgår också från tidigare beslutade mål för stadsutvecklingen. För att nå beslutade mål ger inriktningen exempel på ett flertal möjliga verktyg och hur de kan tillämpas. Denna inriktning ska utgöra kunskapsunderlag och vägledning vid kommande markanvisningar, i samverkansavtal med fastighetsägare, vid detaljplaneläggning, i strategiskt bostadsförsörjningsarbete och inom Uppsalahem.

I Uppsala kommun finns ett bostadsförsörjningsprogram med tillhörande handlingsplan, *Bostad för alla*, som innehåller kommunens mål och åtgärder för bostadsförsörjningsarbetet på en kommunövergripande nivå, se mer under *Social hållbarhet*, avsnitt *Bostadsförsörjning*.

Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030

Handlingsplan för Gottsundaområdet 2021–2030 syftar till att etablera en långsiktig och bred samverkan mellan kommunen och verksamma aktörer i området. Samverkan ska bidra med att gemensamt identifiera problem och öka förmågan att hantera de utmaningar som finns i området.

Handlingsplanen innehåller olika mål som ska uppnås till 2025 respektive 2030 och som tydliggör inriktning och visar på ambitionsnivån i nödvändiga förändringar. Målen för 2025 är att Gottsunda inte längre ska finnas med på polisens lista över utsatta områden, samt att civilsamhället ska stärkas och ges bättre förutsättningar för föreningsverksamhet. För 2030 är målen att stadsdelen tillsammans med Valsätra och Bäcklösa ska locka till inflyttning, besökare och etableringar, att de boende i området vill och kan bo kvar, samt att barn och unga i Gottsundaområdet har goda uppväxtvillkor och hög framtidstro. Prioriterade teman för handlingsplanen är: trygghet, barn och ungas uppväxtvillkor, jobb och företagande, samt delaktighet.

Projektdirektiv

Detaljplanen är en av flera pågående planer och delprojekt inom Gottsunda stadsnod. Ett projektdirektiv för stadsutveckling i Gottsunda och Valsätra 2020–2035 togs fram och beslutades i kommunstyrelsen 2019. I projektdirektivet finns mål om att

tillskapa cirka hälften av de bostäder som planprogrammet föreslår genom planläggning av Gottsunda stadsnod.

Markanvisning

Kommunen har tagit fram en markanvisningsstrategi för att tydliggöra hur kommunens mark inom området Gottsunda stadsnod ska säljas. Markanvisningsstrategin har upprättats med utgångspunkten att området är stort och att kommunens utvecklingsområden ska möta många olika behov, risker och möjligheter. Kommunstyrelsen har i februari 2021 beslutat om *Inriktning för bostäder i Gottsunda och Valsätra*, där det uttrycks att det inom stadsnoden i huvudsak inte ska tillskapas några ordinarie hyresrätter. Detta kommer att vara en förutsättning vid försäljningen av kommunens mark i stadsnoden.

Planens innehåll

Planens syfte

Detaljplanens syfte är att göra det möjligt att utveckla och komplettera Gottsunda med ny bostadsbebyggelse i form av flerbostadshus och radhus, en friliggande förskola samt ett aktivitetsstråk för idrott utomhus. Den tillkommande bebyggelsen ska bidra till förverkligandet av stadsnoden Gottsunda, och göra området mer stadsligt genom att flerbostadshus med möjlighet till lokaler i bottenvåningarna placeras nära gatorna. Detaljplanen syftar också till att göra det möjligt att utveckla allmänna platser som gator, gång- och cykelvägar och parker i stadsdelen.

Planens huvuddrag

Detaljplanen innebär att en central del av Gottsunda kan utvecklas med cirka 350 nya bostäder, lokaler för centrumverksamheter och en förskola med sex avdelningar. Totalt omfattar detaljplanen cirka 37 000 kvadratmeter bruttoarea (BTA) varav drygt 1 000 kvadratmeter lokalyta (centrum och förskola). För den befintliga och tillkommande bebyggelsens elförsörjning reserveras två platser inom planområdet för elnätstationer.

Detaljplanen innebär att Elfrida Andrées väg dras om i syfte att friställa byggbar mark för bostäder. Väster om Elfrida Andrées väg planläggs en allaktivitetsyta för idrott som även ska fungera som översvämningssyta vid skyfall. Söder om idrottsytan planläggs marken för skoländamål, i syfte att göra det möjligt att uppföra en friliggande förskola med tillhörande gård.

I den västra delen av planområdet planläggs ett smalt område som naturmark som ansluter till ett område med sparad naturmark utanför planområdet, i syfte att bevara möjliga livsmiljöer för den fridlysta arten cinnoberbagge. Även marken öster om Elfrida Andrées väg, mot Natura 2000-området Bäcklösa, bevaras och planläggs som naturmark.

Detaljplanen är en av flera detaljplaner som tillsammans bidrar till att möjliggöra de planeringsinriktningar som anges i *Planprogram för Gottsundaområdet*. Frågor som exempelvis grönstruktur, gång- och cykelstråk, vägnät, tillgång till förskola och idrott har studerats i programområdets större sammanhängande perspektiv. Därför bör den här detaljplanen betraktas som en del av Gottsundas utveckling tillsammans med intilliggande detaljplaner inom stadsnoden.

Genom att bebyggelsen kompletteras med nya byggnader och att gatustrukturen kopplas ihop genom sammanhängande stråk för gång, cykel, kollektivtrafik och bil, ges förutsättningar för ett ökat stadsliv och en ökad trygghet i stadsdelen. Planområdets betydelse som en del av en nod i staden ställer krav på en genomtänkt gestaltning av byggnader och offentliga rum. Genom aktiva bottenvåningar, med möjlighet till lokaler för centrumverksamhet längs strategiskt viktiga stråk, ska planen bidra till en ökad rörlighet inom Gottsunda och till angränsande områden.

Planområdet

Geografiskt läge och areal

Planområdet ligger öster om Gottsunda centrum, cirka fem kilometer sydväst om Uppsala centrum. Planområdet avgränsas i norr av Gottsunda allé, i öster av Bäcklösa Natura 2000-område, i söder av Musikparken och i väster av bostadsbebyggelse vid Valthornsvägen. Det är drygt 5,8 hektar stort och omfattar delar av fastigheterna Gottsunda 11:20 och Ultuna 2:25 som ägs av Uppsala kommun.

Figur 4. Orienteringskarta som visar planområdets läge i Uppsala. Planområdet markeras med en röd prick.

Figur 5. Planområdet med fastighetsgränser.

Allmän områdesbeskrivning

Gottsundaområdet omfattar stadsdelarna Gottsunda och Valsätra i södra Uppsala som i huvudsak växte fram under det så kallade miljonprogrammet under 1960- och 1970-talet. Området är tydligt präglad av modernismens planeringsideal, och är i stora delar välfungerande med kvaliteter som uppskattas av de boende. Stadsbilden i och runt Gottsunda centrum präglas av funktionsseparerade modernistiska miljöer, där bilen tar ett stort utrymme. Området runt centrumanläggningens norra del har förändrats under 2010-talet. Gottsunda allé har bidragit med en ny koppling mot Bäcklösa, centrumbyggnaden har byggts på och ett antal nya bostadskvarter har tillkommit.

Gottsunda centrum med offentlig och kommersiell service, kulturverksamheter och simhallen är målpunkt för såväl boende i området som besökare från andra delar av Uppsala. Söder om centrumanläggningen finns Gottsundaskolan och fritidsverksamheter för barn och unga. Gottsundaområdet innehåller och omges av flera parker och naturområden. Skogen öster om planområdet har höga naturvärden, och är ett så kallat Natura 2000-område. Där går Gula stigen förbi, och den leder till bland annat Vårdsättra skogs friluftsområde som ligger söder om planområdet.

Figur 6. Flygfoto över Gottsunda med ungefärlig avgränsning för planområdet.

Planområdet utgörs av ett långsmalt område längs med Elfrida Andrées väg. Det finns ingen bebyggelse inom planområdet, som karaktäriseras av klippta gräsytor, naturmark och i norr en återvinningscentral.

I väster gränsar planområdet till bostadsbebyggelsen i Gottsundas östra delar. Planområdet omfattar inte någon skyddad kulturmiljö, men är på grund av sitt läge en del av Gottsundaområdet, som är en miljö av kulturhistoriskt värde. Stadsdelen karaktäriseras av en terränganpassad bebyggelse, där de olika delområdena och kvarteren omges av naturmark, och där även gårdar och mer parklika miljöer präglas av naturen. Ur ett kulturhistoriskt perspektiv är förhållandevis stora delar av Gottsundaområdet känsligt för förändring. Med hänsyn till områdets värden planeras därför ny bebyggelse i första hand längs med huvudstråken. Målsättningen är att värna gröna brynzoner och bevarad naturmark i anslutning till befintlig bebyggelse, så långt som möjligt, samt att genom höjdbegränsningar och släpp mellan byggnader låta de äldre husen synas mellan de nya.

Stadsbyggnadsvision

Planprogrammet för Gottsundaområdet uttrycker en vision som ligger till grund för detaljplaneringen:

Gottsunda är hjärtat i södra Uppsala – en trivsamt och kreativ stadsdel full av liv och rörelse. Mångfald är ett tydligt signum, här finns plats för alla och något för alla – boende såväl som besökare. Området präglas av närhet till arbete, service och grönska. När Gottsunda förändras tillvaratas lokala krafter och idéer från såväl dagens som framtida Gottsundabor.

Stadsbild, bebyggelse och gestaltning

Planområdet breder ut sig i nord-sydlig riktning, på västra sidan av Elfrida Andrées väg. Bostäder är den dominerande markanvändningen i detaljplanens norra del. Bebyggelsen ska utformas med en hög andel bostäder i flerbostadshus, och med möjlighet till centrumlokaler. Den södra delen av planområdet är avsedd för idrott och rekreation samt förskola.

De allmänna platserna inom planområdet utgörs av platser som kopplas samman genom olika stråk. Detaljplanen reglerar allmän plats i form av gator, torg, park och natur.

Stadsbyggnadsstruktur

Planområdet ligger i anslutning till det planerade kollektivtrafikstråket, som genom Gottsunda utgörs av Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé. Kollektivtrafikstråket kopplar ihop Gottsunda stadsnod med andra viktiga noder i Uppsala. Stråket kommer att utformas som en trädplanterad stadsgata med körfält för både kollektiv- och biltrafik, samt gång- och cykelvägar. Gaturummet kommer att gestaltas för att vara trivsamt, tryggt och trafiksäkert. Ambitionen är att Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé även fortsättningsvis kommer att vara väl sammanlänkade med anslutande lokalgator.

Detaljplanen innebär att Elfrida Andrées väg dras om i den norra delen av planområdet för en ny direkt koppling till Gottsunda allé och Slädvägen norrut. I området söder om Gottsunda allé, mellan den nya vägsträckan och Valthornsvägen, möjliggör planen tre bostadskvarter. Kvarteren bidrar till att knyta ihop Gottsundaområdets norra och södra delar. Området söder om bostadskvarteren reserveras för idrotts- och fritidsaktiviteter samt en förskola. Nya cykelvägar och gångstråk kopplar samman området, i syfte att göra det tillgängligt och tryggt.

Bostadskvarteren planeras enligt en princip om halvslutna kvarter. Principen innebär att byggnaderna skärmar av buller från trafiken, medan öppningar och passager mellan husen släpper in ljus på gårdarna. Det innebär också att man kan se gårdarna från de allmänna stråken utanför och tvärtom, vilket kan bidra till trygga bostadsmiljöer. Området innehåller både flerbostadshus och radhus.

Figur 7. Strukturplan över planområdet. Illustration Mandaworks och Warm in the Winter.

Arkitektur och gestaltning

Detaljplanen reglerar inte bebyggelsens utformning i detalj. Ambitionen är att komplettera Gottsundas tidstypiska och i viss mån storskaliga bostadsenklaver med nya bostadshus. Tillsammans kan den befintliga och den nya bebyggelsen bidra till en miljö där olika planeringsideal och arkitektoniska uttryck ges utrymme. Ett gestaltungsprogram har tagits fram inom ramen för stadsutvecklingsprojektet Gottsunda stadsnod, där planområdet utgör en del.

För att skapa trivsamma miljöer där människor vill vistas bör gestaltningen av bebyggelsen ha fokus på upplevelsen i ögonhöjd, det vill säga bottenvåningarna.

Detaljplanen möjliggör lokaler i bottenvåningarna och säkerställer att bostadsentréer ska finnas mot allmän plats, vilket också bidrar till att befolka gatorna. Där bottenvåningen upptas av lokaler för centrumändamål eller parkeringsgarage är det viktigt att även bostadstrapphus får utrymme för att skapa god tillgänglighet. Även portiker och öppningar mellan byggnader är positiva inslag i stadsrummet, då de kan skapa variation och kvaliteter i kvarterens utformning och i stadsbilden. Planen möjliggör portiker och öppningar inom ramen för alla byggrätter, men det är inte tvingande. Höjdskillnader mellan de upphöjda gårdarna och lägre liggande delar av gård eller allmän plats tas med fördel upp genom trappor och/eller ramper i öppningar mellan byggnadskroppar för att säkerställa att man kan ta sig till gårdarna med full tillgänglighet. Höjdskillnader bör gestaltas väl med exempelvis inslag av grönska och terrasseringar.

Figur 8. Visionsbild över Gottsunda allé, med planområdet i mitten av bilden. Detaljplanen styr inte gestaltningen i detalj, bilden visar en möjlig utformning. Illustration Mandaworks och Warm in the Winter.

Figur 9. Visionsbild över gårdsmiljö där delar av gården ligger högre, ovanpå ett parkeringsgarage. Detaljplanen styr inte gestaltningen i detalj, bilden visar en möjlig utformning. Illustration Mandaworks och Warm in the Winter.

Bebyggelsens höjd och taklandskap

Bebyggelsens höjd varierar inom planområdet och inom kvarteren. Radhusbebyggelsen får uppföras upp till en höjd motsvarande tre våningar, och flerbostadshusen kommer att variera mellan i huvudsak tre och sex våningar, med högre byggnader mot mer trafikerade vägar. Förskolan i planområdets södra del kan byggas i två våningar. Detaljplanen styr dock inte hur många våningar som får byggas, utan reglerar hushöjderna genom en bestämmelse om högsta nockhöjd. Nockhöjden är anpassad för att göra det möjligt att bygga stommar av trä (trästommar har fördelar ur ett klimatperspektiv men bjälklagen är tjockare än

konstruktioner av betong). Höjdbestämmelserna är också anpassade så att eventuella verksamhetslokaler i bottenvåningarna ska kunna byggas med en innertakshöjd som uppfyller dagens standard för lokaler.

Detaljplanen styr inte takens form men oavsett takform ska byggnadsdelar, takterrasser och installationer på tak vara väl integrerade i takens gestaltning. De högsta byggnaderna kan med fördel utformas med lutande tak eller med en indragen översta våning för att underlätta för solpaneler och för att ta ner skalan mot gaturummen.

Användning av kvartersmark

Bostäder tillåts inom nästan hela planområdet. Markanvändningen bostäder (B) rymmer alla typer av bostäder av varaktig karaktär. Detaljplanen innebär att cirka 350 bostäder kan byggas inom planområdet.

Centrumverksamhet (C) tillåts i alla bostadskvarter, men inte inom alla byggrätter. Det är en bred bestämmelse som möjliggör många olika verksamheter som till exempel butiker, kaféer, restauranger och gym, men den rymmer även till exempel kontor, tandläkare och läkarmottagning, kulturverksamheter och samlingslokaler.

Fler bostäder i Gottsunda genererar ett behov av skolplatser. Markanvändningen förskola (S₁) tillåts i planområdets södra del, se närmare beskrivning under avsnitt *Skola och förskola*.

Norr om förskoletomten, direkt söder om bostadskvarteren, planläggs mark för en idrottsplats (R₁). Syftet är att möjliggöra en allaktivitetsyta för spontanidrott och rekreation, se närmare beskrivning under avsnitt *Idrott och rekreation*.

Inom planområdet reserveras mark för två elnätstationer (E₁). En i anslutning till bostadskvarteren i norr, och en i anslutning till allaktivitetsytan. De så kallade E-områdena är placerade i anslutning till gatumark (Elfrida Andrées väg) för god åtkomst vid drift och underhåll. Området vid allaktivitetsytan behöver fyllas upp för att byggnaden och angöringsytan ska ligga i nivå med vägen, och inte med den lägre liggande allaktivitetsytan.

Bostadsgårdar och förgårdsmark

För att utemiljön inom kvartersmarken ska kunna bidra till social och ekologisk hållbarhet finns det ett antal kvaliteter som bör eftersträvas. Gårdsstorlek, solljusförhållanden, rumslighet och avgränsning, samt grönska är viktiga aspekter ur både ett ekologiskt och socialt perspektiv. Andra sociala aspekter som barnets bästa, trygghet och trivsel, samt tillgänglighet och användbarhet är också viktiga faktorer att beakta vid utformningen av utemiljön.

Det sammanhängande gårdsrummet ska vara tillräckligt stort för att rymma lek och utevistelse. Storlek och rymlighet är avgörande för hur gården används och för mångfalden av aktiviteter som ryms. Små gårdar används sällan och rymliga gårdar används ofta. Aktuell forskning menar att en bra gård är minst 1 500 kvadratmeter stor, alternativt har 20 kvadratmeter gårdsyta per 100 kvadratmeter bruttoarea bostad. Eventuella takterrasser ska ses som ett komplement och kan inte helt ersätta en gård. Gårdar som i sin helhet utförs på överbyggda parkeringsvåningar kan med rätt utformning få samma kvaliteter som en gård på marken.

Gårdens form och avgränsning har också betydelse. En samlad form, som inte är för långsmal eller uppdelad i för små fragment, är att föredra. Tydliga gränser mot allmän plats är också bra för användbarheten, samt stärker tillhörighet och trygghet.

Växtlighet har betydelse på flera sätt. Grönskan kan bidra till att skapa rumslighet, trygghet och trivsel, men har också ekologiska värden.

Inom planområdet finns det förutsättningar för att skapa bra gårdsmiljöer trots att storleken är något mindre än 1 500 kvadratmeter och trots att de nya bostadsgårdarna helt eller delvis kan komma att anläggas på bjälklag, ovanpå en parkeringsvåning. Strukturen i sig innebär gårdar med tydliga gränser och samlade former, men i vissa delar förekommer höjdskillnader inom gården som behöver hanteras för att innergården ska utgöra en helhet. Planen ger förutsättning för gårdar om 1 200–1 400 kvadratmeter, och för friytor som bedöms vara tillräckligt stora för att rymma lek och utevistelse i och med att bostadsgårdarna även gränsar direkt mot ett parkstråk. En planbestämmelse anger att de inre delarna av kvarteren är avsedda för vistelse och växtlighet, samt att de inte får användas för parkering. Den syftar bland annat till att göra det möjligt att forma sammanhängande gårdsrum med vistelsekvaliteter, även när gården är liten.

Cykelparkering ska i huvudsak ske inomhus så att inte parkerade cyklar dominerar bostadsgårdarna. I delar av kvarteren får bilparkering anordnas, detta för att göra det möjligt att ordna parkering för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga tillräckligt nära entréer i de fall detta inte kan ordnas i parkeringsgarage. Även dessa bör planeras så att de inte dominerar eller begränsar gårdens vistelseytor i för stor utsträckning. För att säkerställa att gårdarna utformas för de boendes vistelse begränsas även möjligheten att bygga komplementbyggnader på gårdarna.

Detaljplanen möjliggör plantering av träd och annan växtlighet på bostadsgårdarna för att tillgodose en kvalitativ utemiljö. Planteringar och växtlighet bidrar till ett gott mikroklimat, ekosystemtjänster, skugga, vistelsevärden, lek och biologisk mångfald. För att bostadsgårdarna, även när de anläggs på bjälklag, ska ha möjlighet till mycket grönska och växtlighet krävs ett tillräckligt jorddjup. Det finns en bestämmelse om att det är tillåtet med fyllning som överskrider angiven högsta nockhöjd. Bestämmelsen syftar till att göra det möjligt att anlägga de växtbäddar och planteringsytor som krävs.

Mot lokalgator anger detaljplanen att det ska finnas förgårdsmark. Djupet varierar, mellan 1 och 2,5 meter. Detaljplanen har dock en flexibilitet som gör det möjligt att göra bredare förgårdsmark längs längre eller kortare sträckor, men det måste då avvägas mot den samlade bostadsgårdens storlek som kan påverkas om byggnaden placeras längre in i kvarteret.

Gårdarnas solljusförhållanden har studerats översiktligt, se mer i avsnittet *Hälsa och säkerhet*.

Gestaltning av allmänna platser

Detaljplanen reglerar allmän plats i form av gator, natur och park. De allmänna platserna inom Gottsunda utgörs av parker och naturområden som kopplas samman genom olika gator och andra stråk för både rörelse och rekreation. Gottsundas gröna karaktär, med sparad naturmark och omgivande skogsområden, ger förutsättningar för en boendemiljö med god tillgång till både allmänna parker och naturområden. Det finns flera allmänna parkmiljöer i Gottsunda som kommer att bevaras och utvecklas. Ett flertal nya allmänna parker, platser och rekreativa stråk planeras också.

Figur 10. Längs med Elfrida Andrées väg planeras en ny gång- och cykelbana. En så kallad flexzon med plats för träd och angöring planeras också. Detaljplanen styr inte gestaltningen i detalj, bilden visar en möjlig utformning. Illustration Mandaworks och Warm in the Winter.

Skola och förskola

Förutsättningar

Ny bostadsbebyggelse i stadsdelen genererar ett behov av skolplatser. I Gottsunda finns flera skolor och förskolor som till stor del kan möta behovet. Skolplatsbehov varierar dock över tid, varför det bör reserveras plats för ännu en förskola i stadsdelen.

Utemiljöns yta och kvalitet vid förskola och grundskola

Utformningen av skolors och förskolors utemiljöer, och utemiljöernas storlek, har betydelse för barns lek, hälsa och möjlighet till utveckling. 2020 tog kommunstyrelsen beslut om en riktlinje för utemiljöns yta och kvalitet vid förskola och grundskola. Riktlinjen ska tillämpas vid planering, projektering och bygglovsgranskning. Enligt riktlinjen ska nya förskolor placeras med närhet till grönområde (till exempel naturområde, stadsdelspark eller kvarterspark) och följande gårdskvaliteter ska alltid uppnås:

- Gården ska erbjuda en varierad miljö och innehålla grönska av naturkaraktär
- Gården ska utgöra en trygg och lekfull miljö som stimulerar fysisk aktivitet
- Gården ska ha ett bra mikroklimat som möjliggör utevistelser i både sol och skugga
- Gården ska utgöra en bra grund för utomhuspedagogik
- Gården ska vara användbar för alla
- Gården ska ha lämpliga ytor för rening och fördröjning av dagvatten

Riktlinjen ställer också krav på friyta. Med friyta avses den yta som barnen kan använda på egen hand vid utevistelse. Ytan ska ligga i direkt anslutning till den eller de entréer som barnen använder för att ta sig in och ut på gården från verksamhetens lokaler. En förskolas eller skolas friyta är alltså inte samma sak som fastighetens storlek undantaget skolbyggnaden. Förrådsbyggnader, bil- och cykelparkering samt ytor för lastning och lossning är otillgängliga för barnen och ingår inte i friytan. Friytekraften för zon 2, stadsbebyggelse där tät stad är målbilden, gäller för stadsdelsnoder som Gottsunda. Friytekraftet är där 30 kvadratmeter per barn i förskola. Forskning visar dock att 3 000 kvadratmeter är ett minsta mått oavsett storlek på barngrupp.

Förändringar

För att möta ett framtida behov av fler förskoleplatser i Gottsunda reserveras en plats i planområdets södra del för en fristående förskola med plats för sex avdelningar, vilket motsvarar 108 barn.

Platsen, som ligger väster om Elfrida Andrés väg i planområdets sydligaste del och ligger i anslutning till Musikparken, utgörs av öppna gräsytor och sparad naturmark. Det markområde som reserveras för förskola är drygt 5 800 kvadratmeter. En förskolebyggnad får uppföras i områdets nordöstra del. Planen medger en byggnadsarea om 1 000 kvadratmeter och en taknockshöjd som motsvarar en byggnad i två våningar. Utöver det får kompletterande bebyggelse, som till exempel förråd, uppföras utanför byggrätten för huvudbyggnaden till en sammanlagd yta om 40 kvadratmeter. Begränsningen av byggrätten syftar till att säkerställa att en tillräckligt stor yta lämnas obebyggd för att kunna rymma såväl förskolegård som plats för angöring, samt andra ytor som inte ska räknas in i barnens friyta.

Vid bedömning av tillräckligt stor friyta bör hänsyn tas till både friytan per barn och till den totala storleken på friytan. I denna del av kommunen är minimikraftet 30 kvadratmeter per barn. Det innebär att den sammanlagda friytan för en förskola med plats för 108 barn, ska vara minst 3 240 kvadratmeter. Storleken på den avsatta ytan (5 800 kvadratmeter) innebär att det finns god marginal att klara friytekraftet när bebyggelse, angöring och andra icke användbara ytor räknats bort.

Inom förskoletomtens södra del finns träd med höga naturvärden som ska bevaras. Den sparade naturmarken kan komplettera anlagda lekytor, den skapar variation och kan också nyttjas i den pedagogiska verksamheten. Uppvuxna träd bidrar till

skugga, svalka och återhämtning. Marklov krävs för fällning av träd större än 30 centimeter på en höjd av 1,1 meter ovan mark.

Området ligger delvis i en lågpunkt. Huvudbyggnaden ska placeras längs Elfrida Andrées väg. Marken kommer då att behöva fyllas upp för att byggnaden och angöringsytan ska hamna i nivå med vägen. Höjdsättning och utformning av förskoletomten behöver utredas i detalj i genomförandeskedet med avseende på dagvatten och skyfallshantering. För att vatten inte ska bli stående på gården ska det ledas till angränsande parkmark och till allaktivitetsytan, som är tänkt att fungera som översvämningssyta vid höga flöden (se även under *Vattenmiljö – grundvatten och dagvatten och Idrott och rekreation*).

Idrott och rekreation

Norr om förskoletomten, direkt söder om bostadskvarteren, planläggs mark för en idrottsplats (R₁). Syftet är att möjliggöra en allaktivitetsyta för spontanidrott och rekreation. Detaljplanen styr inte i detalj hur ytan ska utformas, men inriktningen är att marken ska utformas för både vistelse och växtlighet. Avsikten är att göra det möjligt att utforma platsen för olika utomhusaktiviteter som riktar sig till flera målgrupper. Området får därför inte användas för parkering, och större delen av området får inte bebyggas. Några mindre byggnader som till exempel förråd eller skärmtak får dock uppföras inom den östra delen av ytan.

Området ligger i en lågpunkt och ska därför utformas för att också fungera som översvämningssyta vid kraftig nederbörd (se även under *Vattenmiljö – grundvatten och dagvatten, avsnitt Översvämning*). Hänsyn till detta, inklusive placering av eventuella byggnader, måste tas vid detaljprojekteringen av ytan. Växter i form av träd och buskar ska användas som en del av områdets gestaltning. Dels i syfte att kompensera för träd och annan växtlighet som behöver tas ner och ersättas på annan plats vid utvecklingen av stadsnoden, dels för att stärka ekologiska samband mellan Natura 2000-området i öster och den sparade naturmarken i väster (se även *Park och natur*). Stora träd eller buskar får dock inte placeras inom det så kallade u-området. Anledningen är att ledningarna ska vara lätta att komma åt vid skador och underhåll, och att det dessutom ska vara enkelt återställa marken efter en åtgärd.

Park och natur

Förutsättningar

Gottsundaområdet planlades på 1960- och 1970-talet efter den tidens ideal med sparad natur och parker mellan bostadsenkla. Stadsdelen är omgiven av naturområden och den sammanhängande grönskan ger en bostadsnära natur och platser för lek och rekreation. Den södra delen av planområdet omfattar delar av Musikparken, som är ett parkstråk med stora öppna gräsytor. I det nordöstra hörnet av planområdet finns en del av den så kallade Bäcklösaravinen som är en mindre bäckdal som löper parallellt med Gottsunda allé och omges av yngre lövträd. Bäckens rinner mot öster och övergår en bit utanför planområdet till ett täckdike.

Figur 11. I planområdets nordöstra del finns en mindre bäckdal, Bäcklösaravinen. Bäckdalen ligger i huvudsak utanför planområdet.

I öster gränsar planområdet mot Natura 2000-området Bäcklösa (SE0210291). Naturområdet är en del av ett i översiktsplanen utpekat grönstråk som sträcker sig från de centrala delarna av Uppsala och söderut mot Flottsund. En gång- och cykelväg korsar planområdet från Musikparken i söder via en viadukt under Elfrida Andrées väg och vidare norrut. Via gång- och cykelvägen nås Natura 2000-området Bäcklösa och Gula stigen. Gång och cykelvägen ligger på den östra sidan om Elfrida Andrées väg delvis inom Natura 2000-området, och utgör därmed den upplevda gränsen för skogen. Väster om cykelvägen, i slänten mot återvinningscentralen, finns endast en samling unga aspar.

Riktlinje för naturhänsyn och ekologisk kompensation vid förändrad markanvändning

11 juni 2024 antog kommunstyrelsen *Riktlinje för naturhänsyn och ekologisk kompensation vid förändrad markanvändning*, som är en riktlinje som fastställer ett standardiserat arbetssätt för att minimera förluster av biologisk mångfald vid exploatering. Riktlinjen ska även bidra till att skapa nya värden i de fall kommunala projekt tar naturmark i anspråk. Enligt riktlinjen ska områden med högsta naturvärde (naturvärdesklass 1) undantas från exploatering. Inför ianspråktagande av naturmark i övrigt ska naturvärdena viktas mot projektets betydelse för samhällets utveckling. Skadelindringshierarkin ska då följas för att minska förlust av naturvärden, och ekologisk kompensation är obligatoriskt där kommunen har rådighet (på egen mark).

Riktlinjer för Uppsalas träd

Kommunstyrelsen tog i april 2024 beslut om riktlinjer för Uppsalas träd. Riktlinjerna anger ett förhållningssätt för ett långsiktigt trädbestånd, där träden ges bra förutsättningar att växa och krontäckningen är god. Den genomsnittliga krontäckningen, alltså den andel av markytan som täcks av trädkronor och ger lövskugga, ska vara 30 procent för staden. Stadsträden har betydelse för klimatanpassningen genom att de ger skugga och bidrar till att sänka temperaturen och fördröja kraftiga regn. Stadsträden ger attraktiva stadsmiljöer och är värdefulla för den biologiska mångfalden.

Gottsunda är en stadsdel med förhållandevis många träd, i både natur och parkmiljöer, och krontäckningen överstiger 30 procent.

Naturvärden

Under planprocessen har naturvärdesinventeringar genomförts (Ekologigruppen, 2021 och Naturföretaget, 2022). Planområdet berör flera naturvärdesobjekt, men inget av högsta klass. I den norra delen av planområdet finns objekt 9, 10 och 11. Objekt nummer 11, som omfattar Bäcklösaravinen bedöms ha påtagligt naturvärde (klass 3). Den fridlysta arten vanlig snok har påträffats i området, som bedöms utgöra en god livsmiljö för arten. Ytterligare två områden (naturvärdesobjekt 9 och 10) med naturmark finns i den norra delen av planområdet, i anslutning till Gottsunda allé. Områdena beskrivs i naturvärdesinventeringen som buskmark respektive ruderatmark som kan ha viss betydelse för fåglar och pollinerande insekter. Båda områdena bedöms ha visst naturvärde (klass 4).

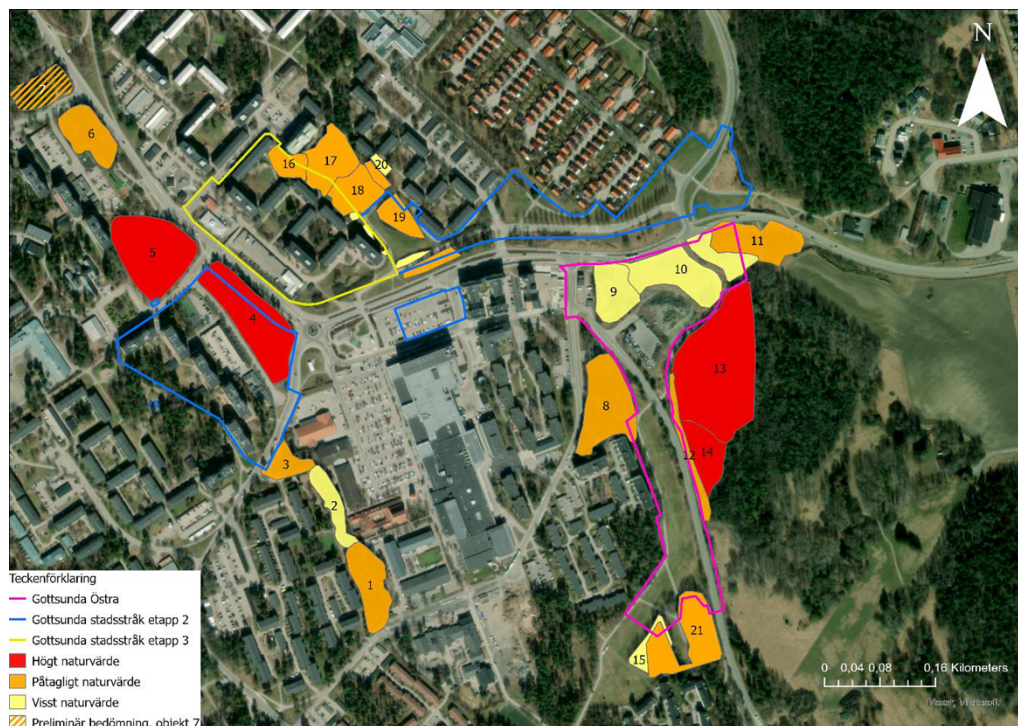
Direkt väster om planområdet finns naturvärdesobjekt 8, som består av ett småkuperat skogsområde som klassats som påtagligt naturvärde (klass 3). Skogen är barrblandskog med tall och ek som de vanligare trädslagen. Tallarna är delvis gamla, uppåt 150 år, medan lövträden är yngre. Vid naturvärdesinventeringen observerades ett fynd av svampen tallticka. Inom området har fynd av den skyddade arten cinnoberbagge påträffats.

I den södra delen av planområdet finns objekt 15 och 21. (Merparten av objekten ligger utanför planområdesgränsen.) Objekt 15 utgörs av en aspskog och är klassat med visst naturvärde (klass 4). Objekt 21 är en lövrik blandskog med små berghällar med förekomst av död ved och enstaka äldre tallar. Den är klassad med påtagligt naturvärde (klass 3).

Mellan Natura 2000-området Bäcklösa och Elfrida Andréés väg finns ett lövskogsbryn (objekt nr 12) som klassats som påtagligt naturvärde (klass 3). Området ligger till en liten del inom planområdet, men till största del inom Natura

2000-området. Floran i området är lundartad och bedöms som intressant för svampar. Cinnoberbagge förekommer i närområdet och inom objektet förekommer lämpliga substrat för arten.

Planområdet som helhet bedöms ha ett måttligt värde, vilket motiveras av områdets bedömda naturvärden och naturvärdesklassade objekt. Området har vissa förutsättningar för artrikedom och rödlistade arter. Objekt 8 och 21 (utanför planområdet) bedöms ha starka ekologiska samband med motsvarande naturtyper inom Natura 2000-området.

Figur 12. Naturvärdesklassade områden från genomförda naturvärdesinventeringar (Ekologigruppen, 2021 och Naturföretaget, 2022). Planområdet markeras med rosa linje.

Inom Gottsundaprojektet har en rapport med förslag till kompensationsåtgärder för förlust av höga naturvärden (Ekologigruppen, 2022) tagits fram, rapporten omfattar både detaljplan för Gottsunda östra och detaljplanerna för Gottsunda stadsstråk. Huvudtemat för åtgärderna är att öka naturvärden kopplade till brynmiljöer och ängsmarker. I rapporten presenterats både generella anpassningar och åtgärder samt platsspecifika åtgärder. Några av de generella åtgärder som presenteras i rapporten är:

- *Bevara och skydda skyddsvärda träd genom god planering och skyddsåtgärder.*
- *Skydda kvarvarande naturmark från markslitage genom kanalisering på stigar och genom att skapa naturliga mötesplatser.*
- *Visa hänsyn i områden med rödlistade arter och naturvårdsarter med mycket högt indikatorvärde.*
- *Spara värdefull död ved.*
- *Beakta ekosystemtjänster i planering och gestaltning.*
- *Arbeten och anslutningsvägar bör planeras så att påverkan på skyddsvärda träd undviks.*
- *Skydda naturliga gräsmarker från slitage från tunga maskiner under anläggningstiden.*

Cinnoberbagge

I många av skogsområdena söder om stadskärnan lever den skyddade arten cinnoberbagge. Arten finns i stort sett bara i Uppsala län och då framför allt i Uppsala kommun. De flesta fynden är gjorda i Uppsalas södra stadsdelar. Eftersom stora delar av den nationella populationen finns i länet och i kommunen har länsstyrelsen i Uppsala län pekat ut arten som en ansvarsart för länet.

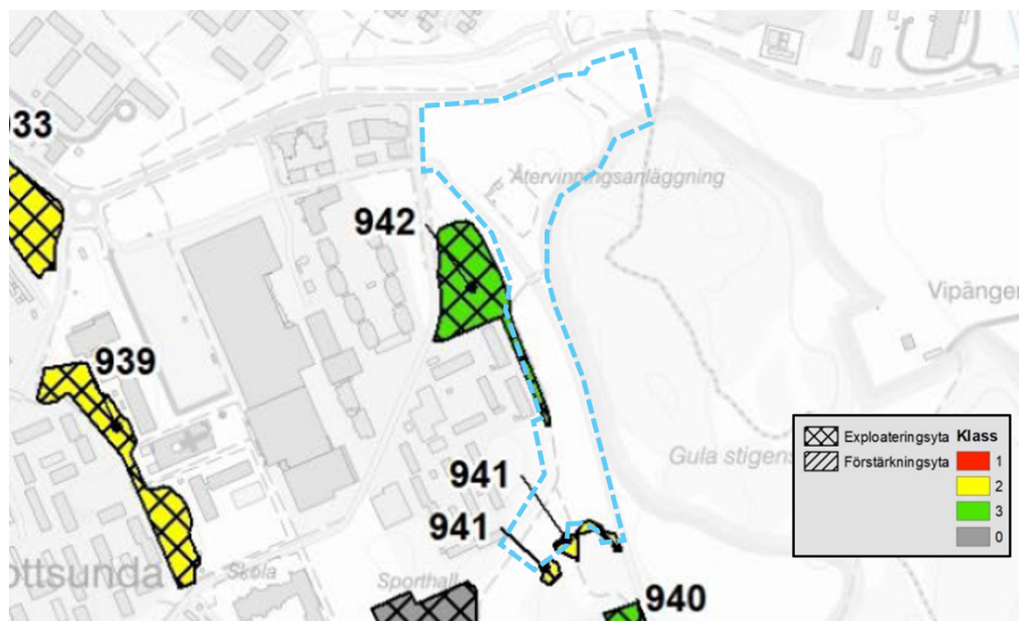
Cinnoberbaggen är rödlistad och klassad som starkt hotad, (EN). Arten är upptagen i bilaga 2 och 4 till EU:s art- och habitatdirektiv och skyddas enligt 4a § artskyddsförordningen. Arten behöver kontinuerlig tillgång på nydöda och lämpliga träd i sin närmiljö. Arten är huvudsakligen knuten till död asp, men har kunnat nyttja almar som substrat under senare år, då många almar dött av almsjukan.

Natura 2000-området öster om planområdet har ett särskilt värde för arten. Bevarandesyftet med Natura 2000-området är att bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för de prioriterade bevarandevärden som anges i bevarandeplanen för området, och arten cinnoberbagge är ett av de värden som anges.

För att säkerställa cinnoberbaggens bevarandestatus i Uppsala samtidigt som stadsutveckling medges, har kommunen startat ett omfattande utredningsarbete. Uppsala kommun har tagit fram en *Skötselplan för förstärkningsytor i och kring Uppsala stad* (Upplandsstiftelsen 2024). Skötselplanen syftar till att gynna cinnoberbagge i utpekade förstärkningsytor inom den lokala populationens utbredningsområde i och kring Uppsala stad. I utredningen ingår en bedömning och klassning av skogsbestånd som bedömts ha förutsättningar att hysa cinnoberbagge. Klassningen är en tregradig skala från klass 1, som utgörs av skogsbestånd som i nuläget har lämplig struktur och karaktär där cinnoberbagge kan leva, till klass 2, som omfattar skogsbestånd som i nuläget är tämligen bra miljö för cinnoberbagge, och klass 3, som har potential att på lång sikt hysa cinnoberbagge.

Planområdet berör en liten del av ett utpekade område med klass 3 (942). Området är en medelåldrig blandskog med gran, tall, björk, asp, sälg, ek och rönn. Några grova aspar och äldre tallar återfinns i området. Skogsområdet ligger till största delen utanför planområdet men sträcker sig längs med planområdets västra gräns.

Planområdets södra del berör ett område med klass 2 (941). Området är ett ungt till medelåldrigt, aspdominerat bryn med inslag av björk, sälg och tall, och med bitvis rik aspföryngring.

Figur 13. Karta över bedömning och klassning av skogsbestånd som bedömts ha förutsättningar att hysa cinnoberbagge. Klassningen är en tre-gradig skala från klass 1, som utgörs av skogsbestånd som i nuläget har lämplig struktur och karaktär där cinnoberbagge kan leva, till klass 2, som omfattar skogsbestånd som i nuläget är en tämligen bra miljö för cinnoberbagge och klass 3 som har potential att på lång sikt hysa cinnoberbagge.

Biotopskydd

Vissa små mark- och vattenområden omfattas av det generella biotopskyddet. Exempel på skyddade biotoper är diken, småvatten, våtmarker, odlingsrösen och alléer. Biotoperna (gäller ej alléer), ska ligga i eller i anslutning till jordbruksmark för att vara skyddade. Jordbruksmarken behöver inte användas för att skyddet ska gälla. Bäcklösaravinen, som till viss del ligger inom planområdet (och inom naturvärdesobjekt 11), omfattas av det generella skyddet, vilket innebär att åtgärder i bäckfåran kan behöva dispens. Dispens från biotopskyddet kan ges av länsstyrelsen om det föreligger särskilda skäl.

Förändringar

Detaljplanen innebär att natur- och parkmark tas i anspråk. Utformningen av planen har anpassats för att påverkan på naturvärden ska bli acceptabel.

Planen innebär att grönytor inom naturvärdesobjekten 9 och 10 tas i anspråk för bebyggelse. Exploateringen innebär att öppen mark med buskar och ruderatmark bebyggs. Området bedöms ha en viss betydelse för pollinerande insekter och fåglar, dock är naturtypen vanligt förekommande i tätortsmiljöer.

Naturvärdesobjekt 8, som är livsmiljö för den fridlysta arten cinnoberbagge, ligger i stort sett helt utanför planområdet. Den begränsade del som omfattas av detaljplanen planläggs som allmän plats, NATUR. Naturvärdesobjekten 15 och 21, ligger också till största delen utanför planområdet, men brynet, som är den del av ett av det objekt som har bäst förutsättningar att hysa cinnoberbagge, berör den planerade förskoletomten. Inom den delen av tomten får inga byggnader uppföras, och för att ta ner träd krävs marklov samt att de är sjuka eller innebär risk för skada. Avsikten är att spara naturmark, som då blir en del i skoltomtens gestaltning.

Natura 2000-området Bäcklösa omfattas inte av detaljplanen, planområdets gräns i öster följer gränsen för Natura 2000. Detaljplanen innebär dock att Elfrida Andrées

väg dras om, vilket medför att mark som ligger inom 30 meter från Natura 2000-områdets gräns, och som huvudsakligen utgörs av nuvarande återvinningsstation, tas i anspråk för väg. En utredning av konsekvenserna för Natura 2000-området har tagits fram under planarbetet (Ekologigruppen 2024) och den föreslagna exploateringen bedöms inte riskera att bevarandeplanens syfte och mål förhindras. Bedömningen baseras på att det avsätts ytor för tillväxt av asp även utanför Natura 2000-området, att arbetsområdet för vägdragning identifieras och avgränsas, att inga etableringsytor tillåts öster om nya delen av Elfrida Andréés väg, samt att stammar av asp och andra lövträd som tas ner för den nya vägdragningen placeras ut på lämpliga platser (helst i närheten av Natura 2000-området och i så långa stamdelar som möjligt).

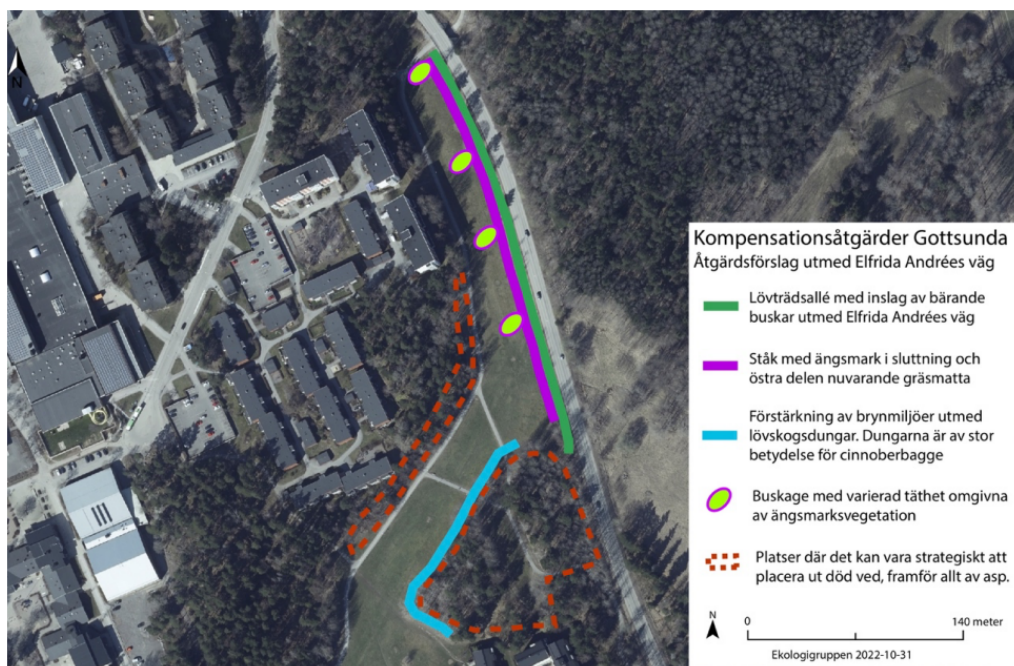
Den del av naturvärdesobjekt 12, öster om Elfrida Andréés väg, som ligger inom planområdet planläggs som naturmark i syfte att bevara området närmast Natura 2000-området orört. Den norra delen av naturvärdesobjektet ligger utanför planområdet, inom Natura 2000-området, men den nya sträckningen av Elfrida Andréés väg och dess slänter anläggs nära objektet. Arbetsområdet för vägen får inte inkräkta på det skyddade området, och därmed inte heller på naturvärdesobjektet, se även i avsnittet *Genomförandefrågor*.

Den del av objekt 11 som omfattas av detaljplanen planläggs som naturmark. För åtgärder i Bäcklösaravinen, som ligger inom naturvärdesobjektet, har dispens sökts inom ramen för stadsutvecklingsprojektet.

Förstärknings- och kompensationsåtgärder

I den södra delen av planområdet längs med Elfrida Andréés väg möjliggörs en förskola och en idrottsyta (allaktivitetsplats). Dessa områden kan utformas och användas för att stärka den biologiska mångfalden, genom olika förstärkningsåtgärder (Ekologigruppen, 2022). Bedömningen är att de föreslagna åtgärderna kan stärka det svaga ekologiska samband som finns utmed Elfrida Andréés vägs västra sida, och huvudtemat för åtgärderna är att öka naturvärden kopplade till brynmiljöer och ängsmarker. På så vis gynnas flera arter som förekommer inom närområdet samtidigt som det kan bli en attraktiv miljö för människor att vistas i. Följande åtgärder föreslås:

- En trädallé med inslag av bärande buskar längs med Elfrida Andréés vägs västra sida i höjd med allaktivitetsytan.
- Ängsmark av torrbackstyp i slutningen från väg-, gång- och cykelbanan ner till den öppna gräsytan, det vill säga allaktivitetsytan.
- Utlöpare med buskage och ängsmark från ängsmarken i slutningen och ut på allaktivitetsytan. Dessa utlöpare är tänkta att förstärka ängsmiljön i slutningen och göra den öppna gräsytan mer heterogen och tilltalande för diverse djur och växter.
- Bärande buskar i skogsdungarna som ligger i anslutning till planområdets södra del, vilka i sin tur förstärker brynmiljöerna i dessa områden. Målet är att få en större variation i övergången mellan öppen mark och trädklädd mark. En cirka tre meters bred zon bör sparas, där gräset inte klipps regelbundet.
- Död ved av framför allt asp läggs ut i omkringliggande skogspartier. Denna åtgärd är framför allt tänkt att gynna cinnoberbaggen. Asp ska även gynnas inom dessa delområden för att säkerställa att cinnoberbaggen har kontinuerlig tillgång till substrat för sin fortplantning.

Figur 14. Förslag till kompensationsåtgärder för förlust av höga naturvärden (Ekologigruppen 2022)

Detaljplanens utformning innebär att det finns plats att genomföra förstärknings- och kompensationsåtgärder, inom allmän plats och inom kvartersmark för idrottsyta och förskola. Hur och när dessa ska genomföras beskrivs närmare under avsnittet *Genomförandefrågor*.

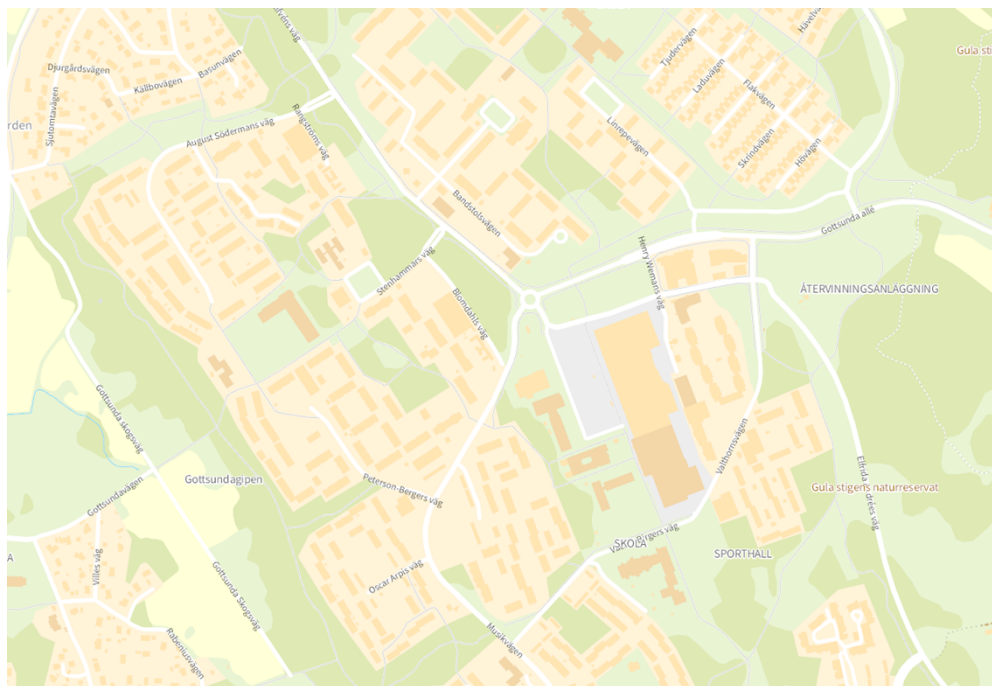
Trafik och tillgänglighet

Förutsättningar

Gatunät och trafikflöden – biltrafik

Gottsundas infrastruktur är tydligt uppdelad utifrån trafikslag och funktion. Trafiksystemet i området byggdes ut på 1960- och 1970-talen för att ge en hög trafiksäkerhet med långa sammanhängande, bilfria gång- och parkstråk. Bilar och andra fordon matas via stadsdelens huvudgator. Den genomgående huvudgatan Hugo Alfvéns väg som övergår i Gottsunda allé trafikeras av 5 000–6 000 fordon per årsmedeldygn. De andra huvudgatorna i stadsnoden (Slädvägen, Elfrida Andréés väg samt Musikvägen) trafikeras med mellan 1 000 och 1 700 fordon per årsmedeldygn. Bostadsbebyggelsen ligger separerad från de större matargatorna och nås via lugnare säckgator.

Sammantaget uppfylls målsättningarna för mobilitet och trafik väl i stadsdelen. Det är enkelt att ta sig runt i stadsdelen med bil. Miljön är förhållandevis trygg ur ett trafiksäkerhetsperspektiv, problembeskrivningen är i stället kopplad till andra frågor som otrygghet på gator och parkeringar.

Figur 15. Gatustrukturen i Gottsunda skapar stora bilfria områden.

Planområdet, som ligger söder om Gottsunda allé, omfattar delar av Elfrida Andrées väg. Vägen går från Rosenvägen i norra Sunnersta och ansluter i norr till Valthornsvägen några kvarter öster om Gottsunda centrum.

Gång- och cykeltrafik

Gottsundaområdet har generellt ett finmaskigt gång- och cykelnät som är separerat från stadsdelens större trafikleder. Gång- och cykelvägarna löper ofta genom naturområden och parkstråk, och korsar huvudgatunätet med planskilda passager, det vill säga i tunnlar. Detta möjliggör en god och trafiksäker framkomlighet för gående och cyklister. Ett problem är dock att gång- och cykelvägarna kan upplevas som otrygga, särskilt under de mörka delarna av dygnet när få människor är ute. Kring Gottsunda centrum saknas cykelvägar.

Planområdet berör en friliggande gång- och cykelväg som löper i nord-sydlig riktning, från Gottsunda allé i norr där den går längs med naturområdet, under Elfrida Andrées väg och sedan vidare söderut genom Musikparken.

Kollektivtrafik

Gottsundaområdet är vältrafikerat med kollektivtrafik och flera busslinjer, både stads- och regiontrafik trafikerar stadsdelen. I anslutning till planområdet finns flera busshållplatser.

Parallellt med utvecklingen av Gottsundaområdet pågår planeringen och genomförandet av det nya kapacitetsstarka kollektivtrafikstråket i Uppsala. Stråket kommer att passera genom Gottsunda längs Gottsunda allé och Hugo Alfvéns väg, och en hållplats planeras vid Gottsunda centrum. Den nya strukturen för kapacitetsstark kollektivtrafik medför ett flertal korsningspunkter genom Gottsunda där kollektivtrafik ges prioritet, vilket innebär att korsningar med vänstersväng kommer att regleras med trafiksignal.

Parkering och angöring

I Gottsundaområdet är stora markparkeringar ett vanligt inslag i stadsbilden, framför allt runt Gottsunda centrum. I stadsdelen finns även flera parkeringsanläggningar i en eller flera våningar. Inom planområdet, som är obebyggt, finns inga anlagda parkeringar.

Kommunen har som ambition att bilparkering, så långt det är möjligt, ska lösas genom parkeringsköp eller med servitutsavtal där hyran för parkeringsplatsen ska bekostas av den boende eller verksamma som har behov av platsen.

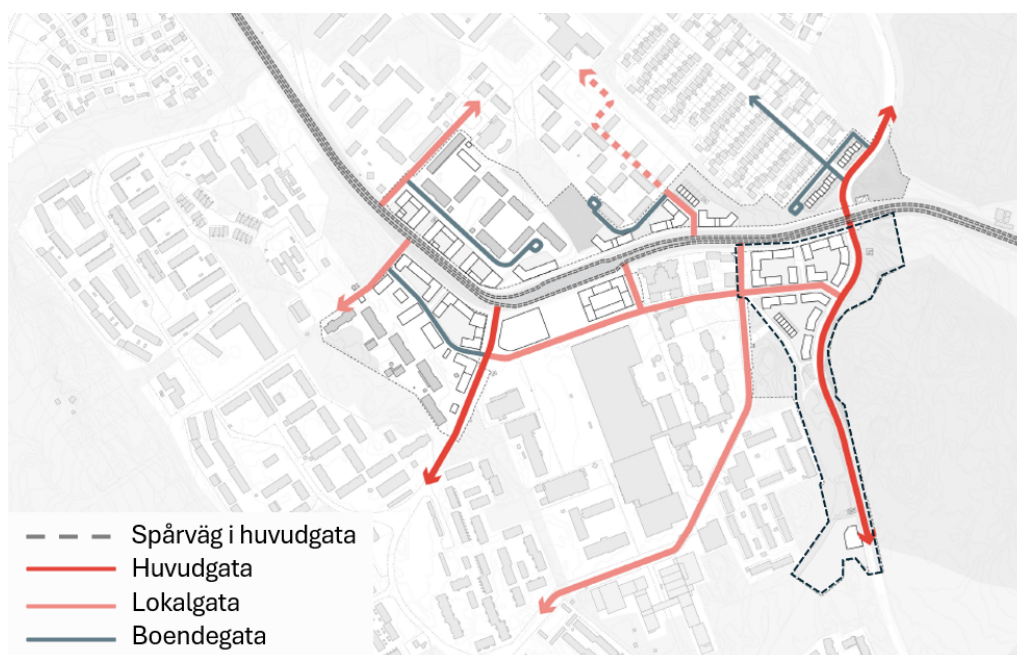
Parkeringstal för Uppsala, riktvärden för parkering på kvartersmark (beslutade 2018) syftar att ge vägledning för planering av parkering på kvartersmark i Uppsala kommun. Utgångspunkten för bostadsfastigheter är åtta bilparkeringsplatser per 1 000 kvadratmeter boarea (BOA). Med avdrag för närhet till kollektivtrafik och lokalt centrum blir det lägesbaserade parkeringstalet sju bilparkeringsplatser per 1 000 kvadratmeter boarea, i stadsnoden. För cykelparkering gäller 40 platser per 1 000 kvadratmeter boarea.

Det finns möjlighet att ytterligare reducera antalet parkeringsplatser för bilar genom att tillskapa olika mobilitetsåtgärder. Projektet har bedömt att mobilitetsåtgärder kan resultera i en reduktion på 20 procent, vilket innebär 5,6 bilparkeringsplatser per 1 000 kvadratmeter boarea. Därför har det parkeringstalet varit utgångspunkten under arbetet med att ta fram en strukturplan för planområdet, samt närliggande planområden i stadsnoden.

Förändringar

I samband med utvecklingen av Gottsundaområdet planeras ett nytt lokalvägnät där vissa vägar kommer att ligga kvar och andra vägar kommer att få en ny sträckning.

Gatunät och trafikflöden

Figur 16. Övergripande gatustruktur i Gottsunda, planområdet markeras med svart streckad linje. Illustration Mandaworks och Warm in the Winter.

För Gottsundaområdet planeras en gatustruktur där de olika kvarteren fortsatt matas från huvudgatorna Hugo Alfvéns väg–Gottsunda allé, Slädvägen–Elfrida

Andrées väg samt Musikvägen. Till huvudgatorna ansluter lokalgator. Lokalgatorna samlar upp trafik från boendegatorna men är också viktiga för att transporter ska nå sina målpunkter samt säkerställa framkomlighet för kollektivtrafik.

Detaljplanen innebär att den norra delen av Elfrida Andrées väg dras om och möter Slädvägen i norr vid Gottsunda allé. En ny gata, i öst-västlig riktning, kopplar samman gatustrukturen i området och skapar en kvartersindelning med tre kvarter.

Trafiken i området beräknas öka på de flesta av de studerade vägarna (PM Trafikanalys Gottsunda, WSP, 2024). För prognosåret 2050 beräknas ett flöde på nära 10 000 fordon per årsmedelsdygn längs Hugo Alfvéns väg närmast centrum, och mellan 4 000 och 5 600 fordon på Gottsunda allé. På Elfrida Andrées väg beräknas ett flöde på drygt 3 000 fordon i höjd med bostadskvarteren och 2 700 vid idrottsytan. På den nya lokalgatan och berörd del av Henry Wemans väg har ett flöde på 1 700 fordon per årsmedelsdygn beräknats.

Gators utformning

Detaljplanen anger var gatorna ska ligga, men utformningen regleras inte i detalj. Nedan beskrivs hur den planlagda gatemarken mellan fastighetsgränser kan anordnas inom det avsatta utrymmet. Framtagandet av sektionerna har gjorts med hänsyn till områdets karaktär, trafiksäkerhet, tillgänglighet, drift och underhåll av ledningar, funktioner i gaturummet samt fördröjning av dagvatten. Sektionerna är generella, platsspecifika anpassningar kan behöva göras inför genomförandet.

Elfrida Andrées väg är en huvudgata. Längs huvudgatorna ska huvudstråk för cykel rymmas, och här ges ett utrymme på 3,5 meter. Körbanans bredd, på sju meter, medger trafikering med buss. En flexzon mellan oskyddade trafikanter och biltrafiken ger utrymme för växtlighet och eventuell angöring. I norra delen av planområdet breddas vägområdet för Elfrida Andrées väg så att regleringshållplatser för bussar kan anläggas på den östra sidan av gatan.

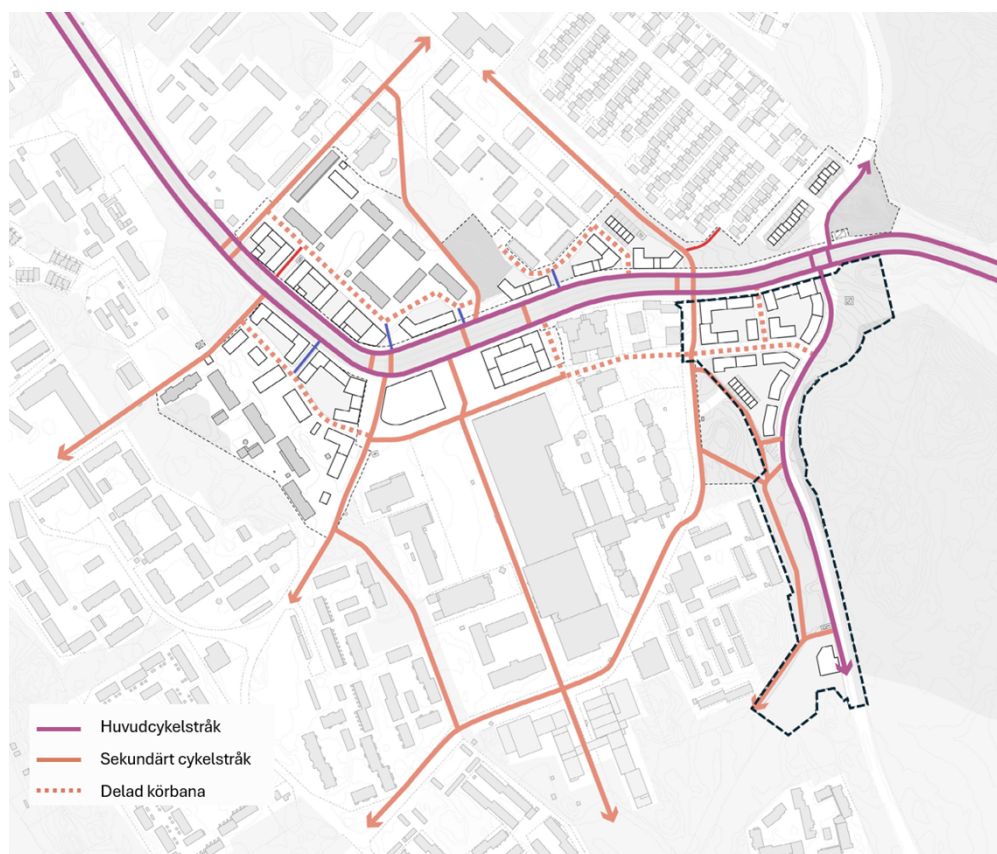
Figur 17. Sektion Elfrida Andrées väg, nybyggd sträcka. Illustration Mandaworks och Warm in the Winter.

Den nya lokalgatan mellan Valthornsvägen och Elfrida Andrées väg dimensioneras för busstrafik och tung trafik. Gatuområdet ger utrymme för en gatubredd på sju meter samt zoner för oskyddade trafikanter på båda sidorna av gatan. Gatuområdet

rymmer även en flexzon som kan användas för angöring, sophantering och trädplantering.

Gång- och cykeltrafik

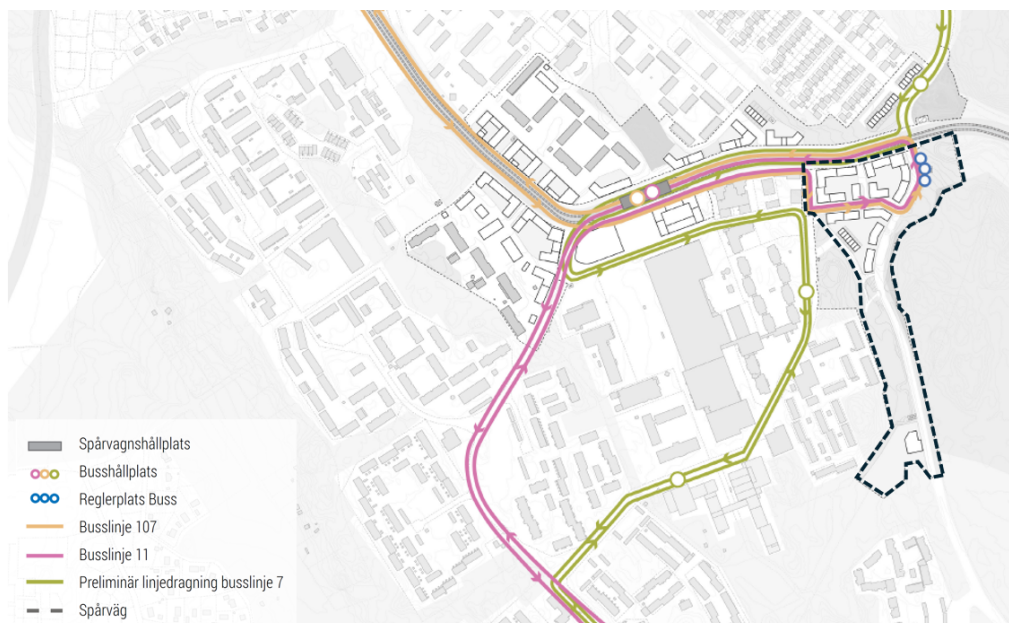
I samband med omgestaltningen och bebyggelseutvecklingen i Gottsundaområdet kommer även gång- och cykelvägnätet att utvecklas. Gång- och cykeltrafiken leds längs de viktiga stråken där den separeras från biltrafiken. Alla nya gator kommer att få gångytor på båda sidor om gatan förutsatt att det finns målpunkter på båda sidor. Inga nya planskilda korsningar kommer att byggas, men alla övergångsställen som korsar spårvägen kommer att bli signalreglerade. För att underlätta orienteringen och öka tryggheten, särskilt nattetid, integreras gång- och cykelstråk i gaturummet, oftast i eget utrymme. Där utrymme saknas prioriteras separata gångstråk, och cykeltrafiken samsas med bilar i körbanan. Detaljplanens gatumark möjliggör en tillgänglig utformning med tillräcklig yta för gående med naturliga ledstråk och plats för rullstol/rullator, men ibland behöver platsspecifika anpassningar göras. Det kan till exempel handla om att körbanan smalnas av något till förmån för gångyta.

Figur 18. Föreslagna cykelstråk i området enligt Strukturplan Gottsunda. Illustration Mandaworks och Warm in the Winter modifierad av Uppsala kommun.

Kollektivtrafik

När gatustrukturen förändrats och det kapacitetsstarka kollektivtrafikstråket genom området tas i bruk, kommer busslinjer och busshållplatser i området att förändras. Enligt nuvarande förslag kommer inga nya hållplatser placeras inom planområdet. Inom planområdet reserveras plats för en reglerplats för bussar i nordöst.

Figur 19. Föreslagna framtida kollektivtrafik i området. Cirklarna illustrerar föreslagna hållplatslägen. Inom planområdet möjliggörs en reglerplats för bussar. Illustration Mandaworks, Warm in the Winter och WSP.

Parkering, angöring och leveranser

Kommunen har som ambition att bilparkering, så långt det är möjligt, ska lösas genom parkeringsköp eller med servitutsavtal, där hyran för parkeringsplatsen ska bekostas av den boende eller verksamma som har behov av platsen. Det innebär att parkering inte nödvändigtvis måste ske inom den egna fastigheten. I stället kan den exempelvis ske inom en grannfastighet eller i mobilitetshus utanför planområdet. Planunderlaget visar dock att man kan lösa den huvudsakliga andelen av parkeringarna som behövs enligt kommunens parkeringstal inom planområdet. Det slutgiltiga parkeringsbehovet fastställs i bygglovsprövningen, utifrån det slutgiltiga exploateringsförslaget, dess boarea respektive verksamhetsyta och mobilitetsåtgärder. Om behov uppstår kan friköp av parkeringar göras i andra parkeringsanläggningar i stadsdelen.

I planunderlaget är det totala parkeringsbehovet för de tre kvarteren uppskattat till knappt 170 platser, baserat på 5,6 parkeringsplatser per 1 000 kvadratmeter boyta (BOA). I underlaget redovisas 154 platser, det vill säga något färre än behovet. En bärande princip i hela stadsnoden är att parkering ska ordnas i suterrängvåning när det är möjligt, för att ta upp höjdskillnader inom respektive fastighet. Det innebär boendeparkering i delvis nedgrävda garage, och att bostadsgårdar förläggs på garagevåningens tak. Underlaget redovisar garage i samtliga kvarter inom planområdet. I de två norra kvarteren (B1 och B2 på bilden nedan) är garagevåningarna delvis nedgrävda, och i det södra kvarteret (B3) redovisas ett helt nedgrävt källargarage i en begränsad del av kvarteret. De delar av bostadsgårdarna som anläggs direkt på marken ska i huvudsak vara bilfria, och får inte användas för parkering. Undantag är parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, om tillgänglig parkering inte kan lösas i garage.

Figur 20. Illustration som redovisar en möjlig lösning av parkeringsplatser, med garage i bottenvåningarna i de norra kvarteren och garage under den nordöstra delen av det södra kvarteret. Ljusgul färg anger miljörum, blå färg redovisar plats för cykelrum. Grön färg symboliserar bostäder och röd färg lokaler. Illustration Mandaworks och Warm in the Winter, modifierad av Uppsala kommun

För att nå upp till mobilitetsmålen ska bostadshusen förses med lättillgängliga och attraktiva cykelrum, helst i entréplanet. Gårdar ska fredas från cykelparkering, som i stället tillåts på förgårdsmark och mellan byggnader.

Angöring för personbilar, varutransporter och avfallsfordon sker i huvudsak från allmän plats. Tungta fordon, som till exempel leveranser och avfallshantering, behöver kunna angöra lokaler och avfallsrum. Inom planområdet angör fordonen på olika sätt beroende på läge och typ av gata. Längs huvudgatorna angör fordonen via avsatta lastfickor. Utmed lokalgator förutsätts normalt att avfallsfordonen kan stanna i körbanan, men gatusektionen medger att fickor kan ordnas längs minst en sida.

Längs med Elfrida Andrées väg är det möjligt att anlägga kantstensparkering i anslutning till allaktivitetsytan. I höjd med allaktivitetsytan finns även utrymme för en slinga med platser för hämta/lämna, vilka är avsedda att fungera både för förskolan och allaktivitetsytan. Trafikreglering av ytorna för att uppnå bästa funktion görs i ett senare skede.

Avfallshantering och leveranser till förskolan kan lösas inom fastigheten, där det finns plats att anordna en stängslad T-vändning för detta ändamål.

Figur 21. Möjlig utformning av angöringsfunktioner vid förskolan. Norr om byggnaden finns möjlighet att anordna parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga inom fastigheten och söder om byggnaden en yta för leveranser och sophantering. Hämta/lämna för förskolan kan anordnas i höjd med allaktivitetsytan och samnyttjas. Illustration Karavan, Mandaworks och Warm in the Winter, modifierad av Uppsala kommun

Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning

Enligt Boverkets byggregler gäller att en angöringsplats för bilar ska finnas och att parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska kunna ordnas efter behov inom 25 meters gångavstånd från varje entré. Parkeringen ska anordnas om behovet finns eller uppstår hos de boende (eller hos verksamhetsutövare) och måste anordnas inom kvartersmark. Endast allmän besöksparkering/korttidsparkering för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga får upplåtas inom allmän plats. Möjlighet att anlägga parkeringsplatser för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga finns inom bostadskvarteren, på bostadsgårdar eller i parkeringsgarage samt på förskoletomten.

Räddningstjänsten/utryckningsfordon

Det är möjligt för räddningstjänsten att komma fram på samtliga gator i området och nå bebyggelsen vid en eventuell brand eller annan olycka. Räddningsfordon kan dock inte stanna längs med Gottsunda allé, därför måste det behovet kunna tillgodoses på intilliggande gator och platser. Behovet av uppställningsplatser och räddningsvägar följs upp och kontrolleras inför bygglov. Se även *Hälsa och säkerhet*, avsnitt *Brand*.

Social hållbarhet

Bostadsförsörjning

Uppsala kommun har som ett av sina mål att Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor. Det innebär bland annat att kommunen ska svara mot de utmaningar som finns på bostadsmarknaden. Ett av kommunens uppdrag är att förebygga och bryta segregationen och skapa förutsättningar för fler bostäder med låg boendekostnad.

Kommuner ska enligt lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383) anta riktlinjer för bostadsförsörjningen under varje mandatperiod. *Bostad för alla, program för bostadsförsörjningen (2025)*, syftar till en bostadsförsörjning för alla, där allas rätt till en god bostad och en god boendemiljö är central. De två huvudmålen är att åstadkomma en ökad blandning av hushåll i olika delar av Uppsala, och att alla hushåll ska ha möjlighet att efterfråga ett boende som passar livssituationen.

Ett boende som passar livssituationen innebär ett boende som passar med hänsyn till hushållets ekonomi, storlek samt övriga behov och preferenser. Här har programmet en rad delmål, bland annat att minst 30 procent av bostäderna i nyproduktionen ska vara ordinarie hyresrätter och minst 30 procent ska vara bostadsrätter, att möjliggöra ett byggande av hyresrätter med lägre boendekostnad, att verka för att fler boendeformer tillskapas på den ordinarie bostadsmarknaden, samt att fler boendeformer tillskapas för seniorer, studenter och unga.

Genom en variation av bostadstyper, upplåtelseformer, bostadsstorlekar och boendeformer i olika delområden kan hushåll med olika behov och preferenser finna ett lämpligt boende oavsett livssituation. Programmets delmål för att öka blandningen av hushåll är att alla delområden ska ha ett varierat bostadsutbud utifrån sina lokala förutsättningar, samt att underlätta inträde och omflyttning för att främja en mer allsidig hushållssammansättning utifrån behov och preferenser i olika delområden.

Sociala förutsättningar

Likt många miljonprogramsområden byggdes Gottsundaområdet som en satellitstadsdel i stadens ytterkant. Gottsundaområdets olika delar ligger också till stor del frånvända och frånskilda från varandra. Detta gör att området har en begränsad sammankoppling internt och med övriga Uppsala. De socioekonomiska klyftorna har över tid vuxit och gjort avtryck i Gottsundaområdet. Här finns på flera sätt en hög sårbarhet, som märks genom bland annat trångboddhet, vilket påverkar de boendes vardag och livsvillkor. Samtidigt som Gottsundaområdet har många utmaningar, ges indikationer på att utvecklingen går åt rätt håll.

Bostadsbestånd och befolkningssammansättning

I Gottsunda och Valsätra bor ungefär 14 000 invånare. Andelen barn och unga (0–18 år) utgör cirka 30 procent av de boende enligt tillgänglig statistik (2023), vilket är en högre andel än kommungenomsnittet. Andelen äldre är lägre än kommunens genomsnitt och utgör cirka 15 procent av invånarna i Gottsunda och Valsätra.

Ungefär 60 procent av befolkningen har utländsk bakgrund, och det finns fler än 100 olika nationaliteter representerade bland de boende. Andelen med svensk respektive utländsk bakgrund skiljer sig åt mellan områdets olika delar. Både utbildningsnivån och hushållens inkomster är lägre än i övriga kommunen men skiftar mellan olika delar av Gottsundaområdet.

Gottsundaområdets bebyggelse är tydligt uppdelad efter funktion – skola, handel, idrott och bostäder var för sig. Även olika bostadstyper och upplåtelseformer har en tydlig geografisk uppdelning. I områdets ytterkanter finns småhus och villor, i söder och öster finns bostadsrätter, och i områdets centrala delar finns framför allt hyresrätter i flerbostadshus.

I Gottsundaområdet finns det totalt ungefär 6 000 bostäder. Drygt 60 procent av bostäderna är hyresrätter, vilket kan jämföras med att 40 procent av bostäderna i Uppsala stad utgörs av hyresrätter. Mer än hälften av bostäderna i Gottsundaområdet är 50–80 kvadratmeter stora och cirka 30 procent av bostäderna i området är större än 80 kvadratmeter. Till stor del utgörs de större bostäderna av villor i Valsätra och Gamla Gottsunda, och de är ofta större än 80 kvadratmeter. I Gottsundaområdet är det ett underskott på små lägenheter, mindre än var sjunde bostad är under 60 kvadratmeter stor.

Trygghet

Gottsundaområdet förknippas delvis med negativa bilder kopplat till kriminalitet och otrygghet. Det pågår sedan flera år långsiktiga satsningar som ska förebygga och minska brottslighet samt öka tryggheten i området, och Gottsunda förflyttades 2023 från särskilt utsatt område till riskområde på polisens lista (Polisens Nationella Operativa avdelning, NOA), vilket är en lägre grad av utsatthet enligt polisen.

Invånarna i Gottsundaområdet känner generellt en större oro för att utsättas för brott än genomsnittet i Uppsala. De begränsar även sin rörlighet till exempel genom att låta bli att gå ut eller ta omvägar för att undvika platser eller personer i högre utsträckning, enligt Uppsala kommuns tätortsövergripande trygghetsundersökning från 2023. I undersökningen framkommer det också att Gottsundaområdet har en mindre social sammanhållning än andra stadsdelar, och att lokala problem, så som förekomst av vapen och droger, skadegörelse och störande beteende, upplevs som vanligare. Samma undersökning visar dock att den upplevda tryggheten har ökat.

Ett av fokusmålen i kommunens övergripande styrdokument är: *Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor*. Trygghet är en rättighet för alla, och ingen ska begränsas av otrygghet eller oro över att utsättas för brott. Uppsala ska vara en trygg kommun att verka och leva i. Uppsala är en öppen, jämställd och solidarisk kommun som berikas av mångfald och tar ansvar för integrationen.

Förändringar

Bostadsbestånd och befolkningssammansättning

För att nå en blandning av hushåll behövs det en blandning av såväl upplåtelseformer, som lägenhetsstorlekar och byggår i olika delområden. Ett breddat bostadsutbud bidrar också till att fler olika typer av hushåll kan finna ett lämpligt boende, samtidigt som det möjliggör att hushåll kan finna ett nytt boende i närområdet när livet förändras.

Genom att tillföra de boendeformer, lägenhetsstorlekar, boendetyper och upplåtelseformer som saknas skapas förutsättningar för en ökad social blandning av hushåll. En ökad social blandning av hushåll kan minska boendesegregationen.

I *Inriktning för bostäder i Gottsunda och Valsätra* har kommunen slagit fast målsättningen att det i huvudsak inte ska tillkomma några ytterligare ordinarie hyresrätter inom Gottsunda och Valsätra. Detaljplanen innebär att nya bostäder kan tillskapas i Gottsunda, men planen reglerar inte vilka upplåtelseformer som

bostäderna ska ha. Kommunen har vid försäljning eller anvisning av mark möjligheter att ställa krav på köparen.

Förutom flerbostadshus styr detaljplanen att en del av planområdet bara får bebyggas med radhus.

Äldreperspektiv

Att bygga olika typer av bostäder i staden är önskvärt och efterfrågat, inte minst ur ett äldreperspektiv. Detaljplanen innebär fler bostäder i kollektivtrafik- och servicenära lägen, och användningsbestämmelsen B (Bostäder) innebär att alla olika typer av bostäder kan byggas, även kategoriboenden som trygghetsboenden och seniorboenden.

Äldre som är bosatta i området gynnas av att moderna tillgänglighetskrav tillämpas vid ombyggnad av allmänna platser och nybyggnation av bostäder och lokaler. Äldre gynnas också av trygghetsåtgärder som befolkade stråk och platser samt att belysning och sittplatser ses över. Planen ger förutsättning för träd och annan växtlighet som bidrar till skuggning och svalka vid vistelseytor och rörelsestråk.

Barnperspektivet

Barnens rörelser i området ligger till grund för utformning av gång- och cykelvägar samt anpassning av vägar för biltrafik. Barnens målpunkter, som förskolor, skolor natur, parker, lekplatser och kollektivtrafikens hållplatser knyts ihop av sammanhängande vägnät för gång och cykel. Det gäller både befintliga målpunkter och nya målpunkter, som till exempel förskolan och idrottsytan inom planområdet.

Detaljplanen ställer krav på att genomgående entréer ska finnas mellan gata och gård. Genomgående entréer är bra ur ett barnperspektiv och även för tillgängligheten, då det underlättar för alla boende, men särskilt barn, att använda bostadsgårdarna. Hus med entré endast mot gatan gör det svårare för barn att nå sin gård på egen hand.

Detaljplanen anger att bostadsgårdarna ska utformas med växlighet och att parkeringsplatser (undantag görs för parkering för rörelsehindrade) inte får finnas på gårdarna, vilket skapar förutsättningar för gårdar med plats för lek och vistelse.

Inom planområdet avsätts mark för idrottsändamål längs med Elfrida Andréés väg. Idrottsytan ligger även i anslutning till gång- och cykelnätet, och kan nås från stora delar av Gottsunda utan att passera en bilväg.

I detaljplanen reserveras mark för en friliggande förskola på egen tomt, i anslutning till park och natur och med god tillgänglighet via gång- och cykelvägnätet. Den avsatta ytan och den begränsade byggrätten innebär att det finns goda förutsättningar att utforma en gård som uppnår kommunens riktlinjer för fria.

Tillgänglighet, användbarhet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Enligt 8 kapitlet plan- och bygglagen ska en byggnad vara tillgänglig och användbar för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga, och byggnadsverk ska ha de tekniska egenskapskrav som är väsentliga i fråga om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Detta beaktas vid bygglovsprövningen och tekniskt samråd. Detaljplanen varken förhindrar eller försvårar en sådan utformning.

Fysisk tillgänglighet i utomhusmiljön är en förutsättning för att alla ska kunna röra sig i stadsdelen. Såväl barn som äldre behöver trygga och tillgängliga gångstråk för

att kunna ta sig fram på egen hand. Gatubredder ger möjlighet att avsätta minst en av sidorna av en lokalgata som en skyddad gångyta som åtskiljs från den körbara ytan med plantering eller möbleringszon.

Kvarteren har förgårdsmark mot de flesta gatorna, vilket ger en trygg och trafiksäker zon närmast bostadsentrén. Där byggnader ansluter direkt mot allmän plats bör entréer utformas för att hindra att dörrar slår ut över gångbanan eller gågatan.

Trygghet

Utvecklingen av Gottsunda sker i enlighet med Uppsala kommuns översiktsplan och planprogrammet för Gottsundaområdet. Kollektivtrafikstråket genom centrala Gottsunda knyter området till andra delar av Uppsala. Detaljplaneringen syftar till att bygga ihop området med nya stråk och bostadskvarter samtidigt som otrygga platser bebyggs eller byggs om. Idrottsytan och nya gång- och cykelvägar är exempel på mötesplatser och funktioner som kan utformas för att stödja stadsliv och motverka otrygghet.

Den informella sociala kontrollen kan öka, liksom platsers överblickbarhet om man åstadkommer aktiva fasader. Med en aktiv fasad avses en fasad med fönster och flera entréer, med aktiviteter och olika funktioner i bottenplan. Planen ger inom markanvändningen C (centrumverksamhet), som tillåts i alla kvarter, möjlighet att upplåta lokaler med ett varierat innehåll. För att aktivera bottenvåningarna, även där det inte finns lokaler, styrs placering av bostadsentréer. Längre sträckor av fasadytor utan entréer och fönster, exempelvis för teknikutrymmen eller parkeringsvåning, ska undvikas och i förekommande fall gestaltas omsorgsfullt i syfte att undvika upplevelsen av en mur. Parkering i sockelvåning bör kläs in med andra funktioner, som till exempel lokaler eller bostadskomplement.

Det är även viktigt att skapa tydliga gränser mellan privata och offentliga områden, vilket kan åstadkommas genom distans till det offentliga rummet i form av till exempel en låg fysisk avgränsning, uteplats eller trädgård framför lägenheten. Detaljplanen säkerställer förgårdsmark mot lokalgator och mot Elfrida Andréés väg.

Klimatfrågor

Kommunens klimatmål

Kommunens miljö- och klimatprogram, beslutat av kommunfullmäktige 2022, sätter mål för kommunen att vara klimatneutralt 2030. Det innebär, bland annat, att de totala årliga växthusgasutsläppen i kommungeografin maximalt får uppgå till 297 kiloton koldioxidekvivalent år 2030. Därefter ska utsläppen fortsätta minska, och dessutom ska upptaget av växthusgaser (negativa utsläpp) vara minst lika högt som utsläppet. För att vara i linje med kommunens klimatmål behöver utsläppen från nyproduktion av byggnader och anläggningar minska med cirka 70 procent mellan 2020 och 2030, och därefter fortsätta att minska.

Planområdets användning och disponering

Planområdet utgörs av oexploaterad mark, med undantag av en väg och en återvinningsstation. Detaljplanen syftar till att utveckla planområdet med bostäder och lokaler, en idrottsyta och en förskola. Allmän plats utgörs av gatumark samt park- och naturmark. Planen ger förutsättningar för att begränsa klimatpåverkan genom att några av de obebyggda grönytor som finns i området planläggs som park-, natur- eller kvartersmark som inte får bebyggas. Träd och annan växtlighet avses att

bevaras inom de natur- och parkstråk som avsätts och längs gator och på kvartersmark kommer nya träd och andra växter planteras. Dessa områden kan då fortsätta att binda koldioxid. Planen medger dock att oexploaterade områden kan hårdgöras och bebyggas, och att en väg delvis dras om, något som påverkar klimatet då det medför utsläpp av växthusgaser. Området är till stora delar planerat utifrån befintliga marknivåer, vilket minskar behovet av schakt och därmed klimatpåverkan, även om anpassningar kan behöva göras på några platser.

Bygg och anläggning

Uppförande och drift av nya byggnader är det som oftast innebär störst klimatpåverkan vid en detaljplans genomförande. Detaljplanen möjliggör trästommar för all ny bebyggelse genom att de tillåtna höjderna är beräknade utifrån att trästommar kommer att användas. Dessa är bättre ur ett klimatperspektiv men är tjockare än betongbjälklag.

Anläggning av gator medför ett visst växthusgasutsläpp. Ett genomförande av detaljplanen innebär en flytt av Elfrida Andrées väg och en förlängning av Valthornsvägen. Planen medger även att de gator som finns kan breddas med bredare gång- och cykelbanor. Gröna ytor i gatorna kan vara en kolsänka och ha positiva effekter för mikroklimatet. Detaljplanen reglerar inte i detalj hur den allmänna platsen utformas, det bestäms i den efterföljande projekteringen, men avsikten är att träd ska planteras inom planområdet, i rad, gruppvis eller solitärt. Längs med Elfrida Andrées väg kommer en trädrad att planteras i syfte att stärka ekologiska samband.

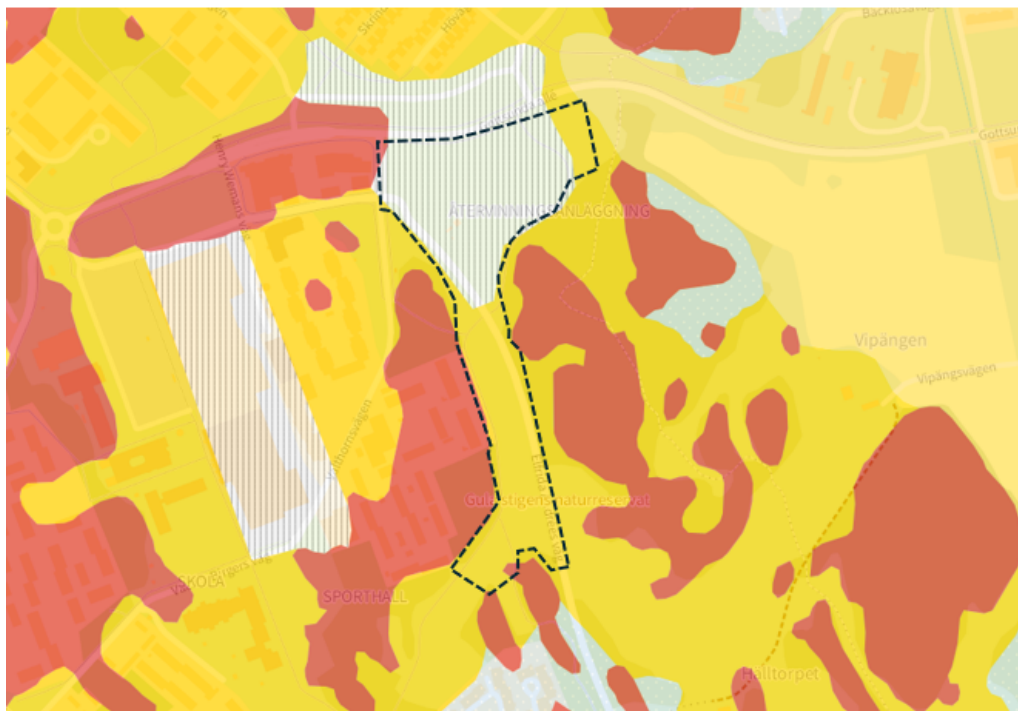
Transport

Persontransporter med bil innebär ofta en relativt stor klimatpåverkan i relation till det totala utsläppet som orsakas av planens genomförande. Detaljplanen tillåter en relativt tät bebyggelse (flerbostadshus) i direkt anslutning till ett kollektivtrafikstråk och nära Gottsunda centrum. Det hållplatsnära läget innebär att många människor får korta avstånd till kollektivtrafiken, vilket kan minska behovet av personbilstransporter för att till exempel besöka centrala Uppsala eller andra delar av staden. Närheten till både offentlig och kommersiell service inom stadsdelen gör att behovet av att transportera sig långt med bil för att uträtta ärenden minskar. Det lokala serviceutbudet, samt tillgången till gena gång- och cykelvägar, ger goda förutsättningar för att gå och cykla inom stadsnoden, exempelvis till skolor och annan service.

Mark och geoteknik

Enligt Sveriges geologiska undersöknings (SGU) översiktliga jordartskarta består marken inom planområdet huvudsakligen av glacial lera och fyllnadsmaterial. En översiktlig geoteknisk utredning (WSP) visar att området med fyllnadsmaterial (sträcker sig även norrut utanför planområdet) utgörs av upp till 11 meter fyllning. Fyllningen underlagras av 0–10 meter kohesionsjord. Därunder följer upp till 12 meter friktionsjord ovan berg. Fyllningen utgörs i undersökta punkter av sten, grus, lera, sand, växtdelar och mulljord. Kohesionsjorden utgörs överst av upp till 3 meter torrskorpelera, det vill säga lera med fast beskaffenhet. Därunder följer främst siltig sandig lera. Friktionsjorden utgörs i undersökta punkter överst av sandig silt. I utförda punkter varierar djupet till tolkat berg från knappt 4 till drygt 22 meter.

I området med lera, söder om området med fyllning, är markdjupet till berg upp till 3 meter enligt SGU:s jorddjupskarta.

Figur 22. Utdrag ur SGU:s jordartskartan. Planområdet som markeras med streckad linje utgörs generellt av berg och lera. I jordartskartan symboliserar rött berg, ljusblått sandig morän, gult glacial lera och grå skraffering fyllning.

Vattenmiljö

Grundvatten

Vattenskyddsområde

Planområdet ligger delvis inom Uppsala- och Vattholmaåsarna vattenskyddsområdes yttre zon. Vattenskyddsföreskrifterna för området ska följas. Dessa innebär bland annat att markarbeten normalt inte får ske djupare än till en meter över högsta grundvattenyta och att markarbeten inte får medföra bortledning av grundvatten eller sänkning av grundvattennivån. Dispens från vattenskyddsföreskrifterna kan behöva sökas hos länsstyrelsen.

Figur 23. Vattenskyddsområde, yttre zon. Planområdet markeras med rosa linje.

Miljö kvalitetsnormer för grundvatten

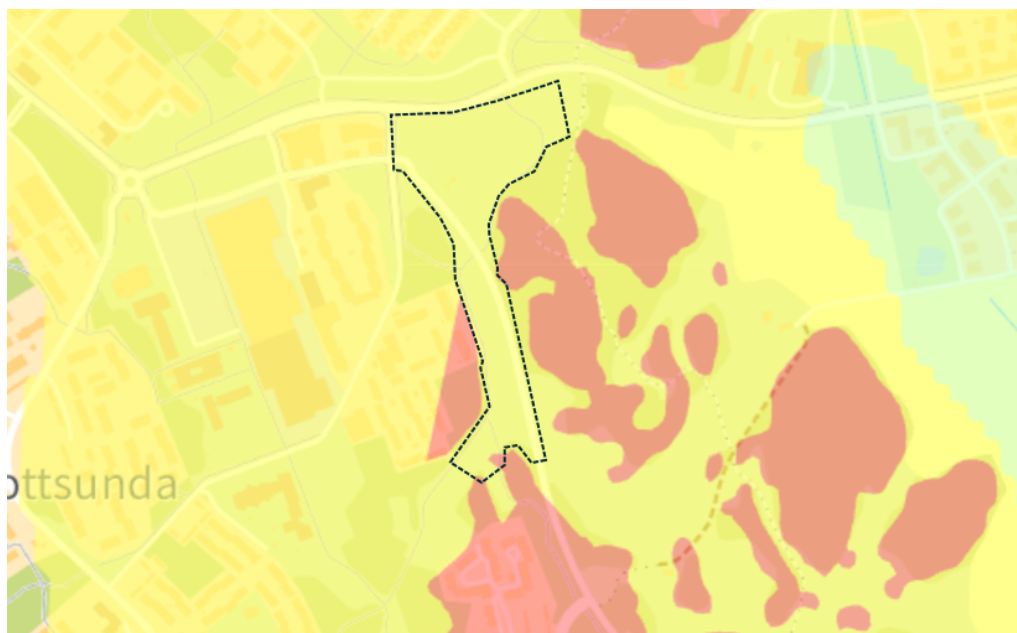
Det finns miljö kvalitetsnormer (MKN) för grundvatten. Kemisk grundvattenstatus klassificeras utifrån de ämnen och ämnesgrupper som är upptagna i Sveriges geologiska undersöknings (SGU) föreskrifter om miljö kvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten (SGU-FS 2013:2). Föreskrifterna gäller för de grundvattenförekomster som vid kartläggning och analys har bedömts vara utsatta för risken att inte uppnå eller bibehålla god kemisk grundvattenstatus till nästföljande målar.

Delsträckan *Uppsalaåsen – Uppsala* har en otillfredsställande kemisk grundvattenstatus och en god kvantitativ status. Detsamma gäller *Sävjaån – Samnan*. Tillgången på grundvatten är vanligen god, och utifrån tillgängliga data bedöms förekomsten ha god kvantitativ status, men är i risk att inte nå god status till år 2027. Vad gäller kvalitativ status enligt VISS (2019-10-06) har grundvattenförekomsten *Uppsalaåsen – Uppsala* ett undantag och tidsfrist till år 2027 för parametrarna PFAS 11 och BAM (VISS, 2019f). Grundvattenförekomsten har god status för klorid men riskerar att inte nå god status.

Riskbedömning för Uppsala- och Vattholmaåsarna

En riskanalys har gjorts för Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde (Geosigma, 2018). Syftet var att ta fram riktlinjer för markanvändning ur grundvattensynpunkt. Till utredningen hör även en karta som visar känsligheten för ett specifikt område, utifrån grundvattenskyddet (rev 2023). Med känslighet avses hur känslig en specifik plats är för att en marknära förorening ska nå grundvattenförekomsten så att den inte längre kan användas som resurs för dricksvattenförsörjning idag och i framtiden. Känsligheten styr både vilken markanvändning som är lämplig för ett visst område, och vilka skyddsåtgärder som kan behövas. Marken klassas i låg, måttlig, hög och extrem känslighet.

Planområdet har i huvudsak känslighetsklass *måttlig*, delklass *c*, enligt den senaste karteringen. Runt planområdet finns morän- och bergområden som är klassade med känslighetsklass *hög*, och en liten del ligger innanför planområdets gräns i söder. Den nordvästra delen av planområdet ligger utanför gränsen på 1 000 meter från isälvsmaterial, och den södra delen ligger inom gränsen. Om all lera tas bort inom de delar av planområdet som ligger *inom* 1 000-metersgränsen klassas det berörda området om till *hög*, delklass *d*. Det innebär att idrottsytan och förskolan ligger inom zonen. I övriga delar, utanför 1 000-metersgränsen kvarstår klassningen, måttlig, även om all lera tas bort.

Figur 24. Utsnitt från känslighetskartan, där planområdet är markerat med svarta linjer. Röda områden är av hög känslighet och gula områden är av måttlig känslighet enligt karteringen. Gränserna för de olika känslighetsklasserna är inte säkerställda på plats och det kan därför vara andra förutsättningar i verkligheten.

Föreslagna åtgärder

Användningen av marken (bostäder, förskola och idrottsplats) inom planområdet innebär i sig inte några stora risker. Inom planområdet finns en tillfällig återvinningscentral som har tillstånd fram till 2035. Detaljplanen ger *inte* stöd för en permanent anläggning, vilket innebär att återvinningscentralen kommer att flyttas när tillståndet löper ut. Där den tillfälliga återvinningscentralen ligger planeras bostäder, vilket innebär mindre risk för förorening av grundvattnet än vad återvinningscentral gör. Eftersom den delen av planområdet tidigare har använts som deponi (se mer under *Markföroreningar*) ställer planen krav på att eventuella markföroreningar ska saneras innan byggnation, vilket är en viktig skyddsåtgärd. Bestämmelser om att gårdar är avsedda för vistelse och växtlighet, och inte får användas för parkering är en annan åtgärd som minimerar risk för infiltration av förorenat dagvatten.

Inom planområdet klassas marken i huvudsak som *måttlig*, undantaget en mycket liten del av planområdet där marken har *hög* känslighet. Om lerlagren tas bort klassas dock den del av planområdet som ligger inom 1 000 meter från isälvsmaterial som *hög*. Utgångspunkten är att all typ av exploatering på mark med hög känslighet ska utföras med stora försiktighetsmått, eftersom några av de identifierade skadehändelserna kan ge upphov till mycket stora konsekvenser med stora risker för påverkan på grundvattnet som följd. Den del av planområdet som enligt karteringen berör ett område med hög känslighet, eller förändras till mark

med hög känslighet om skyddande lerlager tas bort, planläggs för markanvändningarna förskola respektive idrott. Stora delar av förskoletomten får inte bebyggas utan ska utformas som förskolegård, delvis med sparad natur. Detaljplanen anger att förskolebyggnaden måste placeras längre norrut, inom område som klassas med måttlig känslighet, under förutsättning att lera inte tas bort. Inom allaktivitetsytan får endast mindre kompletterande bebyggelse uppföras, den ska utformas för vistelse och utomhusaktiviteter rumsligt indelade med växtlighet.

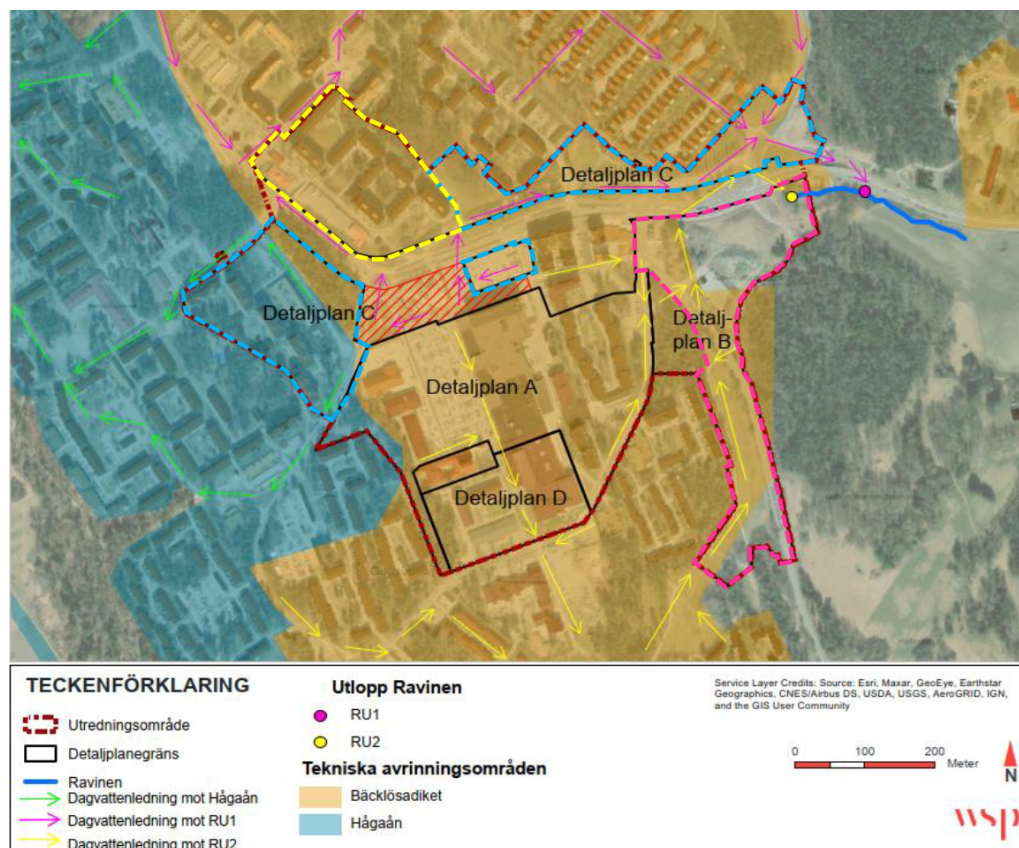
Detaljplanen innehåller inget förbud mot källare. I planunderlaget redovisas helt eller delvis nedgrävda garage i bostadskvarteren, som ligger i den norra delen av planområdet. I samband med eventuell vattenskyddsdispens krävs att exploitören redogör för vilka försiktighetsmått som vidtas för att inte riskera att förorena grundvattnet.

Förskolan avses att byggas utan källare, och varken inom förskoletomten eller allaktivitetsytan planeras djupa schakter eller borttagande av lera. Däremot behöver vissa delar fyllas upp, dels för att byggnaden ska hamna i nivå med Elfrida Andrées väg, dels för att inte vatten ska bli stillastående på förskoletomten vid höga flöden. På grund av närheten till områden med högre känslighet kan dock en släckvattenutredning bli nödvändig i samband med fortsatt projektering av förskoletomten.

Ytvatten

Miljökvalitetsnormer för ytvatten

Planområdet avvattnas mot recipienten Fyrisån Ekoln – Sävjaån (SE663334-160460) via Bäcklösaravinen och Bäcklösadiket.

Figur 25. Blå linje visar Bäcklösaravinen. Gul cirkel (RU 2) visar utloppet till ravinen från planområdet och områden söder om Gottsunda allé. Planområdet redovisas med cerise streckad linje (på kartan detaljplan B). Pilar visar schematiska befintliga dagvattenledningar där gröna pilar motsvarar ledningar som leds mot Hågaån, rosa pilar ledningar som leds mot ravinens östra utlopp (RU 1) och gula pilar ledningar som leds mot ravinens västra utlopp (RU 2). Tekniska avrinningsområden utifrån befintligt ledningsnät, med recipienterna Bäcklösadiket och Hågaån, är markerade med blå respektive orange färg.

Fyrisån omfattas av miljökvalitetsnormer, och enligt de senaste klassningarna har vattendraget måttlig ekologisk status och uppnår inte god kemisk status.

Eftersom Fyrisåns avrinningsområde täcker nästan en tredjedel av Uppsala läns yta och är recipient till större delen av Uppsala stad, bör stor vikt läggas vid att långsiktigt åtgärda föroreningskällor och undvika att skapa nya. För att undvika att skadliga ämnen transporteras via dagvattnet är det därför viktigt att använda rätt material vid byggnation och att använda rätt teknik vid verksamhetsutövning.

Detaljplanernas genomförande får inte medföra en negativ påverkan på recipienternas status eller försvåra att miljökvalitetsnormerna kan uppfyllas.

Föreslagen dagvattenhantering

En dagvattenutredning (WSP, 2025) har tagits fram under planprocessen. Utredningen omfattar hela Gottsunda stadsnod, där planområdet ingår. Syftet med dagvattenutredningen är att utreda vilken påverkan ett genomförande av

detaljplanerna inom stadsnoden skulle ge ur ett dagvattenperspektiv, samt att visa på en hållbar dagvattenhantering inom planområdena.

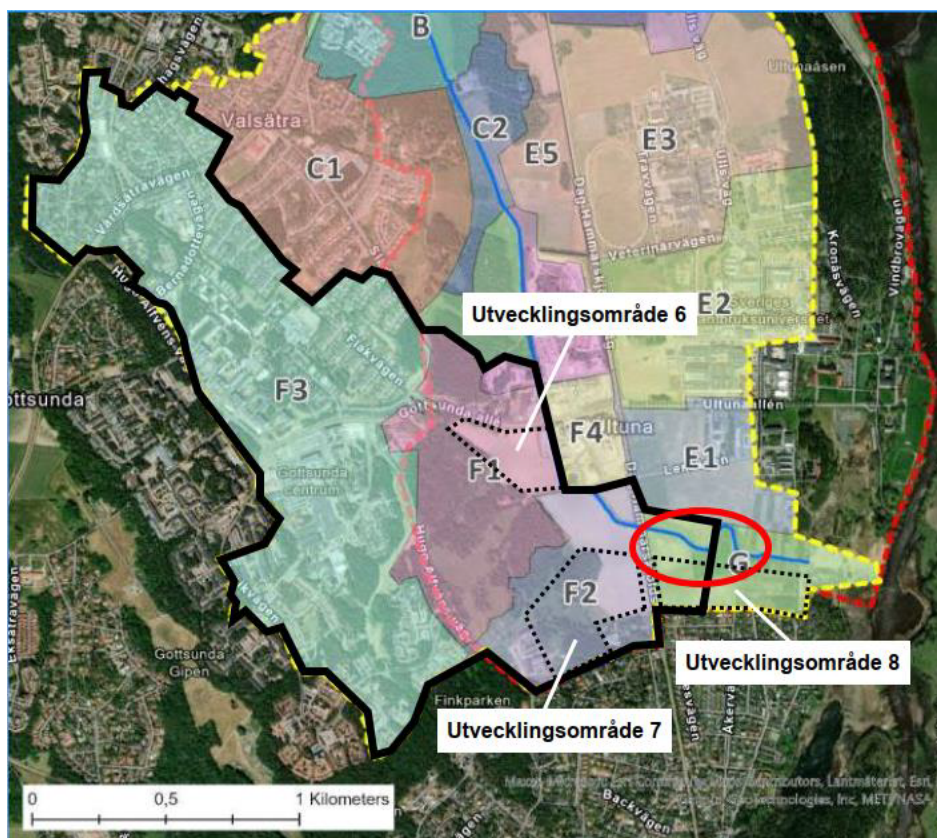
Ledningsnätet i Gottsundaområdet är dimensionerat för ett tvåårsregn. Befintliga dagvattenledningar finns i de större gatorna, och flödet avrinner mot två utlopp i Bäcklösaravinen som sedan mynnar i Bäcklösadiket. I samband med genomförandet av detaljplanerna i stadsnoden kommer ledningsnätet att läggas om och dimensioneras upp i de berörda delarna av Gottsunda, för att öka kapaciteten och kunna avleda motsvarande ett 20-årsregn.

Bäcklösaravinen är erosionspåverkad och det föreligger ett behov av förstärkningsåtgärder även för nuvarande flöde. Dagvattenutredningen baseras på ett antagande om att förstärkningsåtgärder kommer att utföras i ravinen, så att den kan klara av ett ökat flöde till följd av ledningsomläggningen.

Nedströms planområdet planerar Uppsala kommun och Uppsala Vatten ett robust dagvattensystem i syfte att hantera dagvatten från utvecklingen av Södra staden med upp till 25 000 bostäder fram till år 2050. Systemet innehåller bland annat en större dagvattendamm, Bäcklösa dagvattendamm, som kommer vara dimensionerad för att kunna ta emot ett framtida 10-årsregn från Gottsunda.

Den omläggningen som beskrivs ovan av ledningsnätet inom Gottsunda stadsnod leder till en flödesökning. Flödet beräknas dock totalt inte överstiga det flöde (10-årsregn) som Bäcklösa dagvattendamm är dimensionerad för att ta emot från avrinningsområde F3 (se bild nedan), eftersom inte alla ledningar inom avrinningsområdet kommer att dimensioneras upp. Se de teoretiska flödesberäkningarna i Dagvattenutredning Gottsunda stadsnod, WSP 2025.

Ett behov av kompletterande fördröjningsåtgärder inom detaljplanerna för Gottsunda stadsnod bedöms därmed inte finnas, givet att ravinen med hjälp av förstärkningsåtgärder klarar av flödesökningen motsvarande 10-årsregn (inklusive klimatfaktor).

Figur 26. Bäcklösa dagvattendamm är dimensionerad för att ta emot dagvatten från området inringat med svart linje, motsvarande avrinningsområde F1, F2, F3 och delar av område G. Placeringen av Bäcklösa dagvattendamm visas schematiskt i rött. Illustration Sweco, 2024

Dagvattenanläggningar som hanterar de första 20 millimeterna nederbörd föreslås genomgående i hela planområdet, på både allmän plats och kvartersmark. För kvartersmark har regnbäddar valts som en generell reningsåtgärd, och en schematisk placering av regnbäddarna redovisas inom kvartersmarken. Hanteringen av dagvattnet på kvartersmark behöver respektive byggherre utreda i detalj för att en säker och hållbar dagvattenhantering ska uppnås. För allmän plats föreslås regnbäddar eller infiltrationsytor längs med gatorna. Träd i dessa ytor ger en ytterligare fördröjning och rening. På torgytor anläggs skelettjordar och regnbäddar.

Inom planområdet visar beräkningarna av föroreningsbelastningen en minskning av de flesta undersökta ämnen med undantag från vissa metaller, som ökar efter ny- och ombyggnationen. Minskningen kan kopplas till att den befintliga återvinningscentralen försvinner. Ökningen av metallerna beror på att grönområden och parkmark delvis ersätts med bredare huvudgator och ett skolområde, vilket ger en högre föroreningskoncentration av vissa metaller och totalt sett större hårdgörandegrad. Detta leder till ett högre flöde och därmed ökad föroreningstransport av dessa ämnen.

Med rening i de anläggningar som föreslås inom planområdet beräknas föroreningsbelastningen minska för de undersökta föroreningarna. En minskad belastning är positiv för recipienten och bidrar till en förbättrad status, vilket är en förutsättning för att nå miljö kvalitetsnormerna för recipienten. Utöver de föreslagna dagvattenanläggningarna inom planområdet kommer dagvattnet längre nedströms dessutom att passera öppna anläggningar som Bäcklösaravinen, och med tiden den planerade dagvattendammen och slutligen Bäcklösadiket, vilket kan innebära ytterligare rening innan vattnet når Fyrisån.

Översvämning

Översvämningsrisk från angränsande vattendrag

Översvämningsrisken ska alltid beaktas vid ny bebyggelse oavsett hur ofta översvämning kan förväntas. Samhällsfunktioner av betydande vikt och ny sammanhållen bebyggelse bör förläggas ovan nivån för ett beräknat högsta flöde. Planområdet berörs inte av översvämning från angränsande vattendrag.

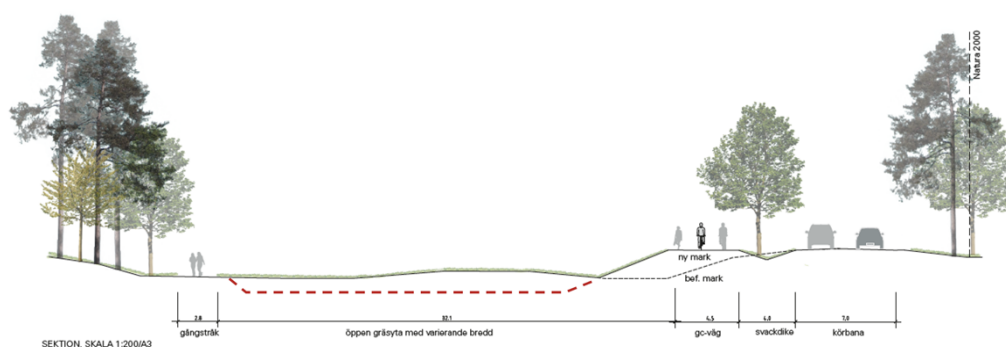
Översvämningsrisk vid extrema regn

I ett förändrat klimat kan skyfallen bli vanligare och mer intensiva. Översvämning vid skyfall kan ha stor påverkan på framkomligheten och andra viktiga funktioner och strukturer i samhället. Dessutom kan det innebära stora kostnader på grund av skador på fastigheter och byggnader. Det finns en skyfallskartering som har tagits fram av Uppsala Vatten för Uppsala och vissa tätorter. Den baseras på höjddata från 2020. Karteringen visar maximalt vattendjup vid ett klimatkompenserat 100-årsregn.

När extrema regn inträffar är det viktigt att kontrollerade översvämningar kan ske, eftersom dagvattensystemet då går fullt. En kontrollerad översvämning innebär att vatten samlas i en lågpunkt där det inte orsakar skador på byggnader eller infrastruktur. För att minimera risken för skador på byggnader är det viktigt att höjdsättningen av hus och gator sker på ett lämpligt sätt. Enligt skyfallskarteringen finns det lågpunkter inom planområdet som riskerar att översvämmas vid extrema regn (se bild 29 nedan).

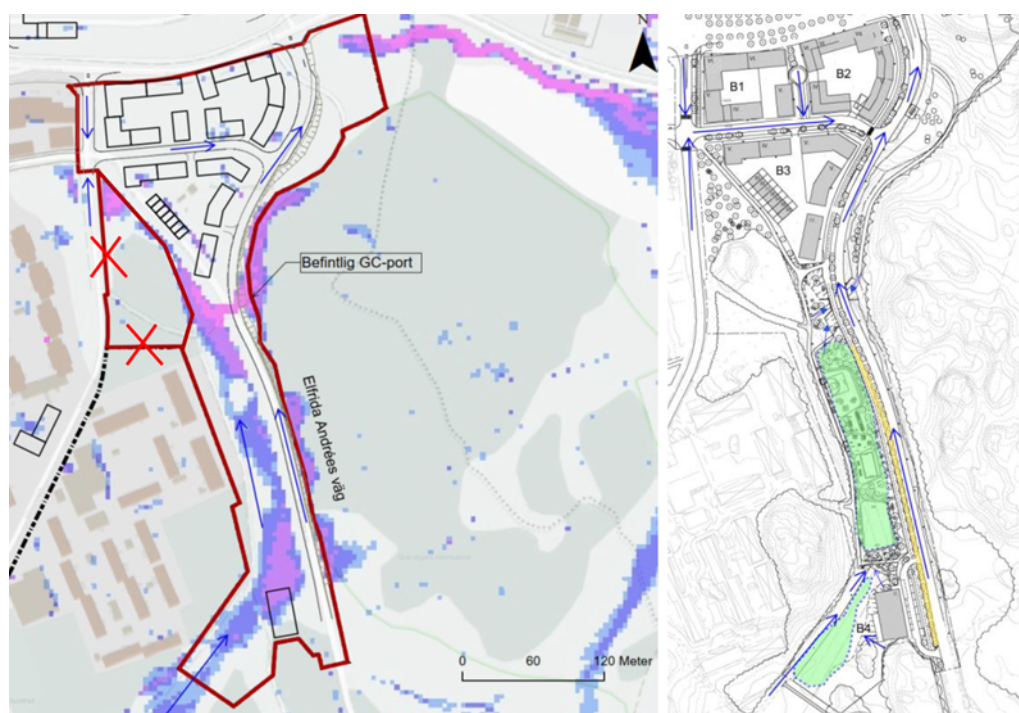
Karteringen visar att det finns ett stort instängt område i parkområdet längs med Elfrida Andréés väg. Lågpunktens största djup är vid en befintlig gång- och cykelunderfart där vattnet även kan breda ut sig österut under vägen. Lågpunkten avvattnas via kupolbrunnar till ledningsnätet. Grönytan längs med Elfrida Andréés väg utgör en stor lågpunkt, vilken till stor del ska behållas och utformas som en allaktivitetsyta som kan tillåtas att översvämmas.

Det finns höjdparterier inom den planerade allaktivitetsytan som bör sänkas för att lågpunktens totala volym ska bli densamma efter ett genomförande. Gatusektionen kommer att breddas vilket innebär en uppfyllnad längs Elfrida Andréés västra sida, som behöver kompenseras genom sänkningen av allaktivitetsytan. En nedsänkt och plan allaktivitetsyta möjliggör anläggning av idrottsytor med en multifunktionell utformning. För att eventuella byggnader inom allaktivitetsytan inte ska skadas vid extrema regn behöver nivån för färdigt golv utredas ytterligare i kommande skede. Färdigt golv bör ha marginal till högsta vattennivån vid 100-årsregn. Tillrinning söderifrån leds till idrottsytan, medan flöden från Elfrida Andréés väg samt den norra delen av planområdet även fortsättningsvis leds i nordostlig riktning mot Bäcklösaravinen. Bilden nedan visar en sektion över Elfrida Andréés väg och allaktivitetsytan.

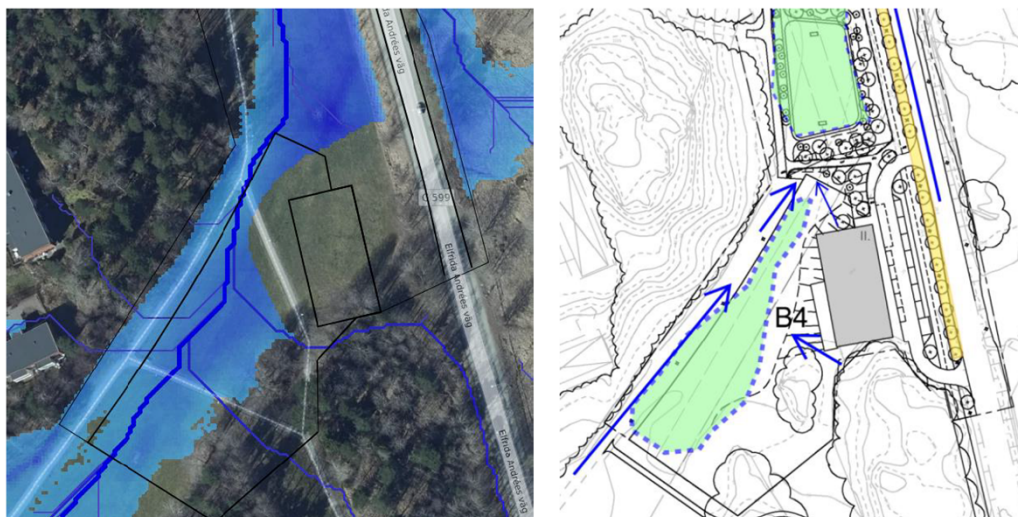

Figur 27. Sektion som visar Elfrida Andrées väg och allaktivitetsytan. Röd linje visar en schematisk sänkning av ytan. Detta för att kompensera för den uppfyllnad som sker på grund av breddning av gatusektionen samt byggnation av förskolan. Illustration Karavan

När förskolan i planområdets södra del byggs kommer marken att fyllas upp för att byggnaden och angöringsytan ska hamna i nivå med Elfrida Andrées väg. För att kompensera för den del av lågpunkten som fylls upp i samband med byggnationen, bör även ytorna söder om förskoletomten fortsatt utgöras av lågstråk och områden som kan översvämmas. Höjdsättning och utformning av förskoletomten behöver utredas i detalj i kommande skede, så att lägre liggande delar av gården inte riskerar att översvämmas.

Figur 28. Till vänster: Skyfallskartering inom planområdet. Skyfallskarteringen baseras på befintliga markhöjder, nya byggnader visas enbart som information. Detaljplanegränsen är markerad med röd linje. Föreslagna nya byggnader med tunnare svart linje. Blå pilar visar sekundära flödesvägar. (Uppsala kommun, 2020) Till höger: Ny strukturplan och utformning av allmän plats och planlagd idrottsyta. Skålad gräsytta med trädplanteringar redovisas i gult och multifunktionella översvämningsytor som ljusgröna ytor med blå streckad linje. Flödesvägar är markerade med blå pilar. Illustration WSP

Figur 29. Till vänster: Lågpunktsanalys, markhöjder är justerade för att påvisa effekten av planerad byggnad. Flödesvägar illustreras med blå linjer. Till höger: Föreslagen struktur med flödesvägar. Lågstråket mot idrottsytan behålls. I det kommande projekteringsskede behöver utomhusmiljön för förskolan säkerställas så förskolegården blir en säker miljö för barn. Illustration WSP

Markmodellering och höjdsättning av hela området bör detaljstuderas i samband med genomförandeskedet. Då bör även en skyfallsmodellering utföras. Sekundära flödesvägar bedöms kunna upprätthållas i befintlig och ny gatustruktur. På grund av topografien och att befintlig bebyggelse uppströms är högt belägen bedöms dessa inte påverkas av eventuell dämning eller ändrade flöden inom planområdet. Nedströms planområdet finns ingen bebyggelse, utan Elfrida Andrées väg och grönområden är mottagare vid extrema regn.

Hälsa och säkerhet

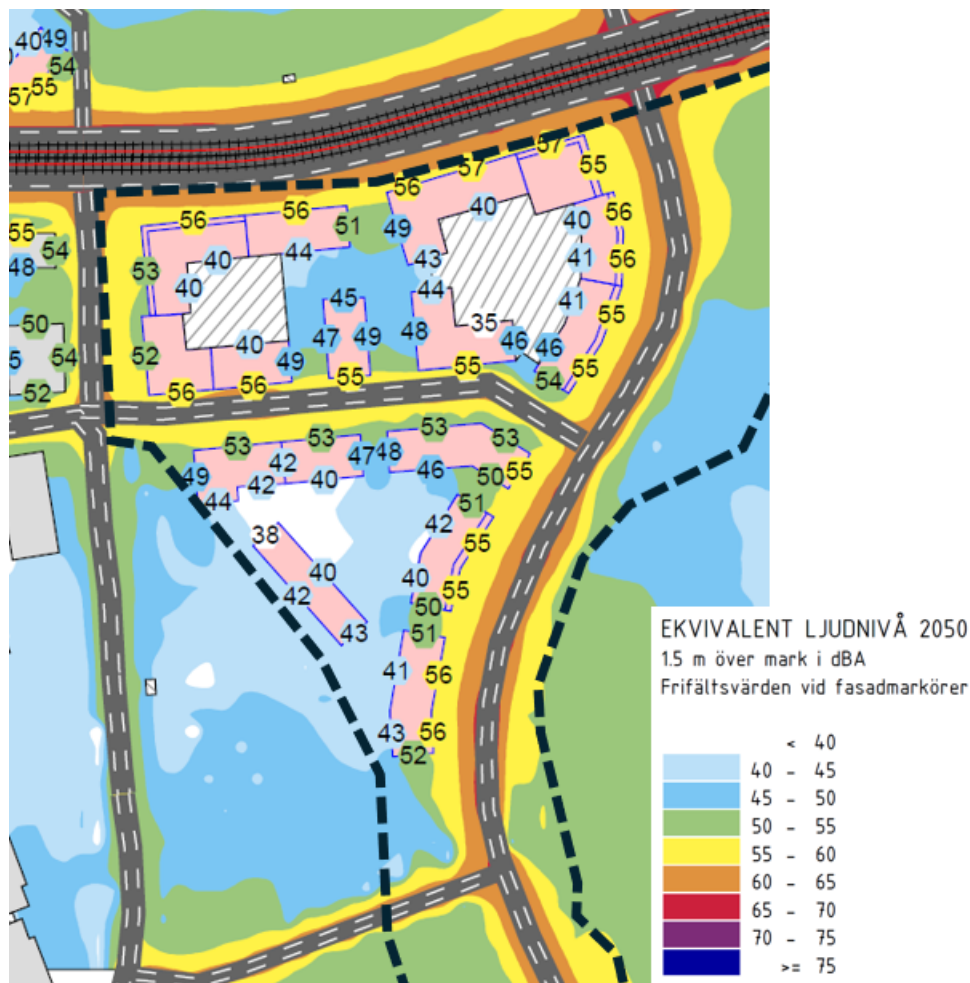
Trafikbuller

I samband med planarbetet har en bullerutredning tagits fram (Norconsult 2022, rev 2025). Planarbetet påbörjades efter 1 januari 2015, vilket innebär att trafikbullerförordningen (2015:216) med ändring av förordningen (2017:359) ska tillämpas för bedömning. Riktvärdena berör endast ljudnivåer utomhus och påverkar inte det gällande regelverket för ljudnivåer inomhus. Vid en bullerutredning för bostadsbyggnad ska hänsyn tas till framtida trafikflöden som kan påverka bullersituationen.

Enligt förordningen bör buller inte överskrida 60 dBA ekvivalentljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad. För en mindre bostadslägenhet om högst 35 kvadratmeter, är riktvärdet för ekvivalentljudnivå 65 dBA. Förordningen anger att om bullret vid en exponerad fasad överskrider riktvärdena, bör en skyddad sida uppnås där bullret uppgår till högst 55 dBA ekvivalentljudnivå och högst 70 dBA maximal ljudnivå vid fasad mellan klockan 22.00 och 06.00. Som minst ska hälften av bostadsrummen vändas mot den skyddade sidan. Vid uteplats (som kan vara gemensam) är riktvärdet 50 dBA ekvivalent nivå och 70 dBA maximal nivå.

Planområdet utsätts för trafikbuller från Elfrida Andrées väg, Valthornsvägen med förlängning och Gottsunda allé. Bullerutredningen, som tar höjd för prognostiserad väg- och spårtrafik år 2050, visar att riktvärdet på 60 dBA ekvivalentljudnivå klaras för samtliga byggnader inom planområdet.

På bostadsgårdarna finns tillräcklig yta för att planera gemensamma uteplatser som klarar både 70 dBA maximal ljudnivå och 50 dBA ekvivalent ljudnivå, vilket ger möjligheten att planera ytterligare balkonger och uteplatser i valfria lägen.

Figur 30. Beräknade ljudnivåer från väg- och spårtrafik. Utdrag från bullerutredning utförd av Norconsult.

Bullerutredningen som togs fram i samrådsskedet visar att det finns tillräckliga ytor för att planera en förskolegård där riktvärden för både ekvivalenta ljudnivåer (50 dBA) och maximala ljudnivåer (70 dBA) bedöms klaras för både lektytor och ytor för pedagogisk verksamhet.

Vibrationer

Planområdet ligger i direkt anslutning till Gottsunda allé som planeras för spårvagnstrafik. Spårvagnar, och bussar, kan orsaka vibrationer i marken.

Generella riktvärden för vibrationer i bostadsmiljö saknas. Som bedömningsgrund används Trafikverkets riktlinje Buller och vibrationer från trafik på väg och järnväg (TDOK 2014:1021) som anger att vibrationer högst får uppgå till 0,4 millimeter per sekund.

Från spårtrafik alstras vibrationer som fortplantas via fasta material, exempelvis räls och mark, till närliggande byggnader där de kan orsaka nedsatt boendekomfort. Lågfrekventa vibrationer uppfattas som skakningar och benämns komfortvibrationer. Om riktvärdet för komfortvibrationer klaras kan risken för vibrationsskador på byggnader ofta uteslutas eftersom det normalt sett krävs vibrationer som är 10–100 gånger större för att orsaka byggnadsskador.

Kännbara vibrationer i byggnader i närheten av spårväg uppstår när vibrationerna fortplantas genom lösa jordlager fram till byggnaden. Lera är en extra vibrationskänslig jordart. Siltiga och sandiga jordar är också relativt vibrationskänsliga, medan morän har en god förmåga att dämpa vibrationer. Träbyggnader är i grunden känsligare för vibrationsstörningar än tyngre betongstommar eftersom det behövs mer kraft för att sätta betong i svängning. Detta medför att nyare bebyggelse, som generellt oftare är pålad än äldre bebyggelse, i regel har bättre förmåga att dämpa vibrationer.

De högfrekventa vibrationerna, mellan cirka 50 och 200 Hertz, omvandlas i stället till ljud och benämns stomljud. Stomljud fortplantas genom marken till en husgrund och vidare upp i byggnaden, där det strålar ut som ett lågfrekvent mullrande ljud från väggar, tak och golv. Stomljud måste främst beaktas där tåg trafikerar spår på berg.

Stomljud i byggnader grundlagda på berg i närheten av spåranläggning i markplan uppstår endast i undantagsfall. Sådana fall kan vara om fasadljusisoleringen på byggnaden är extremt effektiv så att bakgrundsnyvån inne i byggnaden är så låg att stomljud kan uppfattas. Eventuell stomljudproblematik förväntas endast uppstå i byggnader grundlagda på berg. Eventuella åtgärder hanteras i samband med projektering av dessa byggnader.

Genomförandet av *Detaljplan för kapacitetsstark kollektivtrafik delsträcka A–B* ska följa Trafikverkets riktlinjer om att vibrationsnivåer högst får uppgå till 0,4 millimeter per sekund. Dock rekommenderas att man vid genomförandet av denna detaljplan väljer en konstruktion som säkerställer att vibrationerna som mest uppgår till 0,3 millimeter per sekund.

Markföroreningar

I samband med upp- och utbyggnaden av Gottsunda under 1960- och 1970-talen skedde troligtvis en omfattande hantering, tillförsel och omflyttning av schakt- och jordmassor. För att utreda och klargöra potentiellt förorenade massor inom stadsnoden har en miljöhistorisk inventering (WSP, 2021) genomförts. Inventeringen syftade till att undersöka fyllnadsmassornas ursprung inom de centrala delarna av Gottsunda och om möjligt, när i tiden massorna tillkom i stadsdelen.

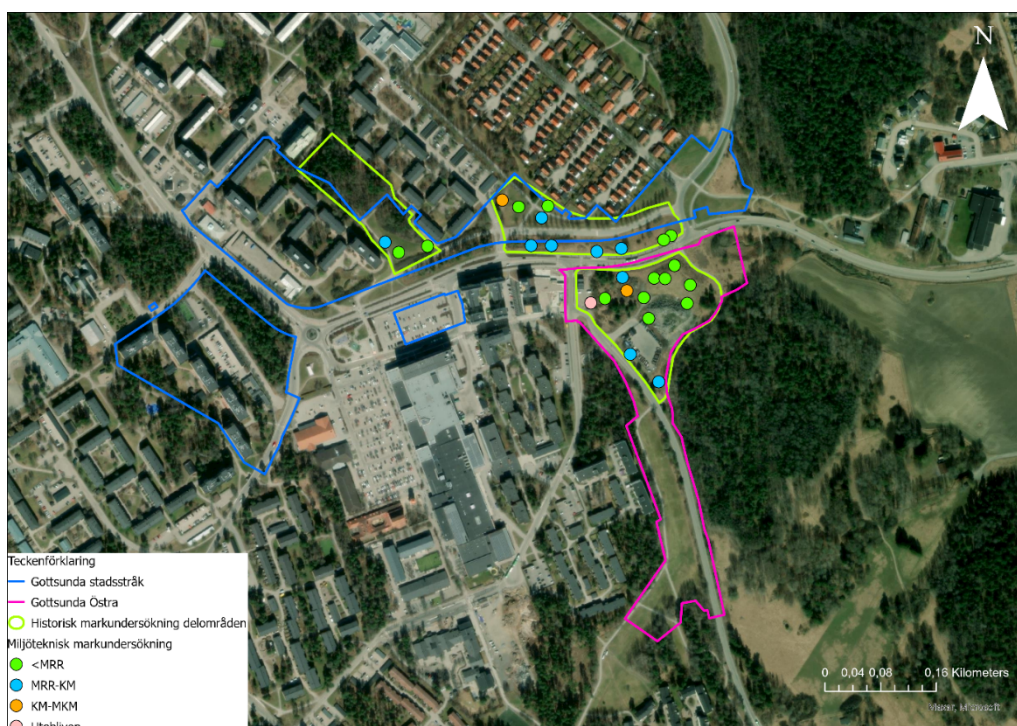
Tre områden pekades ut där behov av utredning krävs till följd av misstanke om förorening i och med tidigare markanvändning. Ett av dem är området kring den nuvarande återvinningscentralen som tidigare nyttjats som deponi. En miljöteknisk markundersökning (MMU) (Sigma 2023) har därför gjorts i samband med planarbetet. Föroreningssituationen har undersökts i området kring återvinningscentralen, samt inom två områden norr om Gottsunda allé som också består av fyllnadsmassor, en jordvall och ett parkområde (ingår i detaljplanen för Gottsunda stadstråk etapp 2). Syftet var att utreda förekomsten av föroreningar i fyllnadsmassor samt PAH16 i asfalt. Resultaten ska ligga till grund för korrekt masshantering och utgöra underlag för möjlig återvinning.

Analyserade jordprover underskrider riktvärdet för känslig markanvändning (KM), så som bostäder, i alla provpunkter utom en. I en punkt strax norr om den befintliga återvinningscentralen påträffades PAH-H över riktvärden för känslig markanvändning men under Naturvårdsverkets generella riktvärden för mindre känslig markanvändning (MKM). Föroreningens utbredning i profil är inte avgränsad i provpunkten och fyllnadsmassorna ned till planerat schaktdjup kan vara förorenade. I tre andra punkter inom planområdets norra delar har föroreningshalter under nivåer för känslig markanvändning konstaterats men över nivåer för "mindre ringa risk" (MRR).

Analysen av uttaget asfaltsprov visar att asfalten är fri från stenkolstjära och därför fritt kan återanvändas.

Då det i det aktuella området planeras för bostäder och gata kan påträffade föroreningar utgöra en hälsorisk för barn som exponeras via jord- eller växtintag. För att minimera hälsoriskerna ska massorna inte återanvändas. Detta säkerställs i planen genom en planbestämmelse på kvartersmark som villkorar startbesked. Startbesked får inte ges för ändrad markanvändning förrän markföroreningarna har sanerats så att den uppnår godkända nivåer för känslig markanvändning.

Detaljplanen medför även markarbeten i områden som har konstaterade föroreningshalter över nivåer för mindre ringa risk (MRR) men under nivåer för känslig markanvändning (KM). Detta utgör i sig ingen hälsorisk, men det är viktigt att veta om att massorna innehåller en viss förhöjd halt av föroreningar. I de fall massorna planeras att återanvändas ska detta anmälas till den lokala tillståndsmyndigheten innan arbetet börjar.

Figur 31. Provtagningspunkter och provtagningsresultat inom respektive område **Invalid source specified**. Planområdet markeras med rosa linje.

Luft

Luftkvaliteten är reglerat i lag. Miljökvalitetsnormerna (MKN) är ett juridiskt bindande styrmedel för att förebygga och åtgärda miljöproblem. Det nationella miljömålet Frisk luft är högre ställt än miljökvalitetsnormen. Miljömålet innebär att luften ska vara så ren att människors hälsa, samt djur, växter och kulturvärden inte skadas.

SLB-analys har på uppdrag av Uppsala kommun tagit fram en luftkvalitetsutredning (2022). Luftkvaliteten inom planområdet är generellt sett god, miljökvalitetsnormen klaras i nuläget (beräknat på år 2020) både för partiklar (PM10) och kvävedioxid. Inom planområdet uppnås även det nationella miljömålet för både PM10 och för kvävedioxid.

Utredningen redovisar spridningsberäkningar för PM10, och kvävedioxid. Utsläppsfaktorer och fordonssammansättning representerar förhållandena år 2050, det vill säga när hela planområdet kan antas vara fullt utbyggt.

De förändringar i bebyggelsen och de nya vägdragningarna som planen medför bedöms inte orsaka att miljö kvalitetsnormen för PM10 eller kvävedioxid överskrids på platser där människor ska bo eller vistas år 2050.

Beräkningarna visar att även de nationella miljö kvalitetsmålen för PM10 uppnås inom planområdet.

De nationella miljö kvalitetsmålen för kvävedioxid uppnås inom planområdet, där de beräknade halterna blir lägre än i nuläget, trots ett högre trafikflöde. Detta då fordonsparken förväntas bli renare i och med hårdare avgaskrav och fler elektrifierade fordon till år 2050.

Dags- och solljus

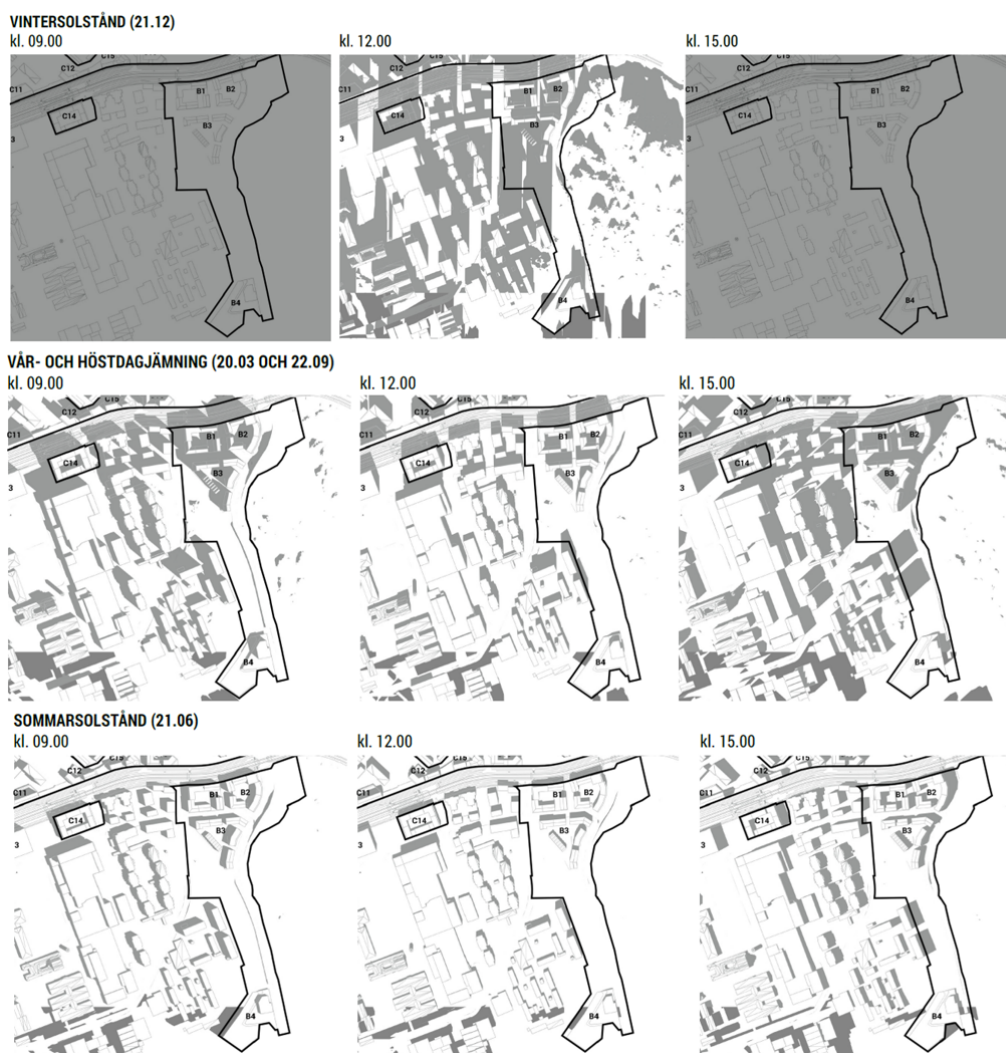
Dagsljuskraven anger, något förenklat, att rum där människor vistas mer än tillfälligt ska utformas och orienteras så att god tillgång till direkt dagsljus är möjlig. Denna prövning görs i bygglovsskedet när lägenhetsplanerna är framtagna. Byggaktören förväntas projektera för att uppfylla de tekniska egenskapskraven i BBR angående dagsljus.

Kravet på naturligt ljus vid nybyggnation enligt det allmänna rådet i Boverkets byggregler (BBR) omfattar två områden: dagsljus och solljus. Dagsljus är det diffusa naturliga ljus som kommer från himlen eller som reflekteras från närliggande ytor. Solljuset är det direkta ljuset från solen. Fördelningen mellan dags- och solljus varierar mellan väderlek och årstid. I Sverige finns ingen lag eller allmänt råd som tar hänsyn till hur stor påverkan en nybyggnad får ha på dagsljuset och soltillgången för omkringliggande bebyggelse. Lagen anger att planläggning får ske så länge det inte innebär en betydande olägenhet för boende i närheten.

Mandaworks och Warm In the Winter har vid arbetet med strukturplanen för Gottsunda stadsnod tagit fram en skuggstudie för att ge en indikation på om bostäderna inom planområdet har möjlighet att klara kraven för dagsljus enligt Boverkets byggregler (BBR). Simuleringarna visar översiktligt att det är möjligt att uppfylla krav på dagsljus och direkt solljus för ny bebyggelse i många lägen. Någon särskild dagsljusutredning har inte utförts. Generellt sett brukar hög bebyggelse (det vill säga hus med mer än fem våningar) i kombination med små gårdar och/eller smala gaturum innebära svårigheter att uppnå dagsljuskraven. Innerhorn kan innebära svårigheter även vid ett mindre antal våningar.

Detaljplanen omfattar bebyggelse med i huvudsak fem till sju våningar och förhållandevis breda gaturum. Gårdsstorlekarna varierar, liksom hur slutna kvarteren är. Särskilda åtgärder kan bli aktuella för att klara dagsljuskraven i vissa lägen. Lägenhetsytor i sådana lägen kan till exempel användas till badrum, förråd eller andra ytor som inte innebär stadigvarande vistelse. Förutom planlösning påverkar fönstersättning, fönsterstorlek, fasadkulör, materialval och balkongsättning dagsljuset inne i lägenheterna.

Skuggstudien visar att riktlinjerna för utemiljöer kan uppfyllas för sol och skugga.

Figur 32 Skuggstudie som redovisar sol- och skuggförhållanden vid vintersolstånd, vår- och höstdagjämning samt sommarsolstånd vid 09:00, 12:00 och 15:00. Skuggstudien finns som bilaga till detaljplanen där även 18:00 redovisas. Mandaworks och Warm in the Winter.

Volymstudier, dagsljusstudier och sol- och skuggstudier till en detaljplan är ofta generella. Studierna ovan utgår ifrån ett antagande att detaljplanens fulla byggrätter utnyttjas samt att tak utformas i full tillåten höjd och kan därför ses som ett värsta fallscenario. I realiteten kommer byggnaderna att ha en större detaljeringsgrad och sannolikt variera i höjd, djup, takvinkel med mera inom ramen för byggrätten. Inom varje kvarter kan detaljstudier av byggnaderna bidra till bättre kvaliteter.

Mikroklimat

Sparad naturmark och parker med träd och annan växtlighet bidrar till ett gott mikroklimat i området. Träden ger bland annat lövskugga under soliga och varma dagar, och jämnar ut temperaturen på de öppna platserna och binder partiklar. Bostadsgårdar och förgårdsmarken på kvartersmark ska användas till entréplatser, planteringar och dagvattenhantering. Även förskoletomten och allaktivitetsytan ska utformas med sparad och/eller ny växtlighet. Att de nya kvarteren på så sätt bidrar till stadsgrönskan är viktigt både för upplevelsen av gaturummet och för mikroklimatet.

Elektriska och magnetiska fält

Elledningar, transformatorstationer och annan elektrisk utrustning omges av två typer av fält, elektriska och magnetiska fält. Tillsammans kallas fälten för elektromagnetiska fält. Dessa är starkast närmast källan och avtar snabbt med avståndet.

Inom planområdet reserveras plats för två elnätstationer. Elsäkerhetskraven anger ett minsta avstånd mellan en nätstation och närmsta brännbara byggnadsdel om fem meter. Detta avstånd bedöms vara tillräckligt för att också elektromagnetiska fält från nätstationen ska ha avklingat till att understiga det rekommenderade maxvärdet på 0,2 mikrotlesa.

Planområdet ligger i anslutning till kollektivtrafikstråket, där spårväg planeras. Traditionell spårvägstrafik med kontaktledning alstrar elektriska fält och magnetiska fält. De magnetiska fälten uppstår huvudsakligen av strömmen i kontaktledningen och rälerarna. Normala byggnadsmaterial som trä, betong och tegel skärmar det elektriska fältet från spårvägen, vilket gör att påverkan inomhus blir mycket låg. Inom planområdet planeras inte för någon särskilt känslig apparatur såsom laboratorietrustning eller liknande.

Brand

Släckning

För att brandförsvaret ska anses ha tillträde till en byggnad för att genomföra ett släckningsarbete bör avståndet mellan uppställningsplats för räddningstjänstens fordon och byggnadens angreppspunkt normalt inte överstiga 50 meter.

Angreppspunkten utgörs normalt av byggnadens huvudentré, men kan även bestå av andra ingångar till byggnaden. Brandförsvaret ska kunna ställa upp ett släckfordon, och byggnaden ska kunna nås utan orimligt lång slangdraging från släckbilen. För hus som byggs med trästomme behöver vattentillgången till sprinklersystem säkerställas.

Tillgången på brandvatten är begränsad i planområdets södra del. Det innebär att ett så kallat alternativsystem krävs, se även avsnitt *Teknisk försörjning*.

Utrymning

För att brandförsvaret ska kunna genomföra utrymning från byggnader finns det ett antal förutsättningar som ska vara uppfyllda. Utöver att brandförsvaret ska kunna vara på plats tillräckligt snabbt och ha tillgång till fordon, utrustning och personal ska byggnaden vara tillgänglig och rätt utformad. Stegfordon ska kunna ställas upp vid fasad så att utrymning kan ske genom fönster och balkonger. Det innebär till exempel att det alltid och över tid behöver finnas plats avsedd och tillgänglig för räddningstjänstens behov.

Brandförsvaret har insatstiden tio minuter i centrala Uppsala och kan utgöra alternativ utrymningsväg via höjdfordon under förutsättning att räddningsvägar och uppställningsplatser är anordnade enligt brandförsvarets riktlinjer.

Behovet av uppställningsplatser och räddningsvägar (på kvartersmark) behöver följas upp och kontrolleras inför bygglov. Med dagens regler är det möjligt att använda räddningstjänsten som en andra utrymningsväg för byggnader där avståndet från marken till översta fönstrets underkant är högst 23 meter. Det motsvarar en byggnad i sju till åtta våningar. Fordonet behöver kunna ställas upp minst två meter och maximalt nio meter från fönster eller balkongkant. Möjligheten

till utrymning med höjdfordon kan begränsas av gatans utformning. Många av gatorna är planerade för att rymma trädplanteringar, och där är det inte alltid möjligt att nå de enskilda lägenheterna med räddningstjänstens höjdfordon. Belysningsstolpar kan också vara ett hinder för att nå lägenheterna med höjdfordon.

I de fall det inte kan garanteras att gatan kommer att utformas för att möjliggöra utrymning med hjälp av räddningstjänsten, kan byggnader behöva utföras så att utrymning kan genomföras helt utan räddningstjänstens medverkan. Brand- och röksäkra trapphus, så kallade TR1- eller TR2-trapphus, kan användas för byggnader som är högre än brandförsvaret når (23 meter) eller där uppställning inte är möjlig.

Inom planområdet föreslås de två norra kvarteren utformas med TR2-trapphus och det södra kvarteret kan utrymmas med höjdfordon för flerbostadshusen och med bärbar stege för radhusen. Det finns utrymme för uppställning inom detta kvarter. Detaljplanen styr inte val av utrymning men möjliggör olika lösningar, det bör dock vara samma lösning inom hela kvarteret.

Förskolor, skolor och annan offentlig verksamhet förväntas utrymmas utan hjälp av räddningstjänsten, dock måste brandförsvarets fordon kunna ställas upp inom cirka 50 meter från byggnaderna för att kunna genomföra släckningsarbete, se ovan.

Klimatanpassning

Effekter av ett förändrat klimat är fler översvämningar och värmeböljor. Planområdet berörs inte av risk för översvämning från några vattendrag eller sjöar. Risk för översvämning vid skyfall beskrivs i avsnittet *Dagvattenhantering*.

Träd har en stor betydelse i ett varmare klimat. Trädkronorna ger skugga och svalka vid en värmebölja. De bidrar till att fördröja regnvattnet vid kraftiga skyfall, och de bidrar till biologisk mångfald och bättre luft. Inom planområdet sparas mindre områden som naturmark, och inom kvarteretsmark och längs allmänna gator kommer nya träd att planteras, se mer under *Park och natur*.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp kommer att utvidgas till att omfatta planområdet.

I den norra delen av planområdet, där bostadshus kan uppföras, finns det förutsättningar för uttag av brandvatten. För hus som byggs med trästomme behöver vattentillgången till sprinklersystem säkerställas inom fastigheten, till exempel med en vattenreservoar.

Brandvatten

I den norra delen av planområdet, där tre bostadskvarter möjliggörs, finns de tekniska förutsättningarna för att försörja området med brandvatten via brandposter och uttag ur ledningsnätet. I den södra delen av planområdet är kapaciteten begränsad på grund av att ledningsnätet inte har tillräcklig dimension för uttag av brandvatten. Brandvattenförsörjningen behöver där hanteras på ett annat sätt.

Brandvattenförsörjning kan lösas genom att brandförsvaret transporterar vatten till brandplatsen med tankbilar, ett så kallat alternativsystem. En effektiv

släckningsinsats med alternativsystem innebär ett behov av minst två tankbilar inom 20 minuter från brandplatsen och en superbrandpost, vattenkiosk eller liknande inom tillräckligt avstånd från brandplatsen för att kunna fylla på tankbilarna. Ett alternativsystem kan innebära en fördröjd insatstid för brandförsvaret men med lokala lösningar, så som brandvattentank, reservoar eller brandvattendamm kan insatstiden reduceras.

Detaljplanen säkerställer, genom så kallad prickmark, ett bebyggelsefritt område i förskoletomtens norra del. Inom den ytan går det att anlägga en lokal lösning, till exempel en underjordisk brandvattentank. Brandvattentanken bör motsvara kapaciteten av minst två tankbilar, för att klara det initiala släckningsarbetet innan tankbilarna är på plats och kan ta över försörjningen av brandvatten. Detaljerad utformning av en lokal lösning behöver stämmas av med brandförsvaret inför genomförande.

För att ytterligare minska risken för materiella skador vid alternativsystem kan det kompletteras med andra åtgärder, till exempel obrännbara fasader, lokalt sprinklersystem eller förstärkta brandceller i byggnaden.

Dagvattenledningar

Kommunens verksamhetsområde för dagvatten kommer att utvidgas till att omfatta planområdet. Dagvattenledningar finns i de större gatorna. Utifrån de tekniska avrinningsområdena avrinner den största delen av dagvattenledningsnätet mot två utlopp i Bäcklösaravinen som sedan mynnar i Bäcklösadiket.

De befintliga dagvattenledningarna väster om Elfrida Andrées väg ligger mycket djupt och har en täckning på upp till sex meter. Plats för ledningarna reserveras med ett så kallat u-område där ledningarna berör kvartersmark.

Avfall

Avfallsutrymmen ska placeras maximalt 50 meter från trapphus/bostadsentréer och nära gatorna så att Arbetsmiljöverkets riktlinjer uppnås. Hämtningsfordon för avfall ska kunna stanna högst tio meter från avfallsutrymmet, och hämtningen ska kunna göras utan att fordonet behöver backa. Det är möjligt att uppnå inom planområdet. För kvarteren mot huvudgatan behöver avfallshanteringen ske från lokalgatorna, då det inte är lämpligt att angöra från huvudgatan. Detaljplanen har i flera fall flexibla byggrätter, där byggnader kan placeras och utföras på olika sätt för att uppfylla krav för avfallshämtning.

El

Planområdet ligger inom Vattenfall Eldistributions elförsörjningsområde. Det finns en elnätstation på den östra sidan av Valthornsvägen. Elkapaciteten behöver utökas på grund av planområdets tillkommande bebyggelse. Därför har mark för elnätstationer reserverats i planområdets östra respektive södra del.

Motiv till detaljplanens regleringar

Detaljplanens regleringar följer Boverkets allmänna råd om redovisning av reglering i detaljplan 2020:6.

Som stöd för genomförande, markanvisningar och bygglovsgivning finns ett gestaltungsprogram som tagits fram inom ramen för stadsutvecklingsprojektet Gottsunda stadsnod, där planområdet utgör en del.

Användning av mark

Allmänna platser med kommunalt huvudmannaskap

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
GATA	<p><i>Gata</i></p> <p>Gator som ska finnas kvar och nya gator planläggs som allmän plats, GATA. Bestämmelsen GATA är allmän plats som kan vara avsedd både för motorfordonstrafik och gång- och cykeltrafik. Gatumarkens exakta utformning styrs inte i detaljplanen.</p>
PARK	<p><i>Park</i></p> <p>Ett område nordväst om förskoletomten och idrottsytan planläggs som allmän plats, park. Syftet med parkstråket är att göra det möjligt för plantering, dagvattenhantering samt gång- och cykeltrafik. Inom parkmark får gång- och cykelvägar anläggas, men inga vägar eller infarter för motorfordon.</p>
NATUR	<p><i>Natur</i></p> <p>Området öster om Elfrida Andrées väg gränsar mot ett Natura 2000-område och planläggs som naturmark. Syftet är att säkerställa ett avstånd till Natura 2000-området och skydda mot utveckling som kan påverka naturvärden i området negativt. Även marken väster om gång- och cykelvägen i väster planläggs som naturmark.</p>

Kvartersmark

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
B	<p><i>Bostäder</i></p> <p>Detaljplanens huvudsakliga syfte är bland annat att göra det möjligt att utveckla Gottsunda med fler bostäder. Markanvändningen <i>Bostäder</i> avser alla typer av bostäder med varaktig karaktär. I användningen ingår vanliga bostäder, olika typer av kategoribostäder som till exempel studentbostäder och seniorbostäder, men även gruppboendestäder, särskilt boende för äldre, omsorgsboenden, träningsbostäder och liknande.</p>
C	<p><i>Centrum</i></p> <p>Utöver bostäder tillåts centrumverksamheter i delar av planområdet. Centrum är en bred användningsbestämmelse som syftar till att möjliggöra olika lokaler för till exempel handel, service, samlingslokaler och andra verksamheter som ligger centralt eller på annat sätt ska vara lätta att nå. Användningen möjliggör olika verksamheter som butiker, restauranger och gym, men rymmer även kontor och tandläkare/vårdcentral. Syftet är att möjliggöra ett ökat serviceutbud i stadsdelen som gör vardagslivet enkelt för dem som bor och verkar i området.</p>
E ₁	<p><i>Elnätstation</i></p> <p>Plats för elnätstationer reserveras inom planområdet för att kunna förstärka området med el. Stationerna är placerade invid allmän plats, gata, för god åtkomst vid drift och service.</p>
S ₁	<p><i>Förskola</i></p> <p>I planområdets södra del reserveras plats för en förskola, i syfte att möta det behov av förskoleplatser som fler bostäder i stadsdelen på sikt genererar.</p>
R ₁	<p><i>Idrottsplats</i></p> <p>En del av det nuvarande parkstråket väster om Elfrida Andrées väg planläggs för idrottsändamål. Syftet är att utveckla området med en allaktivitetsyta för rekreation och idrott. Platsen är avsedd för vistelse och rekreation, men ska också rymma växtlighet. Den ligger i en lågpunkt och ska även fungera som översvämningssyta vid kraftiga regn, och får inte användas för bilparkering.</p>

Egenskapsbestämmelser för allmän plats

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
gc-väg ₁	<i>Gång- och cykelväg</i>
	Bestämmelsen syftar till att förtydliga och säkerställa ett allmänt stråk för gående och cyklister, som kopplar ihop olika delar av Gottsunda.
+0,0	<i>Markens höjd över nollplanet ska vara angivet värde i meter.</i>
	Allmän plats höjdsätts för att säkerställa att gator kan fungera som sekundära avrinningsvägar inom området och underlätta för dagvattnet att ledas till parkmark så att det kan fördröjas där. Höjderna sätts för att säkerställa hantering av 100-års regn. Höjderna baseras på en systemhandling (2024). Vid detaljprojektering tillåts avvikelser med +/- 3 centimeter.

Egenskapsbestämmelser för kvartersmark

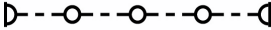
Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
	<i>Marken får inte förses med byggnad.</i>
	Bestämmelsen reglerar byggnader i förhållande till gatan och säkerställer en minsta förgårdsmark mellan fasad och allmän plats. Den säkerställer också att mark fredas från byggnader i syfte att möjliggöra plats för gårdar och/eller angöringsytor. På mark med prickar får andra byggnadsverk än byggnader uppföras.
	Prickmark ovanpå u-område syftar till att hålla ledningar i kvartersmark tillgängliga för service.
	<i>Marken får endast förses med komplementbyggnader och andra anläggningar än byggnader.</i>
	Bostadsgårdarna, förskolegården och allaktivitetsytan ska i huvudsak vara tillgängliga för rekreation och utevistelse. För att göra det möjligt att uppföra enstaka mindre komplementbyggnader avsätts plats för detta i begränsad omfattning. En komplementbyggnad kan till exempel vara ett förråd, växthus eller lekhus. Det kan även vara öppnare konstruktioner som tak över sopkärl, eller över uteplatser och lekytor i syfte att skugga/skydda från regn. Placeringen av komplementbyggnader har stor betydelse för gårdens rumslighet och funktion, och bör därför ägnas stor omsorg.
e ₁ 0,0	<i>Största byggnadsarea är angivet värde i m².</i>

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
$h_1 +0,0$	<p>Bestämmelsen syftar till att begränsa hur stor del av marken som får bebyggas inom ett givet område.</p> <p><i>Högsta nockhöjd är angivet värde i meter över angivet nollplan.</i></p> <p>Bestämmelsen syftar till att begränsa byggnadernas höjder i förhållande till stadsbilden samt för utsikten från allmän plats.</p> <p>Observera att planen reglerar byggnadernas höjd, och inte antalet våningar. Det innebär att det kan bli olika antal våningar inom den tillåtna högsta höjden beroende på val av stomme, utformning och rumshöjd.</p> <p>Tekniska installationer får överskrida nockhöjden, inom ramen för utformningsbestämmelsen f_1.</p>
$h_2 0,0$	<p><i>Högsta nockhöjd är angivet värde i meter.</i></p> <p>Radhusen, byggnader på idrottsplatsen och kompletterande bebyggelse inom bostads- och förskolegårdar regleras med en bestämmelse om högsta nockhöjd i meter från mark. Bestämmelsen syftar till att begränsa byggnadernas höjder.</p>
f_1	<p><i>Byggnadsdelar, takterrasser och installationer på tak ska vara väl integrerade i takens gestaltning.</i></p> <p>Bestämmelsen syftar till att säkerställa att eventuella installationer på tak utformas som en del av takets gestaltning. Byggnaders siluettverkan har betydelse för hur byggnaden upplevs och taket bör därför utformas med omsorg.</p>

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
f ₂	<p><i>Gemensam gård ska utformas med växtlighet och vistelseytor, och får inte användas för parkering.</i></p> <p>I flera kvarter finns möjlighet att bygga en lägre byggnad (med till exempel lokaler, garage eller bostadskomplement) i kombination med högre byggnader med bostäder runt om. Bostadsgården kan då anordnas ovanpå den lägre byggnadens tak, som en terrass. Om byggrätten inte utnyttjas ska gården anordnas i marknivå. Gården ska bidra till en kvalitativ utemiljö och får inte användas för parkering.</p> <p>Med växtlighet avses ett varierat växtmaterial som kan tillföra värden året om och bidra till vistelsekvaliteter genom att skapa rumslighet och platser med olika karaktär på bostadsgården. Syftet är också att kunna omhänderta dagvatten. För att växtlighet i form av buskar och träd ska kunna finnas ovanpå ett takbjälklag behövs rätt förutsättningar, till exempel tillräckligt jorddjup (se även f₆). Beroende på bjälklagets konstruktion kan det vara nödvändigt att anordna växtbäddar ovanpå bjälklaget.</p>
f ₃	<p><i>Bostadsentréer ska vara genomgående mellan gata och gård.</i></p> <p>Entréer mot gatan är viktiga för att skapa aktiva fasader, och att bostadshusen bidrar till stadslivet. Entréer mot gator är också viktiga för att möjliggöra angöring. Direktåtkomst till bostadsgården från trapphuset är viktigt av tillgänglighetsskäl och ur ett barnperspektiv. I vissa lägen kan en sidoentré fylla samma funktion, så länge kontakten med gården kan åstadkommas på ett tillgängligt och barnsäkert sätt. Kravet på genomgående entréer begränsar ibland flexibiliteten för lokaler i byggnadens bottenvåning. Vid tolkning kan därför även entréer över hörn räknas som genomgående, så länge syftet uppnås och det går att nå både gården och gatan på ett enkelt sätt från entrén/trapphuset.</p>
f ₄	<p><i>Öppen passage ska finnas mellan gård och gata</i></p> <p>Även i de fall gården utformas på en parkeringsvånings tak ska den ansluta till allmän plats, i släpp mellan byggnader. Passagen kan utformas med till exempel en trappa och/eller ramp och kompletteras med exempelvis planteringar.</p>
f ₅	<p><i>Balkong och andra byggnadsdelar får kraga ut högst 0,8 meter från fasad mot Gottsunda allé. Lägsta fri höjd är 4,5 meter ovan mark.</i></p>

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
f ₆	<p>Utkragningar mot Gottsunda allé begränsas för att balkonger inte ska dominera fasaden mot stadsstråket, värna solinstrålning i det offentliga rummet och möjligheten till dagsljus i lägenheter och lokaler. Den fria höjden om 4,5 meter säkerställer utrymme för olika typer av fordon i gaturummet men också att bottenvåningarna kan bidra till upplevelsen av gaturummet.</p> <p><i>Fyllning som överskrider angiven högsta nockhöjd är tillåten.</i></p> <p>Bestämmelsen syftar till att möjliggöra tillräckligt jorddjup för rik växtlighet även på de gårdar som anläggs på terrassbjälklag. Olika växter kräver olika jorddjup, bestämmelsen syftar därmed också till att göra det möjligt att anpassa och variera jorddjupet.</p>
f ₇	<p><i>Endast radhus</i></p> <p>Syftet är att komplettera centrala Gottsunda med markbostäder för att variera bostadsutbudet.</p>
u ₁	<p><i>Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar.</i></p> <p>Allmänna underjordiska ledningar läggs företrädesvis under allmän plats, som i gator och parkmark. Planområdet berörs av ett ledningsstråk väster om Elfrida Andréés väg. Planbestämmelsen syftar till att reservera plats och säkra åtkomst av den allmännyttiga ledningen när marken blir kvartersmark.</p>

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
n ₁	<p data-bbox="710 264 1246 293"><i>Marken är avsedd för vistelse och växtlighet.</i></p> <p data-bbox="710 315 1353 584">Bostadskvarter ska utformas med gemensamma bostadsgårdar för dem som bor i kvarteret. Med växtlighet avses ett varierat växtmaterial som kan tillföra värden året om och bidra till lek och vistelsekvaliteter genom att skapa rumslighet och platser med olika karaktär på bostadsgården. Privata uteplatser vid marklägenheter får anläggas närmast husen.</p> <p data-bbox="710 607 1353 1010">Förskolegården ska utformas för lek, rörelse och utevistelse. Detsamma gäller allaktivitetsytan. Växtlighet kan användas för att skapa rumslighet. Inom förskolegården finns träd som ska bevaras och på allaktivitetsytan finns plats att plantera träd och annan växtlighet som kompensation för de träd som behöver tas ner när hela stadsnoden utvecklas. Träd bidrar till skugga och svalka, och är gynnsamt för såväl klimat som biologisk mångfald. Träd eller större buskage är dock inte lämpligt i kombination med ledningar och ska inte planteras inom u-området.</p>
n ₂	<p data-bbox="710 1048 1353 1144"><i>Marken är avsedd för plantering, cykelparkering och entréfunktioner, och får inte användas för bilparkering.</i></p> <p data-bbox="710 1167 1353 1406">Bestämmelsen avser förgårdsmark och släpp mellan byggnader. Marken ska rymma planteringar som bidrar med grönska och dagvattenhantering, men också entréplatser och cykelparkering för besökande (korttidsparkering). Syftet är också att utformningen av de funktioner som behövs vid bostädernas entréer ska bidra till upplevelsen av gaturummet.</p>
n ₃	<p data-bbox="710 1444 1193 1473"><i>Marken får inte användas för parkering.</i></p> <p data-bbox="710 1496 1353 1792">Vistelseytor ska inte användas för parkering, det gäller både cykel- och bilparkering. Motivet till att inte tillåta parkering inom hela gården är att ge förutsättningar för grönskande gårdsmiljöer som gynnar boendekvaliteter. För att bostadsgården ska kunna innehålla tillräckligt stora ytor för lek och utevistelse, ska den inte heller användas för cykelparkering i någon större omfattning. Detsamma gäller allaktivitetsytan och förskolegården.</p>

Planbestämmelse	Beskrivning och motiv
n ₄	<p><i>Träd med stamdiameter över 30 centimeter 110 centimeter över marknivå får endast fällas om det är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk.</i></p> <p>Inom förskoletomten finns träd med naturvärden som ska bevaras och vara en del av den pedagogiska miljön förutsatt att de inte utgör någon säkerhetsrisk.</p>
	<p><i>Utfartsförbud</i></p> <p>Utfartsförbudet gör att det inte blir för många in- och utfarter mot huvudgatan Elfrida Andrées väg och mot lokalgator, utifrån trafiksäkerhetsskäl.</p>
a ₁	<p><i>Marklov krävs även för fällning av träd med stamdiameter över 30 centimeter 110 centimeter över marknivå.</i></p> <p>Inom förskoletomten finns träd med naturvärden som ska bevaras och vara en del av den pedagogiska miljön förutsatt att de inte utgör någon säkerhetsrisk.</p>
a ₂	<p><i>Startbesked får inte ges för ändrad markanvändning förrän markföroreningar har avhjälppts (bestämmelse gäller fram till användningsgräns).</i></p> <p>Inom planområdet finns ett område med fyllnads- massor som tidigare nyttjats som deponi och som inrymmer en befintlig återvinningscentral. Detaljplanen medger bostäder, vilket en markanvändning som klassas som känslig markanvändning. Startbesked får inte ges för ändrad markanvändning förrän eventuella markföroreningar inom planområdet har avhjälppts.</p>

Genomförandefrågor

Fastighetsrättsliga frågor

Markägoförhållanden

Planområdet omfattar delar av fastigheterna Ultuna 2:25 och Gottsunda 11:20 som ägs av Uppsala kommun.

Gemensamhetsanläggningar

Planområdet innehåller inte någon gemensamhetsanläggning.

Det kan komma att krävas fastighetssamverkan för att tillgodose olika funktioner inom ett kvarter. Det kan gälla situationer där fastigheter behöver anlägga och förvalta en gemensam innergård, källsorteringsutrymmen, cykelparkering, anläggningar för dagvattenhantering etcetera. För dessa ändamål kan det bli aktuellt att bilda gemensamhetsanläggningar. Det är den enskilde fastighetsägaren, inledningsvis byggaktörerna inom respektive kvarter, som ansvarar för att initiera och ansöka om inrättande av gemensamhetsanläggningar om behov uppstår. En gemensamhetsanläggning inrättas av lantmäterimyndigheten genom en anläggningsförrättning.

Servitut och rättigheter

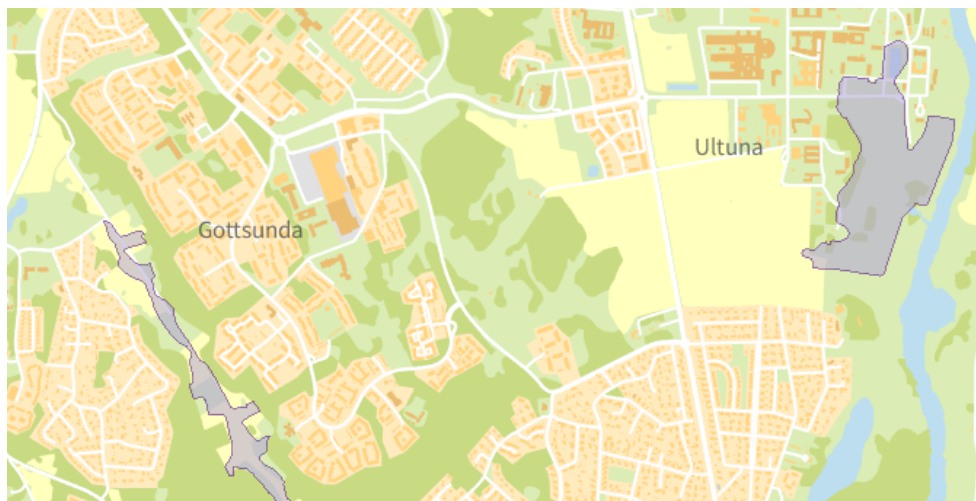
Ultuna 2:25 belastas av följande servitut:

- D-2022-00264323:1. Avtalsservitut. Område (Markupplåtelseavtal avseende starkströmsledning). Förmånsfastighet Enköping Rymningen 16:3, ägd av Vattenfall Eldistribution AB. Servitutet påverkas, då befintliga markkablar som omfattas av servitutet, läggs om till allmän plats. Ett tilläggsavtal avseende ledningsflytten ska tecknas med Vattenfall Eldistribution AB.

Markavvattningsföretag

Dagvattnet från större delen av planområdet avvattnas till Bäcklösadiket, vars senare del sammanfaller med markavvattningsföretaget Ultuna inv CK0916. Det pågår utredningar kring Bäcklösadiket inom ramen för utvecklingen av de södra stadsdelarna och en planerad dagvattendamm. Eventuell påverkan på markavvattningsföretaget behandlas i de utredningarna.

Ett annat markavvattningsföretag, Gottsunda df, beläget vid Gottsundagipen, finns i anslutning till Gottsunda. Detaljplanen påverkar inte detta markavvattningsföretag då ingen avrinning från planområdet sker via Gottsundagipen.

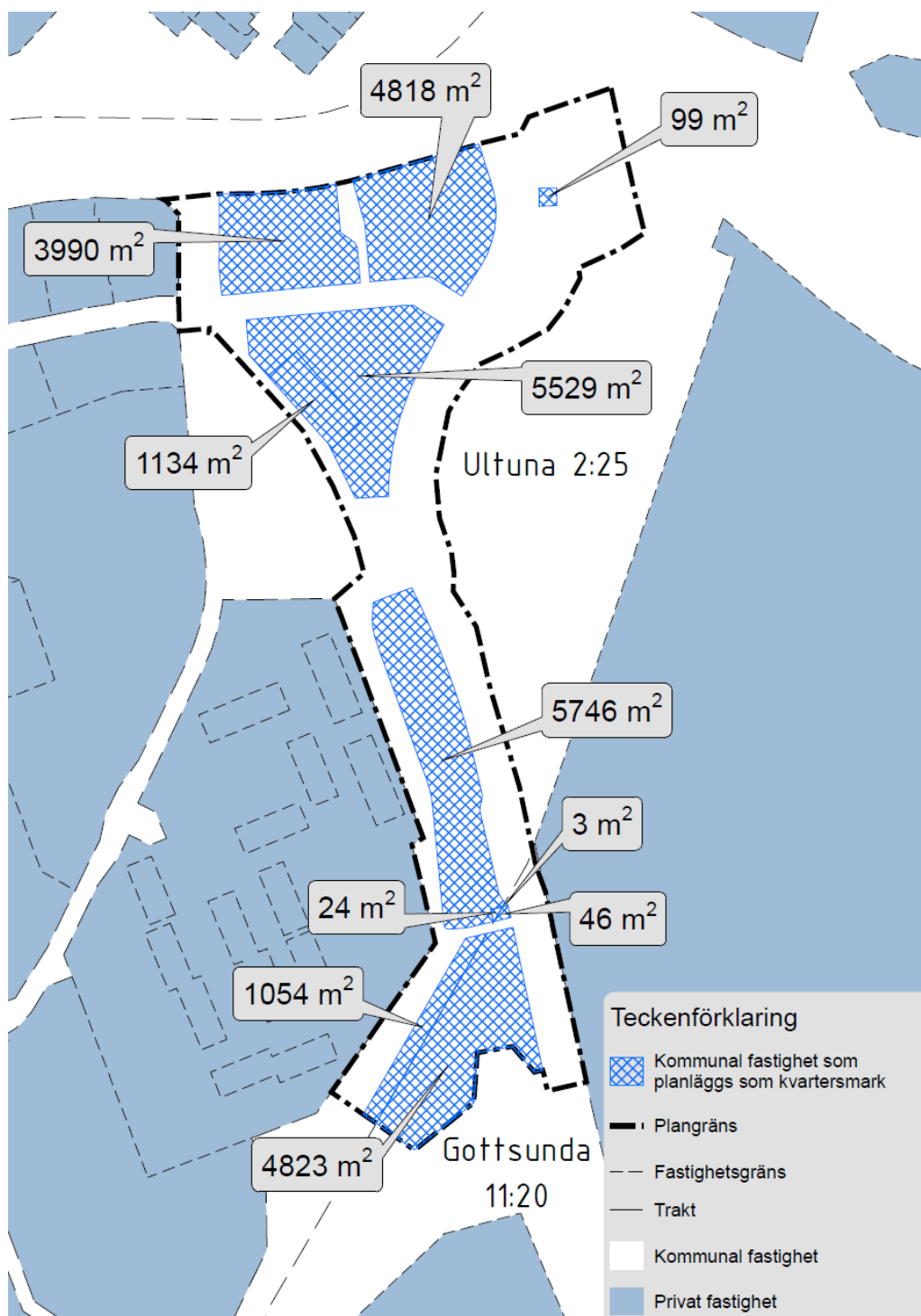

Figur 33. Karta över markavvattningsföretagens båtadsområden, med Ultuna invallningsföretag till höger i bild.

Konsekvenser för fastigheter inom planområdet

Detaljplanen utgör underlag för de fastighetsrättsliga åtgärder som är en förutsättning för planens genomförande. Fastighetsbildning inom kvartersmark sker på initiativ av fastighetsägaren.

Som en konsekvens av detaljplanens genomförande görs delar av gatunätet om, och nya kvarter kan byggas på mark där det tidigare varit allmän plats/icke planlagd mark. Inom fastigheten Ultuna 2:25 planläggs tre kvarter för bostäder och ett område för idrottsplats. Inom en del av Gottsunda 11:20 samt en mindre del av Ultuna 2:25 omvandlas allmän plats till kvartersmark för förskola. Inom Ultuna 2:25 och Gottsunda 11:20 planläggs även mark för elnätstationer.

Figur 34 Karta som visar konsekvenser för fastigheter inom planområdet. Hela planområdet utgörs av kommunalägd mark (vita ytor symboliserar kommunal mark, ljusblå ytor symboliserar privatägda fastigheter). De blårutiga ytorna redovisar hur stor areal av den kommunala marken som planläggs som kvartersmark.

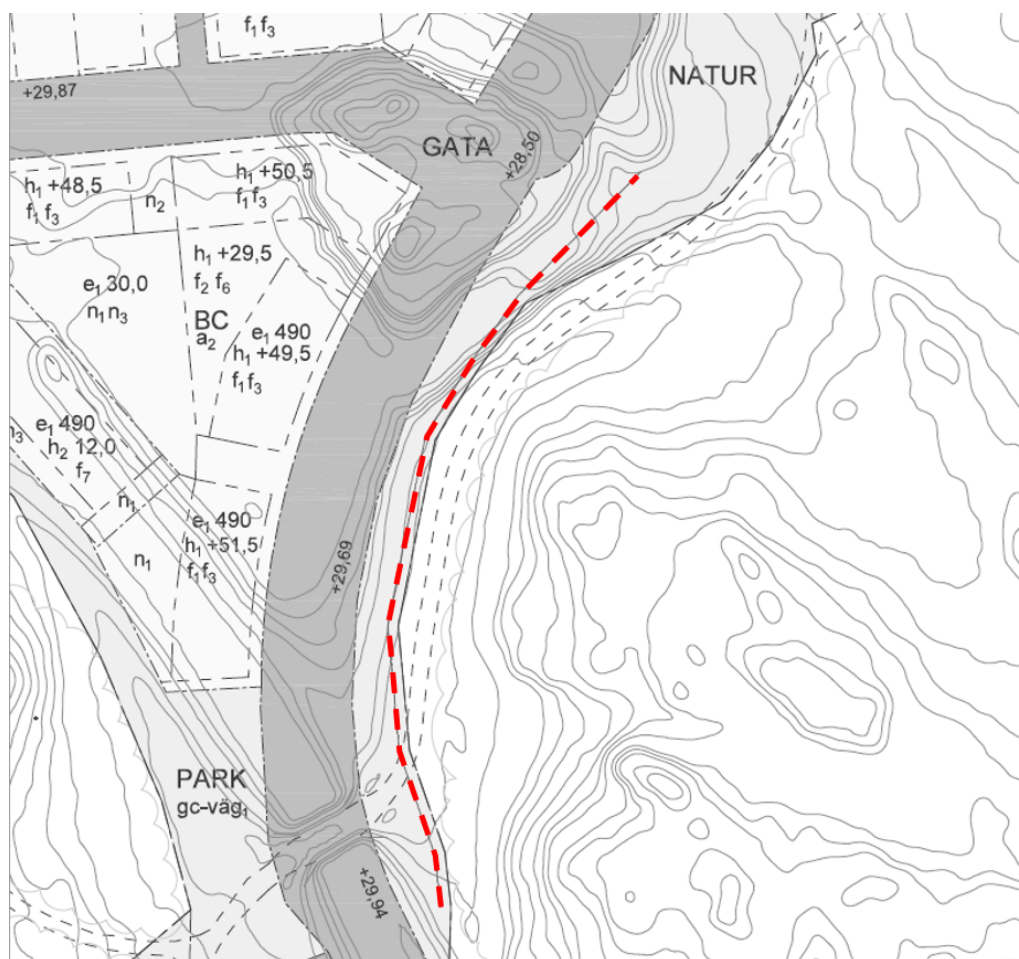
Tekniska frågor

Byggskedet

En riskanalys som omfattar besiktning av grannfastigheterna bör göras innan byggstart. Den bekostas av exploatören. Om riskanalysen påvisar risk för vibrationsstörningar ligger det i exploatörens eget intresse att vidta åtgärder mot byggrelaterade skador.

Träd som ska bevaras inom allmän plats och kvartersmark ska under byggtiden skyddas mot till exempel tunga fordon som kan orsaka skador på stammar och rötter (se även *Naturmiljö* nedan). Stammar av asp och andra lövträd som tas ner för den nya vägdragningen ska placeras ut på lämpliga platser (helst i närheten av Natura 2000-området och i så långa stamdelar som möjligt).

Vid anläggning av den nya delen av Elfrida Andréés väg måste stor hänsyn tas till Natura 2000-området Bäcklösa. Arbetsområdet kommer att förläggas minst två meter från gränsen mot Natura 2000, se bild nedan. Arbetsområdet kommer att avgränsas fysiskt och gränsen får ej överträdas. Vägen kommer att anläggas från väster och kommer att byggas innan de nya östra bostadskvarteren byggs ut. Inga etableringsytor får anläggas öster om vägen, all etablering ska ske på den västra sidan, till exempel inom området för nuvarande återvinningscentral och/eller planerade bostadskvarter.

Figur 35. Föreslaget arbetsområdet för byggnation av Elfrida Andréés nya sträckning, som markeras med röd streckad linje. placeras minst två meter från gränsen för Natura 2000. I norra delen av planområdet finns mer utrymme och arbetsområdet kommer där att placeras längre bort från Natura 2000. Planområdesgränsen följer gränsen för Natura 2000.

Ledningar

Följande ledningsägare fanns vid ledningskoll i maj 2022 inom och i anslutning till planområdet:

- Uppsala kommun; belysning
- Uppsala Vatten och Avfall AB
- Vattenfall Eldistribution
- Vattenfall Värme

Det kan finnas ytterligare ledningar som berörs av detaljplanen. Det är exploatörens ansvar att undersöka om ytterligare ledningar finns. Kommunen som genomförare av allmän plats tar initiativ till ledningssamordning i samband med projektering.

Det finns ett ledningsstråk med spillvattenledning (Uppsala Vatten) och elnätmarkkabel (Vattenfall Eldistribution) inom planområdet. VA-ledningarna ska delvis ligga kvar inom mark som planläggs som kvartersmark och skyddas genom ett så kallat u-område i detaljplanen. För att säkerställa att ledningar kan ligga kvar behöver ledningsrätt eller servitut upplåtas. Där bostadskvarter uppförs kommer ledningarna att ledas om, och förläggas i gatumark.

Exploatören ska kontakta de berörda ledningsägarna i god tid. Utsättning av befintliga kablar ska begäras innan arbetena sätts i gång. Befintliga anläggningar måste hållas tillgängliga för berörda ledningsägare under byggtiden.

Dagvattenhantering

Planområdet kommer att ingå i verksamhetsområdet för dagvatten. För mer information om dagvattenhanteringen, se avsnitten *Vattenmiljö – grundvatten och dagvatten* och stycket *Dagvattenledning* under *Teknisk försörjning*.

Dagvatten från planområdet leds via ledningar, som kommer att dimensioneras upp vid planens genomförande. Ledningsnätet från stora delar av Gottsunda ansluter till den så kallade Bäcklösaravinen som i sin tur ansluter till ett dikessystem innan det når recipienten Fyrisån. Dagvattnet ska renas och fördröjas inom kvartersmarken och i allmänna anläggningar innan det leds till ledning. Hanteringen av dagvattnet inom kvartersmark behöver respektive byggherre utreda i detalj under bygglovsskedet.

Eftersom Bäcklösaravinen är påverkad av erosion har Uppsala kommun tillsammans med Uppsala Vatten undersökt den närmare. Det bedöms vara geotekniskt möjligt att förstärka ravinen, och kommunen har tillsammans med Uppsala Vatten inlett ett arbete för att fastställa vilka förstärkningsåtgärder som är nödvändiga, och när de behöver göras. Naturmiljön i anslutning till ravinen bedöms inte påverkas negativt av de föreslagna åtgärderna. Genomförandet av förstärkningsåtgärder regleras mellan Uppsala Vatten och Uppsala kommun.

Vid genomförande av detaljplanen kommer befintliga flödesvägar, lågpunkter och instängda områden beaktas. Man behöver utreda utformningen och detaljerad höjdsättning av de föreslagna multifunktionella översvämningssytorna inom idrottsytan i den kommande detaljprojekteringen. I projekteringskedet behöver även skyfallshanteringen och lågstråk studeras för att säkerställa utomhusmiljön för förskolan.

Skydd av grundvatten

Planområdet ligger delvis inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas vattenskyddsområde, yttre zon. Gällande forskrifter ska följas. Det innebär bland

annat att markarbeten normalt inte får ske djupare än till en meter över högsta grundvattenyta och att markarbeten inte får medföra bortledning av grundvatten eller sänkning av grundvattennivån. Dispens från vattenskyddsföreskrifterna kan behöva sökas hos länsstyrelsen.

Större delen av planområdet ligger inom område med måttlig känslighet för påverkan på grundvattnet enligt känslighetskartan. I den södra delen av planområdet finns ett område med hög känslighet, och i en del av planområdet ändras känsligheten vid borttagande av skyddande lerlager till mark med hög känslighet. Inför fortsatt projektering av förskoletomten, som planeras i den berörda delen av planområdet, kan därför en släckvattenutredning bli nödvändig,

För mer information om skydd av grundvatten, se avsnittet *Vattenmiljö*.

Naturmiljö

Skydds- och försiktighetsåtgärder

Planområdet berör flera naturvärdesobjekt. Planområdet som helhet bedöms ha ett måttligt värde, vilket motiveras av områdets bedömda naturvärden och naturvärdesklassade objekt. Runt om planområdet finns naturmark med höga värden, däribland Natura 2000-området i öster och ett område med sparad naturmark väster om planområdet. I syfte att stärka den biologiska mångfalden i planområdet och det ekologiska sambandet mellan omgivande områden planläggs marken i gränzonerna som natur. Den brynzon som planläggs för förskoleändamål skyddas dels genom att den inte får bebyggas, dels genom att träd över en viss storlek endast får tas ner under vissa förutsättningar.

Kompensationsåtgärder

I Ekologigruppens rapport med förslag till kompensationsåtgärder för förlust av höga naturvärden (2022) presenteras både generella anpassningar och åtgärder samt platsspecifika åtgärder. Av de åtgärder som presenteras i rapporten kommer följande att genomföras inom planområdet.

Allmän plats:

- Lövträdsallé ska planteras längs Elfrida Andrées väg (GATA på plankarta)
- Död ved av framför allt asp ska läggas ut i naturmarken inom och strax utanför planområdet (NATUR på plankarta). Det gäller även stammar av asp och andra lövträd som tas ner för den nya vägdragningen.
- Asp ska gynnas inom naturmarken inom planområdet för att säkerställa att cinnoberbaggen har kontinuerlig tillgång till substrat för sin fortplantning (NATUR på plankarta).

Kvartersmark:

- Förskoletomt samt idrottsytan/allaktivitetsytan ska utformas för att stärka biologisk mångfald i syfte att stärka svaga ekologiska samband och kopplingar mellan Natura 2000 och sparade naturområden västerut. Ytorna ska delas upp i mindre rum och utformas med växtlighet med inslag av bärande buskar och ängsblommor. Detta avses att kravställas vid markanvisning och i köpeavtal.

Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken

Samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken ska genomföras med länsstyrelsen vid ianspråktagande av ytor som är utpekade som bra miljöer för cinnoberbagge. Planområdet tangerar en sådan yta i söder varför ett samråd kan bli aktuellt om förskolan genomförs.

Villkor för dispenser och tillstånd

Dispens har sökts från biotopskyddet för åtgärder i Bäcklösaravinen inom ramen för stadsutvecklingsprojektet i Gottsunda stadsnod. Om dispensen innehåller villkor som berör planområdet ska de beaktas och implementeras.

Dokumentation och kontroll

Inför antagandet av detaljplanerna har projektet tagit fram en så kallad miljösäkringsplan. Syftet med miljösäkringsplanen är att säkerställa att krav och åtgärder följs upp genom projektets alla skeden.

I uppföljningen kommer kommunen att kontrollera hur förebyggande åtgärder och kompensationsåtgärder som arbetats in i detaljplanen beaktas i det fortsatta arbetet, det vill säga vid detaljprojektering och genomförande. Utifrån uppföljningen kommer kommunen även att utvärdera om de föreslagna åtgärderna är tillräckliga för att minimera negativ miljöpåverkan eller om ytterligare åtgärder krävs. Uppföljningen i miljösäkringsplanen kan också kompletteras genom ett kontrollprogram som beskriver åtgärder mot risker för förorenings spridning.

I denna plan kommer särskilt påverkan på naturmiljö att behöva följas upp, kopplat till brynzoner mot Natura 2000-området och närliggande naturvärdesobjekt. Det är även av stor vikt att följa upp de kompensationsåtgärder som föreslås, och att man inte överträder gränser för arbetsområdet vid anläggningen av den nya sträckningen av Elfrida Andrées väg. Entreprenörer som ska genomföra arbeten i närheten av Natura 2000-området kommer att förses med tydliga arbetsbeskrivningar, och arbetet ska kontrolleras och följas upp.

Eventuella villkor som ingår i dispenser från generellt biotopskydd ska följas.

I samband med utbyggnad och efter att området har färdigställts bör vitaliteten hos de träd som hamnat inom ytor med mer hårdgjord mark följas upp och åtgärdas vid behov.

Inför sanering ska en anmälan lämnas till tillsynsmyndigheten enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. För att få saneringen godkänd måste en slutrapport skickas in till tillsynsmyndigheten som då i praktiken avgör om marken blir lämplig för sitt ändamål. Miljökontroll i enlighet med ett kontrollprogram kommer att behöva utföras under schakt för att minimera spridning av föroreningar.

Ekonomiska frågor

Planekonomisk bedömning

Planen är en del av ett större stadsutvecklingsprojekt som utgår från planprogrammet för Gottsundaområdet (KSN-2015-0654). Genomförandet av detaljplanen finansieras delvis genom exploateringar inom planprogramsområdet. Planen bedöms vara ekonomiskt genomförbar.

Den aktör som bygger ut kvartersmark ansvarar för och bekostar alla utredningar och åtgärder som krävs för utbyggnad på kvartersmark.

Kostnadsfördelning

Kommunen, som huvudman för allmän plats, ansvarar för och bekostar utbyggnad, drift och underhåll av allmänna anläggningar. Dessa åtaganden finansieras delvis genom försäljning av kvartersmark för bebyggelse. Planområdet är en del av en etappvis utbyggnad inom *Planprogram för Gottsundaområdet* (KSN-2015-0654), vilket innebär att exploateringsavtal även kan avse ersättning eller avgifter för åtgärder som har utförts före avtalets ingående, eller för åtgärder som ingår i denna eller framtida detaljplaner. Kommunen kan även komma att fastställa en fördelning av exploateringskostnader för etappvis utbyggnad av planprogramområdet. Fastighetsägarna som även blir byggaktörer betalar då en ersättning för en fastställd andel av områdets beräknade totalkostnad för allmänna anläggningar.

För utbyggnaden av VA-anläggningar som förläggs på allmän plats inom planområdet tecknar kommunen och VA-huvudmannen, Uppsala Vatten och Avfall AB, avtal om samverkan och gemensam upphandling av entreprenad. Finansieringen av utbyggnaden av anläggningarna sker genom uttag av anläggnings- och brukningsavgifter enligt gällande VA-taxa. Respektive byggaktör erlägger avgift genom att teckna avtal med VA-huvudmannen i samband med utbyggnaden av kvartersmark.

Vattenfall Eldistribution ansvarar och är huvudman för el och dess distribution, och Vattenfall Värme motsvarande för fjärrvärme och dess distribution.

Uppsala kommun har markavtal med de stora ledningsbolagen. Avtalen reglerar villkor för bolagens ledningsdragning inom allmän plats samt principer för kostnadsfördelning mellan parterna vid till exempel flytt av befintlig ledning och tillhörande anläggning. Respektive ledningsägare bekostar utbygganden av ny ledningsinfrastruktur. Utbyggnaden finansieras genom anslutningsavgifter till respektive system.

Kostnad för fastighetsreglering bekostas av byggaktörer eller enligt särskild avtalad fördelning i samband med markanvisnings- och exploateringsavtal.

Ledningar

Kostnader för flytt av ledningar regleras av separat avtal mellan fastighetsägare och ledningsägare. Eventuell anslutnings- och anläggningsavgift ska erläggas till respektive bolag.

Organisatoriska frågor

Tidplan

Tidplanen för planens genomförande är preliminär och kan komma att justeras när det finns mer detaljerad information kring detaljprojektering av allmän plats och de tekniska förutsättningarna.

Beslut om antagande av detaljplan	Andra kvartalet 2026
Start för fastighetsbildning	2027
Start för utbyggnad av gator och allmänna anläggningar	2028
Start för utbyggnad av kvartersmark	2029

Etapputbyggnad

Utbyggnaden av hela stadsnoden Gottsunda, som omfattar flera detaljplaner, kommer att ske i etapper. Kvarteren inom detaljplanen kommer att delas in i flera fastigheter och byggas ut etappvis. Utbyggnaden av planområdet sker utifrån behoven av anpassning till andra projekt, till exempel utbyggnad av spårvägen. Dessutom kommer utbyggnad av allmänna gator och VA-anläggningar att behövas innan bostadskvarteren byggs ut. Utbyggnaden av anläggningar som gata och gång- och cykelbana anpassas efter utbyggnaden av bostadskvarteren samt allmän plats i detaljplanerna intill.

Genomförandetid

Planens genomförandetid är tio år från det datum planen får laga kraft.

Genomförandetiden är den tidsrymd inom vilken en detaljplan är tänkt att genomföras. Som huvudregel får planen inte ändras, ersättas eller upphävas mot berörda fastighetsägares vilja under genomförandetiden. En detaljplan fortsätter att gälla även efter genomförandetidens slut fram till den dag kommunen gör en ny plan eller till dess planen ändras eller upphävs.

Planområdet ingår i ett större utvecklingsområde med etappvis utbyggnad. Motivet för en längre genomförandetid är att andra delar av utvecklingsområdet kommer att byggas ut först, bland annat på grund av pågående tillfällig markanvändning inom planområdet.

Ansvarsfördelning

Kommunen ansvarar för projektering, utbyggnad och drift inom allmän plats. Exploatören ansvarar för utbyggnad av kvartersmark och för att säkerställa teknisk försörjning av exploateringen.

Uppsala Vatten och Avfall AB ansvarar för utbyggnad och drift av vatten- och avloppsanläggningar. Kommunens verksamhetsområde för vatten och avlopp kommer att utvidgas för att omfatta planområdet. Uppsala Vatten och Avfall AB ansvarar för utbyggnad och drift av vatten- och avloppsanläggningar. Planområdet ligger inom verksamhetsområdet för vatten och avlopp. Uppsala Vatten och Avfall AB har ansvar för dagvattensystem inklusive planerade dammar i Bäcklösa, och kommunen ansvarar för att säkerställa markåtkomst för genomförbarheten.

Vattenfall Eldistribution AB är ägare av elnätet inom planområdet och har skyldighet att ansluta de fastigheter som så önskar till elnätet.

Övriga ägare av teknisk infrastruktur ansvarar för utbyggnad och drift av sina respektive anläggningar.

Kommunen ansvarar för myndighetsutövning i form av planläggning samt bygglovsprövning.

Huvudmannaskap

Kommunen är huvudman för allmän plats inom området.

Att kommunen är huvudman för allmän plats innebär att kommunen får såväl rätt som skyldighet att lösa in mark. Huvudmannaskapet innebär också att kommunen, efter hand som bebyggelsen färdigställs enligt detaljplanen, ska iordningställa de allmänna platserna så att de kan användas för det avsedda ändamålet i enlighet med detaljplanen. Kommunen ansvarar i och med huvudmannaskapet också för drift och underhåll av allmän plats.

Avtal

Planavtal

Kommunens plan- och byggnadsnämnd har tecknat ett planavtal med kommunstyrelsen, Uppsala kommun. I planavtalet framgår det att kommunstyrelsen betalar för framtagandet av detaljplanen enligt taxa.

Markanvisningsavtal

De byggaktörer som kommer att förvärva kommunalt ägd kvartersmark inom planområdet kommer att få marken anvisad genom beslut i kommunstyrelsens mark- och exploateringsutskott. En markanvisning innebär en tidig option för en byggaktör att med ensamrätt och i samarbete med kommunen utveckla ett bebyggelseprojekt inom ett visst markområde för att sedan förvärva och bebygga området. I den del av planområdet där brandvattenkapaciteten är begränsad (förskoletomten) ska brandvattenförsörjningen säkras innan verksamheten tas i bruk. Utredning och säkerställande av brandsvattenförsörjning regleras i framtida markanvisnings- och köpeavtal.

Markanvisningsavtal ska tecknas med Uppsala kommun arenor och fastigheter i syfte att uppföra en idrottsyta på den utpekade platsen i detaljplanen. Markanvisningar kommer att göras efter detaljplanens antagande i ett senare skede.

Köpeavtal

Kvartersmarken inom planområdet kommer att säljas till byggaktörer genom markanvisning. Kommunen har för avsikt att teckna köpeavtal med respektive aktör då bygglov beviljats. Bygglovet ska överensstämja med det projekt som parterna har enats om ska förverkligas i markanvisningsavtalet. Avtalet ska reglera överlåtelse av mark samt byggaktörens åtagande kopplat till exploateringen genomförande.

Genom att teckna köpeavtal efter beviljat bygglov kan kommunen kontrollera att byggaktören tagit sitt ansvar för att säkerställa att byggaktörens projekt uppfyller de krav och kvaliteter som kommunen formulerat avseende bland annat bebyggelseutformning och gestaltning, samt åtgärder kopplade till social och ekologisk hållbarhet.

Prövning enligt annan lagstiftning

Genomförandet av detaljplanen kan antas medföra följande prövningar enligt annan lagstiftning, som till exempel miljöbalken, fastighetsbildningslagen, anläggningslagen (vid bildande av gemensamhetsanläggningar), ledningsrättslagen.

Dispenser och tillstånd, miljöbalken (1998:808)

Dispens från biotopskydd för småvatten. Bäckdalen längs Gottsunda allé, Bäcklösaravinen, som till liten del ligger inom planområdet, omfattas av det generella biotopskyddet. Åtgärder kräver dispens enligt 7 kapitlet 11§ miljöbalken. Projektet har sökt dispens för förstärkningsåtgärder till följd av pågående erosion.

Dispens från vattenskyddsföreskrifter och/eller tillstånd för vattenverksamhet, grundvattenbortledning. Stora delar av Uppsala omfattas av vattenskyddsområde enligt 7 kapitlet miljöbalken. Ansökan om dispens från vattenskyddsföreskrifter krävs till exempel om markarbeten planeras djupare än till en meter över högsta grundvattenytan, alternativt att markarbeten medför bortledning av grundvatten eller sänkning av grundvattennivån. Vanligtvis sker ansökan om dispens i samband med projektering när grundläggning eller andra tekniska lösningar är utredda.

Anmälan om åtgärd i förorenat område. Miljöfarlig verksamhet kan kräva tillstånd eller anmälan enligt 9 kapitlet miljöbalken. Till exempel kan markarbeten räknas som anmälningspliktig verksamhet enligt förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, SFS 1998:899. Anmälan om efterbehandling ska ske till tillsynsmyndigheten innan åtgärder genomförs. Om markföroreningar påträffas vid markarbeten ska det anmälas till tillsynsmyndigheten (oftast miljö- och hälsoskyddsnämnden) enligt 10 kapitlet 11§ miljöbalken.

Skola och förskola är anmälningspliktiga verksamheter enligt miljöbalken.

Övriga prövningar

Prövning enligt kulturmiljölagen (1998:950) krävs för att ta bort en fornlämning. En arkeologisk undersökning har genomförts, men inga fornlämningar har påträffats inom planområdet. Om fornlämningar ändå påträffas i samband med exploateringen ansvarar exploatören för anmälan till länsstyrelsen enligt 2 kapitlet 10§ kulturmiljölagen.

Fastighetsbildningsåtgärder prövas enligt fastighetsbildningslagen (1970:988) när detaljplanen ska genomföras. Detaljplanen förutsätter till exempel bildande av nya fastigheter.

Nybildande av gemensamhetsanläggningar, till exempel för gemensamma gårdar eller angöringsvägar, kräver prövning enligt anläggningslagen (1973:1149).

Ledningsrätt kan behöva bildas för anläggande av ledningar i området, vilket kräver prövning enligt ledningsrättslagen (1973:1144).

Utredningar inför bygglovsprövning

Exploatörerna bekostar de utredningar som är nödvändiga för bygglovsprövningen. Till exempel riskanalys samt utredningar avseende dagvatten, brandvatten, släckvatten, geoteknik och buller.

Planens konsekvenser

Strategisk miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kapitel

När kommunen upprättar eller ändrar en detaljplan ska kommunen bedöma om detaljplanens genomförande kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. För att avgöra detta görs en undersökning (6 kapitel 6§ miljöbalken). I undersökningen identifieras de omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan med utgångspunkt i miljöbedömningsförordningen 5§ (2017:966).

Sammanfattning av undersökningen

En undersökning, daterad 2020-12-02, har upprättats. Sammantaget visar undersökningen att ett genomförande av detaljplanen kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan för miljöaspekten naturmiljö, på grund av planens närhet till Natura 2000-området Bäcklösa. Med utgångspunkt i miljöbedömningsförordningen 5 § (2017:966) finns det omständigheter som talar för att detaljplanens genomförande kan innebära risk för betydande miljöpåverkan.

Avgränsningssamråd med länsstyrelsen

Ett avgränsningssamråd har hållits med länsstyrelsen den 13 april 2021. Vid avgränsningssamrådet beslutades att miljökonsekvensbeskrivningen ska omfatta följande aspekter:

- Naturmiljö och ekologiska spridningssamband – avgränsas till Natura 2000-området Bäcklösa, biotopskyddade alléer och andra trädmiljöer, hotade och/eller skyddade arter, ekologiska stråk
- Ytvatten – avgränsas till konsekvenser för ytvattenkvalitet i närliggande sjöar och vattendrag, dock ej på naturmiljöer. Aspekten inkluderar påverkan på vattenförsörjning och skyddsobjekt.
- Markföroreningar

Beslut om betydande miljöpåverkan

I samband med beslut om plansamråd tog plan- och byggnadsnämnden beslut om att ett genomförande av detaljplanen medför risk för betydande miljöpåverkan.

Miljökonsekvensbeskrivning, MKB

WSP har anlåtats för att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning i enlighet med miljöbalkens kapitel 6. Miljökonsekvensbeskrivningen sammanfattas i avsnittet nedan under rubrikerna Naturmiljö, Vatten och Markföroreningar.

Miljökonsekvenser

Kulturmiljö och stadsbild

Planområdet omfattas inte av någon skyddad kulturmiljö, men Gottsundaområdet som växte fram under det så kallade miljonprogrammet under 1960- och 1970-talen är tydligt präglad av modernismens planeringsideal.

Den nya bebyggelsen och allaktivitetsytan lokaliseras till parkmark, mark som nyttjas för en återvinningsstation och till impedimentmark mellan den befintlig bebyggelsen och huvudvägarna. Ett genomförande av detaljplanen innebär att stadsbilden förändras, men på ett sätt som innebär att Gottsundaområdets olika delar knyts närmre varandra. Förändringen av Gottsunda innebär att äldre stadsplaneideal, som i stadsdelens centrala delar karaktäriseras av storskalig bebyggelse med stora öppna gårdar och återvändsgator, kompletteras med bebyggelse som varierar i både storlek och bostadstyp. Stadsbilden förändras när öppna ytor för parkering och impediment längs de stora genomfartsgatorna utvecklas med bostadskvarter. Den nya bebyggelsen inom planområdet bidrar till mer definierade gaturum och ett sammanhängande stadsrum längs kollektivtrafikstråket genom Gottsunda.

Naturmiljö

I direkt anslutning till planområdet finns Natura 2000-området Bäcklösa (SE0210291). Området närmast Natura 2000-området, öster om befintlig och ny vägdragnings (Elfrida Andrées väg) planläggs som allmän plats, NATUR. Planen håller ett bebyggelsefritt avstånd om cirka 30 meter från Natura 2000-områdets yttre gräns, och merparten av bebyggelsen ligger längre ifrån. Detaljplanen bedöms inte ha någon direkt eller indirekt påverkan, på det skyddade området, inklusive områdets ingående naturtyper och arter. De naturområden och arter som påverkas av detaljplanens genomförande bedöms inte vara av särskild vikt för ekologiska samband i ett större område än lokalt inom planområdet. Ingen av de åtgärder som räknas upp som hotbild i bevarandeplanen för Natura 2000-området planeras att genomföras inom planområdet.

Detaljplanen påverkar miljöaspekten naturmiljö främst genom minskning av naturmark, vilket innebär en förlust av biologisk mångfald. Å andra sidan avses träd och annan växtlighet att användas vid utformningen av framför allt idrottsytan i syfte att förstärka ekologiska samband. Längs gatan och i parkstråken kommer träd att planteras som kompensation för förlust av naturvärden inom Gottsunda.

Sammantaget bedöms detaljplanen medföra måttliga negativa effekter på naturvärden, då befintlig skogsmark lämnas som naturmark. Den mark som tas i anspråk bedöms ha lågt till måttligt naturvärde. Därmed bedöms detaljplanen medföra små negativa konsekvenser för aspekten naturmiljö.

Mark och vatten

Ytvatten

En detaljplans genomförande får inte medföra en negativ påverkan på recipienternas status eller försvåra att miljökvalitetsnormerna kan uppfyllas. Planområdets recipient Fyrisån Ekoln-Sävjaån uppnår enligt de senaste klassningarna inte god kemisk status och den ekologiska statusen är måttlig.

Föroreningsberäkningarna visar att förändringen kommer att leda till en ökad föroreningstransport av de flesta undersökta ämnen om inga reningsanläggningar anläggs. Orsaken är förändrad markanvändning, där grönytor ersätts med bredare vägar och nya bostadskvarter. Med rening i de föreslagna anläggningarna beräknas föroreningsbelastningen minska för de undersökta föroreningarna. En minskad belastning bedöms som positiv för recipienterna och bidrar till en ökad status, vilket är en förutsättning för att nå satta miljökvalitetsnormer för recipienten.

Sammantaget bedöms detaljplanen medföra positiva konsekvenser för miljöaspekten ytvatten.

Grundvatten

Planområdet ligger delvis inom vattenskyddsområde yttre zon och föreskrifterna för vattenskyddsområdet ska följas.

Planområdet ligger till största del inom område med måttlig känslighet för grundvattnet enligt känslighetskartan i *Risikanalys av Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt*. En liten del av förskolegården i planområdets södra del berör ett område med hög känslighet. Den berörda delen utgör förskolegård, och ska användas för utevistelse och växtlighet. Den är inte avsedd för bebyggelse, angöring eller parkering.

Detaljplanen bedöms kunna genomföras utan att försvåra möjligheterna att följa miljö kvalitetsnormerna för grundvattenförekomsten Uppsalaåsen-Uppsala.

Klimatpåverkan

Detaljplanens klimatpåverkan

Detaljplanens genomförande innebär en viss klimatpåverkan eftersom gräsytor bebyggs och marken hårdgörs i större utsträckning. Utsläpp genereras exempelvis i byggskedet och vid drift av nya byggnader och anläggningar. Andra orsaker till ökade koldioxidutsläpp är mer biltrafik till och från planområdet till följd av ny bebyggelse. Detaljplanens genomförande innebär att träd avverkas och att gräsytor tas i anspråk och därmed minskar möjligheten till kolinlagring. Samtidigt innebär detaljplanens genomförande att nya träd planteras längs gator och på gårdar, samt att fler får möjlighet att bo nära kollektivtrafik, service och naturområden.

Åtgärder för att minska klimatpåverkan

Det finns flera sätt att minska klimatpåverkan vid ett genomförande av planen. Användandet av material med låg klimatpåverkan som till exempel trästomme kan begränsa klimatpåverkan, eftersom trä lagrar kol som tagits upp från atmosfärens koldioxid. Ett annat sätt är att återanvända material som av olika skäl måste demonteras, gärna inom området eller så nära som möjligt för att minska behovet av transporter. Planen ger möjlighet att uppföra byggnader med trästomme, men reglerar varken material eller tekniska lösningar eftersom det inte är förenligt med lagstiftningen.

Utformningen av allmän plats kommer att bestämmas i detalj under projekteringsskedet, bland annat i syfte att minska klimatpåverkan av de allmänna anläggningarna. Inblandning av till exempel biokol i grundläggningen av anläggningar inom allmän plats kan begränsa den klimatpåverkan som uppstår i anläggningsskedet.

Sammanfattningsvis möjliggör detaljplanens flexibilitet olika innovativa lösningar för att minska klimatpåverkan, men det är i genomförandeskedet som dessa kan åstadkommas.

Hushållningsbestämmelser

En intensivare markanvändning inom centrala Gottsunda innebär ett gott nyttjande av befintliga samhällsresurser och infrastruktur.

Konsekvenser för hälsa och säkerhet

Detaljplanen bedöms inte påverka omgivningen negativt utifrån hälsa och säkerhet.

Trafikbuller

Generellt uppnås en acceptabel bullernivå inom planområdet. Riktvärden för buller ska följas. Bebyggelsen längs huvudgatorna är mer bullerutsatt än byggnaderna längs lokalgator, men klarar riktvärdena.

Luft

Detaljplanen innebär inte någon risk för att miljö kvalitetsnormerna för luft och miljömålet frisk luft överskrids. Detaljplanens genomförande kommer inte att medföra någon större påverkan på luftkvaliteten i området. Trots att detaljplanens genomförande innebär att bebyggelse kan uppföras längs huvudgatorna är gaturummet fortfarande brett och relativt öppet, vilket innebär att luften kan cirkulera och att luftföroreningar från till exempel avgaser inte koncentreras.

Markföroreningar

Det finns markföroreningar inom en del av planområdet. Detaljplanen medger bostäder och förskola, vilket innebär att markanvändningen klassas som känslig markanvändning (KM). Eftersom planens genomförande medför att föroreningarna kommer att hanteras och avlägsnas från platsen kan negativa effekter undvikas. Sammantaget bedöms konsekvenserna innebära en acceptabel hälsopåverkan.

Sociala konsekvenser

Sammanhållet och jämlikt

Detaljplanen syftar till att utveckla planområdet med fler bostäder och lokaler för centrumverksamheter.

Detaljplanen möjliggör ett ökat invånarantal, vilket ger ett större underlag för service och handel och därmed även möjlighet till fler verksamheter och arbetsplatser i Gottsunda. Det ger också möjlighet att upprätthålla och utveckla befintliga verksamheter i stadsdelen.

Detaljplanen styr inte upplåtelseformen, men de bostäder som blir möjliga inom planområdet kommer ändå att komplettera det befintliga utbudet i stadsdelen. Inte bara i storlek och upplåtelseform, utan även då olika typer av special- och kategoriboenden blir möjliga. Variationen av bostäder har potential att stärka mångfalden i Gottsunda och gör det möjligt att bo kvar i området vid ändrade livssituationer, för unga som vill flytta hemifrån eller för äldre som vill kunna bo kvar men i mer anpassade bostäder.

Möten mellan människor i olika åldrar och med olika bakgrund, bidrar till ett sammanhållet samhälle med färre motsättningar. Fler bostäder, lokaler och allmänna platser som torg och parker kan bidra till att utveckla olika mötesplatser i stadsdelen, där människor kan träffas i vardagen. Det är dock viktigt att det finns tillräckligt stora sammanhängande ytor för att olika aktiviteter ska kunna pågå samtidigt, utan att någon grupp utesluts. Idrottsytan, eller allaktivitetsplatsen, har potential att bli en mötesplats där olika intressen och människor kan samspela. Utformning och innehåll på idrottsytan regleras inte i detaljplanen, men kommer att

studeras vidare i efterföljande skeden. Inom planområdet finns endast små allmänna platsbildningar, men de ansluter till idrottsytan och till andra större stråk och parker i stadsdelen, vilket ger förutsättningar för ytterligare variation av aktiviteter inom planområdet och i dess närhet.

Tryggt och inkluderande

Den stadsbyggnadsstruktur som detaljplanen medger bidrar till att koppla samman befintliga bostadsområden norr och söder om Gottsunda allé genom både bebyggelse och vägdragningar. Gena gång- och cykelvägar bidrar till hög genomsläpplighet mellan de halvslutna kvarteren och vidare till den befintliga bebyggelsen.

Fler bostäder i stadsdelen ger ett större underlag för bostadsnära handel och service. Lokaler för olika typer av verksamheter tillåts i hela planområdet, men koncentreras längs kollektivtrafikstråket. Det bidrar till liv och rörelse, samt till att allmänna platser befolkas och därmed upplevs som trygga att röra sig på.

Detaljplanen är utformad med en begränsad byggrätt inom varje bostadskvarter, och ytor som inte får bebyggas. Den obebyggda ytan inom varje kvarter är främst avsedd för bostadsgård, fredad från parkering. Bestämmelsen om genomgående entréer innebär att den avgränsade och skyddade gården ska kunna nås direkt från bostadshuset, vilket också bidrar till en trygg boendemiljö.

Tillgänglighet

Det kapacitetsstarka kollektivtrafikstråket, som kommer att byggas ut i stadsdelen, stärker kopplingarna till Uppsala i stort och ökar Gottsundaområdets upplevda närhet och tillgänglighet. Detta är särskilt tydligt för till exempel barn, unga och äldre, det vill säga grupper som är mer beroende av kollektivtrafik. God tillgänglighet för cyklister och gående säkerhetsställs genom både primära huvudstråk och sekundära stråk mellan bostadskvarter och genom parker och grönområden. Kollektivtrafiken och tillgången till flera gång- och cykelvägar ger goda förutsättningar för att välja andra färdmedel än bilen.

Nya byggnader och tomter ska enligt lag vara tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Ett genomförande av planen innebär att fler tillgängliga bostäder med modern standard och hiss kan uppföras i stadsdelen. Detta kan ge möjlighet för till exempel äldre personer, eller personer med nedsatt rörelseförmåga, att bo kvar i närområdet.

Jämställdhet

Människor av olika kön kan generellt sett ha olika rörelsemönster, intressen och behov och stadsplaneringen behöver ta hänsyn till det. En blandad bebyggelse med olika upplåtelseformer kan bidra till jämställdhet. Möjligheten att uträtta ärenden nära hemmet och att tryggt och säkert kunna gå eller cykla till olika målpunkter har betydelse för att alla ska kunna använda sin närmiljö fullt ut.

Detaljplanen styr varken bostadsstorlek eller upplåtelseform, men den hindrar inte en blandning. Projektets ambition är blandade storlekar, upplåtelseformer och prisnivåer inom planområdet, och i stadsdelen på helhet. Detaljplanen utgår ifrån det befintliga gatunätet men säkerställer plats för nya gång- och cykelkopplingar mellan kvarteren och huvudstråken för gång-, cykel- och kollektivtrafik. Ett finmaskigt nät av gång- och cykelvägar, liksom förekomsten av olika typer av mötesplatser och

möjlighet till lokaler i olika lägen, innebär att det finns förutsättningar för att tillgodose olika intressen, behov och rörelsemönster inom planområdet.

Barnperspektiv

Detaljplanens genomförande påverkar barn på flera sätt. Barn är extra utsatta i trafiken, då de saknar förutsättningar att bedöma risker, hastigheter och avstånd. Det mest effektiva sättet att minska trafikolyckor är att åtgärda den fysiska miljön. Gottsunda präglas av modernistiska planeringsideal, där trafikseparering skulle skapa trygga miljöer för barn att vistas i. Många bostadsgårdar i Gottsunda är öppna och sammankopplade med varandra genom naturmark eller parkområden, vilket möjliggör för barn att självständigt och enkelt röra sig mellan gårdar utan att korsa trafikerade vägar.

Detaljplanen möjliggör nya bostadskvarter, som är mer integrerade i gatustrukturen än vad befintliga bostadsmiljöer i stadsdelen är. Ett finmaskigt trafiknät med fokus på gång, cykel och kollektivtrafik är generellt sett positivt ur ett barnperspektiv, men gatorna bör utformas så att biltrafiken är tydligt avläsbar, och trafikmiljön måste utformas med säkra passager. Detaljplanen reglerar inte den allmänna marken i detalj, men det finns utrymme för gatusektioner med passager och separata gångytor för oskyddade trafikanter inom gatuområdena.

Detaljplanen är utformad med en begränsad byggrätt inom varje bostadskvarter och en yta som är reserverad för bostadsgård. De bilfria gårdarna innebär goda förutsättningar för barn att röra sig fritt på gården och att det finns plats för lek. Entréer mot gården underlättar för alla boende, men särskilt barn, att använda gårdarna. I några kvarter finns bestämmelser om släpp mellan byggnader. Släpp mellan byggnader bidrar till att skapa större rörelsefrihet inom närområdet för barn och unga.

Inom planområdet avsätts mark för ett aktivitetsstråk för idrottsändamål längs med Elfrida Andrées väg. Programmeringen av ytan samt kopplingarna till omkringliggande bostadsområden blir viktig att förtydliga i fortsatt arbete.

I detaljplanen reserveras mark för en förskola med sex avdelningar på egen tomt. Friliggande förskolor är positivt ur ett barnperspektiv då gården kan utformas och anpassas till verksamheten. I planen regleras en största byggnadsarea, vilket syftar till att säkerställa att en tillräckligt stor yta lämnas obebyggd för att kunna rymma såväl tillräcklig friyta som plats för angöring och andra ytor som inte ska räknas in i barnens friyta.

Grönt och hälsofrämjande

Planen ger möjlighet att skapa och utveckla olika typer av mötesplatser, vilket kan bidra till en god folkhälsa. Ett genomförande av detaljplanen bedöms också bidra till folkhälsan genom bland annat närhet till gång-, cykel och kollektivtrafikstråk. De nya bostäderna planeras även med närhet till park och natur, vilket är hälsofrämjande. Att de boendes bilparkeringar företrädesvis samlas i parkeringsanläggningar innebär bilfria och gröna bostadsgårdar. Den förhållandevis höga exploateringen i delar av området kan innebära utmaningar kopplade till bland annat solljus och dagsljus, vilket har resulterat i bestämmelser om bland annat höjder och placering av byggrätter. Den förhållandevis generella detaljplanen innebär dock att dessa utmaningar måste studeras vidare i den fortsatta projektutvecklingen.

Identitet och kvalitet

Inom planområdet, och dess direkta närhet, finns flera allmänna platser som gator, torg och parker. Det ger förutsättningar till varierade miljöer och möjlighet att skapa attraktiva och bostadsnära mötesplatser som på olika sätt berikar både bostadsmiljön och stadsrummet.

Planens förenlighet med översiktsplanen och miljöbalken

Översiktsplanen

Detaljplanen är förenlig med översiktsplanen, planeringsstrategin och länsstyrelsens granskningsyttrande på översiktsplanen.

Miljöbalken

Detaljplanen bedöms vara förenlig med miljöbalken 3 kapitel 1 § avseende markanvändningens lämplighet med hänsyn till beskaffenhet och läge, föreliggande behov och en från allmän synpunkt god hushållning.

Riksintressen

Riksintresse för totalförsvaret

Hela centrala staden ligger inom riksintresse för totalförsvaret: MSA-område, påverkansområde för väderradar och stoppområde för höga objekt. De tillåtna höjderna för samtliga byggnader inom planområdet understiger försvarets stoppområde för höga objekt, och planen är därmed förenlig med miljöbalkens kapitel 3.

Natura 2000

Samtliga Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kapitlet miljöbalken. I direkt anslutning till planområdet finns Natura 2000-området Bäcklösa. Detaljplanen bedöms inte ha någon direkt påverkan och effekt på Natura 2000-området, inklusive områdets ingående naturtyper och arter. Ingen av de åtgärder som räknas upp som hotbild i bevarandeplanen för Natura 2000-området planeras att genomföras inom planområdet. Planen är därmed förenlig med miljöbalkens kapitel 4.

Miljökvalitetsnormer

Detaljplanen berör miljökvalitetsnormerna för ytvatten, grundvatten och luft enligt miljöbalkens kapitel 5.

Detaljplanen påverkar inte möjligheten att klara miljökvalitetsnormerna för luft. Detaljplanens genomförande bedöms inte resultera i något överskridande av miljökvalitetsnormerna för partiklar (PM10) eller kvävedioxid (NO₂).

Med det dagvattensystem inklusive åtgärder som planeras och beskrivs i detaljplanen bedöms status för undersökta kvalitetsfaktorer i de berörda ytvattenförekomsterna inte försämrats. Under förutsättning att de planerade åtgärderna genomförs bedöms detaljplanen inte äventyra möjligheterna att följa miljökvalitetsnormerna för aktuella yt- och grundvattenförekomster.

Planen är därmed förenlig med miljöbalkens kapitel 5.

Skyddade områden

Planområdets nordöstra del ligger inom vattenskyddsområdet, yttre zon. Med de åtgärder som föreslås för dagvattenssystemet, och de skyddsåtgärder som kommer att vidtas för att minska risken för att föroreningar ska spridas till grundvattnet, är planen därmed förenlig med miljöbalkens kapitel 7.

Skyddade arter

Detaljplanen berör miljöbalkens kapitel 8, särskilda bestämmelser om skydd för djur- och växtarter. Bestämmelser om fridlysta arter finns i 8 kapitlet miljöbalken samt i Artskyddsförordningen (2007:845), och innebär förbud mot att genomföra vissa åtgärder. En flytt av en fridlyst art eller ianspråktagande av mark som kan utgöra livsmiljö kräver dispens från 4 § artskyddsförordningen, vilken söks hos länsstyrelsen.

Arter som omfattas av fridlysningsbestämmelser och som kan komma att beröras av detaljplanen är vanlig snok och cinnoberbagge. Inga fynd av cinnoberbagge har gjorts inom planområdet, men i områden som ligger i nära anslutning till planområdet.

Detaljplanens genomförande kan innebära att cinnoberbagge påverkas lokalt, men påverkan på artens spridningsförmåga i landskapet bedöms dock som högst marginell, det vill säga en liten negativ effekt. Den negativa påverkan kan minska om man genomför de åtgärder som föreslås. Det område där snok påträffats planläggs som naturmark. Detaljplanen bedöms därmed vara förenlig med miljöbalkens kapitel 8.

Medverkande

Detaljplanen har tagits fram av stadsbyggnadsförvaltningen i samarbete med andra kommunala förvaltningar.

Strukturplan och illustrationer kopplade till strukturplanen samt skuggstudien har gjorts av Mandaworks och Warm in the Winter. Bullerutredningen har gjorts av Norconsult och luftkvalitetsutredningen har gjorts av SLB-analys. Bouvier Advisory har bistått med trafikkompetens. Ekologigruppen har gjort en naturvärdesinventering samt tagit fram förslag till kompensationsåtgärder för förlust av höga naturvärden. Naturcentrum har utrett förekomst av cinnoberbagge, och Naturföretaget har gjort en naturvärdesinventering samt utrett biotopskydd av alléer. WSP har tagit fram utredningar avseende dagvatten, geoteknik, markteknik, handel, trafikanalys, parkering och mobilitet samt gjort miljökonsekvensbeskrivningen för detaljplanen.

Planhandlingarna har utarbetats av planarkitekt Eleonore Albenius och plankonsult Kajsa Reslegård, Tyréns. Dessutom har följande tjänstepersoner inom stadsbyggnadsförvaltningen deltagit:

Elin Eriksson, planarkitekt
Lena Mattsson, kartingenjör
Amanda Lindstedt, projektledare mark- och exploatering
Sara Jansson, projektledare mark- och exploatering
Anna Nystedt, projektledare anläggning
Aynur Akgül, projektledare anläggning
Nina Gustafson Hassaine, trafikplanerare mobilitet
Anders Håkman, trafikplanerare
Malin Sundqvist, bygglovshandläggare
Anna Jakobsson, miljösamordnare

Stadsbyggnadsförvaltningen

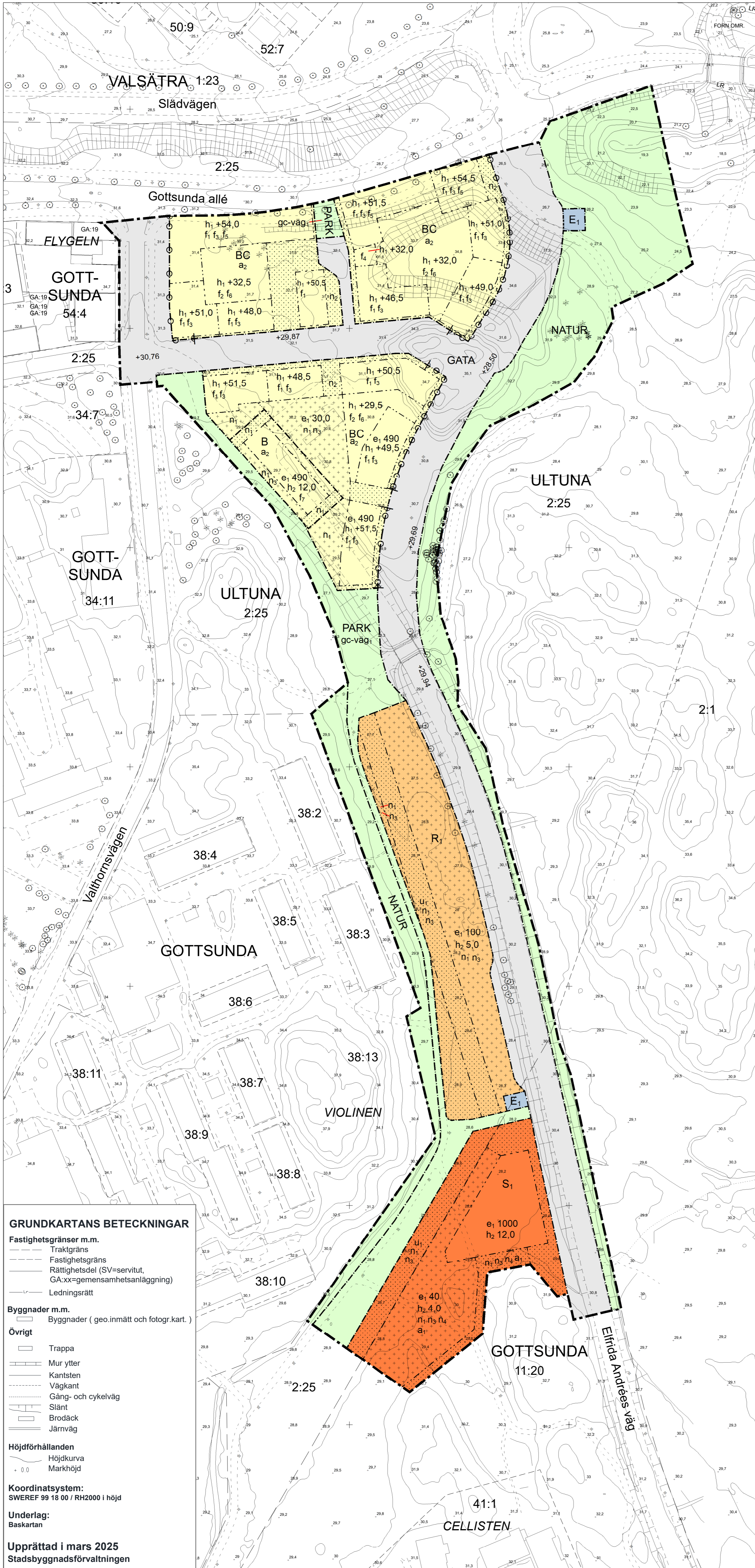
Anton Vikström
planchef

Beslutad av plan- och byggnadsnämnden i Uppsala kommun för:

- Samråd 2022-06-23
- granskning 2025-05-22
- godkännande
- antagande

Antagen i kommunfullmäktige:

Laga kraft:

GRUNDKARTANS BETECKNINGAR

Fastighetsgränser m.m.
 - Traktgräns
 - Fastighetsgräns
 - Rättighetsdel (SV=servitut, GA:xx=gemensamhetsanläggning)
 - Ledningsrätt

Byggnader m.m.
 - Byggnader (geo.inmätt och fotogr.kart.)

Övrigt
 - Trappa
 - Mur ytter
 - Kantsten
 - Vägkant
 - Gång- och cykelväg
 - Slant
 - Broddäck
 - Järnväg

Höjdförhållanden
 - Höjdkurva
 - Markhöjd
 - +0,0

Koordinatsystem:
 SWEREF 99 18 00 / RH2000 i höjd

Underlag:
 Baskartan

Upprättad i mars 2025
 Stadsbyggnadsförvaltningen

PLANBESTÄMMELSER

Följande gäller inom områden med nedanstående beteckningar. Endast angiven användning och utformning är tillåten. Där beteckning saknas gäller bestämmelsen inom all kvartersmark eller all allmän plats eller allt vattenområde på plankartan.

GRÄNSLINJER

- - - - - Planområdesgräns
- - - - - Användningsgräns
- - - - - Egenskapsgräns

ANVÄNDNING AV ALLMÄN PLATS

- GATA Gata
- PARK Park
- NATUR Natur

ANVÄNDNING AV KVARTERSMARK

- B Bostäder
- C Centrum
- E₁ Elnätstation
- S₁ Förskola
- R₁ Idrottsplats

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR ALLMÄN PLATS

- Utformning av allmän plats**
- gc-väg₁ Gång- och cykelväg
 - +0,0 Markens höjd över nollplanet ska vara angivet värde i meter.

EGENSKAPSBESTÄMMELSER FÖR KVARTERSMARK

- Begränsning av markens utnyttjande**
- Marken får inte förses med byggnad.
 - Marken får endast förses med komplementbyggnader och andra anläggningar än byggnader.

Utnyttjandegrad

e₁ 0,0 Största byggnadsarea är angivet värde i m².

Höjd på byggnadsverk

- h₁ +0,0 Högsta nockhöjd är angivet värde i meter över angivet nollplan.
- h₂ 0,0 Högsta nockhöjd är angivet värde i meter.

Utformning

- f₁ Byggnadsdelar, takterrasser och installationer på tak ska vara väl integrerade i takens gestaltning.
- f₂ Gemensam gård ska utformas med växtlighet och vistelsezoner, och får inte användas för parkering.
- f₃ Bostadsentréer ska vara genomgående mellan gata och gård.
- f₄ Öppen passage ska finnas mellan gård och gata.
- f₅ Balkong och andra byggnadsdelar får kräva ut högst 0,8 meter från fasad mot Gottsunda allé. Lägsta frihöjd är 4,5 meter ovan mark.
- f₆ Fyllning som överskrider angiven högsta nockhöjd är tillåten.
- f₇ Endast radhus

Markreservat för allmännyttiga ändamål

u₁ Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar.

Markens anordnande och vegetation

- n₁ Marken är avsedd för vistelse och växtlighet.
- n₂ Marken är avsedd för plantering, cykelparkering och entréfunktioner, och får inte användas för bilparkering.
- n₃ Marken får inte användas för parkering.
- n₄ Träd med stamdiameter över 30 centimeter 110 centimeter över marknivå får endast fällas om det är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk.

Stängsel, utfart och annan utgång

o o o o Utfartsförbud

Ändrad lovplikt

a₁ Marklov krävs även för fällning av träd med stamdiameter över 30 centimeter 110 centimeter över marknivå.

Villkor för startbesked

a₂ Startbesked får inte ges för ändrad markanvändning förrän markföreningar har avhjälppts (bestämmelse gäller fram till ändringsgräns).

GENOMFÖRANDETID

Genomförandetiden är 10 år över hela planområdet och börjar gälla fr.o.m. laga kraft datum.

Antagande

Detaljplan för Gottsunda östra

Upprättad: 2026-03-30

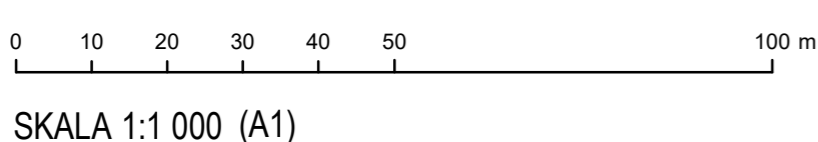
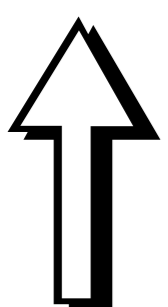
Anton Vikström
planchef

Eleonore Albenius
planarkitekt

Beslutsdatum	Instans
Samråd: 2022-06-23	PBN
Gömslag: 2025-05-22	PBN
Godkännande:	PBN
Antagande:	KF
Laga kraft:	

Till planen hör:
 Plankarta
 Planbeskrivning

diariennr: PBN 2020-002655

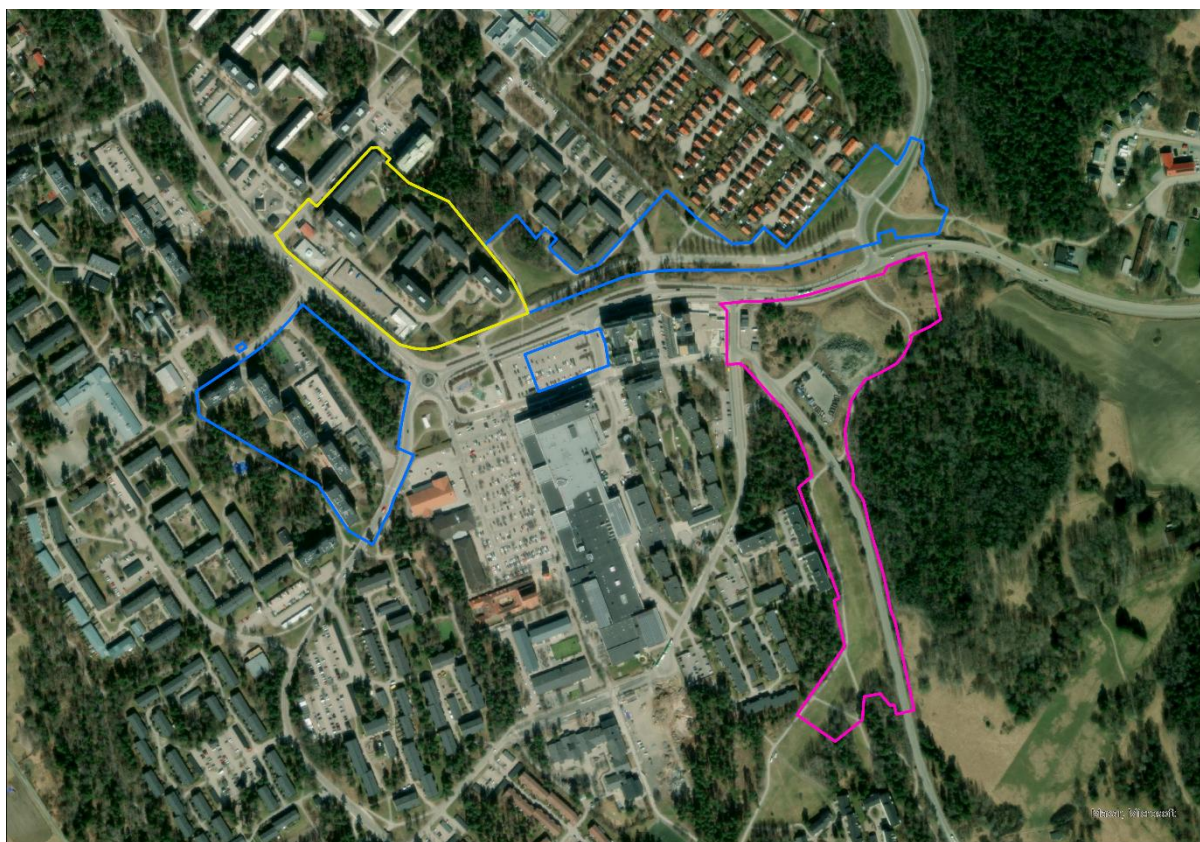

SKALA 1:1 000 (A1)

ARBETSMATERIAL

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Antagandehandling detaljplanerna Gottsunda östra och
Gottsunda stadsstråk etapp 2

2026-03-10

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Antagandehandling detaljplan Gottsunda östra och detaljplan Gottsunda stadsstråk etapp 2

KUND

Uppsala kommun

KONSULT

WSP Sverige AB

121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10 7225000

wsp.com

KONTAKTPERSONER

Projektleddare Uppsala kommun:

Amanda Lindstedt, amanda.lindstedt@ uppsala.se

Uppdragsansvarig WSP:

Sandra Wetterstrand, sandra.wetterstrand@wsp.com

UPPDRAGSNAMN
MKB Gottsunda

UPPDRAGSNUMMER
10331020

FÖRFATTARE
Linda Hollander, Martin Rask,
Samuel Johnson, Sofia Nöu,
Vania Diaz Gardell, Sandra
Wetterstrand

DATUM
2025-03-14

ÄNDRINGSDATUM
2026-03-10

Granskad av
Charlotta Gustavson, Camilla
Rydling

SAMMANFATTNING

Uppsala kommun planerar utveckling av de centrala delarna av Gottsunda enligt översiktsplan 2016. I denna miljökonsekvensbeskrivning behandlas detaljplanerna *Gottsunda östra och Gottsunda stadsstråk etapp 2*. Syftet med *Gottsunda östra* är att möjliggöra utveckling av Gottsunda med ny bebyggelse för bland annat bostäder, förskola samt ett aktivitetsstråk för idrottsaktiviteter utomhus. Syftet med *Gottsunda stadsstråk etapp 2* är att möjliggöra utveckling med ny bebyggelse för bland annat bostäder och centrumverksamhet samt torg.

Uppsala kommun har genomfört en undersökning avseende betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen har genom yttranden för respektive detaljplan meddelat att man delar kommunens bedömning att detaljplanerna kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. Detta innebär att en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken ska genomföras och att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas (detta dokument). Utifrån genomfört avgränsningssamråd har miljökonsekvensbeskrivningen avgränsats till att behandla miljöaspekterna naturmiljö, ytvatten och markföroreningar.

Naturmiljö

Detaljplanen *Gottsunda östra* bedöms medföra måttliga negativa effekter för aspekten naturmiljö. I direkt anslutning till *Gottsunda Östra* finns Natura 2000-området Bäcklösa. Detaljplanen bedöms inte ha någon direkt eller indirekt påverkan eller effekt på området som skyddas av Natura 2000, inklusive områdets ingående naturtyper och arter. De naturområden och arter som påverkas av detaljplanen bedöms inte vara av särskild vikt för ekologiska samband i ett större område än lokalt inom planområdena. Ingen av de åtgärder som räknas upp som hotbild i bevarandeplanen för Natura 2000-området planeras att genomföras inom planområdet. Den mark som tas i anspråk bedöms ha lågt till måttligt naturvärde. Sammantaget bedöms detaljplanen därför medföra små negativa konsekvenser för aspekten naturmiljö.

Detaljplanen för *Gottsunda stadsstråk etapp 2* bedöms medföra måttligt negativa effekter för aspekten naturmiljö, sett till planområdet som helhet. Exploateringen av naturvärdesobjekt 4 bedöms dock medföra stor negativ effekt. I direkt anslutning till *Gottsunda stadsstråk etapp 2* finns Natura 2000-området Bäcklösa. Detaljplanen bedöms inte ha någon direkt eller indirekt påverkan och effekt på området som skyddas av Natura 2000, inklusive områdets ingående naturtyper och arter. Detaljplanen medför att ekologiska strukturer påverkas negativt med en ökad fragmentering, vilket innebär en måttlig negativ effekt. Den mark som tas i anspråk bedöms ha måttliga naturvärden. Därmed bedöms detaljplanen sammantaget medföra måttligt negativa konsekvenser för aspekten naturmiljö.

Tillsammans bedöms båda detaljplanerna medföra små till måttligt negativa konsekvenser för naturmiljön sett till båda planområdena som helhet.

Ytvatten

Inom planområdena är dagvattenledningarna i nuläget underdimensionerade och ingen fördröjning av ytvatten förekommer. Flödena och föroreningsmängderna kommer minska förutsatt att dagvattenåtgärderna genomförs. Sammantaget bedöms detaljplanerna medföra positiva konsekvenser för miljöaspekten ytvatten.

Markföroreningar

Detaljplanerna innebär att områden med konstaterat förhöjda halter av föroreningar berörs. Då planerna medför att föroreningar kommer att hanteras och avlägsnas från platsen bedöms konsekvenserna sammantaget innebära en acceptabel hälsopåverkan.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	5
1.1	BAKGRUND	5
1.2	OMRÅDESBESKRIVNING	5
1.3	PLANPROCESSEN	7
2	DETALJPLANERNA	9
2.1	GOTTSUNDA ÖSTRA	9
2.2	GOTTSUNDA STADSSTRÅK ETAPP 2	10
3	PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	11
3.1	ÖVERGRIPANDE PLANER FÖR UTVECKLING AV OMRÅDET	11
3.2	DETALJPLANERING I OMRÅDET	12
3.3	RIKSINTRESSEN OCH SKYDDADE OMRÅDEN	12
4	MILJÖBEDÖMNINGENS METOD OCH PROCESS	14
4.1	SYFTE MED MILJÖBEDÖMNINGEN	14
4.2	AVGRÄNSNING	14
4.3	KUMULATIVA EFFEKTER	15
4.4	BEDÖMNINGSMETODIK	16
4.5	GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER	17
4.6	OSÄKERHETER	17
5	BETYDANDE MILJÖASPEKTER	18
5.1	NATURMILJÖ OCH EKOLOGISKA SPRIDNINGSSAMBAND	18
5.2	YTVATTEN	35
5.3	MARKFÖRORENINGAR	43
6	ALTERNATIV	49
6.1	NOLLALTERNATIV	49
6.2	FÖRÄNDRINGAR AV PLANOMRÅDENA	49
6.3	ALTERNATIVA LOKALISERINGAR	50
7	SAMLAD BEDÖMNING	51
7.1	SAMMANSTÄLLNING AV DETALJPLANERNAS KONSEKVENSER	51
7.2	AVSTÄMNING MOT MILJÖBALKENS ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLER	51
7.3	PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSEN OCH ANDRA SKYDDADE OMRÅDEN	52
7.4	AVSTÄMNING MOT MILJÖKVALITETSNORMER	52
7.5	BEAKTANDE AV NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL	53
8	UPPFÖLJNING OCH FORTSATT ARBETE	55
9	REFERENSER	56

1 INLEDNING

1.1 BAKGRUND

Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun pekar ut de centrala delarna av Gottsunda som en del av dubbelstadsnoden Gottsunda-Ultuna. Gottsunda-Ultuna stadsnod ska utvecklas som en sammanlänkad stadsnod med två olika tyngdpunkter som stärker varandra. Gottsunda ska utvecklas som centrum med service, kultur och handel och vid Ultuna ska nationella forsknings- och undervisningsverksamheter koncentreras.

Som ett led i att utveckla Gottsunda enligt översiktsplanens intentioner har ett planprogram för Gottsundaområdet tagits fram, *Planprogram för Gottsundaområdet*. Planprogrammet, godkänt av kommunstyrelsen i april 2019, redovisar hur 5 000–7 000 nya bostäder, arbetsplatser, kollektivtrafikstråk och allmänna platser kan tillkomma i Gottsundaområdet. Programmet beskriver en utveckling där målpunkter i området knyts ihop av stråk som blir strukturerande för tillkommande bebyggelse. För att möjliggöra de planeringsinriktningar som anges i planprogrammet är de centrala delarna av Gottsundaområdet indelat i totalt sex detaljplaner, varav tre är pågående.

I miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) för samrådet hanterades två detaljplaner: *Gottsunda östra* och *Gottsunda Stadsstråk*. Efter samrådet delades detaljplanen *Gottsunda stadsstråk* upp i tre detaljplaner, *Gottsunda Stadsstråk etapp 1*, *Gottsunda Stadsstråk etapp 2* och *Gottsunda Stadsstråk etapp 3*. Detaljplanen *Gottsunda stadsstråk etapp 1*, som i sig inte bedömdes medföra risk för betydande miljöpåverkan, var på granskning år 2024 och antogs år 2026. *Gottsunda östra* samt *Gottsunda Stadsstråk etapp 2* och *Gottsunda Stadsstråk etapp 3* hanterades sedan i MKB:n för granskningsskedet år 2025. I denna MKB för antagande behandlas endast de två detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2*. *Gottsunda stadsstråk etapp 3* planeras att antas senare med anledning av genomförandefrågor.

Syftet med *Gottsunda östra* är att möjliggöra utveckling av Gottsunda med ny bebyggelse för bland annat bostäder, förskola samt ett aktivitetsstråk för idrottsaktiviteter utomhus. Syftet med *Gottsunda stadsstråk etapp 2* är att möjliggöra utveckling med ny bebyggelse för bland annat bostäder och centrumverksamhet samt torg och parker.

1.2 OMRÅDESBESKRIVNING

Gottsundaområdet ligger söder om centrala Uppsala, se Figur 1. De centrala delarna av Gottsunda uppfördes som en satellitstadsdel under de så kallade miljonprogramsåren på 1960- och 1970-talet. Bebyggelsen domineras av flerbostadshus och är placerad i grupper, som tydligt avgränsas och skiljs åt av stora vägar, parkeringar, park och/eller natur. Gottsunda omges av flera stora grönområden. Öst om planområdena ligger naturområdet Bäcklösa, vilket är utpekad som Natura 2000-område. Uppsala- och Vattholmaåsarnas vattenskyddsområde sträcker sig även in området.

Marknivåerna i området varierar mellan cirka 17 och 42 meter över havet. Områden närmare Gottsunda centrum samt de västra delarna av planområdet för *Gottsunda stadsstråk etapp 2* ligger högre i landskapet medan det i nordöstra delarna av planerna är mer låglänt. Området sluttar där ned mot Bäcklösadiket och jordbruksmarken vid Bäcklösa/Ultuna, öster om utredningsområdet. Enligt en översiktlig jordartskarta från Sveriges geologiska undersökning (SGU) består planområdena huvudsakligen av ytnära berg, glacial lera och fyllnadsmaterial (SGU, 2022).

Gottsunda östra

Planområdet för *Gottsunda östra* består till stor del av obebyggd öppen mark. I norra delen finns ett mindre naturområde med öppen ängsmark och en del träd samt en återvinningsstation. Elfrida Andreés väg löper i nord-sydlig riktning genom planområdet. Planområdet angränsar i öst mot Bäcklösa Natura 2000-område. I Figur 2 återfinns detaljplanens gränser i rosa.

1.3 PLANPROCESSEN

1.3.1 Detaljplaneprocessen och nuvarande planeringsläge

Planprocessen från planansökan tills det att en detaljplan får laga kraft innehåller en rad steg. Just nu befinner sig detaljplanerna för *Gottsunda stadsstråk etapp 2* och *Gottsunda östra* och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning (MKB) i antagandeskedet, se Figur 3.

Utökat förfarande

Figur 3. Övergripande bild av planprocessen. Den röda markeringen visar var i planprocessen planerna befinner sig nu.

Under perioden 10 augusti till 21 september 2022 var detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda Stadsstråk* ute på samråd. I MKB:n för samrådet hanterades dessa två detaljplaner. Under samrådet gavs möjlighet för berörda myndigheter, sakägare och allmänheten att lämna synpunkter på planhandlingar inklusive MKB. Inkomna synpunkter har sammanställts i en så kallad samrådsredogörelse i vilken de redovisas tillsammans med svar på varför en synpunkt beaktats eller inte.

Efter samrådet delades detaljplanen *Gottsunda Stadsstråk* upp i tre detaljplaner, *Gottsunda Stadsstråk etapp 1*, *Gottsunda Stadsstråk etapp 2* och *Gottsunda Stadsstråk etapp 3*. Detaljplanen *Gottsunda Stadsstråk etapp 1* bedömdes inte i sig medföra risk för betydande miljöpåverkan och en MKB har därför inte tagits fram för den detaljplanen inför dess granskning år 2024 och antagande år 2025.

Efter samrådet reviderades detaljplanerna *Gottsunda östra*, *Gottsunda Stadsstråk etapp 2* och *Gottsunda Stadsstråk etapp 3* utifrån behov och inkomna synpunkter. Detta medförde justeringar och ändrade bedömningar i tillhörande MKB. Efter att revideringarna genomförts fortlöpte planprocessen och detaljplanerna för *Gottsunda östra* samt *Gottsunda Stadsstråk etapp 2* och *Gottsunda Stadsstråk etapp 3* med tillhörande MKB hölls tillgängliga för så kallad granskning under perioden 10 juni till 15 augusti 2025. Även under granskningstiden fanns möjlighet att lämna synpunkter på planerna till kommunen.

Efter granskningen har detaljplanerna och MKB återigen reviderats något utifrån behov och inkomna synpunkter. I denna MKB för antagande behandlas endast detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda Stadsstråk etapp 2*, eftersom detaljplanen för *Gottsunda Stadsstråk etapp 3* planeras att antas senare.

De ursprungliga detaljplanerna har således justerats i två steg (efter samråd och efter granskning) innan de slutliga detaljplanerna antas av kommunfullmäktige. När detaljplanerna fått laga kraft kan själva genomförandeprocessen med detaljprojektering, upphandling och anläggningsarbeten påbörjas.

1.3.2 Behov av miljöbedömning

För att avgöra om genomförandet av detaljplanerna ger upphov till betydande miljöpåverkan har kommunen genomfört en undersökning avseende betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. 6 § miljöbalken.

I undersökning från 2020-12-02 gör Stadsbyggnadsförvaltningen bedömningen att ett genomförande av detaljplanen för *Gottsunda östra* kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan för

miljöaspekten naturmiljö, på grund av planens närhet till Natura 2000-området. Länsstyrelsen har i yttrande 2021-02-19 (dnr 402-897-2021) meddelat att man delar denna bedömning.

I undersökning från 2020-12-02 gör Stadsbyggnadsförvaltningen bedömningen att ett genomförande av detaljplanen för *Gottsunda stadsstråk* kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan för miljöaspekten naturmiljö på grund av planens närhet till Natura 2000-området. Länsstyrelsen har i yttrande 2021-02-18 (dnr 402-898-2021) meddelat att man delar denna bedömning.

Detta innebär att en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken ska genomföras och att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas (detta dokument).

2 DETALJPLANERNA

2.1 GOTTSUNDA ÖSTRA

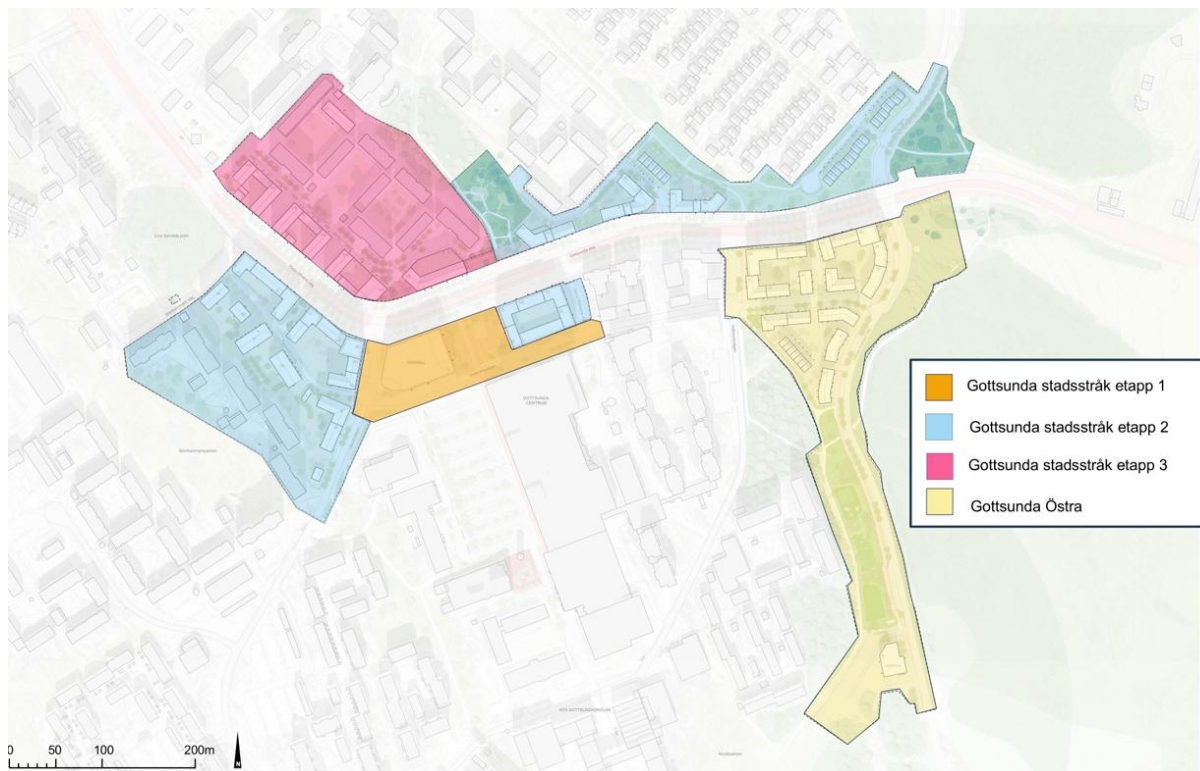
Detaljplanen innebär en uträtning av Elfrida Andrées väg och annan kvartersstruktur i syfte att friställa byggbar mark för bostäder, förskola med mera. Kvarteren i detaljplanens norra del utgörs av bostäder, i form av lägenheter och radhus. Lokaler för verksamheter möjliggörs till viss del i bottenvåningar.

Längs med västra sidan om Elfrida Andrées väg planläggs en allaktivetsyta för idrott som även ska fungera som översvämningssyta vid skyfall. Söder om aktivitetsstråket finns ett kvarter som möjliggör en friliggande förskola med tillhörande gård.

Öster om Elfrida Andrées väg, mot Natura 2000-området Bäcklösa, planläggs marken som Natur.

För befintlig och tillkommande bebyggelses elförsörjning planläggs på två platser kvartersmark för teknisk anläggning.

Detaljplanen illustreras i Figur 4.

Figur 4. Illustrationsplan *Gottsunda östra*, *Gottsunda Stadsstråk etapp 1*, *Gottsunda Stadsstråk etapp 2* och *3* (Warm in the winters och Mandaworks, 2024). I denna MKB för antagande behandlas detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2*.

2.2 GOTTSUNDA STADSSTRÅK ETAPP 2

Detaljplanen möjliggör komplettering av befintlig bebyggelse med nya flerbostadshus och markbostäder norr och söder om det planerade kollektivtrafikstråket som korsar området. Den tillkommande bebyggelsen ska bidra till en stadsmässig miljö genom att fasader placeras nära gatan och att lokaler för verksamheter placeras i bottenvåningarna mot det kommande kollektivtrafikstråket. Kvarter C1-C5, C12, C15-C16 och C18-C19 utgörs av bostäder, se Figur 5. Detaljplanen omfattar också befintlig bostadsbebyggelse sydväst om Blomdahls väg. Där planläggs flerbostadshus på nytt med byggrätter som i gällande planer.

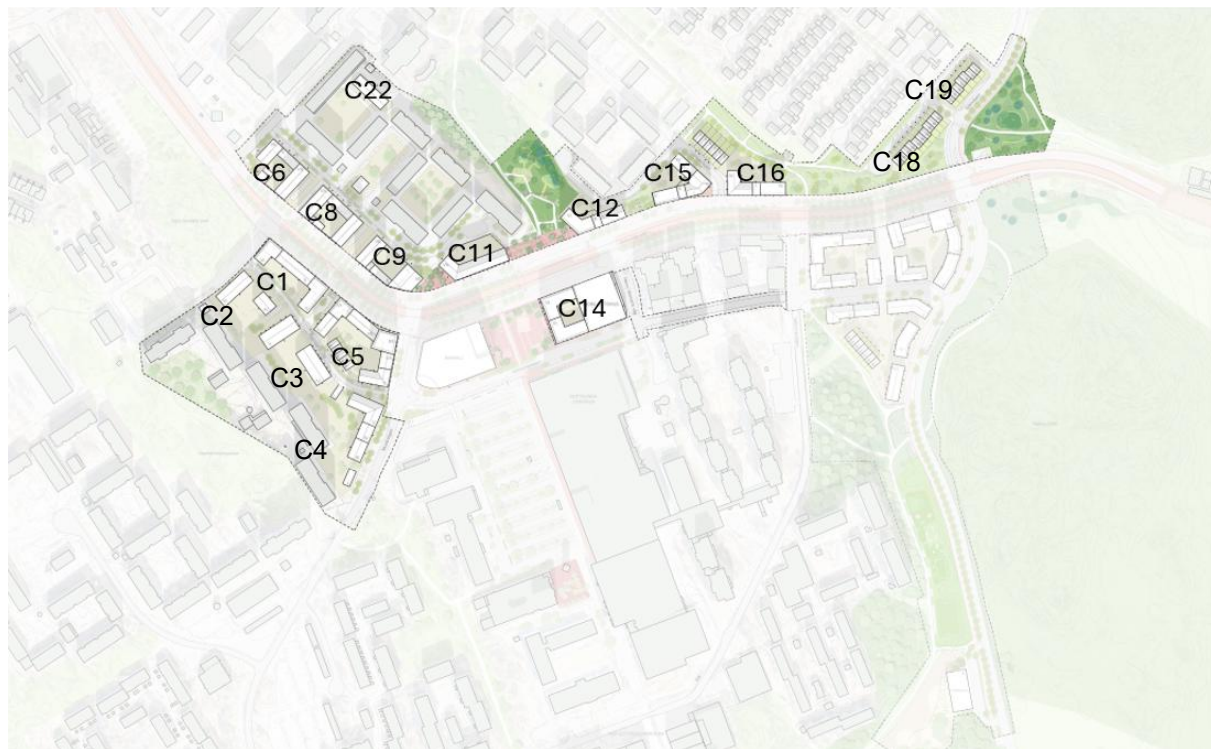
Kvarter C14 innefattar ett nytt mobilitetshus, verksamhetslokaler och bostäder. Norr om kollektivtrafikstråket vid C12 planläggs två små torg och ett parkområde.

Norr om Gottsunda allé planläggs mark som park för rekreation. Öster om Slädvägen planläggs mark som park i syfte att hantera skyfallsvatten.

För den tillkommande bebyggelsens elförsörjning planläggs tre platser för teknisk anläggning.

Detaljplanen Gottsunda stadsstråk etapp 2 innefattar bostadskvarteren C1 - C5, C12, C14 - C16 och C18 - C19.

Detaljplanen illustreras i Figur 5.

Figur 5. Illustrationsplan *Gottsunda stadsstråk etapp 2 och 3* (Warm in the winters och Mandaworks, 2024). I denna MKB för antagande behandlas detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2*.

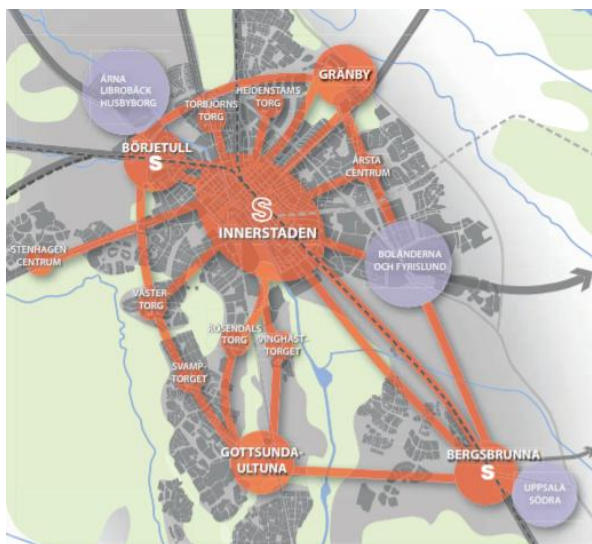
3 PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

3.1 ÖVERGRIPANDE PLANER FÖR UTVECKLING AV OMRÅDET

Uppsala översiktsplan

Översiktsplanen är kommunens samlade strategi för hur mark- och vattenområden och den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras – i staden, på landsbygden och i tätorterna. Planen ska visa vägen för beslut om dagens och framtidens Uppsala. Uppsala kommuns översiktsplan antogs av kommunfullmäktige den 12 december 2016 och aktualitetsförklarades av kommunfullmäktige under 2020.

Uppsala planerar för 340 000 invånare och 70 000 nya arbetsplatser fram till 2050. Kommunens översiktsplan anger att detta ska ske genom att stadsnoder avlastar innerstaden med service, arbetsplatser och handel, se Figur 6. Gottsundaområdet ska tillsammans med Ultuna utgöra en stadsnod i södra Uppsala. I södra Uppsala finns även ett nytt stationsläge i Bergsbrunna utpekad. Översiktsplanen anger att ett nytt kollektivtrafikstråk ska sammankoppla Bergsbrunna och Gottsunda/Ultunas stadsnod.

Figur 6. Översiktsplan 2016 redovisar noder och stråk.

Planprogram för Gottsundaområdet

Som ett led i att utveckla Gottsunda enligt översiktsplanens intentioner har ett planprogram tagits fram som godkändes av kommunstyrelsen i april 2019. Planprogrammet föreslår en utveckling av Gottsunda och Valsätra som kan möjliggöra upp till 5 000–7 000 nya bostäder, etableringar av nya verksamheter och en utveckling av kollektivtrafiken med en spårvagnslinje mellan Bergsbrunna och centrala Uppsala. Programmet beskriver en utveckling där målpunkter i området knyts ihop genom en tät stadsstruktur med ett finmaskigt gatunät som bidrar till ökade flöden, orienterbarhet och trygghet. Den nya bebyggelsen läggs i dagens mellanrum mellan befintlig bebyggelse och vägar, och skapar mervärden i form av levande bottenvåningar, nya arkitektoniska uttryck, ökade flöden och tydliga strukturer. Bebyggelsen föreslås i stor utsträckning koncentreras kring ett nytt stadsstråk längs Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé. I stadsstråket finns spårvägstrafik med hållplatslägen vid viktiga målpunkter.

3.2 DETALJPLANERING I OMRÅDET

Beslut om detaljplanering har tagits för ett antal områden i detaljplanernas närhet (Uppsala kommun, 2024).

Detaljplanen *Gottsunda stadsstråk etapp 3* syftar till att göra det möjligt att utveckla och komplettera en central del av Gottsunda med nya flerbostadshus och lokaler för centrumverksamhet. Detaljplanen är i dagsläget vilande och planeras att antas senare jämfört med de detaljplaner som redovisas i denna MKB. Detta med anledning av genomförandefrågor.

Kapacitetsstark kollektivtrafik syftar till att möjliggöra ett nytt kapacitetsstarkt kollektivtrafikstråk. I första hand för spårväg men alternativt även för ett snabbt bussystem (BRT). Detaljplanen reglerar hela gaturummets utbredning, men styr inte exakt placering av kollektivtrafikstråket i gatan.

Kommunfullmäktige antog detaljplanen för *Kapacitetsstark kollektivtrafik, delsträcka A-B* 17 juni 2024. Detaljplanen överklagades 2 juli 2024. Den del av delsträcka B som tidigare ingick i detaljplan *Gottsunda stadsstråk* ingår numera i detaljplanen för *Detaljplan för kapacitetsstark kollektivtrafik, delsträcka A-B*.

Detaljplanen *Gottsunda stadsstråk etapp 1* bröts ut från *Gottsunda stadstråk* i början av 2023.

Gottsunda stadsstråk etapp 1 innehåller Gottsunda torg och en ny simhall. Granskningen av detaljplanen pågick sommaren 2024 och planen antogs år 2026.

Övriga detaljplaner har bostäder som huvudsakligt syfte. Detaljplanen *Valsätra 1:9 och 1:4 södra delen* antogs år 2025. Detaljplanen ligger norr om stadsnoden och angränsar inte direkt mot planområdena. För detaljplanen *Gottsunda centrum södra* planeras samråd under andra halvan av 2020-talet. Detaljplan *Gottsunda centrum norra* är vilande och någon tidplan finns inte.

3.3 RIKSINTRESSEN OCH SKYDDADE OMRÅDEN

Riksintresse för totalförsvaret

Detaljplanerna är belägna inom riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap 9 § miljöbalken. Riksintresset omfattar influensområde luftrum och stoppområde för höga objekt kring flygfält.

Natura 2000

I direkt anslutning till detaljplanerna finns Natura 2000-området Bäcklösa, se vidare avsnitt 5.1.

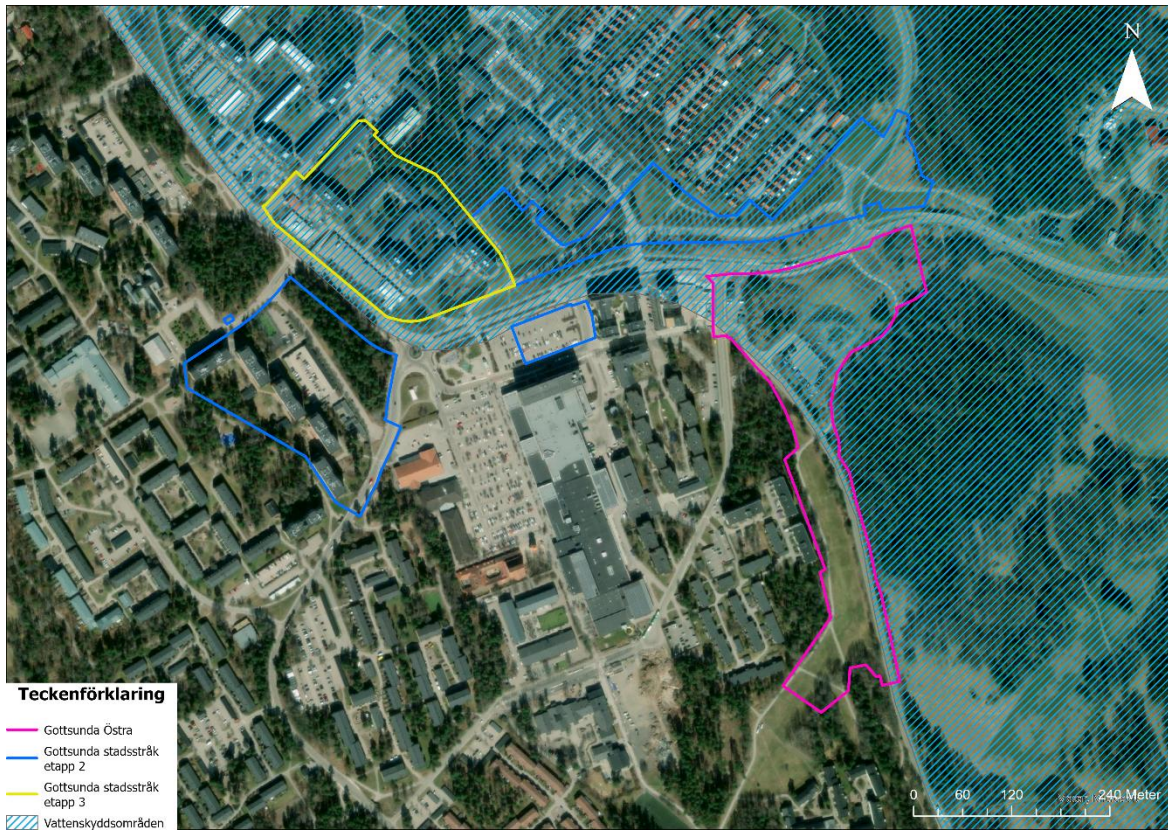
Vattenskyddsområde

Detaljplanerna ligger delvis inom det sekundära vattenskyddsområdet för Uppsala- och Vattholmaåsarne, se Figur 7. För vattenskyddsområdet finns fastställda skyddsföreskrifter, som bland annat reglerar markanvändningen (Uppsala läns författningssamling, 1990). En föreskrift lyder att för grundläggning som genomförs med pålning, eller för bebyggande under mark, behöver dispens från vattenskyddsföreskrifterna sökas hos länsstyrelsen.

Generellt biotopskydd

I det nordöstra hörnet av planområdet finns en del av den så kallade Bäcklösaravinen som är en mindre bäckdal. Bäckan rinner mot öster och övergår öster om planområdet till ett täckdike. Bäckan bedöms sannolikt omfattas av bestämmelserna för generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11§ miljöbalken.

Inom planområdena finns tre alléer som omfattas av generellt biotopskydd enligt 7 kap. 11§ miljöbalken, se vidare avsnitt 5.1.

Figur 7. Delar av detaljplanerna ligger inom yttre skyddszon för Uppsala- och Vattholmaåsarnas vattenskyddsområde. I denna MKB för antagande behandlas detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2*.

4 MILJÖBEDÖMNINGENS METOD OCH PROCESS

4.1 SYFTE MED MILJÖBEDÖMNINGEN

En strategisk miljöbedömning är ett förfarande som består av ett antal processteg som bland annat omfattar avgränsning och samråd. Inom ramen för en miljöbedömning ska en miljökonsekvensbeskrivning upprättas.

Syftet med att genomföra en miljöbedömning är enligt 6 kap. 1 § andra stycket miljöbalken ”att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas”. Miljöbedömningen ska fungera som stöd för, och ge underlag till, arbetet med att hitta en lämplig utformning av planen. Den ska främja ökad miljöhänsyn och göra det möjligt att redan i planarbetet väga miljökonsekvenser mot andra faktorer.

En miljöbedömning ska enligt miljöbalken identifiera och värdera de betydande miljöeffekter som genomförandet av planen kan antas medföra med avseende på:

1. befolkning och människors hälsa,
2. djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap miljöbalken och biologisk mångfald i övrigt,
3. mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,
4. hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,
5. annan hushållning med material, råvaror och energi, eller
6. andra delar av miljön.

4.2 AVGRÄNSNING

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till:

- bedömningsmetoder och aktuell kunskap
- planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad
- allmänhetens intresse
- att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder.

Kommunen ska samråda om omfattningen av och detaljeringsgraden i en miljökonsekvensbeskrivning med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som kan antas bli berörda av planen.

Avgränsningssamråd med Länsstyrelsen i Uppsala län hölls den 13 april 2021. Under samrådet framförde länsstyrelsen att de stod bakom den avgränsning som kommunen gjort, men påtalade behovet att miljökonsekvensbeskrivningen även behandlar biotopskydd för alléer samt kumulativa effekter av de detaljplaner som tas fram i området. Detta har inkluderats i avgränsningen vid framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen.

4.2.1 Avgränsning i tid

En miljöbedömning ska enligt miljöbalken identifiera effekter som uppstår på kort, medellång eller lång sikt. De förändringar och konsekvenser som planen kan förväntas ge kommer i de flesta fall att framträda successivt under tidsperioden från byggskedets start och framåt. Byggstart bedöms aktuellt tidigast under år 2026. År 2040 bedöms detaljplaneområdena vara helt färdigbyggda. Bedömningarna av miljöpåverkan görs därför främst utifrån de förväntade förhållandena år 2040. Eftersom vissa miljöeffekter kan variera över tid eller dröja innan de uppkommer görs vid behov även en utblick mot år 2050.

4.2.2 Geografisk avgränsning

Den geografiska avgränsningen och påverkansområdet utgörs primärt av plangränserna som visas med rosa respektive blå linje i Figur 2. Påverkan uppstår dock även utanför själva gränsen för planområdena. För exempelvis yt- och grundvatten är påverkansområdet större än plangränsen då en detaljplan kan påverka kvalitén i vattendrag på stort avstånd från själva planområdet. Likaså kan åtgärder inom planområdet inverka på arters spridning och levnadsförhållanden i ett större område utanför planområdet. Det geografiska område som påverkas och påverkar varierar således beroende på vilken aspekt som studeras.

4.2.3 Avgränsning i sak

Utifrån genomfört avgränsningssamråd har miljökonsekvensbeskrivningen avgränsats till att behandla följande miljöaspekter:

- Naturmiljö och ekologiska spridningssamband – avgränsas till Natura 2000-området Bäcklösa, biotopskyddade alléer och andra trädmiljöer, hotade och/eller skyddade arter, ekologiska stråk
- Ytvatten – avgränsas till konsekvenser för ytvattenkvalitet i närliggande sjöar och vattendrag, dock ej på naturmiljöer. Aspekten inkluderar påverkan på vattenförsörjning och skyddsobjekt.
- Markföroreningar.

Nedan beskrivs motiv till avgränsning av miljöaspekterna översvämning, grundvatten och buller. Övriga motiv till miljöaspekter som inte bedömts vara betydande och som avgränsats bort finns i underlaget för avgränsningssamrådet (Uppsala kommun, 2021).

Översvämning

Detaljplanerna bedöms inte innebära risk för betydande miljöpåverkan till följd av översvämning vid skyfall och behandlas därför inte inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen. Frågan utreds dock inom ramen för arbetet med detaljplanerna och kommer att integreras i planarbetet och den dagvattenlösning som föreslås för områdena.

Grundvatten

Detaljplanerna bedöms inte innebära risk för betydande miljöpåverkan med avseende på grundvatten. Grundvattenförekomsten Uppsalaåsen-Uppsala (del av Uppsalaåsen) löper längs med Fyrisån cirka 1 kilometer öst om de aktuella planområdena. Enligt riktlinjer för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde ur grundvattensynpunkt ligger planområdena inom ett område som klassats med måttlig känslighet. Även om skyddande lerlager tas bort bedömer kommunen att klassningen måttlig känslighet kommer fortsatt att gälla, eftersom områdena ligger mer än 1000 meter från isälvsmaterial. En mindre del av planområdet för *Gottsunda Östra* ligger inom område som klassats med hög känslighet. Miljöaspekten behandlas därför inte inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen.

Buller

Detaljplanerna bedöms inte innebära risk för betydande miljöpåverkan med avseende på buller. Behovet av byggnadstekniska åtgärder och anpassningar för att motverka eventuell bullerstörning kommer att utredas inom ramen för detaljplanarbetet och hanteras genom planbestämmelser och anpassningar av planen.

4.3 KUMULATIVA EFFEKTER

Kumulativa effekter uppstår när flera olika effekter samverkar med varandra. Effekterna kan härstamma från olika åtgärder som skiljer sig åt både rumsligt och tidsmässigt. För de aktuella detaljplanerna är det av särskild vikt att belysa kumulativa effekter med avseende på ekologiska spridningssamband och vattenkvalitet. De sammantagna effekterna detaljplanerna behöver belysas,

liksom effekterna av detaljplanerna tillsammans med övrig påverkan inom närområdet (se avsnitt 3.2), vilket totalt sett kan komma att medföra större konsekvenser än respektive plan var för sig.

4.4 BEDÖMNINGSMETODIK

För att beskriva detaljplanernas miljökonsekvenser används begreppen påverkan, effekt och konsekvens. I vanligt tal är dessa ord delvis synonymer till varandra men i miljöbedömningar kan det vara viktigt att särskilja begreppen.

Påverkan är den förändring av fysiska eller beteendemässiga förhållanden som planens genomförande medför.

Effekt är den förändring i miljön som påverkan medför, som till exempel förlust av värdefulla naturmiljöer, buller eller luftföroreningar.

Konsekvens är den verkan de uppkomna effekterna har på en viss företeelse, till exempel klimatet, människors hälsa eller den biologiska mångfalden.

Vid bedömning av konsekvenser vägs ingreppets störning/omfattning (storlek på effekten) och det berörda objektets värde/känslighet in, se Figur 8. Konsekvenserna graderas enligt följande skala:

- stora, måttliga eller små positiva konsekvenser
- ingen konsekvens
- stora, måttliga eller små negativa konsekvenser

Om exempelvis ett område med högt värde störs i stor omfattning innebär det stora negativa konsekvenser medan små störningar i ett område med högt värde innebär måttliga negativa konsekvenser.

Bedömning av konsekvenser för miljöaspekterna naturmiljö och ekologiska spridningssamband samt ytvatten har gjorts enligt Figur 8. För miljöaspekten markföroreningar används bedömningen acceptabel respektive oacceptabel hälsopåverkan, då ingen värdering av planområdet sker eftersom aspekterna är direkt kopplade till människors hälsa.

Intressets värde	Effekt, ingreppets/störningens omfattning				
	Stor negativ effekt	Måttlig negativ effekt	Liten negativ effekt	Ingen effekt	Positiv effekt
Högt värde	Stor negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Ingen konsekvens	Positiv konsekvens
Måttligt värde	Stor negativ konsekvens	Måttlig negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Ingen konsekvens	Positiv konsekvens
Lågt värde	Måttlig negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Liten negativ konsekvens	Ingen konsekvens	Positiv konsekvens

Figur 8. Miljöbedömningens konsekvensskala. Bedömningen utgår ifrån intressets värde och effektens omfattning.

Bedömningen av påverkan, effekt och konsekvens görs i förhållande till nuläget om inget annat anges. Konsekvensbedömningen görs främst med beaktande av de åtgärder som fastställs som planbestämmelser eftersom de är bindande.

4.5 GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER

För att beskriva och bedöma de förändringar som planerna medför för olika miljöaspekter används olika juridiska, eller på annat sätt vedertagna, mål, riktlinjer och regelverk som bedömningsgrund. Under respektive miljöaspekt i kapitel 5 beskrivs krav och mål som legat till grund för bedömningarna av respektive miljöaspekt. Nedan beskrivs generella bedömningsgrunder.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler

De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken pekar ut ett antal principer som ska gälla för att undvika att människor och miljö utsätts för skada eller olägenhet. Det handlar om att verksamhetsutövaren ska ha tillräcklig kunskap, att bästa möjlig teknik används för att förebygga skada eller olägenhet, att tillämpa försiktighetsprincipen i val av kemiska produkter och att se till att hushålla med energi och resurser. Alla miljökrav som ställs enligt miljöbalken bottnar i de allmänna hänsynsreglerna.

Nationella miljö kvalitetsmål

Riksdagen har beslutat att det övergripande målet för Sveriges miljöpolitik är att till nästa generation lämna över ett samhälle där landets stora miljöproblem är lösta. För att uppnå detta så kallade generationsmål har 16 miljö kvalitetsmål antagits. Målen beskriver den miljömässiga dimensionen av politiken för en hållbar utveckling och anger det tillstånd i miljön som det samlade miljöarbetet ska leda till senast år 2025 (år 2045 för klimatmålet).

Av de 16 miljö kvalitetsmålen bedöms följande vara relevanta för denna miljöbedömning:

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Levande sjöar och vattendrag
- God bebyggd miljö
- Ett rikt växt- och djurliv

4.6 OSÄKERHETER

Miljökonsekvensbeskrivningar är alltid förknippade med osäkerheter. Det finns dels genuina osäkerheter i alla antaganden om framtiden, dels finns det osäkerheter förknippade med analytisk kvalitet och kunskapsläge. Osäkerheter ligger exempelvis i att de underlag och källor som använts för miljöbedömningen kan vara behäftade med olika brister. Prognoser och beräkningar kan exempelvis vara missvisande på grund av felaktiga antaganden, felaktiga ingångsvärden eller begränsningar och brister i bakomliggande modeller.

I de bedömningar som görs i denna miljökonsekvensbeskrivning har särskild hänsyn tagits till eventuella osäkerheter i underlag och kunskapsläget kopplat till nuvarande detaljplaner. Detta i enlighet med försiktighetsprincipen i 3 § 2 kap. miljöbalken. I de fall det finns kunskapsluckor eller andra osäkerheter antas därför konsekvenserna bli negativa fram till dess att osäkerheten kan avskrivs.

Då pågående planering i angränsande områden är i tidiga skeden råder stor osäkerhet kring vilka eventuella kumulativa effekter de kan komma att medföra.

5 BETYDANDE MILJÖASPEKTER

5.1 NATURMILJÖ OCH EKOLOGISKA SPRIDNINGSSAMBAND

Naturmiljö är ett mångtydigt och vitt begrepp. Naturmiljöns värden utgörs dels av hela naturtyper, såväl naturliga som kulturpräglade, dels av enskilda växt- och djurarter. Skyddet och vårdandet av naturmiljöer är en förutsättning för att kunna bevara den biologiska mångfalden och i förlängningen allt biologiskt liv, likaså de funktioner och processer som är viktiga för att ekosystem och livsmiljöer ska bestå och utvecklas.

5.1.1 Bedömningsgrunder

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk av skyddade områden i hela EU. Natura 2000 är ett starkt områdesskydd och alla av regeringen beslutade Natura 2000-områden har status av riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken. Alla åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver ett särskilt Natura 2000-tillstånd. Uttrycket "kan påverka" innebär att det är fråga om en riskbedömning där det inte behöver vara klarlagt att det blir "en betydande påverkan på miljön". Vid planläggning får myndigheter som tillämpar 4 kap 8 § miljöbalken endast medge en mark- eller vattenanvändning om man kan konstatera att de verksamheter och åtgärder som kan förutses i planen inte på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område.

Av bestämmelserna i miljöbalken får tillstånd endast lämnas om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte

1. kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas,
2. medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.

Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen (AF) (2007:845) reglerar skydd av arter i Sverige för att säkra överlevnad och skydd av fridlysta arter. Genom artskyddsförordningen implementeras artikel 5 i fågeldirektivet och artikel 12 i art- och habitatdirektivet i svensk rätt.

4 § Förbud gällande vilda fåglar

För vilda fåglar är det förbjudet att avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar, avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon och att samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma. Skyddet innebär även förbud mot att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid.

4a § Förbud gällande djur

För andra vilda djur än fåglar är det förbjudet att avsiktligt fånga eller döda djur, avsiktligt störa djur - särskilt under parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder samt att förstöra eller samla in ägg i naturen. Skyddet innebär även förbud mot att avsiktligt skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats, vilket gäller oberoende av avsiktlighet. Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren. Skyddet gäller hela året, även då djuren inte uppehåller sig på platserna, så länge området uppnår en viss kvalitet och nyttjas med en viss regelbundenhet.

6 § Förbud gällande grod- och kräldjur

För vilt levande kräldjur, groddjur och ryggradslösa djur listade i bilaga 2 till förordningen gäller enligt 6 § att arter eller deras ägg, rom, larver eller bon varken får dödas, skadas eller samlas in. Förbudet kan omfatta vissa delar av landet eller hela Sverige. Vissa grod- och kräldjur, till exempel större vattensalamander och åkergroda, omfattas dock av förbuden i 4a § AF och finns listade i bilaga 1.

8 § Förbud gällande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger

Det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada samt att ta bort eller skada frön eller andra delar vilt levande kärlväxter, mossor, lavar, svampar och alger som anges i bilaga 2 till förordningen. Även åtgärder som indirekt kan skada arten t.ex. förändra de hydrologiska förhållandena på artens växtplats kan komma i konflikt med artskyddet.

9 § Förbud gällande uppgrävning av kärlväxter

Det är förbjudet att gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

Länsstyrelsen kan i enskilda fall och endast under mycket specifika omständigheter medge dispens enligt 14 och 15 § artskyddsförordningen.

Rödlistan

Rödlistan är en förteckning över de växt- och djurarter vars framtida överlevnad i Sverige bedömts vara osäker. Listan har ingen juridisk status och arter som rödlistas får således inte per automatik ett juridiskt skydd. Däremot är en del rödlistade arter skyddade enligt lagstiftning, exempelvis artskyddsförordningen. Rödlistade arter är grupperade enligt sex kategorier för olika grad av sällsynthet och risk för utdöende:

- Nationellt utdöd (RE)
- Akut hotad (CR)
- Starkt hotad (EN)
- Sårbar (VU)
- Nära hotad (NT)

Biotopskydd

Biotopskyddsområden är biotoper som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som annars är särskilt skyddsvärda. Inom ett biotopskyddsområde får man inte bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl, får dispens från förbudet ges i det enskilda fallet.

Det finns två former av biotopskyddsområden:

- Biotoper som har generellt skydd i hela landet.
- Biotoper som länsstyrelsen, kommunen eller Skogsstyrelsen i det enskilda fallet får besluta ska utgöra ett biotopskyddsområde.

Alléer omfattas av generellt biotopskydd. Skyddet gäller lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd.

Skyddsvärda träd

Som en del i arbetet med att bevara den biologiska mångfalden har Naturvårdsverket tagit fram ett åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Med *särskilt skyddsvärda träd* avses:

- Jätteträd; träd grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
- Mycket gamla träd; gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
- Grova hålträd; träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hållighet i huvudstam.

Med *övrigt skyddsvärda träd* avses döda stående/liggande träd $\geq 0,4$ m i diameter på det smalaste stället upp till brösthöjd alternativt från stambas. För liggande avbrutna stammar gäller $\geq 0,4$ m vid brottställe samt hamlade träd. Övrigt skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd har i sig inget juridiskt skydd. Däremot kan träden hysa arter som i sin tur är skyddade. Om avverkning av ett särskilt skyddsvärt träd kan komma att väsentligt ändra naturmiljön ska åtgärden anmälas för samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

SIS-standard för naturvärdesklasser

Enligt den SIS standard (SS 199000:2014) som används för naturvärdesinventering (NVI) delas naturvärden in i fyra olika naturvärdesklasser:

- Högsta naturvärde (naturvärdesklass 1)
- Högt naturvärde (naturvärdesklass 2)
- Påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3)
- Visst naturvärde (naturvärdesklass 4)

Riktlinje för naturhänsyn och ekologisk kompensation vid förändrad markanvändning, Uppsala kommun

11 juni 2024 antog kommunstyrelsen *Riktlinje för naturhänsyn och ekologisk kompensation vid förändrad markanvändning* som fastställer ett standardiserat arbetssätt för att minimera förluster av biologisk mångfald vid exploatering. Riktlinjen ska även bidra till att skapa nya värden i de fall kommunala projekt tar naturmark i anspråk. Enligt riktlinjen ska områden med högsta naturvärde (naturvärdesklass 1) undantas från exploatering. Inför ianspråktagande av naturmark i övrigt ska naturvärde viktas mot projektets betydelse för samhällets utveckling. Skadelindringshierarkin ska följas för att minska förlust av naturvärde, och ekologisk kompensation är obligatoriskt där kommunen har rådighet (på egen mark).

5.1.2 Kriterier för bedömning av värde och effekt

Kriterier för bedömning av värdet

Högt värde: Områden som har stor landskapsekologisk betydelse, stor betydelse för ekologiska samband och funktioner och/eller goda förutsättningar för artrikedom och rödlistade och/eller särskilt betydelsefulla naturvårdsarter. Motsvaras ofta av naturvärdesklass 1 och 2 (mycket högt och högt naturvärde) enligt NVI utifrån SIS standard (SS 199000:2014).

Måttligt värde: Områden som har viss landskapsekologisk betydelse, viss betydelse för ekologiska samband och funktioner och/eller vissa förutsättningar för artrikedom och rödlistade och/eller särskilt betydelsefulla naturvårdsarter. Motsvaras ofta av naturvärdesklass 3 och 4 (påtagligt och visst naturvärde) enligt NVI utifrån SIS standard (SS 199000:2014).

Lågt värde: Områden som har ordinär landskapsekologisk betydelse och har små förutsättningar för artrikedom och ingen eller enstaka naturvårdsart.

Kriterier för bedömning av effekt

Stor negativ effekt: Uppstår när ekologisk funktion eller artmångfald och särskilt naturvårdsintressanta arter till betydande del minskas. Uppstår även vid fragmentering av naturmiljön som påverkar arters rörelsemönster eller spridningsförmåga eller när samband mellan ekologiska strukturer/funktioner bryts.

Måttlig negativ effekt: Uppstår när ekologisk funktion eller artmångfald och naturvårdsintressanta arter till viss grad minskas. Uppstår även om ekologiska strukturer/funktioner delvis påverkas negativt och fragmentering ökar i mindre skala.

Liten negativ effekt: Uppstår utan varaktiga effekter eller med högst marginell påverkan på ekologisk funktion/ekosystem eller artmångfald.

Positiv effekt: Uppstår när förutsättningarna förbättrar status för arter och naturtyper, bidrar till ökad artmångfald samt främjar ett naturligt rörelsemönster och möjliggör spridning för naturligt förekommande arter.

5.1.3 Underlagsmaterial

Dessa underlag har tagits fram inom planprocessen:

- Naturvärdesinventering enligt SIS standard (SS 199000:2014), med tilläggen naturvärdesklass 4, skyddade växtarter och generellt biotopskydd, har genomförts för de fyra detaljplanerna inom *Gottsunda stadsnod* (Ekologigruppen, 2021).
- Kompletterande naturvärdesinventering enligt SIS standard (SS 199000:2014), med tilläggen naturvärdesklass 4, skyddade växtarter och värdeelement, har genomförts inom detaljplanerna för *Gottsunda stadsstråk* och *Gottsunda Östra* (Naturföretaget, 2022).
- Fördjupad artinventering av cinnoberbagge har genomförts i ett skogsområde inom planområdet för *Gottsunda östra* (Naturcentrum, 2021). Det har även utförts en spridningsanalys för cinnoberbagge kopplat till projektet Uppsala Spårväg (Ekologigruppen, 2023).
- Under våren/sommaren 2022 genomfördes en fågelinventering under häckningstid för att säkerställa förekomst av revir hos rödlistade fågelarter inom projektet för Uppsala spårväg (Calluna, 2023).
- För arten gråkråka har det genomförts en artskyddsbedömning (Sweco, 2024) i syfte att bedöma hur en exploatering av Gottsunda påverkar gråkråkans möjlighet att fortleva i området.
- Utredning för att bedöma risk för påverkan på Natura 2000-området Bäcklösa vid genomförande av detaljplaner för *Gottsunda stadsstråk* samt *Gottsunda Östra* har genomförts (Ekologigruppen, 2024).
- Rapport med förslag till kompensationsåtgärder för förlust av höga naturvärden i Gottsunda, Uppsala kommun har tagits fram (Ekologigruppen, 2022).
- Utredning om biotopskyddade alléer har genomförts (Naturföretaget, 2021). Vid fältbesök art- och åldersbestämde träden och eventuella särskilda naturvärden dokumenterades.
- Ansökan om dispens från biotopskyddsbestämmelser har tagits fram för alléer på Slädvägen samt Blomdahls väg (Uppsala kommun, 2024).
- Underlag för dispensansökan från biotopskyddsbestämmelser med utredning av kompensationssträd har tagits fram av Karavan (Karavan, 2024).
- En ny naturvärdesinventering av Bäcklösaravinen genomfördes år 2025 (WSP, Naturvärdesinventering av Bäcklösaravinen, Uppsala kommun, Uppsala län, 2025).

Dessa underlag har tagits fram för ett större område där detaljplanerna ingår:

- Upplandsstiftelsen har av Uppsala kommun fått i uppdrag att ta fram en skötselplan för att gynna cinnoberbagge i utpekade förstärkningsytor inom den lokala populationens utbredningsområde i och kring Uppsala stad. Inför framtagande av skötselplanen har skogsbestånd som bedöms ha förutsättningar att hysa cinnoberbagge inom tidsramen för planerad exploatering, inventerats och klassats. Tanken är att förstärkningsytorna som är lämpliga livsmiljöer för cinnoberbagge ska förbättras. Syftet är att säkerställa den kontinuerliga ekologiska funktionen i cinnoberbaggens utbredningsområde samtidigt som vissa livsmiljöer tas i anspråk för planerad exploatering (Upplandsstiftelsen, 2024). För att säkerställa att åtgärderna får avsedd effekt kommer regelbunden uppföljning göras av kommunen. Åtgärderna utvärderas och nya åtgärder planeras in vid behov (flexibilitet).

Relevanta delar från ovanstående inventeringar har inarbetats i miljökonsekvensbeskrivningen och handlingarna utgör underlag för bedömningar och föreslagna åtgärder.

5.1.4 Nuläge

Planområdena består till stor del av exploaterad mark som befintliga byggnader, vägar och parkeringsplatser samt en del öppna gräsytor som klipps regelbundet. Mindre områden naturmark, mestadels i form av tallskog, har bevarats mellan de bebyggda ytorna. Ett mindre vattendrag, Bäcklösaravinen, passerar även området.

I direkt anslutning till planområdena finns Natura 2000-området Bäcklösa. Nedanstående naturtyper och arter är särskilt utpekade för Bäcklösa.

Naturtyp, areal:

- 9010 Taiga 19,28 ha
- 9070 Trädklädd betesmark 4,94 ha (3,30 ha regeringsanmäld)

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivets bilaga 2:

- 1086 Cinnoberbagge (*Cucujus cinnaberinus*)
- 1386 Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*)

Det förekommer ett antal andra arter som är fridlysta och/eller rödlistade inom planområdena, se Tabell 1.

Tabell 1. Skyddade arter i artskyddsförordningen och rödlistan samt inom vilket objekt förekomst observerats (Naturföretaget, 2022) (Naturcentrum, 2021).

Namn	Skydd artskyddsförordningen	Rödlistnings-kategori	Förekomst inom objekt
Björktrast (<i>Turdus pilaris</i>)	4 §	Nära hotad (NT)	4, 8, 11
Grönfink (<i>Chloris chloris</i>)	4 §	Starkt hotad (EN)	11
Gulspurv (<i>Emberiza citrinella</i>)	4 §	Nära hotad (NT)	10
Gråkråka (<i>Corvus cornix</i>)	4 §	Nära hotad (NT)	4
Svartvit flugsnappare (<i>Ficedula hypoleuca</i>)	4 §	Nära hotad (NT)	4
Cinnoberbagge (<i>Cucujus cinnaberinus</i>)	4 §	Starkt hotad (EN)	8
Vanlig snok (<i>Natrix natrix</i>)	6 §	-	11
Druvfingersvamp (<i>Ramaria botrytis</i>)	-	Nära hotad (NT)	4
Orange taggsvamp (<i>Hydnellum aurantiacum</i>)	-	Nära hotad (NT)	4
Tallticka (<i>Phellinus pini</i>)	-	Nära hotad (NT)	4, 8

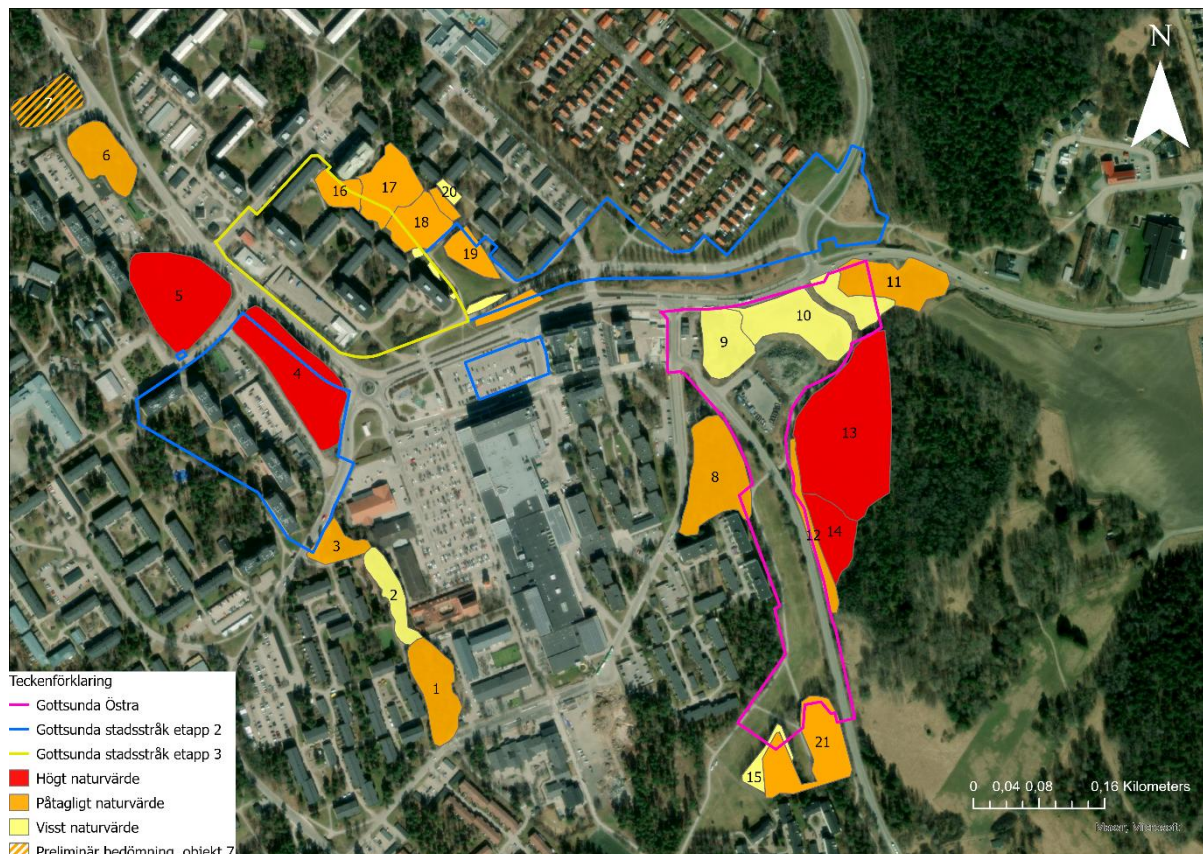
Utifrån fågelinventeringen som genomförts (Calluna, 2023) har det konstaterats att gråkråka har ett identifierat revir inom aktuellt planområde, övriga observerade fågelarter i Tabell 1 har inte revir inom planområdet. För arten gråkråka har det genomförts en artskyddsbedömning (Sweco, 2024) i syfte att bedöma hur en exploatering av Gottsunda påverkar gråkråkans möjlighet att fortleva i området. Även större hackspett har enligt genomförd inventering 2022 enstaka identifierade revir inom planområdet men då arten är vanligt förekommande och inte rödlistad har inte en fördjupad utredning för denna genomförts.

Arten cinnoberbagge är fridlyst och har ett starkt skydd enligt 4 § artskyddsförordningen. Arten är även särskilt utpekad inom Natura 2000-området och är rödlistad med kategorin Starkt hotad (EN). Inom de ytor som är aktuella för detaljplanering förekommer objekt som har förutsättning att hysa cinnoberbagge och artfynd har gjorts inom detaljplan *Gottsunda östra*. I ett större landskapsperspektiv är cinnoberbagge spridd i stora delar av Uppsala kommun. Fynden inom staden indikerar att de flesta skogsmiljöer hyser baggen, många områden är stora och baggens spridningskontakt mellan dem bra. Bäcklösaområdet är dock för litet för att på sikt kunna hysa en livskraftig population, vilket även gäller om närliggande skogsmiljöer inkluderas (Naturcentrum, 2021).

Vanlig snok är fridlyst och har ett skydd enligt 6 § artskyddsförordningen. Arten är relativt vanlig i lämpliga miljöer inom Uppsala.

Svamparna druvfingersvamp, orange taggsvamp och tallticka är samtliga rödlistade inom kategorin nära hotad (NT). Druvfingersvamp och orange taggsvamp är knutna till gamla skogar med lång skoglig kontinuitet. Tallticka växer vanligen på gamla tallar, över 150 år. Arten förekommer ofta i miljöer med gamla tallar i Uppsala och är inte sällsynt i länet.

Naturvärdesobjekt från naturvärdesinventeringen redovisas i Figur 9. Ytor i området har bedömts ha högt (klass 2), påtagligt (klass 3) eller visst (klass 4) naturvärde.

Figur 9. Naturvärdesklassade områden från genomförda naturvärdesinventeringar (Ekologigruppen, 2021 och Naturföretaget, 2022) och plangränser. Observera att bilden endast visar naturvärdesobjekten från de naturvärdesinventeringar som tagits fram i samband med planarbetet för de aktuella detaljplanerna. Bilden är inte komplett då det finns flera naturvärdesobjekt utanför planområdena som inte redovisas på denna karta. Observera även att en kompletterande naturvärdesinventering tagits fram som gjort en avvikande bedömning av objekt 11 vid Bäcklösaravinen. Vid ravinen identifierades i stället två separata naturvärdesobjekt med påtagligt respektive visst naturvärde (WSP, 2025). I denna MKB för antagande behandlas detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2*.

Gottsunda östra

Naturvärden

Inom planområdet finns flera naturvärdesobjekt. I norra delen av planområdet finns objekt 9, 10 och 11. I det nordöstra hörnet av planområdet finns en mindre bäckdal, Bäcklösaravinen, se objekt 11 i Figur 9. Den västra delen av ravinen bedöms ha påtagligt naturvärde (klass 3), medan den östra delen bedöms ha visst naturvärde (klass 4). Genom ravinen löper ett naturligt meandrande vattendrag som till större delen omges av lövträd. Vattendraget rinner mot öster och övergår öster om planområdet till ett täckdike. Ravinen omfattas sannolikt av generellt biotopskydd. Det förekommer även en solitär ek som utgör ett särskilt skyddsvärt träd i den västra delen av ravinen. Den fridlysta arten vanlig snok har påträffats i området som bedöms utgöra en god livsmiljö för arten.

Ytterligare två områden (objekt nr 9 och 10) med naturmark finns mellan Gottsunda allé och Bäcklösa Natura 2000, se Figur 9. Områdena beskrivs i naturvärdesinventeringen som buskmark respektive ruderatmark som kan ha viss betydelse för fåglar och pollinerande insekter. Båda områdena bedöms ha visst naturvärde (klass 4).

Sydväst om ovan nämnda objekt finns objekt nr 8 som består av ett småkuperat skogsområde som klassats som påtagligt naturvärde (klass 3), objektet ligger mellan Valthornsvägen och Elfrida Andréés väg, se Figur 9. Skogen är barrblandskog med tall och ek som de vanligare trädslagen. Tallarna är delvis gamla, uppåt 150 år, medan lövträden är yngre. Vid naturvärdesinventeringen observerades ett fynd av svampen tallticka.

I södra delen av planområdet finns objekt 15 och 21. Objekt 15 består utgörs av en aspskog och är klassat med visst naturvärde (klass 4). Objekt 21 är en lövrik blandskog med små berghällar med förekomst av död ved och enstaka äldre tallar och är klassad med påtagligt naturvärde (klass 3).

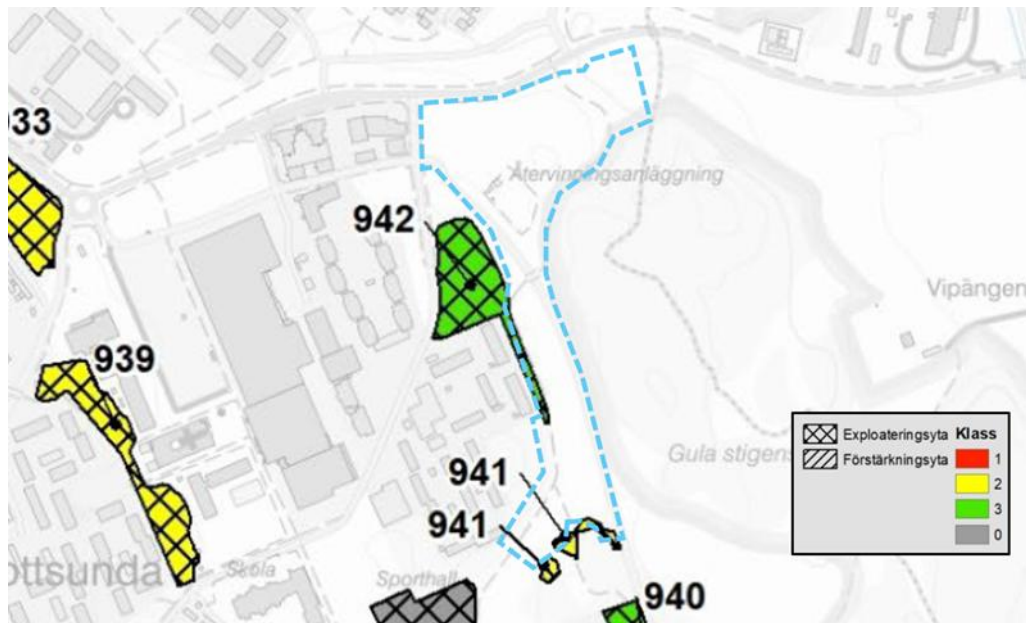
Objekt 8 och 21 bedöms ha starka ekologiska samband med motsvarande naturtyper inom Natura 2000-området som är beläget öster om planområdet. Det är bara en liten del av dessa objekt som ingår i planområdet.

Planområdet angränsar öster om Elfrida Andréés väg mot Natura 2000-området Bäcklösa. Mellan Natura 2000-området och vägen finns ett lövskogsbryn (objekt nr 12) som klassats som påtagligt naturvärde (klass 3), se Figur 9. Floran i området är lundartad och bedöms som intressant för svampar. Cinnoberbagge förekommer i närområdet och inom objektet förekommer lämpliga substrat för arten.

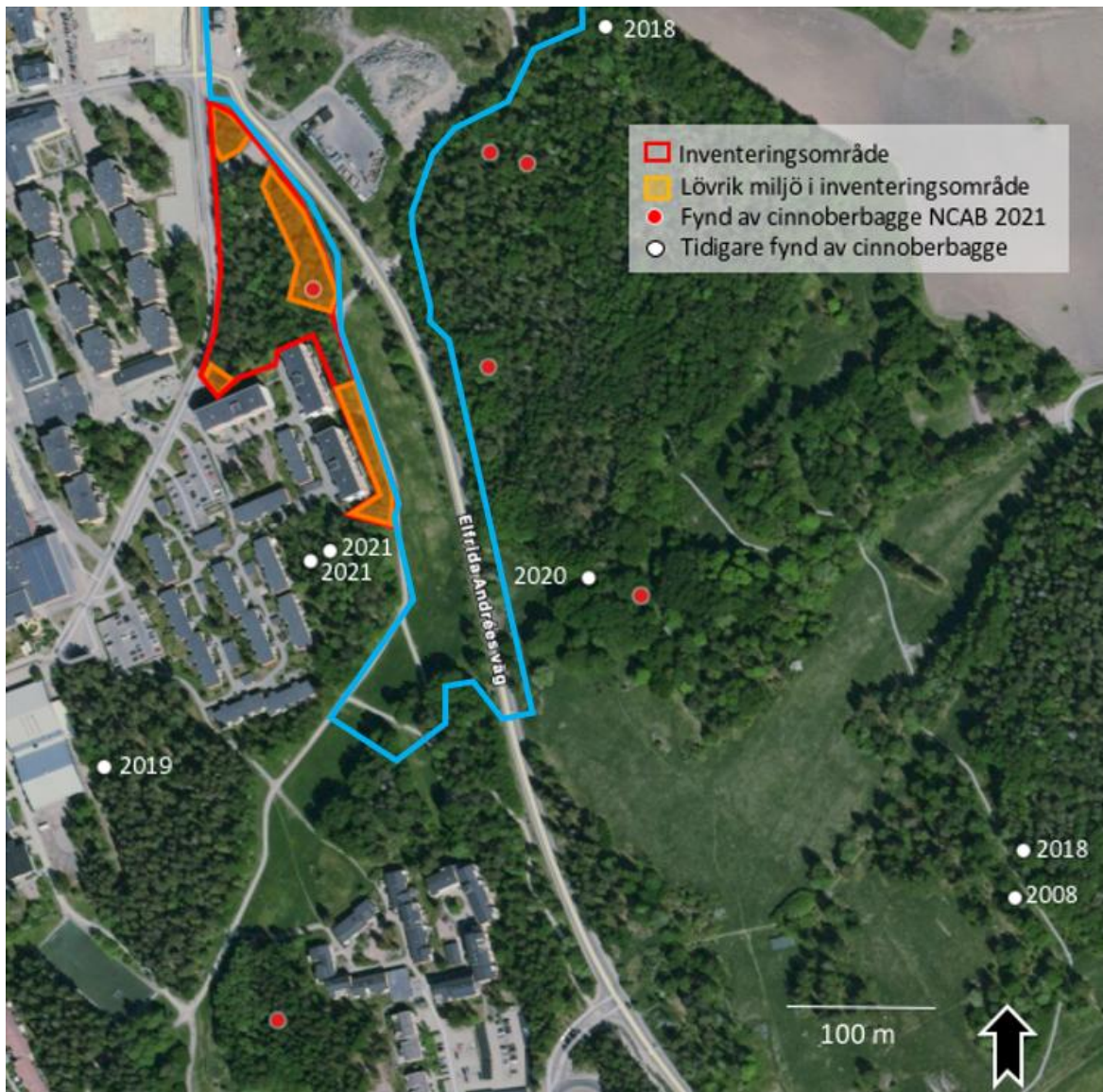
Cinnoberbagge

Inom planområdet finns två ytor som pekas ut i underlaget inför framtagande av skötselplanen (Upplandsstiftelsen, 2024), se Figur 10. Planområdets västra delar berör delar av ett utpekade område med klass 3 som är en viktig del av spridningssambandet för cinnoberbagge (sammanfaller med naturvärdesobjekt 8) och har troligen en stor betydelse för artens möjligheter att sprida sig till/från Natura 2000 området Bäcklösa. Området är en medelåldrig blandskog med gran, tall, björk, asp, sälg, ek och rönn. Några grova aspar och äldre tallar återfinns i området. Vid den riktade inventeringen av cinnoberbagge hittades larver i en nedfallen död asp inom detta område (Naturcentrum, 2021), se Figur 11. Asplågan bedöms ha tre till fyra års livslängd som substrat och livsmiljö för cinnoberbaggen, sedan har barken lossnat och den är inte aktuell som substrat längre. Hela inventeringsområdet bedöms innehålla framtida livsmiljöer, de områden som är utpekade som lövrika bedöms vara särskilt intressanta att innehålla framtida livsmiljöer. Inventeringsområdet är av begränsad storlek och har en begränsad förmåga att skapa lämpliga substrat kontinuerligt (Naturcentrum, 2021).

Planområdets södra del berör ett område med klass 2 (sammanfaller med naturvärdesobjekt 15 och 21) (Upplandsstiftelsen, 2024), se Figur 10. Området är ett ungt till medelåldrigt, aspdominerat bryn med inslag av björk, sälg o tall, och med bitvis rik aspföryngring.

Figur 10. Karta över bedömning och klassning av skogsbestånd som bedömts ha förutsättningar att hysa cinnoberbagge. Klassningen är en tre-gradig skala från klass 1 som utgörs av skogsbestånd som i nuläget har lämplig struktur och karaktär där cinnoberbagge kan leva, klass 2 omfattar skogsbestånd som i nuläget är tämligen bra miljö för cinnoberbagge och klass 3 som har potential att på lång sikt hysa cinnoberbagge. Skogsbestånd som besökts i fält, men som bedömts sakna strukturer och livsmiljöer för cinnoberbaggen har kallats klass 0. (Upplandsstiftelsen, 2024).

Figur 11. Fynd av cinnoberbagge, lövrika miljöer inom inventeringsområdet och gränser för inventerat område (Naturcentrum, 2021). Planområdet visas i blått.

Samlad bedömning värde

Planområdet bedöms ha ett lågt till måttligt värde, vilket motiveras av områdets bedömda naturvärden och naturvärdesklassade objekt. Området har vissa förutsättningar för artrikedom och rödlistade arter. Området bedöms även ha en viss betydelse för ekologiska samband och funktioner.

Gottsunda stadsstråk etapp 2

Naturvärden

Inom planområdet finns ett naturvärdesobjekt. Objekt nr 4 är ett skogsområde som klassats som högt naturvärde (klass 2) beläget mellan Blomdahls väg och Hugo Alfvéns väg i den västra delen av planområdet, se Figur 9. Skogen är dominerad av tallar som delvis står på ren hållmark men mot norr där jordlagren är tjockare övergår den mot blandskog med större inslag av gran, ek och björk. Beståndet har en stor spridning av ålder men de äldsta träden, vilka är tallar, bedöms vara uppåt 150–200 år gamla. Död ved förekommer endast sparsamt. Skogen är i nuläget fragmenterad och isolerad från större skogsområden, vilket innebär dåliga ekologiska samband. Inom objektet finns viktiga strukturer för biologisk mångfald. Objektet bedöms ha ett påtagligt artvärde vilket grundar sig på fynd av tre rödlistade svamparter (NT, nära hotad): tallticka, orange taggsvamp och druvfingersvamp.

Alléer

Inom det inventerade området har 12 trädalléer identifierats som omfattas av generellt biotopskydd, dessa redovisas som nio objekt. De fyra mindre trädalléerna vid Gottsunda centrum redovisas som ett samlat objekt då de har liknande naturvärden. Av dessa nio objekt ligger tre inom planområdesgränserna (Naturföretaget, 2021). Det gäller en oxelallé vid Blomdahls väg, en oxelallé vid Stenhammars väg och en björkallé vid Slädvägen, se Figur 12.

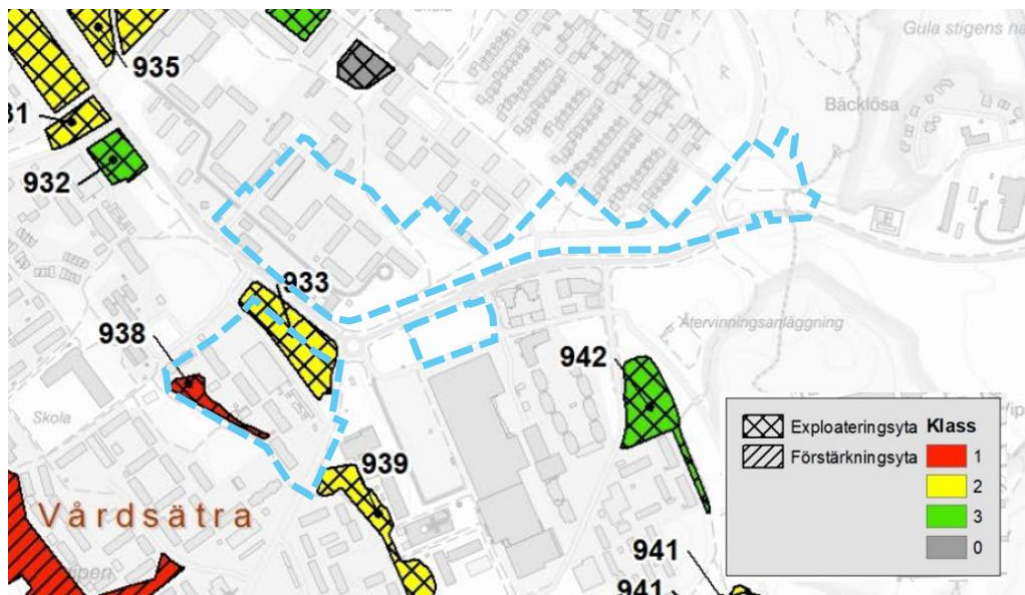
Figur 12. Resultat från inventering av alléer (Naturföretaget, 2021) och plangränser. I denna MKB för antagande behandlas detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2*.

Oxelallén vid Blomdahls väg består totalt av 23 oxlar som står i direkt anslutning till garage- och förrådsbyggnader. Oxelallén vid Stenhammars väg består totalt av 11 oxlar. Björkallén vid Slädvägen består totalt av 33 björkar som är något äldre jämfört med andra träd i närområdet, flera av träden har grov bark med gott om lavar. Ingen av träden som ingår i alléerna bedöms uppfylla kraven för särskilt värdefulla träd enligt Naturvårdsverkets definition. Någon rödlistad eller fridlyst art har inte påträffats på eller i anslutning till alléträden.

Cinnoberbagge

Inom planområdet finns två ytor som pekas ut i arbetet inför framtagandet av skötselplanen (Upplandsstiftelsen, 2024), se Figur 13. Intill Hugo Alfvéns väg finns ett område med klass 2 (sammanfaller med naturvärdesobjekt 4). Det talldominerade skogspartiet har stort inslag av björk, asp och sälg och är därmed en tämligen bra miljö för cinnoberbagge även om inga fynd har gjorts i området. Området har potential att varaktigt hysa cinnoberbagge inom 10 år, under förutsättning att biotopen inte försämras. Området är dock inte del av ett viktigt spridningssamband och innehåller nästan ingen död ved.

I planområdenas sydvästra del finns ett område med lämplig struktur och karaktär och som klassas med högsta värde (klass 1). Området har både en parkartat och "städad" karaktär samt några mer vildvuxna och slyiga partier. Området innehåller grova, högstammiga aspar, döda aspar och asphögstubbar. I övrigt finns stora tallar, björkar, sälgar och alar samt nyligen avvercade granar i en faunadepå.

Figur 13. Karta över bedömning och klassning av skogsbestånd som bedömts ha förutsättningar att hysa cinnoberbagge. Klassningen är en tre-gradig skala från klass 1 som utgörs av skogsbestånd som i nuläget har lämplig struktur och karaktär där cinnoberbagge kan leva, klass 2 omfattar skogsbestånd som i nuläget är tämligen bra miljö för cinnoberbagge och klass 3 som har potential att på lång sikt hysa cinnoberbagge. Skogsbestånd som besökts i fält, men som bedömts sakna strukturer och livsmiljöer för cinnoberbaggen har kallats klass 0. (Upplandsstiftelsen, 2024).

Samlad bedömning värde

Planområdet för etapp 2 bedöms ha ett måttligt värde kopplat till naturmiljö, trots att objekt 4 bedöms ha en hög naturvärdesklassning. Detta då planområdet som helhet enbart bedöms ha viss betydelse för ekologiska samband och funktioner. Inom planområdet bedöms det finnas god och viss förutsättning för artrikedom och rödlistade arter.

5.1.5 Effekter och konsekvenser

Gottsunda östra

Detaljplanens påverkan på naturmiljö består främst i en minskning av ruderatmark, vilket inte bedöms innebära mer än en mindre förlust av biologisk mångfald. Sådan mark är vanligt förekommande i Uppsala. Nedan beskrivs detaljplanens påverkan på identifierade naturvärden i mer detalj.

Naturvärden

Detaljplanen innebär exploatering av objekt 9 och 10, där bebyggelse planeras. Exploateringen medför förlust av ruderatmark och igenväxande öppen mark med mycket buskar, området bedöms ha en viss betydelse för pollinerande insekter och fåglar, dock bedöms naturtypen vara vanligt förekommande i tätortsmiljöer. En del liknande mark kommer att sparas i planområdets nordöstligaste del. Ingen exploatering sker inom Bäcklösaravinen (naturvärdesobjekt 11). Däremot planeras det för stabilitetshöjande åtgärder i ravinen. Dessa åtgärder bedöms kunna genomföras utan påverkan på ravinens identifierade naturvärden inkluderat ett särskilt skyddsvärt träd, reptiler och fåglar, under förutsättning att hänsyn tas till dessa. Inte heller närliggande Natura 2000-område bedöms påverkas av de stabilitetshöjande åtgärderna, eftersom det ligger på behörigt avstånd från slänten som ska förstärkas. I de södra delarna av planområdet, där naturvärdesobjekt 15 och 21 finns, får inga byggnader uppföras. Enligt detaljplanen finns det förutsättningar att spara brynet som en del i skoltomtens gestaltning. Enligt plankartan får träd med stamdiameter över 30 centimeter 110 centimeter över marknivå endast fällas om det är sjukt eller utgör en säkerhetsrisk. För fällning av sådana träd krävs även marklov.

En mindre del av område 8 ingår i planområdet Området är livsmiljö för den fridlysta arten cinnoberbagge och planläggs som natur. Det gäller även område 12 som utgör den östra sidan av Elfrida Andréés väg.

Cinnoberbagge

Detaljplanen bedöms inte medföra negativ påverkan på cinnoberbaggens bevarandestatus. Detta främst då naturvärdesobjekt 8, som ligger utanför planområdet, lämnas orört. Detta objekt är den idag enda kända livsmiljön i närheten av planområdet och även den miljö som bedöms mest lämpad för cinnoberbaggen.

Enligt planbeskrivningen planerar kommunen placera ut död ved och försörja området (naturvärdesobjekt 8) med asp och död aspved kontinuerligt. Utöver det kommer även de lövträd som avverkas i genomförandet av detaljplanerna i Gottsunda placeras i lämpliga lövträdområden utanför Natura 2000-området, läs mer detaljerat om de planerade åtgärderna i avsnitt 5.1.6 Åtgärder och anpassningar.

Natura 2000-område

Detaljplanen *Gottsunda östra* innebär en ny dragning av Elfrida Andrés väg, vilket medför att viss mark inom 30 meter från Natura 2000-området tas i anspråk. Bebyggelse inom planområdet planeras cirka 30 meter ifrån Natura 2000-området. En utredning av påverkan och konsekvenser för Natura 2000-området till följd av detaljplanen bedömer dock att exploateringen inte riskerar att förhindra bevarandeplanens syfte och mål (Ekologigruppen, 2024). Exploateringens placering innebär inte att de prioriterade naturtyperna kommer att tas i anspråk eller minska i omfattning. Detta betyder också att de substrat som är livsviktiga för de prioriterade arterna och som finns på platsen idag kommer att finnas kvar. Ekologigruppens samlade bedömning är att exploateringen därför inte medför betydande påverkan på miljön i Natura 2000-området, varken direkt eller indirekt. Bedömningen baseras på att det avsätts ytor för tillväxt av asp även utanför Natura 2000-området, att arbetsområdet för vägdragning identifieras och avgränsas, att inga etableringsytor tillåts öster om nya dragningen av Elfrida Andrés väg samt att stammar av asp och andra lövträds som tas ner för den nya vägdragningen placeras ut på lämpliga platser (helst i närheten av Natura 2000-området och i så

långa stamdelar som möjligt). Planbeskrivningen beskriver hur detta genomförs, se avsnitt 5.1.6 Åtgärder och anpassningar.

Samlad konsekvensbedömning Gottsunda Östra

Sammantaget bedöms detaljplanen för *Gottsunda östra* medföra måttliga negativa effekter för aspekten naturmiljö. Den mark som tas i anspråk bedöms ha lågt till måttligt naturvärde. Därmed bedöms detaljplanen medföra små negativa konsekvenser för aspekten naturmiljö.

Gottsunda stadsstråk etapp 2

Detaljplanens påverkan på naturmiljö kommer främst bestå i en minskning av naturmark och avverkning av äldre träd, vilket innebär en förlust av biologisk mångfald. Nedan beskrivs detaljplanens påverkan på identifierade naturvärden i mer detalj.

Naturvärden

Objekt nr 4 kommer till största del att exploateras med bostäder och naturvärdena i form av äldre tallar och livsmiljöer för rödlistade svamparter kommer att försvinna. Objekt klassade med högt naturvärde är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt och ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Enligt kommunens riktlinje för naturhänsyn och ekologisk kompensation vid förändrad markanvändning ska exploatering av områden med naturvärdesklass 2 i möjligaste mån undvikas. Undantag kan göras om projektet har stor betydelse för Uppsalas utveckling, vilket kommunen bedömer att utvecklingen av Gottsunda stadsstråk i direkt anslutning till spårvägen har inom ramen för Fyrspårsavtalet. Objektet bedöms vara isolerad från närliggande större skogsområden, vilket innebär att några ekologiska samband inte bedöms påverkas.

Ett identifierat revir för gråkråka har konstaterats inom objekt nr 4 (Sweco, 2024). Under förutsättning att avverkning av träd och skog enligt planerad exploatering sker utanför gråkråkans häckningsperiod (15 mars – 15 augusti) bedöms inte artens bevarandestatus påverkas på lokal, regional eller nationell nivå utifrån planerad stadsutveckling i Gottsunda.

Cinnoberbagge

Skogsområdet intill Hugo Alfvéns väg som pekats ut i underlaget inför framtagande av skötselplanen som en miljö med stor potential att varaktigt hysa cinnoberbagge tas i anspråk med två bostadskvarter. Enligt planbeskrivningen kommer den naturliga karaktären inom bostadsgården i det sydöstra kvarteret att bevaras. Viss gallring av träd samt markanpassningar kommer att ske för att skapa en tillgänglig och användbar bostadsgård. Nedtagna större trädstammar av asp, ek, tall och gran, bör enligt planbeskrivningen företrädesvis sparas i området. Stammarna kommer placeras ut på plats eller i närområdet, antingen en och en eller samlade i form av så kallade faunadepåer.

För det området med klass 1 som ligger inom Uppsalahems kvarter begränsar detaljplanen bebyggelse med prickmark, det vill säga mark som inte får förses med byggnad. Det är ingen skillnad från gällande plan. För att gynna livsmiljön för cinnoberbaggen lyfter planbeskrivningen att enstaka par träd kan fällas och på så sätt tillskapa substrat som cinnoberbaggen kan kolonisera och nyttja under några år.

För att minimera påverkan och kompensera för de ytor som tas i anspråk planerar kommunen att andra ytor utanför planområdet ska förstärkas. Enligt planbeskrivningen ska de lövträd som avverkas i genomförandet av detaljplanerna inom Gottsunda placeras i lämpliga lövträdområden utanför Natura 2000-området, läs mer detaljerat om de planerade åtgärderna i avsnitt 5.1.6 Åtgärder och anpassningar.

Alléer

Alléer längs med Blomdahls väg, Stenhammars väg och Slädvägen kommer att påverkas genom avverkning. För de alléer som påverkas har dispens från biotopskyddsbestämmelser erhållits, under förutsättning att detaljplanen får laga kraft. För att kompensera och minimera den negativa påverkan på biotopskyddade alléer kommer kompensationsåtgärder genomföras för de nedtagna alléträden.

En utredning av kompensationsstrategi har tagits fram (Karavan, 2024) där nyplantering av alléträd föreslås på flera platser. Kompensationsträden placeras så att de binder samman alléer och andra nyplanterade träd i grupp med varandra. Kompensationsträden ska enligt dispensansökan vara av svensk härkomst med stamomfång på 30–35 centimeter.

Enligt planbeskrivningen kommer antalet nya alléträd som planteras inom planområdet samt inom det angränsade planområdet för *Gottsunda östra* vara minst lika många som tas ner, läs mer detaljerat om de planerade åtgärderna i avsnitt 5.1.6 Åtgärder och anpassningar.

Natura 2000-område

Detaljplanen *Gottsunda stadsstråk etapp 2* möjliggör en skyfallsyta som medför att viss öppen gräsyta inom 30 meter från Natura 2000-området tas i anspråk. Detaljplanens konsekvenser och påverkan på Natura 2000-området har utretts (Ekologigruppen, 2024) och exploatering bedöms inte förhindra bevarandeplanens syfte och mål. Skyfallsområdet kommer inte medföra någon förändring av flödesvägarna och kommer endast vara vattenfyllt periodvis. Vid dessa tillfällen bedöms angränsande mark bli fuktigare. En periodvis ökande markfuktighet bedöms inte medföra någon negativ påverkan på Natura 2000-området. Exploateringen placering innebär inte att de prioriterade naturtyperna kommer att tas i anspråk eller minska i omfattning. Detta betyder också att de substrat som är livsviktiga för de prioriterade arterna och som finns på platsen idag kommer att finnas kvar. Ekologigruppens samlade bedömning är att exploateringen därför inte medför betydande påverkan på miljön i Natura 2000-området, varken direkt eller indirekt, under förutsättning att det avsätts ytor för tillväxt av asp även utanför Natura 2000-området samt att arbetsområdet för skyfallsområde identifieras. Planbeskrivningen beskriver hur dessa åtgärder ska genomföras, se avsnitt 5.1.6 Åtgärder och anpassningar.

Samlad konsekvensbedömning Gottsunda Stadsstråk etapp 2

Sammantaget bedöms detaljplanen för *Gottsunda stadsstråk etapp 2* medföra måttligt negativa effekter för aspekten naturmiljö, sett till planområdet som helhet. Exploateringen av naturvärdesobjekt 4 bedöms dock i sig medföra stor negativ effekt. Detaljplanen medför att ekologiska strukturer påverkas negativt med en ökad fragmentering, vilket innebär en måttlig negativ effekt. Den mark som tas i anspråk bedöms dock ha måttliga naturvärden. Därmed bedöms detaljplanen medföra måttligt negativa konsekvenser för aspekten naturmiljö. Med de åtgärder och anpassningar som kommunen avser genomföra, se avsnitt 5.1.6, bedöms de negativa konsekvenserna mildras något.

Samlad konsekvensbedömning Gottsunda Östra och Gottsunda stadsstråk etapp 2

Detaljplanerna bedöms inte ha någon direkt eller indirekt påverkan och effekt på Natura 2000-området, inklusive områdets ingående naturtyper och arter. De naturområden och arter som påverkas av detaljplanerna bedöms inte vara av särskild vikt för ekologiska samband i ett större område än lokalt inom detaljplanerna. Ingen av de åtgärder som räknas upp som hotbild i bevarandeplanen för Natura 2000-området planeras att genomföras inom planområdena. Hotbilder i bevarandeplanen utgörs av bland annat skogsbruk och borttagande av död ved.

Genomförandet av detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2* innebär att naturvärden kommer att påverkas negativt. En rapport med förslag på kompensationsåtgärder inom planområdena har tagits fram (Ekologigruppen, 2022). Syftet med kompensationsåtgärderna är att stärka vissa naturvärden och därmed gynna biologisk mångfald i ett bredare perspektiv. Dessa kompensationsåtgärder har tagits fram innan kommunens riktlinje om naturhänsyn antogs.

I den södra delen av planområdet för *Gottsunda Östra* längs med Elfrida Andrées väg möjliggörs för en förskola och en allaktivtetsyta. Området längs med Elfrida Andrées väg är lämpligt för förstärkning av miljöer som har till syfte att stärka den biologiska mångfalden i området. De föreslagna åtgärderna kommer att stärka det svaga ekologiska samband som finns utmed Elfrida Andrées vägs västra sida. Huvudtemat för åtgärderna är att öka naturvärden kopplade till brynmiljöer och ängsmarker. På så vis gynnas flera arter som förekommer inom närområdet samtidigt som det kan bli en attraktiv miljö för

människor att vistas i. Ett genomförande av dessa åtgärder bedöms märkbart förstärka de ekologiska sambanden utmed Elfrida Andrées väg och förbättra möjligheterna för flera arter att röra sig fritt igenom området. Dessutom kommer förutsättningarna för pollinerare förbättras i området (Ekologigruppen, 2022). Läs mer om planerade skadereducerande åtgärder under avsnitt 5.1.6 Åtgärder och anpassningar.

Utöver ovan planerar kommunen även att plantera ut drygt 300 träd inom Gottsundaområdet. Det innebär att nya träd kommer att överstiga antalet borttagna eller påverkade alléträd.

Ekologisk kompensation kommer även att ske utanför planområdena inom kommunens geografi. För detaljplanen *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, där påverkan sker på område av naturvärdesklass 2, behöver kommunens riktlinje för naturhänsyn och ekologisk kompensation tillämpas.

Kompensationsåtgärder enligt denna riktlinje kommer formuleras och bearbetas i interna processer i kommunen framöver.

Sammantaget bedöms detaljplanerna innebära små till måttligt negativa konsekvenser för miljöaspekten naturmiljö. De åtgärder som regleras i planen eller som anges i planbeskrivningen (se avsnitt 5.1.6 Åtgärder och anpassningar) mildrar de negativa konsekvenserna som planerna innebär, men undviker inte att naturvärden går förlorade.

Kumulativa effekter och konsekvenser

Påverkan på enskilda naturområden kan förutom den lokala förlusten av biologisk mångfald ge upphov till kumulativa effekter genom att områdets funktion som ekologiska samband på landskapsnivå påverkas. Delar av planområdet *Gottsunda östra* berör ett utpekad habitatnätverk för cinnoberbagge (Ekologigruppen, 2023) men den aktuella skogen kommer att lämnas som naturmark. Därmed bedöms planområdet inte ha negativa kumulativa effekter för cinnoberbaggen och inte heller för andra skogslevande organismer. *Gottsunda stadsstråk etapp 2* bedöms inte vara av särskild vikt för ekologiska samband i ett större område än planområdet.

5.1.6 Åtgärder och anpassningar

Åtgärder som regleras av planen eller som anges i planbeskrivningen:

- Erforderliga dispenser från vattenskyddsföreskrifter och/eller tillstånd för vattenverksamhet ska sökas (se kapitel 5.2).

Gottsunda Östra

Åtgärder som regleras av planen eller som anges i planbeskrivningen:

Utbyggnad av Elfrida Andrées väg och Natura 2000

- Inför byggnation av vägen ska arbetsområdet förläggas minst två meter från gränsen mot Natura 2000-området. Arbetsområdet kommer att avgränsas fysiskt och gränsen får ej överträdas. Vägen kommer att anläggas från väster och kommer att byggas före de östra bostadskvarteren byggs ut. Inga etableringsytor får anläggas öster om vägen, all etablering ska ske på den västra sidan, till exempel inom området för nuvarande återvinningscentral och/eller planerade bostadskvarter.
- Om det förekommer döende aspar så bör dessa i första hand skyddas och arbetsområdet anpassas utifrån dessa.
- Ytan öster om plangränsen för Gottsunda östra sparas som natur och kommer inte att användas som etableringsyta eller liknande.
- Entreprenörer som ska genomföra arbeten i närheten av Natura 2000-området kommer förses med tydliga arbetsbeskrivningar.

Cinnoberbagge

- Eftersom planen ianspråktar yta som är klassad som klass 2 för cinnoberbagge enligt Upplandsstiftelsens inventering, kommer kommunen att samråda (12 kap. 6 § miljöbalken) med Länsstyrelsen om denna påverkan.
- Död ved av framför allt asp läggs ut i de skogspartier som ligger utmed den öppna gräsmarken. Asp ska även gynnas inom dessa delområden för att säkerställa att arten har kontinuerlig tillgång till substrat för sin fortplantning.
- Kontinuerlig försörjning av asp och död aspved ska ske i området.
- De aspar, sälgar och almar som avverkas i genomförandet av detaljplanen placeras i lämpliga lövträdskommunerna i närheten av Natura 2000-området, i så långa stamdelar som möjligt.
- Lövträd som är lämpliga substrat för cinnoberbagge utgörs främst av lågor eller högstubbar av trädslagen asp, sälg och alm och som är över 15 cm i diameter.

Allaktivitetsytan

Den södra delen av planområdet längs med Elfrida Andréés väg möjliggörs en förskola och en allaktivitetsyta. Dessa områden kan utformas och användas för att stärka den biologiska mångfalden, genom olika förstärkningsåtgärder som ekologigruppen tagit fram (Ekologigruppen, 2022). Bedömningen är att de föreslagna åtgärderna kan stärka det svaga ekologiska samband som finns utmed Elfrida Andréés vägs västra sida, och huvudtemat för åtgärderna är att öka naturvärden kopplade till brynmiljöer och ängsmarker. På så vis gynnas flera arter som förekommer inom närområdet samtidigt som det kan bli en attraktiv miljö för människor att vistas i. Ett genomförande av dessa åtgärder bedöms märkbart förstärka de ekologiska sambanden utmed Elfrida Andréés väg och förbättra möjligheterna för flera arter att röra sig fritt igenom området. Dessutom kommer förutsättningarna för pollinerare förbättras i området. Av de som presenteras kommer följande genomföras inom planområdet:

- Lövträdsallé ska planteras längs Elfrida Andréés väg.
- Död ved av framför allt asp ska läggas ut i naturmarken inom och strax utanför planområdet.
- Asp ska gynnas inom naturmarken inom planområdet för att säkerställa att cinnoberbagge har kontinuerlig tillgång till substrat för sin fortplantning.
- Förskoletomt samt idrottsytan/allaktivitetsytan ska utformas för att stärka biologisk mångfald i syfte att stärka svaga ekologiska samband och koppling mellan Natura 2000 och sparade naturområden västerut. Ytan ska delas upp i mindre rum och utformas med växtlighet med inslag av bärande buskar och ängsblommor.

Alléer och kompensationsträd

Kommunen planerar ersätta de träd som kommer att tas ned inom planprojekten i Gottsunda. Inom detaljplanen *Gottsunda Östra* finns det utrymme och möjlighet att kompensera för träd som tas ner inom andra detaljplaner.

- Kommunen planerar även för att kompensera för övriga träd som tas ner inom detaljplanerna i Gottsunda. Totalt planeras cirka 300 träd att planteras inom samtliga detaljplaner. Inom detaljplanen för *Gottsunda Östra* kommer det planteras träd inom allmän plats samt inom allaktivitetsytan och förskolegården. Exakt placering och antalet nya träd i respektive detaljplan kan komma att påverkas när projekten går in i nästa skede.

Bäcklösaravinen

- Dispens från biotopskydd för småvatten har sökts för Bäcklösaravinen (naturvärdesobjekt 11). Eventuella villkor ska beaktas och implementeras.

Förslag på ytterligare åtgärder:

- Inga förslag på ytterligare åtgärder.

Gottsunda Stadsstråk etapp 2:

Åtgärder som regleras av planen eller som anges i planbeskrivningen:

Skyfallsyta och Natura 2000

- Placeringen av översvämningssytan inom parkmark vid Slädvägen regleras med egenskapsgräns för att säkerställa avstånd till Natura 2000-område.
- Vid anläggning av översvämningssytan kommer arbetsområdet att förläggas minst 10 meter från gränsen mot Natura 2000-området. Arbetsområdet kommer att avgränsas fysiskt och gränsen får ej överträdas. Arbetet kommer att i möjligaste ske från väster och med målsättningen att minimera markarbeten.
- Om det förekommer döende aspar så bör dessa i första hand skyddas och arbetsområdet anpassas utifrån dessa.
- Entreprenörer som ska genomföra arbeten i närheten av Natura 2000-området kommer att förses med tydliga arbetsbeskrivningar.

Cinnoberbagge

För att minimera påverkan och kompensera för de ytor som tas i anspråk ska andra ytor, utanför planområdet, förstärkas.

- Eftersom planen ianspråktar yta som är klassad som klass 2 för cinnoberbagge enligt Upplandsstiftelsens inventering, kommer kommunen att samråda (12 kap. 6 § miljöbalken) med Länsstyrelsen om denna påverkan.
- De lövträd som avverkas i genomförandet av detaljplanerna placeras i lämpliga lövträdområden i närheten av eller inom (kräver tillstånd) Natura 2000-området, i så långa stamdelar som möjligt.
- Lövträd som är lämpliga substrat för cinnoberbagge utgörs främst av avverkad asp, sälg och alm över 15 cm i diameter.

Alléer, compensationsträd och särskilt skyddsvärda träd

Kommunen planerar ersätta de träd som kommer att tas ned inom detaljplanerna i Gottsunda. Inom aktuell detaljplanen *Gottsunda Stadsstråk etapp 2* finns det utrymme och möjlighet att kompensera för träd som tas ner inom andra detaljplaner.

- Dispens har erhållits för att ta ner alléträd inom planområdet, under förutsättning att detaljplanen får laga kraft.
- Alléträden som ersätter befintliga alléer inom detaljplanerna för Gottsunda stadsstråk placeras inom allmän plats för detaljplanen *Gottsunda Stadsstråk etapp 2* samt *Gottsunda Stadsstråk etapp 3*. De nya alléträden föreslås vara av svensk härkomst med stamomfång 30–35 cm.
- Kommunen planerar även för att kompensera för övriga träd som tas ner inom Gottsunda. Totalt planeras cirka 300 träd att planteras inom samtliga detaljplaner i området. Inom detaljplanen för *Gottsunda stadsstråk etapp 2* kommer det planteras träd inom allmän plats. Compensationsträden ska vara lövträd och ha motsvarande trädslagsfördelning som idag. Exakt placering och antalet nya träd kan komma att påverkas när projektet går in i nästa skede.
- Vid åtgärd som väsentligt skulle påverka särskilt skyddsvärda träd ska samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken genomföras.

Fåglar

- Avverkning av träd och skog inom naturvärdesobjekt 4 får inte ske under gråkråkans häckningsperiod (15 mars – 15 augusti).

Förslag på ytterligare åtgärder:

- Inga förslag på ytterligare åtgärder.

5.2 YTVATTEN

Ytvatten är det vatten som ansamlas i våra hav, sjöar och vattendrag. Dagvatten är det vatten som tillfälligt ansamlas på markytan till följd av nederbörd, is/snösmältning eller uppsträngande grundvatten. Via ytavrinning eller dagvattensystem kan dagvattnet nå våra ytvatten.

Yt- och grundvatten ingår som en integrerad del av det hydrologiska kretsloppet och det sker också ett ständigt utbyte mellan yt- och grundvatten. Avgörande för de olika vattnens kvalitet är deras naturliga egenskaper samt den omgivningens påverkan de utsätts eller tidigare utsatts för.

Påverkan på ytvatten är starkt beroende av markanvändning. En ökad andel hårdgjorda ytor såsom asfalt ökar andelen dagvatten. Föroreningsinnehållet i det avrinnande vattnet beror av markanvändningen och vilka verksamheter som finns inom avrinningsområdet och huruvida dagvattnet renas innan det når recipienten.

5.2.1 Bedömningsgrunder

Miljökvalitetsnormer för ytvatten

År 2000 trädde det så kallade Vattendirektivet¹ - EU:s gemensamma regelverk - i kraft. Syftet med direktivet är att säkra en god vattenkvalitet i Europas yt- och grundvatten. Sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten som omfattas av direktivet kallas formellt för vattenförekomster.

Sveriges samtliga vattenförekomster har fastställda miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten. Miljökvalitetsnormer för vatten uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. MKN för ytvattenförekomster omfattar kemisk och ekologisk status. Ekologisk status bedöms utifrån en femgradig skala som hög, god, måttlig, otillfredsställande eller dålig. Kemisk status klassas som god eller uppnår ej god. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå god status till nästa fastställda planeringscykel inom vattenförvaltningen.

Statusklassificeringen av en vattenförekomst sker i sexårscykler och är en bedömning av vattnets nuvarande status. Bedömningen av en vattenförekomst ekologiska status baseras på ett antal underliggande så kallade *kvalitetsfaktorer*. Det finns tre grupper av kvalitetsfaktorer: biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska. Bedömningen av status på en kvalitetsfaktor baseras i sin tur på ett antal underliggande *parametrar*. En vattenförekomst kemiska status baseras på om gränsvärdena för ett antal ämnen, så kallade *prioriterade ämnen*, överskrids eller inte.

Miljökvalitetsnormerna är styrande för myndigheter, till exempel i samband med kommuners planering. En ny detaljplan får varken försämra statusen i en vattenförekomst eller äventyra möjligheten att gällande miljökvalitetsnormer uppnås. Kravet att inte försämra status är inte bara gällande för den övergripande kemiska och ekologiska statusen, utan gäller även status på underliggande kvalitetsfaktorer. För kvalitetsfaktorer som redan befinner sig i sämsta klass tillåts ingen ytterligare försämring.

Utöver försämringsförbudet ska medlemsstaterna enligt vattendirektivets artikel 4 a ii "skydda, förbättra och återställa alla ytvattenförekomster". Mot bakgrund av denna skrivelse, och 2 kap. 2 och 3

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

§ miljöbalken, finns det även en skyldighet att bidra till en förbättring av recipientens status (förbättringskravet).

Vattenskyddsområden

Ett vattenskyddsområde är ett mark- eller vattenområde som inrättas för att skydda en grund- eller ytvattentillgång som nyttjas, eller kan antas komma att nyttjas, som vattentäkt.

Det är berörd länsstyrelse eller kommun som både ansvarar för att inrätta vattenskyddsområden och sedermera meddela vilka föreskrifter som ska gälla för dem. Om det finns särskilda skäl kan länsstyrelsen eller kommunen enligt 7 kap. 22§ miljöbalken meddela dispens från dessa föreskrifter. Enligt 7 kap. 26 § miljöbalken får dispens från förbud endast ges om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Uppsala kommuns styrande dokument

Uppsala kommun antog 2021 ett vattenprogram (Uppsala kommun, 2021). I vattenprogrammet anges fyra målområden grundade i EU:s vattendirektiv, nationella och regionala miljökvalitetsmål, globala hållbarhetsmål och tillståndet i Uppsala kommuns vattenresurser. Vattenprogrammet har målområden med förväntade effekter för utvärdering. Målområde 4 innebär att renat dagvatten är en resurs som ska användas som en del av effektiv vattenanvändning och bidra till minskad förorening av yt- och grundvatten. Förväntade effekter om målet uppfylls är enligt vattenprogrammet följande:

- Uppsala kommun är offensiv i arbetet för en god dagvattenhantering i hela samhället.
- Dagvatten uppehålls och renas innan vidare avledning.
- Trafikdagvatten uppehålls och renas med hjälp av anläggningar för grönska innan vidare avledning.
- Innovativ rening prövas i områden med krav på yteffektiva lösningar.
- Renat dagvatten recirkuleras för olika ändamål där det nyttjas för bevattning, klosettwater med mera.
- Långsiktigt ökad miljöövervakning för dagvattenanläggningar bidrar till att effekten av åtgärder kan följas och underlag förbättras.

Uppsala Vattens riktlinjer för utsläpp av dagvatten anger att en åtgärdsnivå på 20 mm ska tillämpas. Detta innebär att dagvattenanläggningar ska utformas så att 20 mm regn kan fördröjas och renas samt avtappas under minst 12 timmar innan vidare avledning till förbindelsepunkten för Uppsala Vattens dagvattenledning (Uppsala Vatten, 2014). Riktlinjerna är framtagna för fastighetsmark.

5.2.2 Kriterier för bedömning av värde och effekt

Kriterier för bedömning av värdet

Högt värde: Vattenförekomst som klassas med hög ekologisk och kemisk status. Vattenområde som har stor betydelse för ekologiska samband och funktioner. Ytvattenområde med hög prioritet för dricksvattenförsörjning samt vattenskyddsområden enligt 7 kap miljöbalken.

Måttligt värde: Vattenförekomst som klassas med god ekologisk och kemisk status. Vattenområde som har viss betydelse för ekologiska samband och funktioner.

Lågt värde: Vattenförekomst som klassas med uppnår ej god ekologisk och kemisk status. Vattenområde som har liten betydelse för ekologiska samband och funktioner. Vattenområdet är kraftigt modifierat.

Kriterier för bedömning av effekt

Stor negativ effekt: Uppstår om åtgärder varaktigt försämrar ytvatten med avseende på fysikaliska och kemiska egenskaper och om åtgärder medför skada på allmänna eller enskilda intressen. Uppstår om åtgärder varaktigt försämrar en ytvattenförekomsts ekologiska eller kemiska status, status för en kvalitetsfaktor under ekologisk status eller möjligheter att uppnå/följa en miljökvalitetsnorm.

Måttligt negativ effekt: Uppstår om åtgärder innebär en mindre eller tillfällig försämring av ytvatten med avseende på fysikaliska och kemiska egenskaper och som medför skada på allmänna eller enskilda intressen. Uppstår om åtgärder innebär en måttlig försämring av en ytvattenförekomsts ekologiska eller kemiska status, status för en kvalitetsfaktor under ekologisk status eller möjligheter att uppnå/följa en miljö kvalitetsnorm.

Liten negativ effekt: Uppstår om åtgärder innebär en mindre eller tillfällig försämring av ytvatten med avseende på fysikaliska och kemiska egenskaper och som inte medför skada på allmänna eller enskilda intressen. Uppstår om åtgärder innebär en mindre försämring av en ytvattenförekomsts ekologiska eller kemiska status, status för en kvalitetsfaktor under ekologisk status eller möjligheter att uppnå/följa en miljö kvalitetsnorm.

Positiv effekt: Uppstår om åtgärder innebär en förbättring avseende fysikaliska och kemiska egenskaper och som är av nytta för allmänna eller enskilda intressen. Uppstår om åtgärder medför att en ytvattenförekomsts kvalitet förbättras där den tidigare varit låg eller det tidigare har funnits problem. Uppstår om åtgärder innebär att möjligheterna att uppnå en miljö kvalitetsnorm förbättras.

5.2.3 Underlagsmaterial

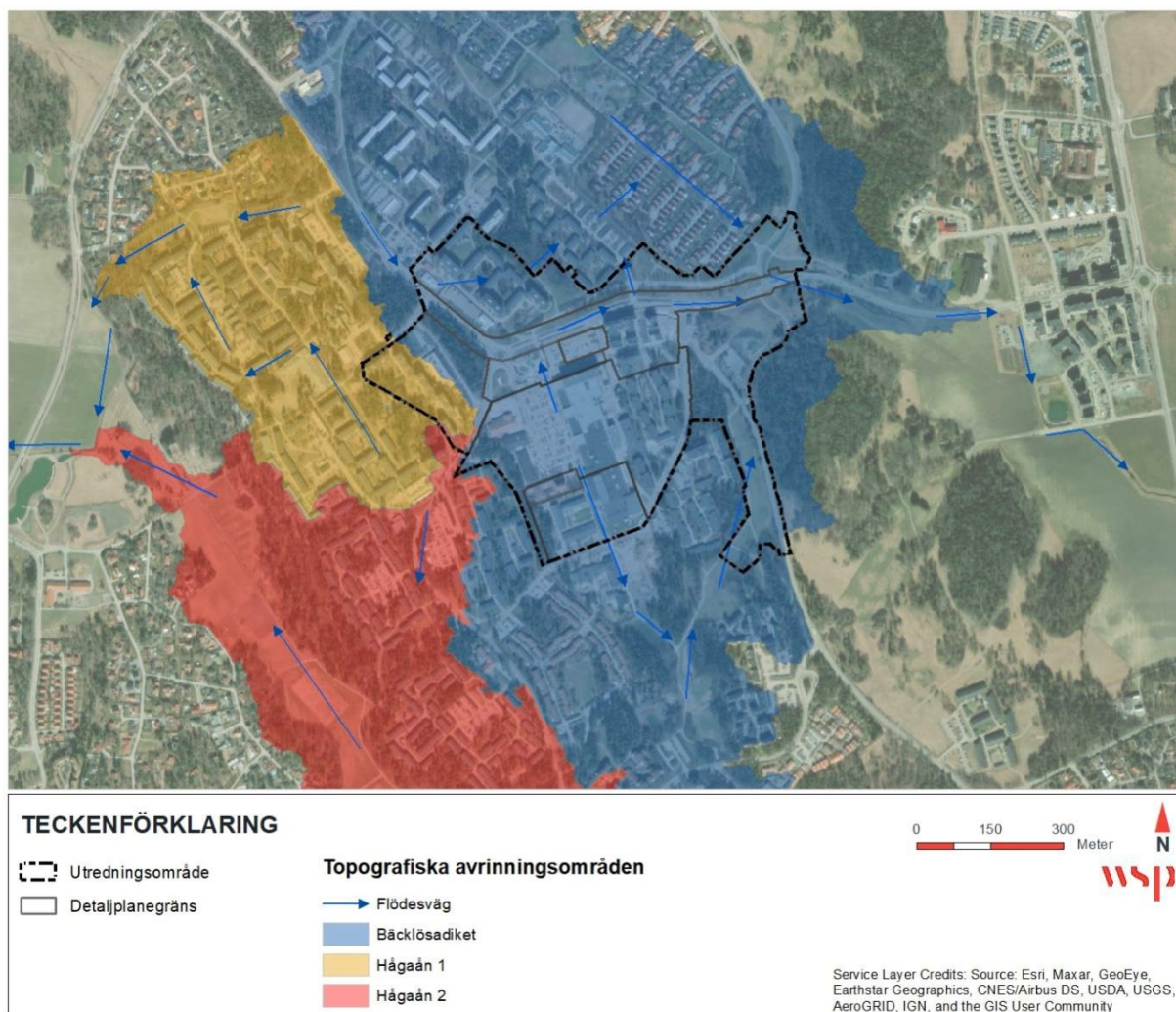
En dagvattenutredning för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk*, *Gottsunda östra*, *Gottsunda centrum norra* och *Gottsunda centrum södra* har utförts (WSP, 2025a). Utredningen omfattar beräkningar av dagens och framtida dagvattenflöden och föroreningsbelastning samt förslag på dagvattenhantering. Dagvattenutredningen följer Uppsala Vattens riktlinjer för utsläpp av dagvatten, vilket innebär att dagvattenanläggningar ska utformas så att 20 mm regn kan fördröjas och renas samt avtappas under minst 12 timmar innan vidare avledning till förbindelsepunkt för Uppsala Vattens dagvattenledning. Vid beräkning av flödes- och föroreningsreduktion i dagvattenutredningen antas ett generellt lösningsförslag med regnbäddar på kvartersmark med ny bebyggelse och på allmän platsmark. För befintliga bostadskvarter antas ingen rening eller fördröjning, utan dagvattenhanteringen förblir på samma sätt som idag.

Efter att *Gottsunda stadsstråk* brutits ut i flera detaljplaner genomfördes en kompletterande dagvattenutredning med fokus på *etapp 2* och *etapp 3* (WSP, 2025b). Syftet med detta PM är enbart att dela upp karteringen och föroreningsberäkningarna för den ursprungliga detaljplanen i de två nya etapperna.

Förutsättningarna gällande flödena och fördröjningen inom Gottsunda Stadsnod har ändrats under projektets gång. Det har tagits fram ett PM (WSP, 2025c) för att utreda om dagvattnet som genereras inom Gottsunda Stadsnod vid ett 20-årsregn kan släppas från planområdena sett till den totala kapaciteten i den planerade dagvattendammen i Bäcklösa nedströms eller om fördröjningsåtgärder kan anses vara nödvändiga inom detaljplanerna.

5.2.4 Nuläge

Ytvatten inom planområdet för *Gottsunda östra* samt inom majoriteten av planområdet för *Gottsunda stadsstråk etapp 2* avrinner idag mot Bäcklösadiket. Avrinningen mot Bäcklösadiket sker genom ett djupt och öppet dike söder om Gottsunda allé, vidare kallad Bäcklösaravinen. Ett mindre område i västra delen av planområdet för *Gottsunda stadsstråk etapp 2* avrinner idag mot Hågaån. I Figur 14 redovisas de topografiska avrinningsområdena samt generella flödesvägar.

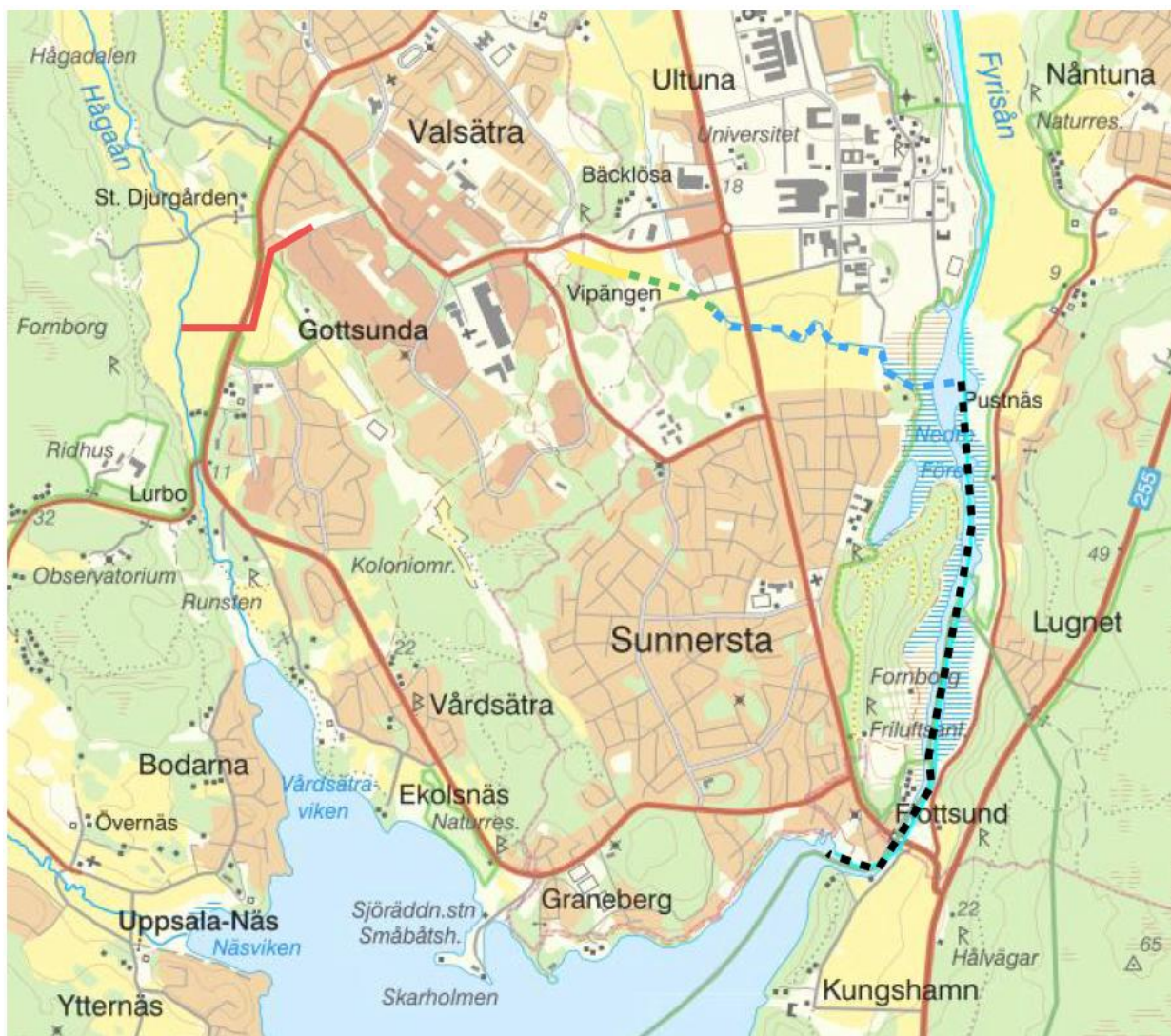

Figur 14. Topografiska avrinningsområden och generella flödesvägar (WSP, 2025a).

Befintliga dagvattenledningar förekommer idag utmed de stora gatorna i området. De tekniska avrinningsområdena överensstämmer i stort med den topografiska avrinningen. Den största delen av dagvattenledningsnätet avrinner mot två utlopp i Bäcklösaravinen som sedan leder till Bäcklösadiket. Ravinen mottar dagvatten från ett cirka 160 ha stort område och är hårt belastad. Ravinen är erosionspåverkad och klarar inte ett ökat dagvattenflöde utan förstärkningsåtgärder, detta då den behöver åtgärdas redan med nuvarande flöde. Ravinen omfattas sannolikt av generellt biotopskydd.

Dagvattenledningarna i sydvästra delen av planområdet för *Gottsunda stadsstråk etapp 2* avrinner västerut via en dagvattenanläggning kallad Gottsunda dagvattenpark, vidare mot utloppet i Hågaån. Dagvattenledningarna inom planområdena är i dagsläget underdimensionerade.

Varken Bäcklösaravinen eller Bäcklösadiket är upptagna som vattenförekomster och är därmed inte statusklassade. För den norra och östra delen av utredningsområdet är närmaste recipient därmed ytvattenförekomsten Fyrisån Ekoln – Sävjaån (SE663334-160460), se Figur 15. Fyrisåns avrinningsområde är 1990 km² vilket motsvarar nästan en tredjedel av Uppsala län. Sävjaån utgör det sista biflödet innan utloppet i Mälaren-Ekoln. Hågaån (SE663764-159182) är en ytvattenförekomst. Båda ytvattenförekomsterna har idag statusklassningarna *måttlig ekologisk status* och *uppnår ej god kemisk status*. Beslutade miljö kvalitetsnormer och senaste statusklassning redovisas i Tabell 2 respektive Tabell 3.

Figur 15. Utlopp från utredningsområdet till Hågaån (röd linje), utlopp till Bäcklösaravinen (gul linje) som via kulvert (streckad grön linje) mynnar ut i Bäcklösadiket (streckad blå linje) som slutligen avvattnas i Fyrisån Ekoln-Sävjaån (streckad svart linje) (WSP, 2025a).

Tabell 2. Statusklassning och miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomsten Fyrisån Ekoln-Sävjaån förvaltningscykel 3 (2017–2021) (VISS, 2024).

Status		MKN	Kommentar
Ekologisk status	Måttlig	God status 2033	Tidsfrist till 2027 för påväxt-kiselalger, näringsämnen. Näringspåverkan från jordbruk har tidsfrist till 2033.
Kemisk status	Uppnår ej god	God kemisk ytvattenstatus 2027	Undantag/tidsfrister: PBDE och Hg – Mindre stränga krav. Halterna får dock inte öka (jämfört 2015). Tidsfrist för PFOS (polyfluorerade ämnen), antracen, benso(a)pyrene och TBT till 2027.

Tabell 3. Statusklassning och miljö kvalitetsnormer för ytvattenförekomsten Hågaån förvaltningscykel 3 (2017–2021) (VISS, 2024).

Status		MKN	Kommentar
Ekologisk status	Måttlig	God status 2033	Tidsfrist till 2027 för påväxt-kiselalger, näringsämnen. Näringspåverkan från jordbruk har tidsfrist till 2033.
Kemisk status	Uppnår ej god	God kemisk ytvattenstatus	Undantag/tidsfrister: PBDE och Hg – Mindre stränga krav. Halterna får dock inte öka (jämfört 2015). Tidsfrist för PFOS, antracen, benso(a)pyrene och TBT till 2027.

Betydande påverkanskällor som finns identifierade för Fyrisån Ekoln-Sävjaån och Hågaån omfattar bland annat diffus påverkan från urban markanvändning inom avrinningsområdena, med påverkan på status för miljögifter och näringsämnen. Påverkan på kvalitetsfaktorerna näringsämnen och påväxt-kiselalger till följd av urban markanvändning lyfts även fram som en risk som kan förhindra att vattenförekomsterna uppnår kvalitetskraven. Beräknad föroreningsbelastning från planområdena med dagens markanvändning redovisas i Tabell 4 och Tabell 5.

I VISS anges ett framräknat förbättringsbehov för totalfosfor som krävs för att god status med avseende på näringsämnen ska kunna uppnås (VISS, 2024). Detta förbättringsbehov är 192 kg fosfor per år för Fyrisån Ekoln-Sävjaån varav 82 kg fosfor per år bedöms kunna reduceras genom åtgärder för dagvatten. För Hågaån anges ett förbättringsbehov om 220 kg kväve per år respektive 1352 kg fosfor per år, varav 118 kg fosfor per år bedöms kunna reduceras genom åtgärder för dagvatten.

Planområdena har recipienter som klassats med måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status och områdena är även kraftigt modifierade, för vilket planområdena värderas med ett lågt värde. Planområdena bedöms ha ett högt värde kopplat till att de utgör delar av ett vattenskyddsområde.

5.2.5 Effekter och konsekvenser

Detaljplanerna medför en ökad andel hårdgjord yta vilket innebär en ökad ytavrinning. Då detaljplanerna avser utbyggnad av nya bostadsområden och gator bedöms det även medföra en ökad föroreningsbelastning, bland annat till följd av att trafiken inom området ökar.

De dagvattenåtgärder som föreslås i dagvattenutredningen så som regnbädd, skelettjord, genomsläpplig beläggning och nedsänkt grönyta kommer att säkerställas på olika sätt i olika delar av planerna. För de privata fastigheterna säkerställs ytor för dagvattenhantering genom prickmark i plankartan. För Uppsala kommuns mark avses dagvattenåtgärder inom kvartersmark regleras via avtal och under bygglovsprocessen, i samråd med Uppsala vatten och avfall. På allmän plats regleras inga fördröjnings- och reningsåtgärder, utan det säkerställs i förprojekteringen att gatorna och de övriga allmänna platserna har de dimensioner som krävs för att hantera dagvattnet. Gatorna höjsätts dock i plankartan för att säkra avrinningsvägar.

Flöden

Nedströms planområdet planeras Bäcklösa dagvattendamm. Dammen är en del i ett större dagvattensystem i syfte att hantera dagvatten från utvecklingen av Södra staden. Dagvattendammen är dimensionerad för att kunna ta emot ett framtida 10-årsregn från Gottsunda. Ledningsnätet har idag dock endast kapacitet att avleda ett 2-årsregn vilket gör dammen överdimensionerad. Först när ledningsomläggning till större dimensioner i hela området gjorts kommer flödet motsvara det dammen är dimensionerad för. Detta bygger på att de nya ledningsdragningarna mellan Bäcklösaravinen och dammen har kapacitet för motsvarande flöde vid ett framtida 10-årsregn. Denna ledningsdragning ska projekteras i ett kommande projekt vilket ska drivas av Uppsala Vatten. Ett antagande har gjorts om

att förstärkningsåtgärder kommer att utföras i Bäcklösaravinen, vilka gör att ravinen kan klara av motsvarande flöde som Bäcklösa dagvattendamm är dimensionerad för.

Detaljplanerna innebär att flöden kommer öka i och med att planerad bebyggelse medför en ökad andel hårdgjorda ytor. Enligt de teoretiska flödesberäkningarna (WSP, 2025c) förväntas flödesökningen, under förutsättning att omläggningen av ledningsnätet inom Gottsunda Stadsnod görs, totalt sett inte överstiga det flöde (10-årsregn) som Bäcklösa dagvattendamm är dimensionerad för att ta emot från avrinningsområdet. Ett behov av kompletterande fördröjningsåtgärder inom detaljplanerna för Gottsunda Stadsnod bedöms därmed inte finnas, givet att Bäcklösaravinen med hjälp av förstärkningsåtgärder klarar av flödesökningen motsvarande 10-årsregn (inklusive klimatfaktor). Omfattning och typ av förstärkningsåtgärder som behövs i Bäcklösaravinen har utretts och det rekommenderas att slänterna flackas ut samt att erosionskydd anläggs i ravinens botten och en bit upp på slänterna. Åtgärder intill och i ravinen kan utgöra vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken. Anläggning av erosionskydd kan komma att kräva en vattendom från mark- och miljödomstolen (WSP, 2025).

Genom kommunens hantering och genomförande av dagvattenutredningens åtgärder bedöms planens effekt bli positiv, då befintlig fördröjning inom området idag är underdimensionerad. Konsekvenserna med avseende på flöden bedöms därmed bli positiva.

Föroreningsbelastning - *Gottsunda östra*

Beräkningar utan fördröjning och rening för *Gottsunda östra* visar att föroreningsbelastningen minskar för de flesta undersökta ämnen med undantag från vissa metaller som ökar efter ny- och ombyggnationen. Minskningen kan kopplas till att den befintliga återvinningscentralen försvinner, vilken har särskilt höga halter av flera föroreningsämnen. Ökningen av metallerna beror samtidigt på att blandade grönområden och parkmark delvis ersatts med bredare huvudgator och skolområde vilket ger en större hårdgöringsgrad. Detta leder till ett högre flöde och därmed ökad föroreningstransport av dessa ämnen.

För att inte öka föroreningstransporten jämfört med befintlig situation krävs reningsåtgärder för *Gottsunda östra*. Vid införande av de åtgärder som föreslås i dagvattenutredningen på ny kvartersmark och allmän platsmark minskar föroreningsbelastningen efter rening mot den befintliga situationen.

Resultat från dagvattenutredningen för nuvarande situation och enligt planerad situation utan respektive med föreslagen rening presenteras för detaljplan *Gottsunda östra* i Tabell 4.

Tabell 4. Beräknad föroreningsbelastning (kg/år) för befintlig respektive framtida markanvändning inom *Gottsunda östra*. Även den procentuella förändringen av föroreningsbelastningen redovisas. (WSP, 2025a)

Ämne	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg*	SS	PAH16**	BaP
Befintligt (kg/år)	3,9	33	0,21	0,6	2,5	0,0075	0,14	0,11	0,00091	1100	0,01	0,0011
Framtida utan rening (kg/år)	2,9	29	0,16	0,37	1,1	0,0079	0,2	0,13	0,00084	1000	0,007	0,00091
Förändring (%) mot befintligt utan rening	-26	-12	-24	-38	-56	5	43	18	-8	-9	-30	-17
Framtida med rening (kg/år)	1,3	16	0,038	0,13	0,24	0,0017	0,077	0,025	0,00037	280	0,001	0,00012
Förändring (%) mot befintligt med rening	-67	-52	-82	-78	-90	-77	-45	-77	-59	-75	-90	-89

*Kvicksilver är inte längre ett standardämne i StormTac på grund av osäkerheter i tillgänglig indata.

**PAH16 är inte ett standardämne i StormTac på grund av osäkerheter i tillgänglig indata.

Föroreningsbelastning – Gottsunda stadsstråk etapp 2

Beräkningar utan fördröjning och rening av föroreningsbelastningen för den del av *Gottsunda stadsstråk etapp 2* som avrinner mot Bäcklösaravinen/Bäcklösa visar på en ökning av samtliga undersökta ämnen med undantag från PAH16. Den främsta anledningen till ökningen av föroreningsbelastningen kan kopplas till att stora ytor parkmark ersätts med flerbostadshus och lokalgator, vilket ger en ökad hårdgöringsgrad, vilket i sin tur leder till ett högre flöde och ökade föroreningstransporter.

Beräkningar utan fördröjning och rening av föroreningsbelastningen för den del av *Gottsunda stadsstråk etapp 2* som avrinner till Hågaån visar på en minskning av de flesta undersökta ämnena i och med förändrad markanvändning. Minskningen av flera föroreningsämnen beror på att parkeringsytorna ersätts med flerbostadshus som har en lägre hårdgöringsgrad samt föroreningsgrad, varpå flödet och föroreningstransporten minskar.

För att inte öka föroreningstransporten jämfört med befintlig situation krävs reningsåtgärder för den del av *Gottsunda stadsstråk etapp 2* som avrinner mot Bäcklösaravinen/Bäcklösa. Vid införande av de åtgärder som föreslås i dagvattenutredningen på ny kvartersmark och allmän platsmark minskar föroreningsbelastningen efter rening mot den befintliga situationen.

Resultat från dagvattenutredningen för nuvarande situation och enligt planerad situation utan respektive med föreslagen rening presenteras för detaljplan *Gottsunda stadsstråk etapp 2* i Tabell 5.

Tabell 5. Beräknad föroreningsbelastning (kg/år) för befintlig respektive framtida markanvändning inom *Gottsunda stadsstråk etapp 2* uppdelat per recipient. Även den procentuella förändringen av föroreningsbelastningen redovisas. (WSP, 2025b)

Ämne	P	N	Pb	Cu	Zn	Cd	Cr	Ni	Hg*	SS	PAH16**	BaP
RAVINEN/BÄCKLÖSA												
Befintligt (kg/år)	1,3	16	0,096	0,18	0,48	0,0031	0,089	0,065	0,0005	590	0,0077	0,00035
Framtida utan rening (kg/år)	3,2	30	0,19	0,39	1,2	0,0093	0,19	0,14	0,0008	1100	0,0072	0,00091
Förändring (%) mot befintligt utan rening	146	88	98	117	150	200	113	115	60	86	-6	160
Framtida med rening (kg/år)	1,3	16	0,036	0,13	0,22	0,0016	0,075	0,026	0,00035	260	0,0009	0,0001
Förändring (%) mot befintligt med rening	0	0	-63	-28	-54	-48	-16	-60	-30	-56	-88	-69
HÅGAÅN												
Befintligt (kg/år)	1,9	19	0,15	0,29	0,96	0,0057	0,12	0,1	0,00043	790	0,0099	0,00052
Framtida utan rening (kg/år)	1,1	9,6	0,007	0,15	0,5	0,0033	0,066	0,05	0,00019	370	0,003	0,00029
Förändring (%) mot befintligt utan rening	-42	-49	-53	-48	-48	-42	-45	-50	-56	-53	-70	-44
Framtida med rening (kg/år)	1,1	8,7	0,063	0,14	0,45	0,0029	0,056	0,043	0,00014	310	0,0025	0,00022
Förändring (%) mot befintligt med rening	-42	-54	-58	-52	-53	-49	-53	-57	-67	-61	-75	-58

*Kvicksilver är inte längre ett standardämne i StormTac på grund av osäkerheter i tillgänglig indata.

**PAH16 är inte ett standardämne i StormTac på grund av osäkerheter i tillgänglig indata.

Föroreningsbelastning – sammanfattande bedömning

Planerad exploatering medför, om inga dagvattenåtgärder vidtas, ett ökat flöde från detaljplanerna och en ökad föroreningstransport med undantag från den del av detaljplanen *Gottsunda stadsstråk etapp 2* som avrinner mot Hågaån. Genom kommunens hantering och genomförande av dagvattenutredningens åtgärder hanteras ökade flöden och föroreningshalterna reduceras i jämförelse med nuläget. Detaljplanerna bedöms ha en positiv effekt, vilket innebär att konsekvensen blir positiv.

Genom kommunens hantering och genomförande av dagvattenutredningens åtgärder bedöms detaljplanerna inte leda till försämrad övergripande kemisk och ekologisk status, eller status för underliggande kvalitetsfaktorer i någon av recipienterna för dagvatten, eller äventyra möjligheten att följa miljö kvalitetsnormerna.

Samlad bedömning

Sammantaget bedöms detaljplanerna medföra positiva konsekvenser för miljöaspekten ytvatten. Flödena och föroreningsmängderna kommer minska förutsatt att dagvattenåtgärderna genomförs.

Kumulativa effekter och konsekvenser

Den framtagna dagvattenutredningen omfattar hela Gottsunda stadsnod, där de två aktuella planområdena ingår. Detaljplanerna inom Gottsunda stadsnod innebär sammantaget en ökad hårdgöringsgrad och att de dimensionerande flödena ökar. Med rening i föreslagna anläggningar i enlighet med Uppsala Vattens åtgärdsnivå beräknas föroreningsbelastningen minska för de undersökta föroreningarna i samtliga detaljplaner. En minskad belastning bedöms som positiv för recipienterna och bidrar till en ökad status, vilket är en förutsättning för att nå satta miljö kvalitetsnormer för recipienten (WSP, 2025a).

5.2.6 Åtgärder och anpassningar

Åtgärder som regleras av planen eller som anges i planbeskrivningen:

- Dispens från biotopskydd för småvatten har sökts för Bäcklösaravinen (naturvärdesobjekt 11). Eventuella villkor ska beaktas och implementeras.
- Erforderliga dispenser från vattenskydds föreskrifter och/eller tillstånd för vattenverksamhet ska sökas.

Förslag på ytterligare åtgärder:

- Inga förslag på ytterligare åtgärder.

5.3 MARKFÖRORENINGAR

Markföroreningar kan uppstå genom att en verksamhet på en plats eller angränsande områden hanterat kemikalier ovarsamt, till exempel genom spill eller läckage. Föroreningar kan även komma till en plats med tillförda massor eller tillsammans med konstruktioner i eller på marken. Vid arbeten i förorenade områden kan föroreningar komma att mobiliseras och spridas till omgivande land- och vattenområden.

5.3.1 Bedömningsgrunder

För markföroreningar har Naturvårdsverket tagit fram generella riktvärden för två typer av markanvändning, *Känslig markanvändning* (KM) och *Mindre känslig markanvändning* (MKM). KM används som riktvärde för byggande vid mark för bostäder och lekplatser. MKM används som riktvärde för byggande vid mark för kontor och industri. Då detaljplanerna bland annat avser bostadsområden där människor kommer vistas i stor omfattning samt förskola bedöms planen utgöra KM.

Resultaten har även jämförts mot Naturvårdsverkets framtagna nivåer för *Mindre än ringa risk* (MRR) om återanvändning av jordmassor är aktuell.

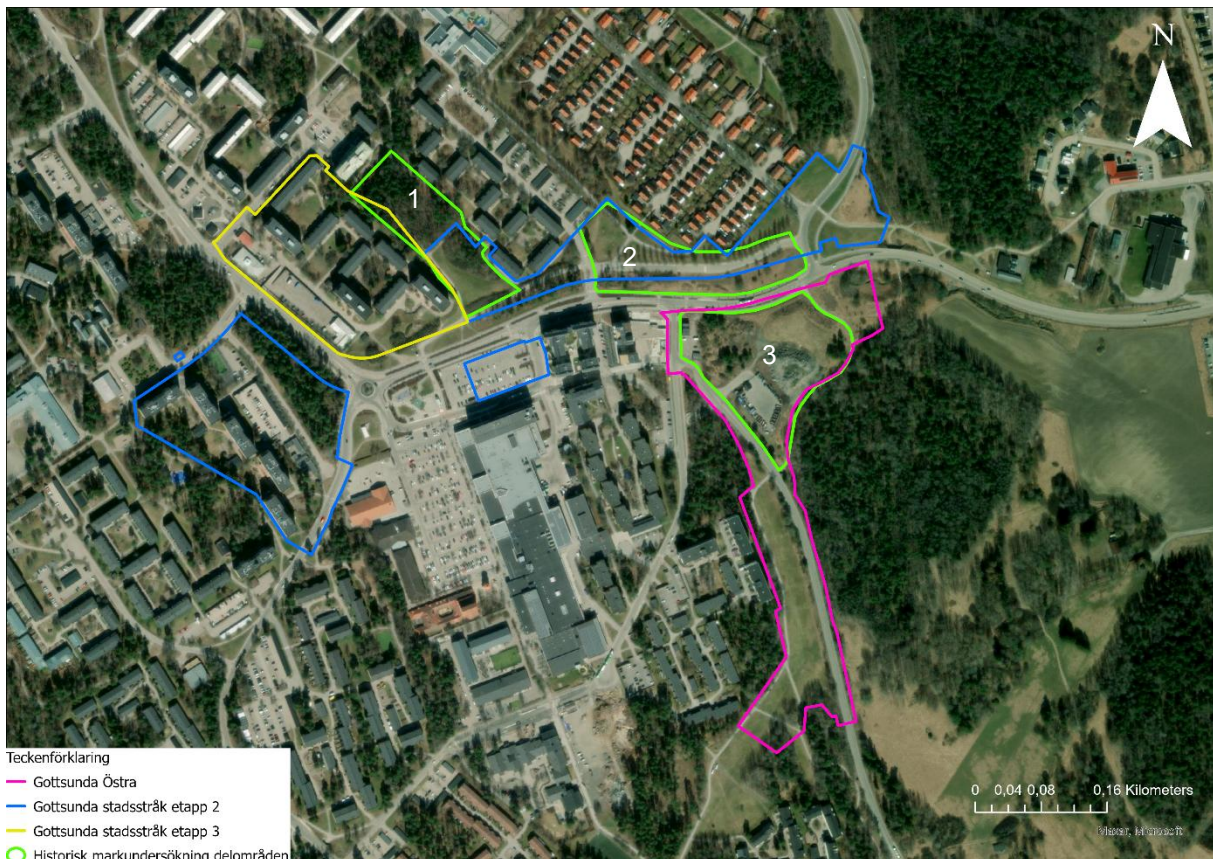
5.3.2 Underlagsmaterial

För att utreda och klargöra potentiellt förorenade massor inom området har en miljöhistorisk inventering genomförts (WSP, 2021). Inventeringen syftar till att undersöka fyllnadsmassornas ursprung inom de centrala delarna av Gottsunda, och om möjligt, när i tiden massorna tillkom stadsdelen. Inventeringen syftar även till att se om massorna kan vara föremål för återanvändning i samband med framtida ut- och ombyggnad av Gottsunda.

Tre områden har pekats ut där behov av utredning krävs till följd av misstanke om förorening till följd av tidigare markanvändning. I den miljöhistoriska inventeringen har områdena studerats utifrån tidigare inventeringar, markundersökningar och kartunderlag. I Figur 16 återfinns de tre områdena; ett parkområde mellan Bandstolsvägen – Linrepevägen (1), en jordvall norr om Gottsunda allé (2) samt området kring nuvarande återvinningscentral som tidigare nyttjats som deponi (3).

Utifrån de tre inventerade områdena, se Figur 16, har en miljöteknisk markundersökning genomförts (Sigma Civil, 2023). Undersökningen syftar till att utreda förekomst av föroreningar i fyllnadsmassorna samt polycykliska aromatiska kolväten (PAH-16) i asfalt. Resultaten utgör en grund för korrekt masshantering och blir ett underlag för möjlig återvinning. Av tjugosex identifierade provpunkter genomfördes jordprovtagningen i tjugofem av dessa ned till ett maximalt djup om 3,0 meter. I regel togs jordprover ut som samlingsprover i intervall om 0,5 meter i den första metern under markytan, och därefter metervis ned till planerat schaktdjup. Laboratorieanalyser avseende metaller, fraktionerade petroleumkolväten, alifater och aromater utfördes på trettiofem utvalda jordprover och analys av totalt organiskt kol utfördes på tolv jordprover. Ett asfaltsprov analyserades för innehåll av stenkolstjära uttryckt som summa PAH-16.

Undersökningen är en stickprovsprovtagning, vilket innebär att det kan finnas föroreningar inom undersökningsområdet som inte har undersökts eller att det förekommer ämnen och föreningar som inte analyserats.

Figur 16. Områden som undersökts vid miljöhistorisk inventering (WSP, 2021) och planområden. Inventerade områden utgörs av parkområde mellan Bandstolsvägen och Linrepevägen (1), jordvall norr om Gottsunda allé (2) samt ett område kring nuvarande återvinningscentral som tidigare nyttjats som deponi (3). I denna MKB för antagande behandlas detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2*.

5.3.3 Nuläge

I samband med upp- och utbyggnaden av Gottsunda i Uppsala kommun under 1960- och 1970-talet skedde troligtvis en omfattande hantering, tillförsel och omflyttning av schakt- och jordmassor inom och angränsande det som idag utgör planområdena. Under samma tid tillkom troligen även en kommunal deponi söder om Gottsunda allé.

Gottsunda östra

Detaljplanen *Gottsunda östra* omfattar nästan hela område nr 3 (se Figur 16). Området har tidigare nyttjats som deponi och består överst av fyllnadsmassor (grått i Figur 17) med varierande djup, upp till 9 meter. Fyllnadsmassorna består framför allt av lera med inslag av sand.

Området finns upptaget i Länsstyrelsens databas EBH-stödet, där potentiella föroreningar som listas är PAH och bly. På en punkt inom planområdets norra delar har provtagning konstaterat föroreningshalter av PAH-H över KM i ytligt material (0–0,5 meter) (se Figur 18). På tre andra punkter inom planområdets norra delar har föroreningshalter under nivåer för KM konstaterats men över nivåer för MRR. I övriga åtta provtagningspunkter påträffades inga föroreningar över MRR.

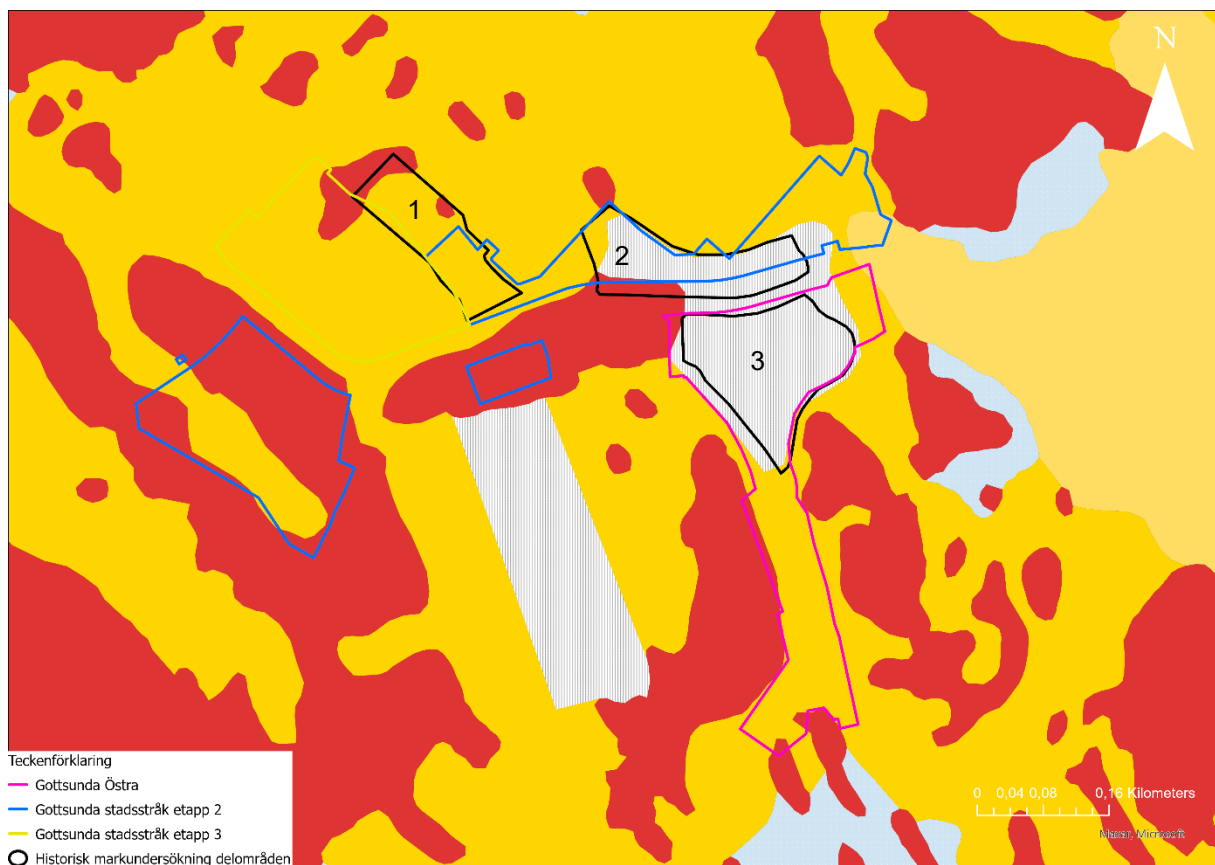
Gottsunda stadsstråk etapp 2

Planområdets västra delar omfattar delar av område 1 medan centrala och östra delar delvis omfattar område 2 i Figur 16.

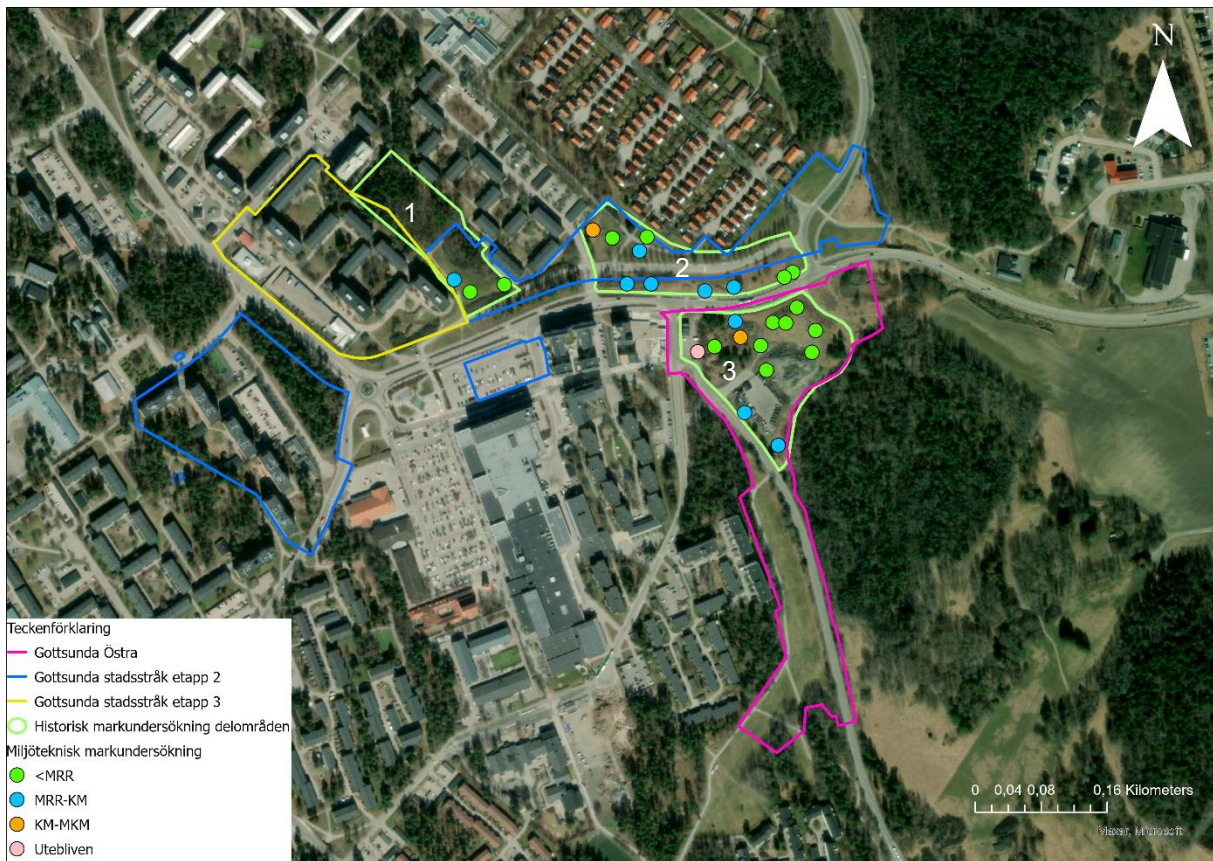
Enligt SGU:s jordartskarta utgörs parkområdet inom område 1 av glacial lera med inslag av berg i dagen (se Figur 17). I område 1 finns även tre jordhögar vilka förmodas ha mänskligt ursprung. I norra delen av delområde 1 är det varierat fyllning och lera där fyllnadsmaterialet antas vara mulljord utifrån

planterade träd. Markanvändningen på platsen förändrades kring 1970 från trädbevuxen yta till gräsplan. Det är oklart om fyllnadsmassorna då har tillförts området. Ingen större mängd fyllnadsmaterial förväntas i området. På en plats inom planområdets västra delar har föroreningshalter konstaterats under nivåer för KM men över nivåer för MRR. I övriga två provtagningspunkter inom planområdet påträffades inga föroreningar över MRR.

Området kring jordvallen (område 2) har varit en del av den gamla tippen och innehåller till största del fyllnadsmassor av huvudsakligen lera/torrskorpelera (se Figur 17). Vid en tidigare markundersökning uppskattades fyllnadsmassorna ha en mäktighet om cirka 4,5 meter. I områdets södra del finns tre lite större slätstrukna högar som också antas innehålla fyllnadsmassor. Norr om dessa högar är det varierat fyllning och lera där fyllnadsmaterialet antas vara mulljord och därmed ingen större fyllnadsmäktighet. Under vad som idag är Gottsunda allé samt intilliggande gång- och cykelväg har plastrester och tegel påträffats vid provgrovsgrävning. På en plats inom planområdets centrala delar (område 2) har provtagning konstaterat föroreningshalter av bly över KM i ytligt material (0,4–1 meter) (se Figur 18). På en annan plats inom planområdets centrala och östra delar har föroreningshalter konstaterats under nivåer för KM men över nivåer för MRR. I övriga två provtagningspunkter inom planområdet påträffades inga föroreningar över MRR.

Figur 17. Jordarter inom respektive område. Gula områden innebär att grundlaget består av glacial lera medan rött innebär att det är berg i dagen och grått skrafferat innebär fyllnadsmassor (SGU, 2018). I denna MKB för antagande behandlas detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2*.

Figur 18. Provtagningar och provtagningsresultat inom respektive område (Sigma Civil, 2023). I denna MKB för antagande behandlas detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2*.

5.3.4 Effekter och konsekvenser

Detaljplanerna innebär markarbeten i mark med innehåll av föroreningar, vilket medför en risk för att föroreningar mobiliseras. Vilka hälsorisker som är förknippade med föroreningar i mark beror bland annat på hur människor inom området kan komma att exponeras för föroreningarna. Områdets planerade markanvändning, var i marken föroreningarna förekommer samt hur markytan ser ut är därför av betydelse för bedömning av riskerna kopplade till föroreningen.

Gottsunda östra

Detaljplanen medför markarbeten i ett område som har konstaterade föroreningshalter av PAH-H över KM. Då det i det aktuella området planeras för bostäder och gata kan påträffade föroreningar utgöra en hälsorisk för barn som exponeras via jord eller växtintag. För att minimera hälsoriskerna rekommenderar den miljötekniska markundersökningen att dessa massor inte återanvänds. Detta säkerställs i planen genom en planbestämmelse på kvartersmark som villkorar startbesked. Startbesked får inte ges för ändrad markanvändning förrän markföroreningarna har avhjälpats.

Detaljplanen medför även markarbeten i områden som har konstaterade föroreningshalter över nivåer för MRR men under nivåer för KM. Detta utgör i sig ingen hälsorisk, men det är viktigt att veta om att massorna innehåller en viss förhöjd halt av föroreningar. I de fall massorna planeras återanvändas ska detta anmälas till den lokala tillståndsmyndigheten innan arbetet börjar.

En korrekt hantering och rening av eventuella förorenade jordmassor vid schaktarbeten innebär att föroreningshalterna inom planområdet blir lägre än idag och att risken för att föroreningar på sikt sprids till omgivande jord och vatten undviks.

Då planen medför att föroreningarna kommer att hanteras och avlägsnas från platsen bedöms konsekvenserna sammantaget innebära en acceptabel hälsopåverkan för detaljplanen *Gottsunda östra*.

Gottsunda stadsstråk etapp 2

Detaljplanen medför markarbeten i områden som har konstaterade föroreningshalter av bly över KM. Då det i det aktuella området planeras för bostäder kan påträffade föroreningar utgöra en hälsorisk för människor som exponeras via jord eller växtintag. För att minimera hälsoriskerna rekommenderar den miljötekniska markundersökningen att dessa massor inte återanvänds. Detta säkerställs i planen genom en planbestämmelse på kvartersmark som villkorar startbesked. Startbesked får inte ges för ändrad markanvändning förrän markföroreningarna har avhjälpats.

Detaljplanen medför även markarbeten i områden som har konstaterade föroreningshalter över nivåer för MRR men under nivåer för KM. Detta utgör i sig ingen hälsorisk, men det är viktigt att veta om att massorna innehåller en viss förhöjd halt av föroreningar. I de fall massorna planeras återanvändas ska detta anmälas till den lokala tillsynsmyndigheten innan arbetet börjar.

En korrekt hantering och rening av eventuella förorenade jordmassor vid schaktarbeten innebär samtidigt att föroreninghalten blir lägre i området och att risken för att föroreningar på sikt sprids till omgivande jord och vatten undviks.

Då planen medför att föroreningarna kommer att hanteras och avlägsnas från platsen bedöms konsekvenserna sammantaget innebära en acceptabel hälsopåverkan för detaljplanen *Gottsunda stadsstråk etapp 2*.

Samlad bedömning

Detaljplanerna innebär att områden där provtagning konstaterat förhöjda halter av föroreningar berörs. Då planen medför att föroreningar kommer att hanteras och avlägsnas från platsen bedöms negativa effekter kunna undvikas. Sammantaget bedöms konsekvenserna innebära en acceptabel hälsopåverkan. Om det vid schaktning under byggskedet påträffas massor som på grund av syn eller luktintryck misstänks vara förorenade ska schaktarbetena omedelbart avbrytas och nödvändiga skyddsåtgärder vidtas.

Kumulativa effekter och konsekvenser

Med de planerade förändringarna av de aktuella planområdena och områdena runtomkring kommer antalet människor som bor och rör sig i Gottsunda att öka. De eventuella markföroreningar som kan finnas i området riskerar därför att utsätta fler människor för risker kopplat till hälsa. Samtidigt gör denna exploatering att möjligheterna för att åtgärder vidtas för att hantera föroreningssituationen i området ökar, vilket kan leda till acceptabla konsekvenser för människors hälsa.

5.3.5 Åtgärder och anpassningar

Åtgärder som regleras av planen eller som anges i planbeskrivningen:

- Startbesked får inte ges för ändrad markanvändning förrän markföroreningarna har avhjälpats.

Förslag på ytterligare åtgärder:

- Inga förslag på ytterligare åtgärder.

6 ALTERNATIV

6.1 NOLLALTERNATIV

En miljökonsekvensbeskrivning ska enligt 6 kap. 11§3a miljöbalken innehålla en beskrivning av miljöns sannolika utveckling om planen inte genomförs, ett nollalternativ.

Nollalternativet har samma tidshorisont som detaljplanerna, det vill säga år 2040. Om detaljplanerna inte genomförs finns två olika tänkbara framtidsscenarier. Antingen är planområdena fortsatt obebyggda eller obebyggda till stora delar. Alternativt är planområdena mer eller mindre bebyggt men med en annan utformning. Det sistnämnda alternativet går inte att bedöma utan utgör, om det realiserar, ett eget projekt. I nollalternativet bedöms därmed planområdena vara samma som i nuläget. Omgivande områden förväntas till viss del bebyggas i nollalternativet och kollektivtrafik utvecklas då Gottsunda är utpekad för utveckling av stadsbebyggelse i översiktsplanen samt för förtätning i planprogrammet.

För planområdena bedöms nollalternativet inte medföra några direkta miljökonsekvenser jämfört med nuläget. Miljöaspekten naturmiljö bedöms inte påverkas negativt i nollalternativet. För miljöaspekten ytvatten är dagvattenledningarna likt i nuläget underdimensionerade, vilket innebär att det krävs arbete med att undvika översvämningar. Nollalternativet innebär ingen rening eller fördröjning av dagvatten, belastningen på vattenförekomsterna kommer inte att minska. För miljöaspekten markföroreningar kommer kunskap och hantering av eventuella markföroreningar att utebli.

6.2 FÖRÄNDRINGAR AV PLANOMRÅDENA

Inför samråd och granskning har en rad alternativa utformningar studerats. Detta för att finna det alternativ som uppfyller planens syfte, men med minsta möjliga konsekvenser för miljö och hälsa, framför allt vad gäller Natura 2000-området.

Detaljplanerna som var ute på samråd har reviderats något till granskning samt till antagande. Nedan redovisas i stora drag studerade alternativa utformningar av respektive detaljplan samt varför de har avfärdats.

Gottsunda östra

Det som skiljer planalternativen åt är bland annat att planområdet har fått en ny gränsdragning i nuvarande detaljplan i norr, där två kvarter utmed Gottsunda allé övergått från detaljplan för *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, till *Gottsunda östra*. Syftet är att förenkla genomförandefrågor.

Den södra vägkopplingen mellan Elfrida Andrées väg och Valthornsvägen samt den planerade skolan med tillhörande idrottshall har tagits bort från detaljplanen som var ute på samråd. Den alternativa utformningen med vägkoppling samt skola och idrottshall bedömdes innebära risker för negativ påverkan på cinnoberbaggen. Alternativet bedömdes därför inte som möjligt att genomföra. Bostadskvarteret söder om Valthornsvägens förlängning har också fått en annan struktur för att anpassas till det befintliga skogsområdet så att livsmiljön för cinnoberbaggen inte riskerar att påverkas negativt.

Inför antagande har byggrätt på en del av idrottsytan tagits bort. Detta i syfte att minimera bebyggelse inom området som ska utformas för vistelse och aktivitet utomhus. Platsen ska gestaltas med en stor andel träd och annan växtlighet och ska dessutom fungera som en översvämningssyta vid höga flöden. Behovet av eventuella byggnader kan tillgodoses inom andra delar av ytan.

Gottsunda stadsstråk etapp 2

Sedan samrådet har planområdet ändrats genom att kollektivtrafikstråket, den planerade simhallen och stadsdelstorget brutits ur planen och hanterats i separata planer (*Detaljplan för kapacitetsstark kollektivtrafik* respektive *Detaljplan för Gottsunda stadsstråk etapp 1*), då dessa funktioner bedömts vara mer brådskande.

Två bostadskvarter i den östra delen har övergått från detaljplanen för *Gottsunda stadsstråk etapp 2* till *Gottsunda östra* och den befintliga bostadsbebyggelsen samt tillkommande kvarter mellan Bandstolsvägen och Hugo Alfvéns väg har brutits ur och hanteras i en egen detaljplan (numera Gottsunda stadsstråk etapp 3).

I den nordöstra delen av planområdet har en alternativ utformning med en högre exploateringsgrad avfärdats. Exploateringen har generellt minskats för att bättre anpassas till befintlig bebyggelse. Här har några byggnadsvolymer utgått ur förslaget, andra byggnadsvolymer har sänkts och vissa flerbostadshus har ersatts med radhus. Även gatustrukturen har ändrats för att skapa tydligare kopplingar och minska andelen gata.

Inför antagande har mindre justeringar gällande höjder, markreservat samt fasaders och gårdars utformning genomförts. Översvämningsytans placering inom parkmarken vid Slädvägen har reglerats med en egenskapsbestämmelse, för att säkerställa ett avstånd till Natura 2000-området.

6.3 ALTERNATIVA LOKALISERINGAR

I översiktsplanen ingår detaljplaneområdena som en del av ett större område för utbyggnad av blandad stadsbebyggelse. Huvudvägarna Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé pekas ut som stadsstråk och Gottsunda centrum utgör en stadsnod i den femkärniga struktur som översiktsplanen baserar stadens framtida utveckling på. Områdena närmast stadsstråken och stadsnoderna ska utvecklas med en koncentration av bebyggelse, bostäder, verksamheter och andra funktioner som kompletterar och stärker stadsnoden.

En utveckling i centrala Gottsunda och längs dess huvudgata bidrar till befolkningsunderlag för till exempel kollektivtrafik, handel och service. Vidare innebär utvecklingen möjligheter att ta sig an områdets sociala utmaningar. Till exempel ökar antalet verktyg för att möjliggöra en stadsdel med ökad trygghet och trivsel.

Eftersom bebyggelsen på så sätt redan är utpekad i översiktsplanen antas överväganden av alternativa lokaliseringar redan vara genomförd.

7 SAMLAD BEDÖMNING

7.1 SAMMANSTÄLLNING AV DETALJPLANERNAS KONSEKVENSER

I Tabell 6 nedan återfinns en sammanställning av detaljplanernas konsekvenser.

Tabell 6. Sammanställning av detaljplanernas konsekvenser.

Miljöaspekt	Bedömning	Motivering
Naturmiljö	Små till måttlig negativ konsekvens	<p>Detaljplanen <i>Gottsunda östra</i> bedöms medföra måttliga negativa effekter på naturvärden då befintlig skogsmark lämnas som naturmark. Den mark som tas i anspråk bedöms ha lågt till måttligt naturvärde. Därmed bedöms detaljplanen medföra små negativa konsekvenser för aspekten naturmiljö.</p> <p>Detaljplanen <i>Gottsunda stadsstråk etapp 2</i> bedöms medföra måttligt negativa effekter för aspekten naturmiljö. Exploateringen av naturvärdesobjekt 4 bedöms medföra stor negativ effekt. Detaljplanen medför att ekologiska strukturer påverkas negativt med en ökad fragmentering, vilket innebär en måttlig negativ effekt. Den mark som tas i anspråk bedöms dock ha måttliga naturvärden. Därmed bedöms detaljplanen sammantaget medföra måttligt negativa konsekvenser för aspekten naturmiljö.</p> <p>Sammantaget bedöms detaljplanerna medföra måttligt negativa konsekvenser för miljöaspekten naturmiljö.</p>
Ytvatten	Positiv konsekvens	Sammantaget bedöms detaljplanerna medföra positiva konsekvenser för miljöaspekten ytvatten. Flödena och föroreningsmängderna kommer minska förutsatt att dagvattenåtgärderna genomförs.
Markföroreningar	Acceptabel hälsopåverkan	Detaljplanerna innebär att områden där provtagning konstaterat förhöjda halter av föroreningar berörs. Då planen medför att föroreningarna kommer att hanteras och avlägsnas från platsen bedöms negativa effekter kunna undvikas. Sammantaget bedöms konsekvenserna innebära en acceptabel hälsopåverkan.

7.2 AVSTÄMNING MOT MILJÖBALKENS ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLER

De allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken pekar ut ett antal generella principer som ska följas för att undvika att människor och miljö utsätts för skada eller olägenhet. Det handlar exempelvis om att verksamhetsutövaren ska ha tillräcklig kunskap och att försiktighetsprincipen ska tillämpas.

Detaljplaneförslagen är baserade på kunskap om områdets förutsättningar. Detaljplanerna är anpassade efter de miljöaspekter som förekommer inom planområdena och skadeförebyggande åtgärder är inarbetade.

Mot bakgrund av vad som framkommit och redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen bedöms detaljplaneförslagen vara förenliga med de allmänna hänsynsreglerna i miljöbalken.

7.3 PÅVERKAN PÅ RIKSINTRESSEN OCH ANDRA SKYDDADE OMRÅDEN

Riksintresse för totalförsvaret

Detaljplanerna bedöms inte påverka riksintresset för totalförsvaret.

Natura 2000

Detaljplanerna bedöms inte ha någon direkt eller indirekt påverkan och effekt på området som skyddas av Natura 2000, inklusive områdets ingående naturtyper och arter. De naturområden och arter som påverkas av detaljplanerna bedöms inte vara av särskild vikt för ekologiska samband i ett större område än lokalt inom detaljplanerna. Ingen av de åtgärder som räknas upp som hotbild i bevarandeplanen för Natura 2000-området planeras att genomföras inom planområdena. Hotbilder i bevarandeplanen utgörs av bland annat skogsbruk och borttagande av död ved.

Detaljplanerna *Gottsunda östra* och *Gottsunda stadsstråk etapp 2* medför en ny dragning av Elfrida Andrés väg samt ett skyfallsområde vilket medför att viss naturmark inom 30 meter från Natura 2000-området tas i anspråk. Bebyggelse inom planområdena planeras cirka 30 meter ifrån Natura 2000-området. En utredning av påverkan och konsekvenserna för Natura 2000-området av planerade detaljplaner bedömer dock att exploateringen inte riskerar att förhindra bevarandeplanens syfte och mål (Ekologigruppen, 2024).

Exploaterings placering innebär inte att de prioriterade naturtyperna kommer att tas i anspråk eller minska i omfattning. Detta betyder också att de substrat som finns på platsen idag och som är livsviktiga för de prioriterade arterna kommer att finnas kvar. Ekologigruppens samlade bedömning är att exploateringen därför inte medför betydande påverkan på miljön i Natura 2000-området, varken direkt eller indirekt. Bedömningen baseras på det avsätts ytor för tillväxt av asp även utanför Natura 2000-området, att arbetsområdet för vägdragning och skyfallsområde identifieras och avgränsas, att inga etableringsytor tillåts öster om nya dragningen av Elfrida Andrés väg samt att stammar av asp och andra lövträs som tas ner för den nya vägdragningen placeras ut på lämpliga platser (helst i närheten av Natura 2000-området och i så långa stamdelar som möjligt). Planbeskrivningen beskriver hur dessa ska genomföras, se avsnitt 5.1.6 Åtgärder och anpassningar.

Vattenskyddsområde

Detaljplanerna bedöms inte ha någon påverkan på vattenskyddsområdet, eftersom marken i planområdena mestadels består av lera och berg vilket innebär att infiltrationsmöjligheterna bedöms vara begränsade. Vid grundläggning med pålning eller bebyggande under mark krävs dispens från vattenskyddsföreskrifterna, vilket söks hos länsstyrelsen. Hur byggandet kommer ske är inte klarlagt i nuvarande planskede.

7.4 AVSTÄMNING MOT MILJÖKVALITETSNORMER

Genom kommunens hantering och genomförande av dagvattenutredningens åtgärder bedöms detaljplanerna inte leda till försämrad övergripande kemisk och ekologisk status, eller status för underliggande kvalitetsfaktorer i någon av recipienterna för dagvatten, eller äventyra möjligheten att följa miljö kvalitetsnormerna.

7.5 BEAKTANDE AV NATIONELLA MILJÖKVALITETSMÅL

I Tabell 7 nedan redogörs hur detaljplanernas genomförande bidrar eller motverkar relevanta nationella miljö kvalitetsmål. Pilarna betyder att detaljplanerna:

- Bidrar till att uppfylla målet,
- Varken bidrar eller motverkar till att uppfylla målet,
- Motverkar att uppfylla målet.

Tabell 7. Beaktande av nationella miljö kvalitetsmål.

Miljö kvalitetsmål (inkl. definition)	Riktning	Detaljplanernas bidrag till måluppfyllelse
<p>Begränsad klimatpåverkan Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.</p>		Detaljplanerna innebär en utbyggnad av bebyggelse. All ny bebyggelse genererar utsläpp av växthusgaser vid byggskedet, vilket innebär att detaljplanerna bedöms motverka måluppfyllelse. Det bedöms dock vara positivt att detaljplanerna bidrar till en förtätning av befintlig bebyggelse i närhet till kapacitetsstark kollektivtrafik och att det möjliggör minskade transportsträckor.
<p>Gifrfri miljö Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna.</p>		Detaljplanerna innebär att markarbeten kommer att ske i massor med förhöjda halter av föroreningar. I kommande arbete kommer massorna att transporteras bort och saneras. Då massorna kommer att hanteras på ett korrekt sätt innebär planen att mängden föroreningar i miljön minskar, vilket innebär positiv måluppfyllelse.
<p>Levande sjöar och vattendrag Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.</p>		Detaljplanerna bedöms ha en neutral påverkan på närliggande sjöar och vattendrag om föreslagna dagvattenåtgärder genomförs. Detaljplanerna bedöms varken bidra eller motverka uppfyllelse av miljö kvalitetsmålet.
<p>God bebyggd miljö Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.</p>		Detaljplanerna innebär en förtätning av redan befintlig bebyggelse och bedöms vara utformade för att möjliggöra god hushållning med mark och vatten. Detaljplanerna bedöms bidra till att uppfylla miljö kvalitetsmålet.

<p>Ett rikt växt- och djurliv</p> <p>Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald, som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd.</p>		<p>Detaljplanerna bedöms ha en liten negativ påverkan på den biologiska mångfalden gällande växter och djur, bidragandet till måluppfyllelsen bedöms som negativ. Detaljplanerna har dock anpassats för att minimera intrång som kan påverka den biologiska mångfalden.</p>
---	---	---

8 UPPFÖLJNING OCH FORTSATT ARBETE

Enligt 6 kap. 11 § punkt 7 i miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse av de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför.

Inför antagandet av detaljplanerna kommer projektet att ta fram en så kallad miljösäkringsplan. Syftet med miljösäkringsplanen är att säkerställa att krav och åtgärder följs upp genom projektets alla skeden.

I denna uppföljning bör kommunen kontrollera hur de förebyggande åtgärder och kompensationsåtgärder som arbetats in i detaljplanerna beaktas i det fortsatta arbetet, såsom detaljprojekteringen och genomförandet. Utifrån denna uppföljning kan det sedan vara relevant att utvärdera om de föreslagna åtgärderna är tillräckliga för att minimera negativ miljöpåverkan eller om ytterligare åtgärder krävs.

Uppföljningen i miljösäkringsplanen kan också kompletteras genom ett kontrollprogram som beskriver åtgärder mot risker för föroreningsutbredning samt kontroll av oförutsedd spridning av förorening genom provtagning och analyser. I kontrollprogrammet kan även åtgärder kopplat till hantering av länshållningsvatten redovisas och följas upp. Åtgärder vid överskridande av uppsatta krav/kriterier kopplat till föroreningar beskrivs också i ett sådant kontrollprogram.

Eventuella villkor som följer av dispenser från generellt biotopskydd ska följas.

Om särskilt skyddsvärda träd behöver avverkas ska detta samrådats med länsstyrelsen.

I samband med utbyggnad och efter att området har färdigställts bör vitaliteten hos de träd som hamnat inom ytor med mer hårdgjord mark följas upp och åtgärdas vid behov.

Inför sanering ska en anmälan enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd lämnas till tillsynsmyndigheten. För att få saneringen godkänd måste en slutrapport skickas in till tillsynsmyndigheten som då i praktiken avgör om marken blir lämplig för sitt ändamål. Miljökontroll i enlighet med ett kontrollprogram kommer att behöva utföras under schakt för att minimera spridning av föroreningar.

Inför antagande av detaljplanen *Gottsunda Stadsstråk etapp 3* behöver relevant uppföljning av betydande miljöpåverkan ses över.

9 REFERENSER

- Calluna. (2023). *PM - Redovisning inventering av fåglar*.
- Ekologigruppen. (2021). *Naturvärdesinventering Gottsunda stadsnod*. Ekologigruppen AB.
- Ekologigruppen. (2022). *Förslag till kompensationsåtgärder för förlust av höga naturvärden i Gottsunda, Uppsala kommun*.
- Ekologigruppen. (2023). *Spridningsanalys för cinnoberbagge, centrala Uppsala*.
- Ekologigruppen. (2024). *PM Bäcklösa – Bedömning av risk fr påverkan på Natura 2000-området vid genomförande av detaljplaner för Gottsunda stadsstråk och Gottsunda Östra* .
- Karavan. (2024). *Utredning kompensationsträd inför dispensansökan biotopskydd – DP C och DP B, Gottsunda stadsnod*.
- Naturcentrum. (2021). *Cinnoberbagge i Gottsunda. Inventeringsrapport*. Uppsala: Franc, N, Karlsson, L. och Strid, T.
- Naturföretaget. (2021). *Utredning av biotopskydd för alleér, Gottsunda* . Uppsala.
- Naturföretaget. (2022). *Naturvärdesinventeringar inom Gottsunda stadsstråk och Gottsunda Östra, Uppsala kommun*. Naturföretaget.
- SGU. (2018). Produkt: Jordarter 1:25 000 - 1:100 000 (visningstjänst).
- SGU. (2022). *Kartvisare genomsläpplighet*. Hämtat från <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-genomslapplighet.html>. Tillgänglig: 2022-01-03
- Sigma Civil. (2023). *Miljöteknisk markundersökning. Rapport Gottsunda MMU*.
- Sweco. (2024). *Artskydds-PM med förslag på skyddsåtgärder för Gråkråka i Gottsunda*.
- Upplandsstiftelsen. (2024). *Skötselplan för förstärkningsytor i och kring Uppsala stad*.
- Uppsala kommun. (2021). *PM avgränsningssamråd Gottsunda stadsstråk och Gottsunda Östra, Uppsala kommun*. Uppsala: Uppsala kommun.
- Uppsala kommun. (2021). *Vattenprogram för Uppsala kommun*.
- Uppsala kommun. (2024). *Ansökan om dispens från biotopskyddsbestämmelser, Slädvägen och Blomdahls väg*.
- Uppsala kommun. (2024). *Kommunkarta - pågående detaljplaner och planprogram (åtkomst 2022-02-08)*. Hämtat från [uppsala.se: https://uppsalakommun.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=71af8fd6340240568e4ac6bb3487d7b4](https://uppsalakommun.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=71af8fd6340240568e4ac6bb3487d7b4)
- Uppsala läns författningssamling. (1990). *03FS 1990:1*.
- Uppsala vatten. (2020). *Skyfallskartering Uppsala* .
- VISS. (2024). *Fyrisån Ekoln - Sävjaån*. Hämtat från Vatteninformationssystem Sverige: https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA67670465&managementCycleName=Cykel_3
- Warm in the winter och Mandaworks. (den 12 april 2024). *Gottsunda stadsnod Illustrationsplan. Leverans granskning*.
- WSP. (2021). *Miljöhistorisk inventering Gottsunda stadsnod*.
- WSP. (den 2 februari 2022b). *Uppsala spårväg Översiktlig vattenutredning*.

- WSP. (2025). *Gottsundaprojektet, Uppsala kommun, PM Geoteknik, Detaljerad stabilitetsutredning.*
- WSP. (2025). *Naturvärdesinventering av Bäcklösaravinen, Uppsala kommun, Uppsala län.*
- WSP. (2025a). *Gottsunda stadsnod Dagvattenutredning.*
- WSP. (2025b). *PM Föroreningsberäkningar Gottsunda Stadsstråk, etapp 2 och 3.*
- WSP. (2025c). *PM Gottsunda stadsnod dagvattenflöden.*

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande konsultbolag och rådgivare inom samhällsutveckling. Vi utvecklar allt ifrån städer och transportsystem till vattenförsörjning och höga hus. Med 67 000 medarbetare i över 40 länder samlar vi experter inom analys och teknik, för att framtidssäkra världen. I Sverige har vi omkring 4 000 medarbetare.

Tillsammans med våra kunder tar vi fram innovativa lösningar för en mänsklig, trygg och välfungerande morgondag. Vi planerar, projekterar, designar och projektleder olika uppdrag inom transport och infrastruktur, fastigheter och byggnader, hållbarhet och miljö, energi och industri samt urban utveckling. Så tar vi ansvar för framtiden.

WSP Sverige AB

Org nr: 556057-4880

wsp.com

Plan- och byggnadsnämnden
Granskningsutlåtande

Datum:
2026-03-30

Diarienummer:
PBN 2020-002655

Handläggare
Eleonore Albenius, Kajsa Reslegård

Granskningsutlåtande

Detaljplan för Gottsunda östra

Utökad förfarande

Figur 1. Orienteringskarta med planområdets ungefärliga läge markerat med röd cirkel.

Detaljplanens syfte

Detaljplanens syfte är att göra det möjligt att utveckla och komplettera Gottsunda med

ny bostadsbebyggelse i form av flerbostadshus och radhus, en friliggande förskola samt ett aktivitetsstråk för idrott utomhus. Den tillkommande bebyggelsen ska bidra till förverkligandet av stadsnoden Gottsunda, och göra området mer stadslikt genom att flerbostadshus med möjlighet till lokaler i bottenvåningarna placeras nära gatorna. Detaljplanen syftar också till att göra det möjligt att utveckla allmänna platser som gator, gång- och cykelvägar och parker i stadsdelen.

Sammanställning

Samrådsyttranden

Totalt antal inkomna 63

Granskningsyttranden

Totalt antal inkomna 34

Beslutsdatum

Beslut om planuppdrag 27 augusti 2020

Beslut om samråd 23 juni 2022

Beslut om granskning 22 maj 2025

Samråd 10 augusti 2022 – 21 september 2022

Granskning 10 juni 2025 – 15 augusti 2025

Innehåll

Detaljplan för Gottsunda östra.....	1
Detaljplanens syfte	1
Sammanställning	2
Sammanfattning av granskningen	4
Sammanfattning av ändringar i förslaget.....	4
Översikt över inkomna yttranden	5
Sammanfattning av inkomna synpunkter från granskningen och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning	11

Sammanfattning av granskningen

Detaljplanen har varit utställd för granskning mellan 10 juni och 15 augusti 2025. Under granskningstiden, den 17 juni, genomfördes ett "Öppet Hus" om stadsutvecklingen i Gottsundaområdet. Tjänstepersoner från Gottsundaprojektet men även andra kommunala projekt och verksamheter fanns på plats i Kulturpunkten i Gottsunda centrum för att svara på frågor och informera. Flera planarkitekter närvarade för att svara på frågor om detaljplanen.

Under granskningstiden har 34 skriftliga synpunkter inkommit. Några skrivelser är likadana, några är undertecknade av flera personer/innehåller namnsamlingar. Försvarsmakten, LFV (i egenskap av sakägare för CNS-utrustning), Vattenfall Eldistribution AB, Region Uppsala Trafik och samhälle och Swedavia har inget att erinra mot detaljplanen.

De inkomna synpunkterna behandlar i huvudsak förtätning och behovet av fler bostäder i Gottsunda, bostädernas och förskolans utformning och placering, grönsstruktur, klimat samt störningar under byggtiden. Länsstyrelsens synpunkter berör huvudsakligen planens påverkan på Bäcklösa Natura 2000-område och miljö kvalitetsnormer för grundvatten.

Länsstyrelsens yttrande bifogas även i sin helhet.

Sammanfattning av ändringar i förslaget

Revideringar efter granskningen:

Plankartan har efter granskningen reviderats i följande avseenden:

- Byggrätten på idrottsytan har minskats så att det inte är möjligt att uppföra byggnader i den västra delen.

Planbeskrivningen har reviderats och förtydligats avseende ovan beskrivna förändring i plankartan. Flera andra avsnitt har justerats i syfte att göra både förutsättningar och förändringar tydligare, se punktlista nedan. Planhandlingen har:

- utvecklats under avsnittet *Allmän områdesbeskrivning*, med ett stycke om kulturmiljö.
- utvecklats under avsnittet *Park och natur*, så att det framgår att planområdet gränsar till Bäcklösa Natura 2000-område och att det skyddade området har ett särskilt värde för arten cinnoberbagge. Planbeskrivningen har även uppdaterats med information om Bäcklösaravinen.
- uppdaterats med förtydliganden kring markens beskaffenhet under avsnittet *Mark och geoteknik*, samt under avsnittet om *Grundvatten*.
- uppdaterats med ett nytt avsnitt med rubriken *Idrott och rekreation*. Detta för att lyfta fram beskrivningen av idrottsytan. Avsnittet innehåller ingen ny information, utöver ett förtydligande om att stora träd eller buskar inte får planteras inom det så kallade u-området. Texten har i övrigt flyttats från avsnittet *Användning av kvartersmark*.
- kompletterats med information om brandvattentillgång under avsnitten *Hälsa och säkerhet* och *Teknisk försörjning*.

- uppdaterats och kompletterats under flera avsnitt i kapitlet *Genomförandefrågor*. Avsnittet *Tekniska frågor* har utvecklats avseende byggskedet med en text som förtydligar hur anläggandet av den nya delen av Elfrida Andrées väg ska utföras med hänsyn till närheten till Bäcklösa Natura 2000-område. Under tekniska frågor har även de avsnitt som behandlar naturmiljö utvecklats i syfte att tydliggöra vilka skydds-, försiktighets och kompensationsåtgärder kommunen avser att genomföra. Därutöver har avsnitten om dagvattenhantering samt dokumentation och kontroll reviderats. Under avsnittet *Organisatoriska frågor* har tidplanen uppdaterats och texten om etapputbyggnad har utvecklats för att tydliggöra att utbyggnaden kommer att ske över många år.

Planbeskrivningen har därutöver justerats redaktionellt.

Översikt över inkomna yttranden

Inkomna yttranden	Samråd	Granskning
Myndigheter		
Länsstyrelsen	X	X
Kommunala lantmäterimyndigheten	X	X
Polismyndigheten	X	
Försvarmakten		X
Kommunala nämnder och bolag		
Omsorgsnämnden	X	
Äldrenämnden	X	
Utbildningsnämnden	X	X
Kulturnämnden	X	X
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	X	X
Räddningsnämnden	X	X
Arbetsmarknadsnämnden	X	
Idrotts- och fritidsnämnden		X
Intresseföreningar och sammanslutningar		
Funktionsrätt Uppsala kommun	X	X
Föreningen Vårda Uppsala	X	X
Hyresgästföreningen i Uppsala Knivsta	X	
Synskadades Riksförbund genom SRF i Uppsala län och SRF Uppsala-Knivsta	X	X
Sunnersta Egnahems Förening	X	
Föreningen Malma by och ängar	X	X
Södra Valsätra villaförening		X
Uppsala pensionärsföreningars Samarbetsråd, UPS		X

Inkomna yttranden	Samråd	Granskning
Nätverket för Lillskogens & Lunsens bevarande		X
Ledningsägare		
Telia Sonera Skanova Access AB Uppsala	X	
Vattenfall eldistribution AB	X	X
Vattenfall AB Heat Sweden	X	X
Vatten och Avfall AB	X	
Trafik		
Swedavia	X	X
LFV (tidigare Luftfartsverket)	X	X
Kollektivtrafikförvaltningen Region Uppsala Trafik och samhälle	X	X
Övriga		
Bostadsrättsföreningen HSB 56 Fiolbacken	X	X
Bostadsrättsföreningen Gottsunda allé 2	X	
PostNord	X	
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)		X
Privatpersoner		
Privatperson 1	X	
Privatperson 2	X	
Privatperson 3	X	
Privatperson 4	X	
Privatperson 5	X	
Privatperson 6	X	
Privatperson 7	X	
Privatperson 8	X	
Privatperson 9	X	
Privatperson 10	X	
Privatperson 11	X	
Privatperson 12	X	X
Privatperson 13	X	X
Privatperson 14	X	X
Privatperson 15	X	X
Privatperson 16	X	
Privatperson 17	X	
Privatperson 18	X	
Privatperson 19	X	
Privatperson 20	X	
Privatperson 21	X	

Inkomna yttranden	Samråd	Granskning
Privatperson 22	X	
Privatperson 23	X	
Privatperson 24	X	
Privatperson 25	X	
Privatperson 26	X	X
Privatperson 27	X	X
Privatperson 28	X	
Privatperson 29	X	X
Privatperson 30	X	
Privatperson 31	X	
Privatperson 32	X	
Privatperson 33	X	
Privatperson 34	X	
Privatperson 35	X	
Privatperson 36	X	X
Privatperson 37	X	
Privatperson 38	X	
Privatperson 39	X	
Privatperson 40	X	
Privatperson 41	X	
Privatperson 42	X	
Privatperson 43	X	
Privatperson 44	X	
Privatperson 45	X	
Privatperson 46	X	
Privatperson 47	X	
Privatperson 48	X	
Privatperson 49	X	
Privatperson 50	X	
Privatperson 51	X	
Privatperson 52	X	
Privatperson 53	X	
Privatperson 54	X	
Privatperson 55	X	
Privatperson 56	X	
Privatperson 57	X	
Privatperson 58	X	
Privatperson 59	X	
Privatperson 60	X	
Privatperson 61	X	
Privatperson 62	X	
Privatperson 63	X	

Inkomna yttranden	Samråd	Granskning
Privatperson 64	X	
Privatperson 65	X	
Privatperson 66	X	
Privatperson 67	X	
Privatperson 68	X	
Privatperson 69	X	
Privatperson 70	X	
Privatperson 71	X	
Privatperson 72	X	
Privatperson 73	X	
Privatperson 74	X	
Privatperson 75	X	
Privatperson 76	X	
Privatperson 77	X	
Privatperson 78	X	
Privatperson 79	X	
Privatperson 80	X	
Privatperson 81	X	
Privatperson 82	X	
Privatperson 83	X	
Privatperson 84	X	
Privatperson 85	X	
Privatperson 86	X	
Privatperson 87	X	
Privatperson 88	X	
Privatperson 89	X	
Privatperson 90	X	
Privatperson 91	X	
Privatperson 92	X	
Privatperson 93	X	
Privatperson 94	X	
Privatperson 95	X	
Privatperson 96	X	
Privatperson 97	X	
Privatperson 98	X	
Privatperson 99	X	
Privatperson 100	X	
Privatperson 101	X	
Privatperson 102	X	
Privatperson 103	X	
Privatperson 104	X	
Privatperson 105	X	

Inkomna yttranden	Samråd	Granskning
Privatperson 106	X	
Privatperson 107	X	
Privatperson 108	X	
Privatperson 109	X	
Privatperson 110	X	
Privatperson 111	X	
Privatperson 112	X	
Privatperson 113	X	
Privatperson 114	X	
Privatperson 115	X	
Privatperson 116	X	
Privatperson 117	X	
Privatperson 118	X	
Privatperson 119	X	
Privatperson 120	X	
Privatperson 121	X	
Privatperson 122	X	
Privatperson 123	X	
Privatperson 124	X	
Privatperson 125	X	
Privatperson 126	X	
Privatperson 127	X	
Privatperson 128	X	
Privatperson 129	X	
Privatperson 130	X	
Privatperson 131	X	
Privatperson 132	X	
Privatperson 133	X	
Privatperson 134	X	
Privatperson 135	X	
Privatperson 136	X	
Privatperson 137	X	
Privatperson 138	X	
Privatperson 139	X	
Privatperson 140	X	
Privatperson 141	X	
Privatperson 142	X	
Privatperson 143	X	
Privatperson 144	X	
Privatperson 145	X	
Privatperson 146	X	
Privatperson 147	X	

Inkomna yttranden	Samråd	Granskning
Privatperson 148	X	
Privatperson 149	X	
Privatperson 150	X	
Privatperson 151	X	
Privatperson 152	X	
Privatperson 153	X	
Privatperson 154	X	
Privatperson 155	X	
Privatperson 156	X	
Privatperson 157	X	
Privatperson 158	X	
Privatperson 159	X	
Privatperson 160	X	
Privatperson 161	X	
Privatperson 162		X
Privatperson 163		X
Privatperson 164		X
Privatperson 165		x
Privatperson 166		x
Privatperson 167		x
Privatperson 168		x
Privatperson 169		x
Privatperson 170		x
Privatperson 171		x
Privatperson 172		x
Privatperson 173		X
Privatperson 174		X
Privatperson 175		X
Privatperson 176		X
Privatperson 177		X
Privatperson 178		X
Privatperson 179		X
Privatperson 180		X
Privatperson 181		X
Privatperson 182		X
Privatperson 183		X

Sammanfattning av inkomna synpunkter från granskningen och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Nedan sammanfattas inkomna synpunkter och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning.

För att ge en god överblick av samrådsyttrandena och stadsbyggnadsförvaltningens bedömning är dessa sammanställda ämnesvis. Synpunkterna är indelade i följande rubriker;

- Kulturmiljö, stadsbild, bebyggelse och gestaltning
- Bostäder och bostadsmiljö
- Tillgänglighet för personer med funktionshinder, universell utformning
- Offentlig och kommersiell service
- Trafik och vägnät
- Angöring och parkering
- Park och natur
- Klimatförändringar och klimatanpassning
- Vattenmiljö
- Markföroreningar
- Hälsa, risk och säkerhet
- Teknisk försörjning
- Genomförandefrågor
- Sociala aspekter, trygghet och barnperspektiv
- Översiktlig planering, Uppsalas utveckling
- Planprocess och dialog
- Planhandlingar

Kulturmiljö, stadsbild, bebyggelse och gestaltning

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Kulturnämnden anser att kulturmiljö- och kulturarvsperspektivet inte är beaktat och redovisat på ett tillfredsställande sätt. Nämnden saknar en beskrivning av områdets kulturhistoriska värden och välgrundade ställningstaganden i relation till de rekommendationer som ges i kulturmiljöutredningen. Kulturnämnden lyfter även vikten av offentlig konst och anser att det konstprogram för Gottsunda som antogs 2018 bör biläggas handlingar som rör utformningen av den gestaltade livsmiljön för Gottsunda.

Föreningen Vårda Uppsala (FVU) har lämnat ett yttrande med synpunkter på detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra*. De anser att planerna bör pausas (etapp 2) och omarbetas (etapp 1, etapp 3 och Östra) för att dels säkra de kvaliteter som uppskattas av Gottsundaborna och dels att anpassa planeringen till såväl den inbromsande befolkningsutvecklingen i kommunen som helhet som till stadsdelen Gottsundas speciella behov.

Föreningen har i tidigare skeden under processen yttrat sig om nackdelarna med den föreslagna förtätningen, spårvägen och betydelsen av grönska i stadsdelen. Föreningen har särskilt pekat på det olämpliga läget för en ny simhall med hänsyn till tillgängligheten till Gottsunda centrum.

Föreningen anser att området intill Elfria Andréés väg är, liksom tillkommande bebyggelse öster om Hugo Alfvéns väg (etapp 3), ett nyckelprojekt i utvecklingen av Gottsunda men att planen bör omarbetas och ges en mer balanserad utformning. Först när dessa delområden (östra och etapp 3) är på plats bör ytterligare etapper startas. Föreningen anser att den tillkommande bebyggelsen bör utformas så att den i skala och utformning möter och tar vara på de kvaliteter som finns inom de angränsande områdena i Valsätra, Bäcklösa och Sunnersta. Närheten till service, kollektivtrafik, Natura 2000-området och Gula stigen är kvaliteter som bör framhållas och förstärkas.

Föreningen noterar att återvinningsstationen kan komma att finnas kvar medan de första deletapperna byggs vilket kommer att försvåra möjligheterna att hitta en marknad för de nyproducerade bostäderna då en större återvinningsstation som regel uppfattas som en miljöstörning om den är lokaliserad i omedelbar närhet till bostadsbebyggelsen och bör därför flyttas senast vid byggstart.

Bostadsrättsföreningen HSB Brf 56 Fiolbacken har lämnat ett yttrande som i huvudsak handlar om aktivitetsfältets utformning och förskolans placering. Föreningen anser att förskolan inte bör placeras i det föreslagna läget söder om aktivitetsytan utan på annan plats inom Gottsunda eller möjligen norr om aktivitetsytan där ett bostadskvarter planeras. Föreningen anser att förskolan då skulle bli en naturlig del av det nya bostadsområdet vilket kan locka barnfamiljer att bosätta sig där. Det möjliggör också att en väsentligt större del av "fältet" kan bevaras som rekreationsområde (grön yta) och att "fältet" på ett naturligt sätt fortfarande knyts samman med området mot Cellovägen. Föreningen skriver också att den skogsdunge som kommunen valt att bevara intill den tänkta förskoletomten har ett stort naturvärde och att den kommer att ta skada av byggnation och av aktivitet om en förskola uppförs. Om förskolan flyttas kan skogspartiet fortsatt vara fredat och få bidra till bra fortsatt luft i Gottsunda. Om förskolan inte byggs kan området även bevaras för vilt som korsar Elfrida Andréés väg, och det innebär också att den befintliga gång- och cykelvägen kan bevaras.

Föreningen menar att den alternativa användningen av fältet som de förordar är mer i linje med de rekommendationer som finns för klimatvänlighet och biodiversitet och ett sätt att tillgodose behov av grönområden i tätbebyggda områden, aspekter de anser att detaljplanen inte tar hänsyn till i någon större omfattning. Föreningen anser också att deras förslag inte skapar så höga kostnader som detaljplanens förslag, som de menar skulle innebära en betydande försämring för i synnerhet närboende, pensionärer och medlemmar i bostadsrättsföreningen som skulle få en konkret försämrad livsmiljö med störande ljud, ökade ljudnivåer av såväl väg som idrott, osäkerhet med mera.

Södra Valsätra Villaförening har inkommit med ett gemensamt yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra*, och yttrandet är undertecknat av elva boende (162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172) på Hövägen. Yttrandet handlar i huvudsak om byggnadshöjder, påverkan på Natura 2000 och trädalléer (se sammanfattning under *Park och natur* angående Natura 2000 och utlåtandet för *Gottsunda stadsstråk etapp 2* angående trädalléer).

Föreningen noterar att bebyggelsen söder om Gottsunda allé får vara upp till sex våningar, vilket de anser är för högt i förhållande till villabebyggelsen norr om vägen och föreslår istället att bebyggelsen längs med Gottsunda allé får uppföras i max tre våningar. Föreningen efterfrågar en skuggstudie som visar att villabebyggelsen inte påverkas av skuggor.

Föreningen anser vidare att byggplanerna inte tar hänsyn till slutsatserna i Kulturmiljöutredning Gottsunda och Valsätra.

Nätverket för Lillskogens och Lunsens bevarande (12, 13) anser att planförslaget, tillsammans med planförslagen för Gottsunda stadsstråk etapp 2 och 3, saknar variationsrikedom och är storskalig, tät och hög.

Ett antal privatpersoner (175, 176, 177, 178, 179, 180, 181) har inkommit med likadana/snarlika yttranden över de tre detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra*. Yttrandet handlar i huvudsak om att de vill att parkområden runt Hövägen och Slädvägen ska bevaras. De skriver att Gottsunda enligt översiktsplanen ska utvecklas till en sammanlänkad stadsnod tillsammans med Ultuna, men anser att det måste gå att göra undantag från detta när skadorna på befintlig bebyggelse blir för stora. Personerna refererar till planprogrammet där det står att ”den nya bebyggelsen placeras i de mellanrum som finns mellan befintlig bebyggelse och gator” men anser att dessa mellanrum då måste vara så stora att man inte pressar in bebyggelse intill den befintliga och förstör miljön.

Personerna anser att det kommer ge ett för dominerande intryck att placera sex våningar höga bostadshus på höjden mitt för småhusbebyggelsen på Hövägen. De anser att det vore rimligare med max tre våningar.

En person (36) anser att den föreslagna bebyggelsen minskar områdets attraktivitet och fyller inte ett påvisat behov av bostäder och kommersiella lokaler.

Två personer (15, 174) anser att husen utmed Gottsunda stadstråk är för höga, framför allt i förhållande till villaområdet i Valsätra som skuggas. Det framför önskemål om att bebyggelsen max ska tillåtas i 2-3 våningar. En småskalig bebyggelse med låga hus, blir en naturlig fortsättning på villaområdet söderut och bildar en mjukare gräns mot Natura 2000.

En person (174) påpekar att det bostadspolitiskt stimuleras för ökat småhusbyggande, vilket borde avspeglas i Gottsunda. Personen framför att i småhusområden är anonymiteten liten och trygghetsupplevelsen är mycket större. Personen anser att det längs med Gottsunda allé bara bör byggas villor, radhus och ett fåtal lägenhetshus i max 3 våningar. Personen anser vidare att de radhus som finns i planförslaget är otrevligt inklämda mellan höghus.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Kulturmiljöutredningen som nämns i flera yttranden togs fram som ett underlag för planprogrammet för Gottsundaområdet. Detaljplanen är ett led i att genomföra den planeringsinriktning som beskrivs i planprogrammet. Planprogrammets, och därmed detaljplanens genomförande innebär att stadsbilden förändras, det är oundvikligt när obebyggda platser bebyggs. Enligt kulturmiljöutredningen är det bland annat viktigt att värna gröna brynzoner och bevarad naturmark i anslutning till befintlig bebyggelse vid förtätning och komplettering. Även stadsdelens terränganpassning där bebyggelsens siluett i allmänhet följer höjdpartierna är en kvalitet att värna. Detaljplanen innebär att brynzonen mot bebyggelsen vid Valthornsvägen blir kvar och att det öppna parkstråket mellan Elfrida Andréés väg och den befintliga bebyggelsen planläggs för förskola och idrottsplats, med få och låga byggnader, så att de höga byggnaderna fortsatt syns från vägen. De nya bostadskvarteren koncentreras till den norra delen av planområdet, eftersom planeringsinriktningen i översiktsplanen, det vill säga av att förtäta längs noder och stråk väger tungt och bedöms kunna bidra till nya

årsringar av bebyggelse som inte inverkar negativt på de identifierade kulturmiljö kvaliteterna.

Bebyggelsens höjd i den nya kvarteren varierar, men är högst ut mot omgivande huvudgator och då i synnerhet Gottsunda allé. Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning är att de tillåtna höjderna, vilka motsvarar i huvudsak 4-6 våningar, fungerar längs det breda gaturum som Gottsunda allé utgör. Byggrätterna längs gatan ligger som närmast cirka 70 meter från villaområdet, och något närmre de radhus som planeras söder om villaområdet. En skuggstudie har gjorts inom ramen för projektet, och den visar att bebyggelsen längs Gottsunda allé framför allt kommer att skugga gaturummet större delen av året. På vintern, när solen står som lägst och skuggorna blir längre, når skuggorna bebyggelsen och då i huvudsak de tillkommande radhusen.

Stadsbyggnadsförvaltningen delar kulturnämndens synpunkt att offentlig konst är viktigt. Det konstprogram som togs fram 2018 är en del av underlaget i det fortsatta arbetet med stadsutvecklingsprojektet, även om det inte biläggs till varje enskild detaljplan.

I fråga om återvinningscentralen är det riktigt att den kan komma att finnas kvar när de första kvarteren i Gottsunda stadsnod, utanför det här planområdet, uppförs. Se även under *Teknisk försörjning*.

Under samrådet innehöll detaljplanen två skoltomter, i granskningshandlingen fanns endast den södra kvar. Detta då den norra tomten delvis ska sparas som naturmark, men också för att det i nuläget inte behövs fler förskolor i Gottsunda sett till befolkningsökning och planerad nybyggnation. När behovet av just den här förskolan kommer att realiseras, och därmed byggas är inte beslutat. Fram till dess kommer marken fortsatt vara en del av det öppna parkstråk som sträcker sig längs från Musikparken och längs med Elfrida Andrées väg. Läget, mellan befintlig bebyggelse i söder och planerad bebyggelse i norr, gör den lätt att nå från flera håll. Tomten har ett bra läge, nära kommunikationer och bostäder men också i direkt anslutning till park och natur.

Synpunkter som rör parkmarken runt vid småhusen vid Flakvägen/Hövägen besvaras i utlåtandet för Gottsunda stadsstråk etapp 2.

Bostäder och bostadsmiljö

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Södra Valsätra villaförening (162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172) välkomnar målsättningen om att inga ytterligare ordinarie hyresrätter ska tillkomma och fler bostadsrätter och radhus i området kan öka Gottsundas status.

Föreningen Malma by och ängar har inkommit med ett yttrande över detaljplaner för *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra*, i yttrandet framför de att detaljplanearbetet omedelbart ska avbrytas eftersom grundförutsättningarna för bebyggelse i området saknas. Föreningen anser att detaljplanerna inte är anpassade efter nuvarande eller kommande bostadsbehov, det ekonomiska läget i kommunen eller världsläget.

Föreningen Vårda Uppsala framför att den senaste utvecklingen i Uppsala uppvisar en begränsad befolkningsökning, minskat bostadsbyggande, svårigheter att hyra ut nyproducerade lägenheter med höga hyror och att sälja bostadsrätter i mindre attraktiva lägen. De senaste befolkningsprognoserna för Uppsala visar på en

befolkning som är 40–50 000 personer färre år 2050 än de antagande som hitintills legat till grund för planeringen. Föreningen anser är ogenomtänkt att i det läget gå fram med omfattande nybyggnadsprojekt i en stadsdel som intill nyligen klassades som ett så kallat utsatt område. Föreningen anser i stället att stadsdelen kompletteras successivt över tid med bostäder, arbetsplatser och service som utformas för att möta vid varje tidpunkt aktuell efterfrågan och steg för steg gör stadsdelen alltmer attraktiv för bredare befolkningsgrupper.

Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS) har inkommit med ett gemensamt yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra*. I yttrandet påpekar de att Uppsala inte har en bostadsbrist då det finns gott om tomma bostäder, men att hyresrätter är för dyra för många medborgare. Rådet undrar vad som gäller när kommunstyrelsen bestämt att det inte ska tillskapas några ordinarie hyresrätter. Att bygga bostäder som kommer att stå tomma som nu är ett förskräckligt slöseri med pengar och ökar i onödan växthusgaser och klimatpåverkan.

Samarbetsrådet påpekar Uppsalas befolkningsprognoserna har justerats ner och anser att det borde påverka de antalet bostäder som planeras i Gottsunda. De undrar vidare om det är rimligt att planera och bygga 6 000 nya bostäder i Gottsunda, vilket skulle innebära 30 000 invånare.

Samarbetsrådet efterlyser bostäder som är anpassade för barnfamiljer och äldre, samt en mer småskalig och eftertänksam byggtakt där man kan öka bebyggelsen om och när efterfrågan finns.

Samarbetsrådet är skeptiska till idéer om att tät bebyggelse och aktiva fasader ska öka tryggheten. Rådet uttrycker en oror över boendemiljö med täta och trånga kvarter, smala trottoarer och lokalgator mellan höga hus. De påpekar att skuggstudierna visar på mörka bostadsgårdar och rådet saknar dagsljusberäkningar.

Nätverket för Lillskogens och Lunsens bevarande (12, 13) anser att det ska byggas fler småhus och äganderätter.

Två personer (26, 27) framför i ett gemensamt yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra* att det är positivt att kommunen minskat omfattningen på viss föreslagen bebyggelse, men den behöver minskas ännu mer. De förordar villor, kedjehus och radhus med äganderätt och väl tilltagna trädgårdar, som de anser skulle locka de tilltänkta Stockholmsspendlarna i större utsträckning.

En person (29) anser att bostäderna ska utformas så att det inte går att titta in på bottenvåningen, att lägenheter börjar lite ovanför marken (typ ½ plan).

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Uppsala växer, och även om tillväxten sker i en lägre takt än tidigare behövs fler bostäder för att möta befolkningsökningen. Att förtäta och bygga fler bostäder i Gottsunda grundar sig i Uppsala kommuns översiktsplan och i planprogrammet för Gottsundaområdet. Enligt översiktsplanen ska Gottsunda utvecklas till en av fyra stadsnoder som ska komplettera stadskärnan. Fler bostäder ska prioriteras i noder och längs viktiga stråk. Detaljplanerna längs stadsstråket, det vill säga Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé, syftar bland annat till att möta behovet av fler bostäder nu men också på sikt och innebär att det finns beredskap under flera år framöver. Allt kommer

inte att genomföras på en gång, och utbyggnadstakten kommer att anpassas till efterfrågan.

Detaljplanerna reglerar inte antalet bostäder, men det uppskattade antalet bostäder i de tre detaljplanerna tillsammans är cirka 1 500 stycken. Gottsunda stadsstråk östra, det vill säga den detaljplan som detta utlåtande gäller, innehåller drygt en fjärdedel av dessa. Uppskattningen baseras på en schablon, men det kan dock bli både fler eller färre lägenheter i slutändan. Detaljplanen styr inte lägenhetsstorlekarna, och många stora lägenheter innebär färre bostäder och många små innebär flera.

Detaljplanen innehåller framför allt flerbostadshus, och endast en byggrätt där endast radhus är möjligt. En högre exploateringsgrad än radhus/småhus är motiverat i direkt anslutning till huvudgatorna.

I Gottsunda finns det i dag en övervägande andel hyresrätter, högre än i andra stadsdelar i Uppsala. Kommunstyrelsen har fattat ett inriktningsbeslut om att tillkommande bostäder därför ska vara av annan boendeform, äganderätt eller bostadsrätt. Det kan även röra som om kategoriboende så som studentbostäder, bostäder för äldre samt LSS-boenden, men inga hyresrätter som vänder sig till den ordinarie hyresmarknaden.

Under arbetet med strukturplanen för Gottsunda stadsnod har en skuggstudie gjorts för att ge en indikation på om bostäderna inom planområdet har möjlighet att klara kraven för dagsljus, men någon särskild dagsljusutredning har inte utförts i detta skede. Generellt sett brukar hög bebyggelse (det vill säga hus med mer än fem våningar) i kombination med små gårdar och/eller smala gaturum innebära svårigheter att uppnå dagsljuskraven. Innerhorn kan innebära svårigheter även vid ett mindre antal våningar. Skuggstudien visar översiktligt att det är möjligt att uppfylla krav på dagsljus. Detaljplanen omfattar bebyggelse med i huvudsak fem till sju våningar och förhållandevis breda gaturum. Gårdsstorlekarna varierar, liksom hur slutna kvarteren är. Särskilda åtgärder kan bli aktuella för att klara dagsljuskraven i vissa lägen. Lägenhetsytor i sådana lägen kan till exempel användas till badrum, förråd eller andra ytor som inte innebär stadigvarande vistelse. Förutom planlösning påverkar fönstersättning, fönsterstorlek, fasadkulör, materialval och balkongsättning dagsljuset inne i lägenheterna, och sådana detaljer styr inte detaljplanen. Detaljplanen reglerar inte hur bostäderna utformas invändigt.

Tillgänglighet för personer med funktionshinder, universell utformning

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Synskadades Riksförbund (SRF) Uppsala-Knivsta upplever ett motstånd från kommunen att göra samhället tillgängligt och användbart för personer med funktionsnedsättning. De längtar efter att kunna röra sig ute i samhället på egen hand och anser att FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning måste börja visa sig i praktiken. Förbundet påpekar att det i samrådsredogörelsen framförs att detaljplanen inte styr utformningen i detalj men att bestämmelser om tillgänglighet ska följas. Dock anser förbundet att tillgänglighetsbestämmelser inte har följts i genomförandeskedan av andra projekt. Förbundet påpekar att eftersom de inte fått tagit del av förprojekteringen kan de inte avgöra om utformningen kommer bli tillgänglig men att den utformning som redovisas i illustrationsplanen, bilder i planbeskrivningen och gestaltungsprogrammet inte är tillgänglig för alla.

Som exempel så redovisas övergångsställen med kantstenar som inte är vinkelräta mot gångriktningen. Tillgänglig kantstensutformning och tillräckligt utrymme vid övergångsställen går inte att åstadkomma i ett detaljprojekteringskede om det inte finns tillräckligt utrymme för det i detaljplanen. Förbundet påpekar att det i granskningshandlingarna redovisas tre otillgängliga övergångsställen.

Förbundet påpekar att sektionen för Elfrida Andrées väg är för smal för att få plats med en busshållplats om måtten i *Teknisk handbok* ska följas. Vidare framhåller förbundet att om det görs en busshållplats åt ena hållet behöver det troligen finnas en åt motsatt håll, vilket detaljplanen inte ser ut att medge.

Förbundet saknar illustrationer på hur ledstråk ska utformas där bottenvåningar ska aktiveras. I fall där förgårdsmark förekommer framför förbundet att det ska finnas en fysisk avgränsning samt att växlighet inte påverkar framkomligheten.

Vidare anser förbundet att beskrivningarna av utformningen av lokalgatan mellan Valthornsvägen och Elfrida Andrées väg, samt Valthornsvägen är otydliga och ger ingen information om utrymme för gående.

Förbundet påpekar att detaljplanen samt *Detaljplanen för kapacitetsstark kollektivtrafik* inte tar hänsyn till utrymmesbehovet vid Gottsunda allé för att möjliggöra tillgängliga övergångsställen över Valthornsvägen och Elfrida Andrées väg. Förbundet anser att möjligheten hindras genom att kvartersmark (med en byggnad) placeras med ett skarpt hörn mot korsningen för Valthornsvägen respektive kvartersmark och allmän naturmark in i korsningen med Elfrida Andrées väg. Förbundet anser att det är sådant här som gör att det inte kan lita på er försäkran om att ”en förprojektering har gjorts som säkerställer att gatorna är tillräckligt breda för att alla funktioner ska få plats.”

Förbundet framför också att det under rubriken Bostadsgårdar i gestaltungsprogrammet visas gårdsmiljöer som inte uppfyller BBR:s krav om tillgängliga tomter, trots text om tillgängliga utemiljöer.

Funktionsrätt vidhåller sina synpunkter från samrådet och anser att centrala krav från dem inte är säkrade med bildande planbestämmelser. Föreningen saknar tillgängliga parkeringsplatser och angöring nära entréer med antal och lägen som fastställs i plankartan. Föreningen efterfrågar även att ledstråk, kontraster, kantstöd, belysning, övergångar, taktila signaler som uttryckliga fysisk separering, prioritering av gångtrafik och gångbanebredd på 2 meter samt 2,5 meter där konstgjorda ledstråk krävs säkras genom planbestämmelser eller som villkor i genomförandet.

Funktionsrätt efterfrågar även styrande krav för vegetation, med hänsyn till allergi och doft.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen håller med om att allmänna platser ska vara trygga och tillgängliga. Däremot kan och bör inte alla åtgärder styras i en detaljplan. Planen säkerställer att det finns utrymme för gator, gång- och cykelbanor och andra funktioner. Under planprocessen har en förprojektering av allmän plats inom planområdet gjorts. Hur gatusektionerna ska utformas i detalj och hur detaljer som kantstenar ska se ut hanteras i detaljprojekteringen, som görs senare när planen ska genomföras. Detaljplanen reglerar med andra ord utrymmet för olika markanvändningar, till exempel gata, och förvaltningen bedömer att den allmänna platsen är tillräcklig för att rymma de funktioner som behövs.

Den förprojektering som gjorts, och de illustrationer som finns i planhandlingarna och i gestaltungsprogrammet, är inte styrande utan ett exempel på hur de allmänna platserna kan utformas. Gestaltungsprogrammet innehåller utgångspunkter, ambitionsnivå och principer för kvalitet och utformning av kvartersmark men är inte bindande. Det ska ge inspiration och vara ett stöd vid markanvisning och bygglov men ska inte uppmuntra till avsteg från de riktlinjer och bestämmelser som finns om till exempel tillgänglighet. Illustrationsmaterial ska så långt som möjligt redovisa tillgängliga lösningar, till exempel övergångsställen som är vinkelräta mot kantstenen. Det är olyckligt att illustrationerna innehåller mindre lämpliga lösningar, men syftet med de illustrationer som tas fram i ett planskede är att översiktligt visa en hur ett planområde kan utvecklas utifrån detaljplanen. Planens flexibilitet innebär dock att illustrationerna, mer eller mindre, bara är ett av flera möjliga scenarier.

Parkeringsplatser för rörelsehindrade ska anordnas inom kvartersmarken om de ska fungera som boendeparkering, vilket är fastighetsägarens ansvar. Inom allmän plats säkerställs utrymme för angöring samt parkering för rörelsehindrade till lokaler. Att i plankartan låsa fast exakt läge och antal är inte lämpligt då entrélägen inte heller regleras.

Att reglera växtval i en detaljplan är inte heller lämpligt, men kommunen har rådighet över växtval inom allmän plats, i och med gatu- och samhällsmiljönämndens ansvar för genomförandet av gator och parker. I kommunens övergripande krav och rekommendationer för vegetation i parker och grönytor framgår bland annat att utformning och val av växter görs med hänsyn till den biologiska mångfalden. Giftiga eller invasiva arter ska inte användas.

På östra sidan av Elfrida Andréés väg möjliggörs en regleringsplats för bussar på allmänplats, det är alltså inte en hållplats utan ett utrymme där bussarna kan stå till exempel när chaufförerna har rast. Det finns inga planerade hållplatslägen längs den del av Elfrida Andréés väg som ingår i planområdet.

Offentlig och kommersiell service

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Utbildningsnämnden anser att det är positivt att detaljplaner möjliggör förskoleplatser men att bygggrättens form riskerar att försvåra den faktiska byggnadens utformning och därmed de inre sambanden som behövs för en fungerande verksamhet. Nämnden anser även att nockhöjden bör höjas till 13 meter.

Nämnden framför vidare att angöring till förskolan måste bevakas i dialog med utbildningsförvaltningen. Nämnden påpekar att det i och med osäkerheten kring byggnadens form inte går att avgöra om den föreslagna lösningen kommer att fungera.

Idrotts- och fritidsnämnden framför att det är positivt att förskolorna planläggs för att säkerställa att *Riktlinje för utemiljöns yta och kvalitet vid förskola och grundskola* följs och även överstiger friytekravet om 40 kvadratmeter gårdsyta per barn samt att förskolorna lokaliseras intill grönytor.

Funktionsrätt efterfrågar planbestämmelser eller villkor i genomförandet för att säkra friyta vid förskolan på minst 40 kvadratmeter per barn, hisskrav vid tvåvåningsförskola samt tydlig hänvisning till tillgänglighetskrav i byggnader.

Bostadsrättsföreningen HSB Brf 56 Fiolbacken anser att förskolan inte bör placeras i det föreslagna läget söder om aktivitetsytan utan på annan plats inom Gottsunda eller möjligen norr om aktivitetsytan där ett bostadskvarter planeras.

En person (173) anser att förskolan ser ut att bli stor och undrar om det behövs i och med att förskolor behöver läggas ner i Uppsala.

En person (182) undrar varför en förskola placerats i anslutning intill den vältrafikerade Elfrida Andréés väg.

En person (174) anser att det är orealistiskt att företaget vill etablera sig i gatuplanet och att finns risk för att lokalerna står tomma vilket skapar otrygghet.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Att planlägga för en förskola trots att det på helhet är överskott på förskoleplatser i staden, ger beredskap att agera när förutsättningarna förändras. Behovet av förskoleplatser varierar över tid och geografiskt i kommunen, vissa kommundelar kan ha ett överskott på förskoleplatser samtidigt som en annan kommundel har ett underskott. Ny bostadsbebyggelse genererar ett behov av omsorg, bland annat i form av förskoleplatser. Detaljplanen gör det möjligt att bygga en förskola inom planområdet, men när eller om förskolan byggs regleras inte i detaljplanen. Planen reglerar heller inte om den kommer drivas i enskild eller kommunal regi.

Den planerade förskolan kommer att ligga i ett bostadsnära område i anslutning till ett väl utbyggt gång- och cykelnät samt med närhet till park- och naturområden. Planen ger utrymme för olika utformningar av byggnaden samt av utemiljön, men den innehåller också begränsningar av olika skäl. Att bygga en förskola i två våningar till en nockhöjd om högst 12 meter är möjligt. Att hålla bebyggelsen så låg som möjligt är ett sätt att anpassa planen till de naturvärden som finns i anslutning till planområdet. Byggandens form kan varieras inom den yta där bygganden kan placeras, men ytan är förhållandevis specificerad för att säkerställa en placering nära angöringsväg. Det ska också finnas tillräckligt med utrymme för förskolegård i anslutning till parken, samt plats för dagvattenhantering och en eventuell underjordisk brandvattentank.

För stadsdelsnoder som Gottsunda är friytekravet 30 kvadratmeter per barn i förskola, enligt kommunens riktlinjer. Storleken på den avsatta ytan (5 800 kvadratmeter) innebär att det finns god marginal att klara friytekravet när bebyggelse, angöring och andra icke användbara ytor räknats bort.

Detaljplanen möjliggör centrumverksamhet i större delen av planområdet, men bestämmelsen är inte tvingande utan innebär en flexibilitet. Det finns inget krav på lokal, men flexibiliteten ger möjligheter om efterfrågan på lokaler ökar över tid. Markanvändningen centrumverksamhet är en bred bestämmelse som möjliggör många olika verksamheter som till exempel butiker, caféer, restauranger och gym, men den rymmer även till exempel kontor, tandläkare och klubb- eller samlingslokaler. Det behöver inte vara publika lokaler, i betydelsen allmänna.

Trafik och vägnät

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Idrotts- och fritidsnämnden ser positivt på att planerna tar hänsyn till det befintliga gång- och cykelnätet, vilket möjliggör hållbara och aktiva färdmedel för kommunens invånare.

En person (29) förespråkar att hastigheten på Elfrida Andrées väg ska begränsas till 30 km/h och att vägen ska förses permanenta farthinder och säkra övergångar till naturreservatet. Personen anser att det skulle gynna de boende i och med att lägre hastighet har mindre klimatpåverkan och minska genfartstrafiken. Vidare önskar personen en gen och direkt utformning av cykelbanan längs Elfrida Andrées väg där det går att cykla rakt fram vid infarter, att cykelvägarna separeras från körbanorna med flexzoner samt att cykelvägen i södra delen av planområdet ansluter till det befintliga cykelnätet.

En person (173) tycker inte att det framgår av handlingarna varför Elfrida Andrées väg ska vägen breddas. Personen anser gång- och cykelbanan känns onödig då det redan finns en cykelväg inne på området som går parallellt.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Det område som omfattar Elfrida Andrées väg och som i detaljplanen regleras som *Gata* innefattar förutom körbanan även gång- och cykelväg samt en så kallad flexzon, där leveranser och angöring kan anordnas. Inom flexzonen finns det även utrymme för träd, avsikten är att körbanan ska kantas av en trädrad. En detaljplan reglerar inte hastighetsbegränsningen.

I samband med omgestaltningen och bebyggelseutvecklingen i Gottsundaområdet kommer även gång- och cykelvägnätet att utvecklas. Gång- och cykeltrafiken leds längs de viktiga stråken där den separeras från biltrafiken. Den nya gång- och cykelvägen längs med Elfrida Andrées väg är tänkt att komplettera den befintliga gång- och cykelvägen i parken.

Angöring och parkering

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Synskadades Riksförbund (SRF) Uppsala-Knivsta uppmärksammar att det i planhandlingarna står att det ska finnas parkering för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga, men parkeringstillstånd ges bara till personer med rörelsenedsättning.

Bostadsrättsföreningen HSB Brf 56 Fiolbacken har lämnat ett yttrande som i huvudsak handlar om aktivitetsfältets utformning och förskolans placering. Föreningen anser att det inte behövs några angöringsytor till fältet om det görs om till rekreationsområde/regnpark istället för idrottsplats.

En person (29) framför att cykelparkering inomhus måste ske på rätt sätt, det vill säga i bottenplan med en bred dörr.

En person (174) anser att det är riskfyllt att minimera antal parkeringsplatser utifrån ett antagande om att flesta åker kommunalt eller cykla. Personen menar att många som bor i Gottsunda, oberoende av om de bor i eget hus eller i lägenhet, har minst en

bil per hushåll. Vidare framför personen att underjordiska garageplatser inte är populära då det ofta sker brott, speciellt vad gäller knarkhandel. Personen anser att det ska införas parkeringsavgift på Flakvägen, då den endast används av boende i flerfamiljshusen i Valsätra, eftersom deras egna parkeringsområde är betalparkering.

En person (15) anser att det ska tillskapas fler parkeringsplatser om det ska bli fler invånare i stadsdelen.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

När en ny detaljplan för bostäder och verksamheter tas fram ska det undersökas att det finns plats för de parkeringar som planen ger upphov till. *Parkeringstal för Uppsala, riktvärden för parkering på kvartersmark* (beslutade 2018) syftar att ge vägledning om parkeringsbehovet. Utgångspunkten för bostadsfastigheter är 8 bilparkeringsplatser per 1000 boarea (BOA). I enlighet med riktlinjen kan antalet platser sänkas ner till 5 platser per 1 000 kvadratmeter bostadsarea, beroende på planområdets läge i staden. I den här detaljplanen har utgångspunkten varit 5,6 platser per 1 000 kvadratmeter bostadsarea. Det definitiva parkeringsbehovet fastslås dock först i samband med bygglov utifrån det slutgiltiga exploateringsförslaget och dess boarea. Då avgör kommunen vilka parkeringslösningar som kommer att godtas och hur stor reduktionen av det generella parkeringstalet blir.

Kommunen känner till problematiken med otrygghet i parkeringsgarage och arbetar kontinuerligt med erfarenhetsåterföring, omvärldsbevakning och kunskapsinhämtning för att utforma tryggare miljöer, både i och i anslutning till parkeringsanläggningar. Invändig färgsättning, ljussättning, avstånd till trapphus och antal utgångar är aspekter som är viktiga att beakta i fråga om anläggningens utformning. Storleken på anläggningen kan också ha betydelse, och det kan till exempel handla om att anläggningarna bör delas in i mindre enheter. Det kan dock endast till viss del styras i detaljplanen, som endast möjliggör en garagelösning och inte reglerar dess utformning i detalj.

Parkeringsavgifter regleras inte i detaljplanen.

Utformning av cykelplatser inomhus bevakas i bygglovsskedet.

Park och natur

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Länsstyrelsen har synpunkter kopplade till planområdets närhet till riksintresset Natura 2000-området Bäcklösa. Länsstyrelsen anser att kommunen i den fortsatta planprocessen ska revidera planförslaget så att påverkan från anläggandet av Elfrida Andrées väg så miljön i Natura 2000-området Bäcklösa minskar till ej betydande nivå.

Länsstyrelsen framför att det krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Uttrycket "kan påverka" i lagtexten innebär att det är frågan om en riskbedömning där det inte behöver vara klarlagt att det blir en betydande påverkan på miljön. Vid osäkerhet bör försiktighetsprincipen tillämpas och en prövning ske.

Länsstyrelsen betonar att det måste stå helt klart att en betydande påverkan inte kan uppkomma för att en tillståndsprövning ska anses obehövligt. Som underlag inför bedömningen kan kommunen behöva ta fram mer omfattande underlag än vad som

vanligtvis tas fram inom ramen för ett planarbete. Exempelvis kan det behöva säkerställas att åtgärder som krävs under anläggningsfasen kan genomföras utan påverkan på de skyddade värdena i Natura 2000-området.

Länsstyrelsen anser att riksintresset inte är tillgodosett, eftersom det inte är klarlagt att detaljplanen kan genomföras utan ingrepp i Natura 2000-området eller försämrad ekologisk funktion inom spridningsstråket för cinnoberbagge. Detta då länsstyrelsen bedömer, utifrån vad som framgår av planhandlingarna och tillhörande underlag, att arbete med anläggandet av Elfrida Andréés väg kan påverka miljön i Natura 2000-området på ett betydande sätt och att genomförandet av detaljplanen därmed aktualiserar kravet på tillståndsprövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Bedömningen baserar sig på den nya vägdragningens närhet till Natura 2000-området som leder till att anläggningsarbete behöver utföras inom 30 meter från Natura 2000-området, att aspar avverkas inom spridningsstråk för cinnoberbagge utan säkerställda åtgärder, att det inte är slutligt utrett i vilken omfattning riskträd behöver avverkas och att det saknas information i planbeskrivningen om vilka förstärknings-/skyddsåtgärder som ska vidtas vid ett genomförande av planen.

Länsstyrelsen påpekar att de i samrådet gjorde bedömningen att det inte föreligger någon risk för betydande påverkan vad gäller områdets ingående naturtyp under förutsättning att inga anläggningar, tillfälliga arbetsområden eller liknande planeras inom 30 meter från det skyddade områdets gräns samt att påverkan på den ingående arten cinnoberbagge inte kunde bedömas utifrån det presenterade underlaget.

Länsstyrelsen påtalade också vikten av att säkerställa att ombyggnad av Elfrida Andréés väg, kan genomföras utan intrång i det skyddade området. Länsstyrelsens bedömning nu i granskningen är att det finns risk för påverkan både vad gäller cinnoberbagge och naturtyp.

Länsstyrelsen skriver att mellan Natura 2000-området Bäcklösa och Elfrida Andréés väg finns ett lövskogsbryn (objekt nr 12 i naturvärdesinventeringen). Inom objektet förekommer lämpliga substrat för cinnoberbagge. Naturvärdesobjektet har planlagts som naturmark i syfte att säkerställa skydds-zonen mot Natura 2000-området, dock kan viss påverkan ske i den norra delen av objektet i och med att vägslänter kan placeras inom skydds-zonen.

Länsstyrelsen noterar att det framgår av den utredning som tagits fram under planarbetet (Ekologigruppen 2024) att den nya dragningen av Elfrida Andréés väg går genom naturmark med vissa naturvärden och korsar en parkeringsplats och en täkt, vilka delvis ligger inom 30-meterszonen. I utredningen görs bedömningen att det är rimligt att anta att området inom 10 meter från vägslänt riskerar att påverkas i anläggningskedet. Länsstyrelsen anser att kommunen i den fortsatta planprocessen ska klarlägga huruvida ombyggnad av Elfrida Andréés väg kan genomföras utan intrång i det skyddade området.

Länsstyrelsen påtalar att det i underlaget framkommer att sex aspar söder om Gottsunda allé behöver avverkas vid byggnation av vägen. Asp är det trädslag som huvudsakligen nyttjas av cinnoberbagge och har betydelse för artens spridningsförmåga mellan Natura 2000-områdets två delar. Länsstyrelsen kan inte se att de förstärknings-/skyddsåtgärder som föreslås i genomförda utredningar för att undvika risk för påverkan på cinnoberbaggen och Natura 2000-områdets bevarandesyfte och mål finns med i planbeskrivningen. Länsstyrelsen anser att kommunen i planbeskrivningen ska beskriva, motivera och ta ställning för vilka åtgärder som ska vidtas.

Länsstyrelsen påtalar att det i Ekologigruppens utredning (2024) framkommer att vägbyggnationen kan innebära att eventuella riskträd som står i Natura 2000-området och som är i närheten av arbetsområdet kan komma att tas ned. Mot bakgrund av det bedömer Länsstyrelsen att kommunen ännu inte klarlagt huruvida ombyggnad av Elfrida Andrées väg kan genomföras utan intrång i det skyddade området. Länsstyrelsen anser att kommunen i den fortsatta planprocessen ska klarlägga huruvida ombyggnad av Elfrida Andrées väg kan genomföras utan intrång i det skyddade området.

Länsstyrelsen skriver att det i de utredningar som genomförts finns förslag till förstärknings- och kompensationsåtgärder, (miljökonsekvensbeskrivning (WSP 2025), PM Bäcklösa (Ekologigruppen 2024), Artskydds PM Gråkråka (Sweco, 2024), Förslag till kompensationsåtgärder vid förlust av höga naturvärden (Ekologigruppen 2022).

Länsstyrelsen bedömer att åtminstone delar av dessa åtgärder är en förutsättning för att ett genomförande av planen ska innebära en acceptabel påverkan på Natura 2000-området. I planbeskrivningen anger kommunen att det är av stor vikt att dessa följs upp, men Länsstyrelsen kan inte se att det finns en beskrivning av vilka åtgärder som faktiskt kommer att genomföras eller en motivering av vilka av åtgärderna som sammantaget ger en acceptabel påverkan på Natura 2000-området. Länsstyrelsen anser att kommunen i planbeskrivningen ska beskriva, motivera och ta ställning för vilka åtgärder som ska vidtas.

Utöver länsstyrelsens synpunkter kopplade till riksintresset lämnar Länsstyrelsen synpunkter om biotopskydd. Länsstyrelsen noterar att åtgärder kopplat till dagvattenhantering sannolikt kommer att behöva genomföras i den så kallade Ravinen. Ravinen ligger utanför aktuell detaljplan men åtgärderna kan påverka planens genomförande. Länsstyrelsen förordar att förenlighet med det generella biotopskyddet liksom eventuella dispensprövningar är genomförda innan planen antas eftersom det kan krävas anpassningar till följd av prövningen. Vid en eventuell ansökan om dispens enligt 7 kap. 11 § miljöbalken krävs att möjliga lösningar för att undvika skada på den skyddade biotopen utreds och redovisas. Vid arbeten i vatten krävs även att risk för påverkan på groddjur (fridlysta enligt 6 § respektive 4a § artskyddsförordningen) utreds.

Idrotts- och fritidsnämnden framför i sitt yttrande att det med relativt små åtgärder går att komplettera natur- och parkmiljöerna för att tillskapa attraktiva platser som uppmuntrar till spontanidrott, till exempel genom motionsspår, utegym, eller multifunktionella aktivitetsytor. Nämnden påpekar att på att det är fördelaktigt om kultur-, idrotts- och fritidsförvaltningen som är sakkunniga inom området och har en god kännedom kring befintliga behov, är delaktiga i processen kring planering, utformning och innehåll av kommande aktivitetsytor.

Föreningen Vårda Uppsala påpekar att det redan i programskedet noterades att det som de boende i området uppskattade var grönskan och anser att planen måste tillföra kvaliteter som möter de behov och önskningar som de boende i Gottsunda har.

Föreningen Malma by och ängar har inkommit med ett gemensamt yttrande över detaljplanerna för *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra* i yttrandet framför de att planförslagen genom hög bebyggelse tar anspråk på grönområden och de mellanrum av luft och ljus och avstånd som tidigare avsiktligt har skapats mellan bebyggelsen. Föreningen anser att planerna miljömässigt saknar konsekvensanalys och koppling till aktuell forskning och erfarenhet av urban förtätning. Föreningen anser inte att planerna är utformade efter det riktmärke om grönområden inom 3-30-300-regeln som kommunen eftersträvar och kommunicerar.

Ingen seriös analys av den förstärkta fragmenteringen av näraliggande Natura 2000 som föreslås i planerna.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) framför i sitt yttrande att all deras skog och mark är forskningsinfrastruktur och att speciell hänsyn därmed kan krävas. Närliggande mark använd till exempel för undervisning så som exkursioner. SLU anser att för att upprätthålla artrikedomen och livsmiljöerna i angränsande Natura 2000-område (SLU:s mark) krävs betande djur. Det är viktigt att minimera påverkan på djurhållningen i anläggningsprocessen och på längre sikt. SLU anser att det perspektivet saknas i detaljplaneförslaget.

Bostadsrättsföreningen HSB Brf 56 Fiolbacken vill inte att fältet blir ett aktivitetsfält utan att det görs till ett kombinerat regn- och rekreationsfält. Föreningen accepterar att fältet används som regnpark men anser att ingen del av fältet får bebyggas eller hårdgöras, då det skulle omöjliggöra ett optimalt upptag av regnvatten och att området därför inte ska användas för idrottsaktiviteter av något slag, aktiviteter som oftast kräver ett jämnt eller anlagt underlag. Föreningen föreslår att fältet blir ett rekreationsområde för alla närboende, för familjer, medlemmar, motionärer, pensionärer med flera. De föreslår att fältet utformas med ängsmark, låga träd och buskar, mindre inhägnade dammar för regnvatten och allmän trevnad, att det planeras med sittplatser och att det genom området anläggs en stig som binder samman platser med områdets norra respektive södra del.

Föreningen anser att fältet uppfattas vara en skyddande buffertzona mot trafik på Elfrida Andrées väg, och att zonen kommer bli allt viktigare när vägen breddas för ett ökat trafikflöde och flerfamiljshus byggs i närheten. Föreningen föreslår därför att en ny ridå med träd planteras för att avgränsa fältet från vägen. Dels som en ersättning för träd som tas ner, dels som ett nödvändigt bullerskydd.

Föreningen anser att behovet av allaktivitetsytor redan bör vara tillgodosett för lång tid framöver på grund av den nya Gottsundaskolan, att det därmed redan finns lek- och idrottsplatser för barn- och ungdomsaktiviteter i Gottsunda. De påpekar också att det finns en tillgänglig gräsplan som aldrig används direkt söder om "pulkabacken" när boulebanan.

Föreningen framför att det finns många gröna ytor i Gottsunda och hoppas att Gottsundabor även i framtiden får ha kvar så mycket gröna ytor som möjligt, då det är helt säkert att det är och var anledningen till varför många bosätter sig i stadsdelen. De anser att planen inte i någon större utsträckning tar hänsyn till bevarandet av det gröna för framtiden och menar att boende inte ska behöva kämpa för behållande av grönytor.

Södra Valsätra Villaförening har inkommit med ett yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra*, och yttrandet är undertecknat av elva boende (162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172) på Hövägen. Föreningen anser genomförandet av planförslagen kommer påverka Natura 2000-området både i och med ökningen av antalet boende och nybyggnation i nära anslutning. Föreningen föreslår att avståndet mellan ny bebyggelse och Natura 2000 ska vara minst 50 meter.

Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS) har inkommit med ett yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra*. UPS ifrågasätter avverkningen av alléträd. Samarbetsrådet anser att naturvärden och arter kommer att påverkas av planförslagen och anser att det är

oklart om kommunen kommer följa föreslagna skydds- och kompensationsåtgärder eller biotopskydd.

Samarbetsrådet håller med om uppmaningen i miljökonsekvensbeskrivningen om uppföljning av påverkan på naturmiljö, särskilt gamla träd och biotoper.

Ett antal personer (175, 176, 177, 178, 179, 180, 181) som skickat in likadana/snarlika yttranden framför att det är närheten till naturen och grönska som är insprängd mellan husen som utgör den största dragningskraften för de som bor eller kan tänka sig att flytta till Gottsunda. Personerna anser att nu planeras dessa kvaliteter att försvinna, i och med att det ska byggas på gräsytor och i vissa skogspartier. De motsätter sig att de biotopskyddade björkarna vid Slädvägen huggs ner. Vidare anser personerna att respektavståndet på 30 meter mellan Natura 2000-området och ny bebyggelse är för kort och att påverkan blir stor. Vid Elfrida Andréés väg placeras dessutom bebyggelse inom 30 meter.

I två yttranden från privatpersoner (14, 173) framförs önskemål om att fältet vid Elfrida Andréés väg istället för att planeras för en aktivitetspark göras om till en regn- och rekreationsyta med ängsmark och våtmarksväxter. En av dessa personer (14) anser att hela ytan ska sänkas med 50 centimeter och kompletteras med inhängande dammar i lågpunkterna.

En person (36) anser att planförslaget innebär oacceptabel förstörelse av ett område i som har känslig och bevaransvärd natur, och bebyggelsen kommer fragmentera värdefulla gröna korridorer kring Gula stigens naturreservat.

En person (15) anser inte att planförslaget tar hänsyn till den befintliga miljön och naturen. Personen tycker att ny bebyggelse kan placeras på öppna ytor mellan träd och bergsknallar, så inte befintliga grönska och naturlig landskapskupering kan bevaras, så som det är idag i stora delar av Gottsunda.

En person (29) vill att skogsdungen söder om förskolan ska bevaras, då det är hem för fåglar så som olika hackspettar, och inte användas av förskolebarnen som lektyta. Vidare anser personen att belysningen längs med Elfrida Andréés väg ska vara fladdermusvänlig.

En person (14) anser att förskolan ska omlokaliseras och integreras i de nya bostadskvarteren för att inte påverka en viltpassage över Elfrida Andréés.

Två personer (26, 27) anser att det attraktiva och som bör bevaras i Gottsunda är grönskan och närheten till natur vilket är ovärderlig för lek, rekreation, återhämtning och biologisk mångfald. Personerna anser att den planerade vägen längs Natura 2000-området försämrar tillgängligheten och upplevelsevärdet i naturområdet. Personerna påpekar vidare att Gottsunda idag har en hög krontäckning vilken väger upp för andra stadsdelars låga täckning och underlättar att nå den eftersträvade 30-procentiga medeltäckningen i staden. Personerna anser även att trädalléerna vid Slädvägen ska bevaras.

En person (36) anser att invånarnas behov av rekreations- och hälsobringande grönområden inte tillgodoses och att planen tar inte i beaktande den policy om grönområden som går under benämningen 3-30-300. Personen påpekar att många boende i Gottsunda och Valsätra saknar möjlighet att med bil ta sig till grönområden/friluftsområden för rekreation och vardagsmotion.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planområdets östra gräns sammanfaller med gränsen mot Natura 2000-området Bäcklösa. Konsekvenser och påverkan på Natura 2000-området har utretts (Ekologigruppen, 2024) och detaljplanen bedöms inte förhindra bevarandeplanens syfte och mål. Detaljplanen bedöms inte ha någon direkt eller indirekt påverkan, eller effekt, på det skyddade området, inklusive områdets ingående naturtyper och arter. De naturområden och arter som påverkas av detaljplanens genomförande bedöms inte vara av särskild vikt för ekologiska samband i ett större område än lokalt inom planområdet. Ingen av de åtgärder som räknas upp som hotbild i bevarandeplanen för Natura 2000-området planeras att genomföras inom planområdet.

Den södra delen av Elfrida Andrées väg inom planområdet ligger i nära anslutning till det skyddade området, och viker sen av mot väster bort från det skyddade området. Den södra delen av vägen kommer inte ändras vid ett genomförande, men den norra delen av vägen kommer att dras om i höjd med viadukten för att vika av mot öster istället för västerut. Planhandlingen har uppdaterats och förtydligats angående närheten till Natura 2000-området och hur anläggandet av den nya delen av Elfrida Andrées väg ska utföras för att inte riskera betydande påverkan. Ett rimligt arbetsområde har identifierats och beskrivs planbeskrivningen genomförandedel. Ombyggnaden av Elfrida Andrées väg kommer att utföras utan intrång i det skyddade området, gränsen för arbetsområdet kommer att placeras minst två meter från det skyddade områdets gräns. Arbetsområdet kommer att avgränsas fysiskt och gränsen får ej överträdas. Vägen kommer att anläggas från väster och kommer att byggas innan de nya östra bostadskvarteren byggs ut.

Inga etableringsytor får anläggas öster om vägen, utan all etablering ska ske på den västra sidan, till exempel inom området för nuvarande återvinningscentral och/eller planerade bostadskvarter.

Eventuella riskträd, det vill säga träd som utgör risk för arbetsområdet eller vägen, är få eftersom de träd som finns i Natura 2000-området står förhållandevis långt från gränsen, på andra sidan en befintlig gång- och cykelväg och dessutom lägre i terrängen än vägen. Väster om gång- och cykelvägen finns endast en samling unga aspar. Dessa finns i huvudsak utanför gränsen för arbetsområdet. Enligt en tidig uppskattning behöver sex av dessa avverkas vid anläggande av vägen. Träd inom eller på gränsen till arbetsområdet kommer att så långt som möjligt skyddas, för att undvika att de tas ner. De som måste tas ner kommer att placeras ut inom planområdet, och i så långa stamdelar som möjligt, i enlighet med framtagna skydds-, förstärknings- och kompensationsåtgärder. Planhandlingen har i enlighet med länsstyrelsens yttrande förtydligats kring vilka skydds-, förstärknings- och kompensationsåtgärder kommunen avser att genomföra. Planhandlingen har också förtydligats kring naturvärdesobjekt 12, som till en mycket liten del ligger inom planområdet och planläggs som natur. Objektet kommer inte att beröras av den nya vägsträckningen, den norra delen av objektet ligger utanför planområdet.

Stadsstrukturen är anpassad så att inga bostadsbyggnader kan uppföras närmare än cirka 30 meter från det skyddade områdets gräns, vilket motsvarar det rekommenderade skyddsavståndet. Det är dock inte tvingande enligt detaljplanen att uppföra byggnader i byggrättens gräns, byggnader kan i viss mån placeras med ett något större avstånd inom ramen för respektive byggrätt och i större delen planområdet är avståndet mellan bostadsbebyggelse och gräns mycket längre. Mot bakgrund av de byggrätter som ligger närmast gränsen, i det södra bostadskvarteret, är placerade på redan ianspråktagen mark inom det område som idag utgör en

återvinningstation samt att bostadsmarken ligger på andra sidan om en befintlig väg ser förvaltningen inget skäl att utöka avståndet.

Norr om förskoletomten, direkt söder om bostadskvarteren, planläggs mark för en idrottsplats (R₁). Syftet är att möjliggöra en allaktivitetsyta för idrott och rekreation. Detaljplanen styr inte i detalj hur ytan ska utformas, men inriktningen är att marken avses utformas för både vistelse, aktivitet och växtlighet. Avsikten är att göra det möjligt att utforma platsen för utomhusaktiviteter som riktar sig till olika målgrupper. Det handlar alltså inte om att möjliggöra ännu en stor fotbollsplan, utan att skapa en plats för olika typer av spontanidrott. Syftet med växtligheten är att kompensera och förstärka gröna samband mellan olika park- och naturområden. Området får inte användas för parkering och en stor del av området får inte bebyggas. Några mindre byggnader i ett plan, som till exempel förråd och eller skärmtak, får dock uppföras, men i planunderlaget redovisas inga byggnader. Inför antagande har den byggbara ytan minskats ytterligare för att minimera bebyggelse till förmån för aktivitet och planteringar. Området ska därtill utformas för att kunna omhänderta skyfallsvatten vid höga flöden.

Kommunen har efter granskningen av detaljplanerna i stadsnoden låtit genomföra en utredning av Bäcklösaravinen, med avseende på geoteknik och naturvärden, i syfte att utreda behov och utformning av förstärkningsåtgärder. Utredningen bekräftar att erosion pågår naturvärdesinventeringen skiljer sig inte från tidigare utförda utredningar, klassningen är den samma. En dispensansökan har lämnats in.

Detaljplanerna för *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra*, har arbetats fram parallellt och därför har kommunen valt att bedöma planernas konsekvenser gemensamt i en miljökonsekvensbeskrivning som omfattar alla tre planer. Sammantaget bedöms detaljplanen medföra måttliga negativa effekter på naturvärden då befintlig skogsmark lämnas som naturmark. Den mark som tas i anspråk bedöms ha lågt till måttligt naturvärde. Därmed bedöms detaljplanen medföra små negativa konsekvenser för aspekten naturmiljö.

Klimatförändringar och klimatanpassning

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Bostadsrättsföreningen HSB Brf 56 Fiolbacken vill inte att fältet blir ett aktivitetsfält utan görs till ett kombinerat regn- och rekreationsfält. Föreningen accepterar att fältet används som regnpark men framför att det också viktigt att det uppfyller kriterier för framtida kraftiga skyfall vilket medför att ytan bör sänkas något, särskilt vid fältets södra och västra delar. De anser att ingen del av fältet får bebyggas eller hårdgöras, då det skulle omöjliggöra ett optimalt upptag av regnvatten och att området därför inte ska användas för idrottsaktiviteter av något slag.

En person (173) anser att det är naturförstörelse att averka de existerande träden/buskarna i slutningen ner från Elfrida Andrées väg bara för att plantera nya, då det tar många år innan de nya träden kan kompensera för koldioxidupptaget av de gamla träden.

En person (14) anser kommunen bör redan nu vidta alla de åtgärder som är möjliga för att Gottsunda ska kunna leva upp till EU:s klimatambitioner, personen anser att planförslaget avviker starkt från kommunens uppdrag att göra Uppsala klimatneutralt.

Två personer (26, 27) framför i ett gemensamt yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra* att de saknar en tydlig anpassning till klimatförändringarna, så som ökad temperatur och kraftiga värmeböljor. Personerna anser att skrivningarna om hur en dräglig miljö ska kunna skapas på gårdarna med stora flerfamiljshus är svävande och föga övertygande.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Uppsala kommun arbetar aktivt för att minska klimatpåverkan genom en rad olika åtgärder, i linje med kommunens översiktsplan. En viktig strategi är att bygga i områden med god tillgång till gång-, cykel- och kollektivtrafik. Genom att koncentrera bebyggelsen i staden längs noder och stråk, och använda marken mer effektivt skapas möjligheter för fler att bo nära service och göra hållbara transportval, vilket kan minska behovet av bilresor.

Planområdet har närhet till service i form av Gottsunda centrum, välutbyggda gång- och cykelvägar och den redan väl utbyggda kollektivtrafiken kommer stärkas genom utbyggnaden av spårväg. Detta möjliggör klimatvänliga resor och bidrar till minskade utsläpp.

Byggskedet och driften av de nya byggnaderna kommer att medföra koldioxidutsläpp. Detaljplanen är flexibel, den hindrar inte att framtida aktörer väljer miljövänliga konstruktionsmetoder. De tillåtna nockhöjderna är beräknade utifrån användning av trästomme, ett alternativ som innebär tjockare bjälklag än exempelvis betong men som har flera klimatfördelar.

Grönstruktur och ekosystemtjänster är en annan viktig del av planeringen. Även om träd kommer att behöva tas ned för att möjliggöra ny bebyggelse tillkommer nya träd och planteringar både på allmänna platser (parker och gator) och på kvartersmark (till exempel på bostadsgårdar och idrottsytan). Träden kompenserar för nedtagna träd och bidrar samtidigt till en trivsamt och fortsatt grön stadsmiljö. Kommunen arbetar även med kompensationsåtgärder för att stärka den biologiska mångfalden i samband med att exploateringen genomförs.

Klimatanpassning är en integrerad del av planen. Dagvattenutredningen utgår från en klimatkfaktor på 1,25 vilket innebär att de föreslagna anläggningarna ska vara dimensionerade för att klara framtida skyfall. Höjdparter inom idrottsytan (R_1) kommer att sänkas och området får en multifunktionell utformning som både möjliggör aktivitetsytor samt hantering av skyfallsvatten vid höga flöden. Detaljplanen reglerar markhöjder på allmän plats för att säkerställa att gator kan fungera som sekundära avrinningsvägar och hantera ett 100-års regn.

Enligt detaljplanen ska bostadsgårdarna utformas med växtlighet och för utevistelse. De får i huvudsak inte bebyggas och ska heller inte upptas av parkeringsplatser. Detaljplanen säkerställer att det ska finnas växtlighet och möjliggör ett tillräckligt jorddjup även där bostadsgårdarna placeras på överbyggt bjälklag. En bra utformad gård erbjuder både solljus och skugga och växter bidrar till att lokalt sänka temperaturen under värmeböljor. Därutöver finns utrymme för grönska längs gatorna, träd kommer att planteras längs de flesta gator, vilket bidrar till både dagvattenhantering och temperaturreglering.

Vattenmiljö

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Länsstyrelsen anser planförslaget ska kompletteras med en bedömning av risken för att föroreningar når grundvattnet genom infiltration.

Länsstyrelsen menar att områdets känslighet före exploatering riskerar att bli missvisande då sårbarheten kan komma att förändras om skyddande lerlager avlägsnas, djupa schakter sker eller källare anläggs. Länsstyrelsen anser därför att kommunen ska redovisa sin bedömning av om sårbarhetsklassen förändras till följd av planens genomförande, från exempelvis medel till hög. Bedömningen bör utgå ifrån vad planen medger, exempelvis källare, samt antaganden om grundläggningsmetod. Länsstyrelsen anser även att kommunen ska redovisa om skyddsåtgärderna behöver anpassas till följd av detta.

Länsstyrelsen anser även att bedömningen av områdets känslighet ska kompletteras så att den beaktar transport av förorenat dagvatten till grundvattenförande jordlager via bergytter.

Länsstyrelsens håller fast vid sin synpunkt från samrådet om att risken för eventuell spridning från förorenade områden till grundvattnet inte klarlagts på ett godtagbart sätt kan Länsstyrelsen på rådande underlag inte ta ställning till om miljö kvalitetsnormer för grundvatten följs.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden hänvisar till att en dagvattenutredning har tagits fram för projektet Gottsunda stadsnod i vilken planområdet ingår. I planerad dagvattenhantering ingår bortledning av dagvatten till en ravin. Ravinen är erosionspåverkad och det föreligger ett behov av förstärkningsåtgärder för att klara det dimensionerade flödet. Vilken omfattning och typ av förstärkningsåtgärder som behövs ska utredas innan planen antas. I planbeskrivningen står det att genomförandet av förstärkningsåtgärder, eller alternativ hantering av dagvattenflödet, regleras mellan Uppsala Vatten och Uppsala kommun. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedömer att det är av stor vikt att planerad utredning av ravinen genomförs innan planen antas.

Uppsala Vatten och Avfall AB framför att Bäcklösadammen och dess fördamm är nödvändiga för att detaljplanen ska vara genomförbar och inte påverka miljö kvalitetsnormerna för Fyrisån negativt. Markytan för dessa anläggningar behöver säkerställas. Uppsala vatten anser att det är positivt att lokala renings- och fördröjningsanläggningar föreslås, däremot går det inte att säkerställa att de anläggs eller behålls över tid. För att möjliggöra rening av dagvatten i två steg behövs även Bäcklösadammen.

Uppsala vatten påpekar att dagvattenutredningen utgår ifrån att ravinen kommer att förstärkas för att kunna klara dimensionerande regn. Bolaget anser att ravinen behöver utredas och att det säkerställs att de förstärkningsåtgärder som kommer att föreslås går att genomföra, om ravinen inte klarar det ökade flödet blir planen inte genomförbar och annan lösning behöver tas fram.

Föreningen Vårda Uppsala noterar att ytterligare utredningar om dagvatten och Bäcklösaravinen måste utföras innan detaljplanen kan antas. Det är uppenbart att dagvattenfrågorna inte är tillräckligt väl belysta för att säkra den planerade utbyggnaden inom stadsdelsnoden. De antydda förstärkningsåtgärderna i

Bäcklösaravinen berör sannolikt såväl det angränsande Natura 2000-området som säkerhetsfrågor kopplade till risken för erosion och skred.

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) noterar att det i dagvattenutredningen konstateras att belastningen på Bäcklösadiket inte ska/får ökas eftersom diket redan idag är hårt belastat. SLU understryker att SLU-ägd mark som skulle påverkas av problem med dagvatten är infrastruktur för forskning och undervisning och de kan inte acceptera en ökad belastning/problem med dagvatten från Gottsundaområdet.

Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS) har inkommit med ett yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra*. I yttrandet skriver de att planhandlingarna inte ger svar på om kommunen ämnar att följa forskrifter om vattenskyddsområde och markföroreningar i området.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Planhandlingen har uppdaterats med förtydliganden kring markens beskaffenhet, och en bedömning av om markens känslighet för grundvattenpåverkan förändras till följd av borttagande av skyddande lerlager.

Den samlade bedömningen är att markanvändningen, sanering av förorenad mark, planerad dagvattenhantering och avståndet från isälvsmaterial inte innebär risk avseende grundvatten. Detta trots att delar av planområdet klassas om till mark med hög känslighet vid borttagande av lera. Den berörda delen av planområdet planläggs för idrottsyta och förskola. Inom dessa delar kommer hårdgörandegraden vara låg, stora delar av området kommer inte att upptas av bebyggelse. Ett genomförande innebär inte borttagande av lera för till exempel källare, däremot kommer vissa delar att fyllas ut för att hamna i nivå med Elfrida Andréés väg.

Dagvattnet från planområdet leds till Fyrisån via Bäcklösaravinen och Bäcklösadiket. Sedan granskningen har den så kallade Bäcklösaravinen utretts inom ramen för Gottsundaprojektet, både i fråga om geotekniska förhållanden samt naturvärde. I den geotekniska utredningen bekräftas att ravinen är erosionspåverkad och behöver åtgärdas. Detaljplanens genomförande, tillsammans med övriga planer i stadsnoden, kommer över tid att innebära en ökad belastning på ravinen till följd av ökade flöden, till exempel vid kraftig nederbörd. Åtgärderna innebär bland annat att branta slänter behöver fläckas ut. Åtgärderna bedöms inte påverka naturvärden eller Natura2000-området.

Dagvatten från Gottsunda kommer även fortsättningsvis ledas via ravinen. På sikt kommer vattnet passera dagvattendammar innan det når Fyrisån. Dammarna ingår i ett större dagvattensystem för de södra stadsdelarna. Förhandlingarna om markbyten är i ett slutskede.

Planområdet ligger delvis inom Uppsala- och Vattholmaåsarna vattenskyddsområdes yttre zon. Vattenskyddsföreskrifterna för området ska följas. Dessa innebär bland annat att markarbeten normalt inte får ske djupare än till 1 meter över högsta grundvattenyta och att markarbeten inte får medföra bortledning av grundvatten eller sänkning av grundvattennivån. Dispens från vattenskyddsföreskrifterna kan behöva sökas hos länsstyrelsen.

Markföroreningar

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Miljö- och hälsoskyddsnämnden noterar att en miljöteknisk markundersökning har genomförts inom delar av planområdet. Områdena som har undersökts har pekats ut i en miljöhistorisk inventering som viktiga att undersöka. Inom planområdet har det i en provpunkt uppmätts föroreningar över de generella riktvärdena för känslig markanvändning. I plankartan finns en planbestämmelse som anger att startbesked inte får ges för ändrad markanvändning förrän markföroreningarna har avhjälpats.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden noterar också att informationen om påträffade markföroreningar inte har inkommit som en underrättelse. Den som upptäcker ett föroreningsskadat område ska enligt 10 kap. 11 § miljöbalken genast underrätta tillsynsmyndigheten.

Uppsala Vatten och Avfall AB framför att om det påträffas markföroreningar behöver dessa saneras. Om marken inte saneras behöver dagvattenanläggningar utföras täta så att dagvattnet inte tillåts infiltrera och riskera att laka ur föroreningar.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Inom planområdet har det påträffats markföroreningar och miljöförvaltningen har underrättats om föroreningssituationen. Detaljplanen reglerar genom planbestämmelser att de kända föroreningarna ska saneras innan byggnation. Om det påträffas andra markföroreningar ska tillsynsmyndigheten underrättas och en process för vidare hantering inleds. Det kan till exempel innebära att området behöver saneras innan byggnation eller andra åtgärder för att säkerställa markens lämplighet för planerad användning.

Hälsa, risk och säkerhet

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill uppmärksamma att ett nytt EU-direktiv har antagits efter att luftkvalitetsutredningen genomfördes år 2022. Direktivet innebär skärpta miljökvalitetsnormer för luft som ska vara uppfyllda senast år 2030. Genomförd utredning visar att det svenska miljökvalitetsmålet för frisk luft – avseende partiklar och kvävedioxid – kommer att klaras inom planområdet efter planens genomförande. Miljö- och hälsoskyddsnämnden gör därför bedömningen att även de nya gränsvärdena enligt EU-direktivet kommer att kunna uppfyllas. Den goda luftkvaliteten inom området förväntas bestå, bland annat tack vare att Gottsunda allé är en bred gata med god luftomsättning. Den planerade förskolan bedöms vara väl lokaliserad ur luftkvalitetssynpunkt, och miljömålet för frisk luft bedöms uppfyllas även på förskolegården.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden noterar att en bullerutredning som redovisar trafikbullernivåerna efter planens genomförande har genomförts. Utifrån denna utredning bedömer miljö- och hälsoskyddsnämnden att detaljplanen kan genomföras utan att riktvärdena i trafikbullerförordningen överskrids vad gäller de tillkommande bostäderna. Nämnden påpekar dock att utredningen inte omfattar trafikbullernivåerna på den planerade förskolegården och anser därför att utredningen bör kompletteras

med en redovisning av bullernivåerna på gården för att säkerställa att riktvärdena i Naturvårdsverkets vägledning för buller på skolgårdar uppfylls.

Räddningsnämnden/Brandförsvaret noterar att det i planbeskrivningen står att avståndet mellan uppställningsplatsen för räddningsfordonet och en byggnads angreppspunkt inte bör överstiga 50 meter. Brandförsvaret vill förtydliga att avståndet inte ska överstiga 50 meter enligt BFS 2024:13.

Brandförsvaret påpekar att tillgången till brandvatten i området är begränsad. Brandförsvaret uppfattar inte om det har utretts att det finns tekniska möjligheter att få fram brandvatten inom området. I samrådsredogörelsen framgår det att problematiken hanteras i ledningssamordningen och att planen inte hindrar nya brandposter. Brandförsvaret anser inte att det är lämpligt att kommunen exploaterar områden där det saknas tekniska möjligheter att få fram vatten för att försörja brandposter. Tillgången till brandvatten behöver säkerställas för att kunna bedöma om marken är lämplig för ändamålet. Brandförsvaret önskar ta del av beslut om laga kraft.

Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS) har inkommit med ett yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra*. I yttrandet skriver de att planhandlingarna inte ger svar på om kommunen ämnar begränsning av bostadstorlek i bullerutsatta lägen.

En person (29) anser att det är för höga bullernivåer redan idag och att bullret kommer öka när trafikmängderna ökar. Personen vill att det inte skapas fler konstgräsplaner då de har en negativ miljöpåverkan.

En person (173) anser att fältet vid Elfrida Andrées väg inte ska bli en idrottsplan, personen menar att den inte kommer att användas och om den mot förmodan används kommer det generera störningar för de boende intill.

En person (14) anser att Elfrida Andrées väg efter breddning ska kantas med en tät ridå av låga träd och buskar som kan fungera dels som bullerskydd och dels som erosionsskydd och ersättning för de befintliga träd som tas ned.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

En trafikbullerutredningen har tagits fram under detaljplanearbetet. Beräkningarna som tar höjd för prognostiserade trafikmängder på både väg och räls, visar att detaljplanen har goda förutsättningar att klara gällande riktlinjer för trafikbuller för samtliga bostäder. Inför planens granskning uppdaterades bullerutredningen för planområdets norra delar där planförslaget förändrats sedan samrådet. I de södra delarna av planområdet, där planen möjliggör en förskola, uppdaterades inte bullerutredningen då planförslaget inte förändrats. I utredningen som togs fram i samrådsskedet konstateras det dock att det finns tillräckliga ytor för att planera en förskolegård där riktvärden för både ekvivalenta ljudnivåer (50 dBA) och maximala ljudnivåer (70 dBA) bedöms klaras för både lektyor och ytor för pedagogisk verksamhet.

Det stämmer att tillgången till brandvatten i området är begränsad, men det gäller inte hela planområdet. Brandvattenförsörjning kan ske genom konventionellt system, vilket är det traditionella med uttag av vatten från ledningsnätet via brandposter eller via så kallat alternativsystem som innebär att brandförsvaret transporterar vatten till brandplatsen med tankbilar. Släckning med hjälp av tankbil innebär dock att insatstiden förlängs, vilket innebär en högre risknivå.

För bostadskvarteren i den norra delen av planområdet finns de tekniska förutsättningarna som krävs för att lösa en områdets försörjning av brandvatten genom ett konventionellt system. Behov av omlokalisering eller nytillskott av brandposter tas med i ledningssamordningen vid planens genomförande.

Enligt uppgift från Uppsala Vatten finns *inte* de tekniska förutsättningarna för ett konventionellt brandvattensystem i den södra delen av planområdet. För förskolan och aktivitetsytan kommer vattenförsörjningen att ske via en ändledning som inte har tillräcklig dimension för uttag av brandvatten. Att dimensionera upp ledningen är inte lämpligt då det kan riskera vattenkvaliteten. För den södra delen av planområdet kommer brandvattenförsörjningen behöva lösas genom alternativsystem med tankbilar, och för att insatstiden inte ska påverkas krävs att det kompletteras med en lokal lösning till exempel en underjordisk brandvattentank. Förskolor, skolor och annan offentlig verksamhet förväntas utrymmas utan hjälp av räddningstjänsten, en längre insatstid innebär därmed ingen risk för liv och hälsa men en högre risk för materiella skador. Endast en begränsad del av förskoletomten får bebyggas. Det innebär att det finns utrymme för en nedgrävd brandvattentank inom fastigheten, i anslutning till Elfrida Andréés väg. Utredning och säkerställande av brandsvattenförsörjning för förskoletomten regleras i framtida markanvisnings- och köpeavtal.

En allaktivitetsyta kan ge upphov till störningar i form av buller och störande ljus. Det finns många sätt att arbeta med att minska störningar exempelvis går det att reglera vilken tid på dygnet belysningen är påslagen eller i utformningen använda sig av bullerdämpande material. Om det blir konstgräs eller inte på allaktivitetsytan regleras inte i detaljplanen.

Detaljplanen reglerar inte heller var träd ska planteras, men planen ger utrymme för träd i gatusektionen för Elfrida Andréés väg.

Teknisk försörjning

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill betona vikten av att tillräckliga utrymmen för avfallshantering planeras i de nya byggnaderna. Detta är särskilt viktigt med hänsyn till de nya regler om fastighetsnära insamling av förpackningar som träder i kraft den 1 januari 2027.

Uppsala Vatten och Avfall AB framför att de har huvudledningar som sneddar över kvartersmarken i planområdet mellan Valthornsvägen och Elfrida Andréés väg, som föreslås flyttas för att genomföra detaljplanen, vilket innebär att ledningarna föreslås delvis anläggas inom planområdet för spårvägen. Uppsala Vatten påpekar att dessa båda projekt behöver samordnas för att säkerställa att det finns tillräckligt utrymme för att anlägga dessa ledningar. Flytt av ledningar regleras antingen i exploateringsavtal eller genom markavtalet mellan Uppsala Vatten och kommunen.

Uppsala Vatten framför att i u-området som sträcker sig genom idrottsplatsen och skolområdet finns en planbestämmelse, n₁ ”marken är avsedd för vistelse och växtlighet”, vilken bolaget anser är olämplig då det inte är önskvärt med träd över ledningarna. Uppsala Vatten framför att programmeringen av idrottsplatsen kan behöva ses över, då det generellt gäller att det inte ska finnas några fasta konstruktioner inom u-område då det enkelt ska gå att drifta och underhålla ledningar som är placerade här.

Uppsala Vatten noterar att detaljplanen avser att ersätta detaljplanen *Tillfällig återvinningscentral i Gottsunda, 0380K-P2025/3* och betonar betydelsen av att återvinningscentralen får vara kvar under hela det tidsbegränsade bygglovet giltighetstid samt att det under tiden löses med en ny lokalisering.

Uppsala Vatten påpekar att om de planerade radhusen ska vara fristående enskilda fastigheter behöver avfallshanteringen för dessa säkerställas i och med att de inte angränsar mot lokalgata.

Uppsala Vatten påpekar att eventuella verksamheter behöver avfallutrymmen för de avfallsfraktioner som uppkommer inom verksamheterna, vilket innebär att om verksamheterna ska ha egna avfallsutrymmen exempelvis mot Gottsunda Allé behöver avfallsfordon kunna angöra i lastzoner som är tillräckliga stora för avfallsfordonet. Bolaget informerar om att avståndet mellan uppställningsplats för avfallsfordon och avfallsutrymme ska vara högst 10 meter och att om restauranger, skolkök eller andra verksamheter som hanterar livsmedel ska finnas inom planområdet behöver slamtömningsfordon kunna angöra för tömning av fettavskiljare.

Vattenfall AB Heat Sweden hänvisar i fråga om fjärrvärmedistribution till tidigare avgivet svar i samrådsskedet och meddelar att det är viktigt att byggherren kontaktar Vattenfall Heat i god tid, i synnerhet om planerad bebyggelse medför ändring av ledningsnäten.

Ett antal privatpersoner (175, 176, 177, 178, 179, 180, 181) har inkommit med snarlika/likadana yttranden och anser att återvinningsstationen ligger på en bra plats och bör vara kvar.

En person (15) saknar ytor för lokalt omhändertagande av snö, vilket förslagsvis parkområdena runt Slädvägen kunde fungera som. Personen påpekar att det är både är kostsamt och inte miljövänligt att köra bort snön.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

De olika projekten som pågår i stadsnoden, vilka inkluderar spårvägsprojektet, träffas regelbundet för samordning och informationsutbyte, bland annat i fråga om ledningsflyttar.

Syftet med idrottsytan är att möjliggöra en allaktivitetsyta. Växtlighet ska användas vid utformningen av ytan, bland annat för att stärka ekologiska samband och för att kompensera för nedtagna träd och annan växtlighet i andra delar av området. Det innebär inte att det ska planteras träd och stora buskar på hela ytan, rabatter och gräsytor är också växtlighet. Planbeskrivningen har förtydligats med att stora träd och buskar inte får planteras inom u-området.

Stadsbyggnadsförvaltningen för en dialog med Vattenfall Heat om behovet och möjligheten att uppföra en pumpstation för fjärrvärme norr om planområdet, vilket var den synpunkt som bolaget framförde i samrådsskedet.

Återvinningscentralen kommer kunna vara kvar på platsen så länge som det tidsbegränsade bygglovet är giltigt. Ur ett permanent perspektiv är placeringen i Gottsunda olämplig sett till de störningar som en återvinningsstation innebär. Det pågår ett arbete inom kommunen i syfte att lösa en permanent lokalisering i Uppsalas södra stadsdelar.

För det planerade radhusen är intentionen att avfallshanteringen ska ske gemensamt med omgivande flerbostadshus i kvarteret för att hålla gårdsmiljöerna fria från

avfallsfordon. Angörings- och avfallsfunktioner har studerats i förprojekteringen och tillräcklig yta säkerställs i planen.

Detaljplanen hindrar inte ett lokalt omhändertagande av snö.

Genomförandefrågor

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Uppsala Vatten och Avfall AB framför att planområdet angränsar till fastigheten Gottsunda 54:4 vilken ännu inte är helt utbyggd. Det behöver säkerställas att framkomligheten till denna fastighet inte påverkas negativt av planen (gatans utformning).

Två personer (26, 27) framför i ett gemensamt yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra* en oro för om planerna är ekonomiskt genomförbara i och de senaste årens försämrade ekonomi med bland annat hög inflation. De undrar vilka fastighetsägare som menas med planbeskrivningen skrivning ”Fastighetsägare inom andra delar av planprogramområdet kan också komma att finansiera anläggningar inom denna detaljplan”.

En person (15) efterfråga tydliga regler och bestämmelser för att minska påverkan under byggtiden. Personen påpekar att den lerrika jorden har vid tidigare byggnationer givit kraftiga vibrationer vilket riskerat att skada befintliga hus. Personen anser att det vid många byggarbetsplatser tas stora delar av närliggande gator och GC-vägar i anspråk som resulterar framkomligheten begränsas avsevärt.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Detaljplanen bedöms vara ekonomisk genomförbar. Detaljplanen för Gottsunda stadsstråk etapp 2 är en del av en etappvis utbyggnad av *Planprogram för Gottsundaområdet*. Exploateringskostnader som uppkommer inom programområdet avses att fördelas mellan de fastighetsutvecklare eller exploatörer som avser att utveckla en fastighet inom en ny detaljplan, inte enskilda villaägare. Planbeskrivningen har förtydligats inför antagande.

Störningar under byggtiden är ofrånkomligt. De drabbar i första hand de som bor närmast samt de verksamheter som ligger i anslutning till byggplatsen. Störningarna sammanfaller vanligen med den tid då barn är i skolan och många vuxna är på sina arbetsplatser vilket underlättar för många boende. Byggarbeten kan dock innebära störningar för de som är hemma dagtid och för närliggande verksamheter. Det kan också innebära framkomlighetsproblem i perioder.

Det dagliga livet för boende och verksamma i området ska kunna fortgå även när byggnation pågår. För att mildra olägenheter har exploatören ett tydligt ansvar att informera allmänheten om byggprocessens olika skeden samt tider för leveranser, tillfälliga avstängningar och andra planerade störningar.

Innan arbetet påbörjas ska exploatören ta fram en trafikordningsplan (TA-plan) som ska godkännas av kommunen. Denna plan beskriver hur trafiken ska ledas om och hur avspärrningar ska hanteras i på allmänplats.

Under hela byggtiden ska gällande bestämmelser och riktlinjer följas. Det gäller bland annat regler om buller, arbetstider och andra faktorer som kan påverka omgivningen.

Exploatören ansvarar även för att närliggande fastigheter inte drabbas av skador till följd av byggnationen. En riskanalys ska genomföras innan byggstart, vilket inkluderar besiktning av grannfastigheter. Om det finns risk för olika skador eller störningar, som till exempel vibrationsstörningar, ligger det i byggherrens intresse att vidta åtgärder mot dessa.

Sociala aspekter, trygghet och barnperspektiv

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Kulturnämnden anser inte att barnperspektivet är beaktat och redovisat på ett tillfredsställandes sätt kopplat till täthet och hushöjder.

Idrotts- och fritidsnämnden anser att barnperspektivet sätts fokus i planförslaget genom att samtliga utformningen av gång- och cykelvägarna samt bostadskvarteren ska utformas utifrån just barnperspektivet. Det säkerställer att barn och ungas behov omhändertas under processen.

Nämnden ser det som positivt att planen tar höjd för behovet av idrotts- och aktivitetsytor för lek och rörelse samt anslutningen till gång- och cykelnätet för att säkerställa god tillgänglig och trygg väg för barn och unga utan att passera bilvägar.

Nätverket för Lillskogens och Lunsens bevarande (12, 13) anser att den föreslagna bebyggelsen riskerar att befästa Gottsunda som en otrygg miljö.

Ett antal personer (175, 176, 177, 178, 179, 180, 181) har inkommit med likadana/snarlika yttranden över de tre detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra* och skriver att det inte är rätt att planera så många nya bostäder i ett problemområde som Gottsunda, de anser att det är stor risk för ytterligare problem med utanförskap.

Två personer (26, 27) framför i ett gemensamt yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra* att det inte finns något i planförslagen som skulle kunna bidra till ökad trygghet i Gottsunda och Valsätra, snarare tvärt om. Personerna anser att tryggheten måste öka väsentligt i hela stadsdelen innan ytterligare bebyggelse tillkommer.

En person (174) anser att det borde göras en behovsanalys innan det byggs höghus i Gottsunda. Personen anser att utbyggnaden är riskfylld, och undrar om kommunen kommer köpa bostäderna och placera folk där om bostäderna inte blir sålda. Personen anser att utbyggnad medför ökning av anonymiteten, otryggheten, kriminaliteten med mera och undrar om det gjorts en riskanalys avseende brottsutvecklingen. Personen skriver vidare att det är en brist på svensktalande elever på förskolor i Gottsunda och att en utbyggnad av stadsdelen kommer att göra det värre.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Detaljplanen är en av flera detaljplaner som tillsammans bidrar till att utveckla Gottsundaområdet, och är en del i att förverkliga de stadsbyggnadsgrepp som lyfts i Planprogram för Gottsundaområdet i syfte att motverka segregation och främja social hållbarhet. Detaljplanen ger möjlighet till arbetsplatser och service, ett mer allsidigt bostadsbestånd samt utemiljöer för vistelse, aktiviteter och stadsliv. Genom att bebyggelsen i Gottsunda kompletteras med nya byggnader och platser samt att gatustrukturen kopplas ihop genom sammanhängande stråk för gång, cykel, och

kollektivtrafik, ges förutsättningar för ett ökat stadsliv och en ökad trygghet i stadsdelen.

Trygghet är en subjektiv känsla och människor upplever platser på olika sätt. Platser som vissa upplever som trygga kan upplevas som mindre trygga av andra. En effekt av att tillföra ny bebyggelse med bostäder och verksamheter är att det leder till att fler människor rör sig i ett område, vilket kan stärka den upplevda tryggheten.

Byggnadernas höjder varierar, men är generellt högre mot de större gatorna. Gårdarna ska i huvudsak vara bilfria, de ska utformas gröna med plats för vistelse och lek. De ansluter till och separata gång- och cykelstråk som leder till större sammanhängande park och naturmiljöer. Förskolan ligger i anslutning till park och natur, samt gång- och cykelvägnätet för att möjliggöra en trygg och bilfri skolväg.

Den planerade bebyggelsen ska komplettera det befintliga bostadsbeståndet vad gäller bostadstyper, upplåtelseformer och storlekar. Syftet är att attrahera målgrupper som idag inte tilltalas av det befintliga bostadsutbudet. Planen styr inte upplåtelseform eller lägenhetsstorlek men kommunen kan i egenskap av markägare ställa krav vid markanvisning, i syfte att möta det behov som finns. Området är relativt stort och all mark kommer inte anvisas och därefter byggas ut på en gång. Det innebär att det finns möjlighet att justera krav riktlinjer efter hand, för att anpassa utbudet till rådande behov och efterfrågan.

Översiktlig planering, Uppsalas utveckling

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Föreningen Malma by och ängar anser att kommunen motiverar behovet av spårväg genom att bygga väldigt mycket så att passagerarunderlaget blir tillräckligt. Föreningen menar att det är en bakvänd princip som inte tar någon hänsyn till nuvarande boende i befintlig bebyggelse, till natur och grönområden eller klimatförändringar som gör extremväder till det nya normala.

Ett antal personer (175, 176, 177, 178, 179, 180, 181) har inkommit med likadana/snarlika yttranden för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra* och skriver att det i samrådsredogörelsen för planprogrammet under rubriken *Förvaltningens förslag till revideringar* står att ny bebyggelse mellan Slädvägen och Hövägen och Skrindvägen bör utgå. Detta var en bedömning av fackexperterna som tyvärr antingen glömts bort eller negligerats i den politiska hanteringen av planärendet. Personerna anser att det är ett stort misstag av kommunen att låta fyrspårsavtalet styra en osund förtätning av Gottsundaområdet.

Samma personer hänvisar i sina yttranden till utredningen av Expertgruppen för offentlig ekonomi, DS 2002:9, där det konstateras att bostadsbyggandet 1985-1993 kostade landet 100 miljarder kronor. Många hus byggdes på fel platser och måste rivras. Uppsala kan drabbas av stora kostnader för dåligt planerad bebyggelse.

En person (174) anser att kommunen ska omförhandla fyrspårsavtalet, då avtalet skapar absurda detaljplaner för utbyggnad av bland annat Gottsunda. Personen framför att med större otrygghet på allmänna kommunikationsmedel och hållplatser väljer allt fler att pendla med egen bil.

Nätverket för Lillskogens och Lunsens bevarande (12, 13) påpekar att Uppsala redan idag har 28 000 bostäder i framtagna detaljplaner och att behovet av flerbostadshus

inte är lika stort längre eftersom befolkningsutvecklingen stannat av, vilket även SCB:s prognoser pekar på.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Uppsala växer, och även om tillväxten sker i en lägre takt än tidigare behövs fler bostäder för att möta befolkningsökningen. Enligt översiktsplanen ska fler bostäder prioriteras i noder och längs stadsstråken. Gottsunda ska utvecklas till en av fyra stadsnoder som ska komplettera stadskärnan. Att förtäta och bygga fler bostäder i Gottsunda grundar sig i Uppsala kommuns översiktsplan och i planprogrammet för Gottsundaområdet.

Detaljplanerna längs stadsstråket, det vill säga Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé, syftar bland annat till att möta behovet av fler bostäder nu men också på sikt och innebär att det finns beredskap under flera år framöver. Allt kommer inte att genomföras på en gång, och utbyggnadstakten kommer att anpassas till efterfrågan. De bostäder som nu planläggs i centrala Gottsunda ingår i det så kallade fyrspårsavtalet, men området är utpekade som ett område för bostadsutveckling oavsett.

Det område som refereras till i samrådsredogörelsen för planprogrammet, ligger längre norrut längs Slädvägen och utgick efter planprogrammets samråd.

Planprocess och dialog

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Föreningen Vårda Uppsala påpekar att det av kommunstyrelsen antagna planprogrammet för Gottsundaområdet är mycket tydligt på att när Gottsunda förändras ska lokala krafter och idéer från såväl dagens som framtida Gottsundabor tillvaratas. I programmet talas om en inkluderande planprocess; att invånarna i Gottsunda ska ha möjlighet att påverka områdets utveckling genom dialog och aktivt medskapande. Vi kan inte läsa ut av de nu framlagda planförslagen att de föregåtts av ett sådant inkluderande arbetssätt. Inte heller vad ett eventuellt sådant har resulterat i. Det är svårt att se att de framlagda förslagen till innehåll, omfattning och utformning skulle ha genererats utifrån en dialog och ett aktivt medskapande. Är de framlagda planförslagen verkligen i linje med vad Gottsundaborna själva vill?

Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS) är kritiska till att granskningen genomförts under sommaren eftersom ideella föreningar har sommaruppehåll och myndigheter är stängda, vilket försvårar granskning. Samarbetsrådet föreslår att svarstiden förlängs till september för att möjliggöra bredare medborgardeltagande.

Två personer (26, 27) framför i ett gemensamt yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra* att de i tidigare planeringsskeden uppfattat en viss vilja från kommunens sida att ta tillvara synpunkter och idéer från boende, men att det efter samrådet inte förts någon dialog. Personerna anser att kommunen signalerar att de inte värdesätter invånarnas synpunkter genom att skicka ut granskningshandlingarna mitt i sommaren.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Hur en detaljplan ska tas fram, det vill säga planprocessen, beskrivs i plan- och bygglagen (PBL). Utöver det lagstadgade samrådet har det, både under planprocessen

för Gottsunda östra samt i det förgående arbetet med *Planprogram för Gottsundaområdet*, hållits flera dialoger och informationsinsatser för att fånga in synpunkter från allmänhet och berörda men också för att informera om processen.

I planprocessen, och i övrig planering, sker alltid avvägningar mellan olika intressen, både allmänna och enskilda. Bostadsförsörjning är ett viktigt allmänt intresse. I yttranden från olika myndigheter, kommunala nämnder, föreningar, fastighetsägare och privatpersoner framförs andra intressen, allmänna som enskilda. De synpunkter som kommer in under en planprocess varierar generellt, och en del synpunkter går emot varandra. Det innebär ofta att alla inte kan få alla sina synpunkter tillgodosedda. Men alla inlämnade synpunkter, från både allmänhet och remissinstanser, hanteras och vägs in i de bedömningar och avvägningar som görs. Planförslaget för Gottsunda östra justerades inför granskningen, bland annat genom att ett uppskattat skogsområde undantogs exploatering.

Granskningstiden är normalt kortare än samrådet (som för denna detaljplan genomfördes 2022). Granskningens syfte är att visa det bearbetade planförslag som kommunen har för avsikt att anta och samtidigt ge berörda intressenter en sista möjlighet att lämna synpunkter. Lagkravet är minst 3 veckor vid utökat förfarande, men när en plan innehåller en MKB (som denna detaljplan gör) måste granskningen pågå i minst 30 dagar, det vill säga drygt 4 veckor. Eftersom granskningsversionen av planförslaget skickades ut den 10 juni (efter beslut om granskning i maj), förlängdes granskningstiden till drygt 9 veckor (10 juni – 15 augusti) för att inte avsluta mitt i juli då de flesta har semester. I början av perioden, den 17 juni, arrangerades ett ”öppet hus” på Kulturpunkten i Gottsunda centrum. Då gavs det möjlighet att ställa frågor och uttrycka åsikter kring stadsutvecklingen i stort men även planförslaget. En fysisk modell som visar den möjliga utvecklingen ställdes ut i Gottsunda centrum i samband med beslut om granskning. Modellen som även omfattar Gottsundsområdets befintliga bebyggelse finns fortfarande utställd i Gottsunda centrum för allmänheten att besöka.

Planhandlingar

Yttranden från remissinstanser och medborgare

Lantmäteriet anser att planbeskrivningen ska kompletteras med en beskrivning av ”u-områdets” funktion, hur ett servitut (aktnr D-2022-00264323:1) påverkas samt hur Uppsala Vatten och Avfall AB benämns i planbeskrivningen.

Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd (UPS) har inkommit med ett gemensamt yttrande för detaljplanerna Gottsunda stadsstråk etapp 2, Gottsunda stadsstråk etapp 3 och Gottsunda östra, anser att planerna är motsägelsefulla och bygger på delvis gammal information, så som befolkningsprognoser från 2019 och en luftutredning som baseras på en annan byggnadsstruktur.

Samarbetsrådet anser att istället för presentera tre detaljplaneförslag borde det göras en helt ny detaljplan för alla tre med den senaste information samlad. Rådet undrar varför illustrationsplan av Gottsunda 16 dec 2024 presenteras med åtta bilder som är snarlika och vilken som gäller?

Två personer (26, 27) framför i ett gemensamt yttrande för detaljplanerna *Gottsunda stadsstråk etapp 2*, *Gottsunda stadsstråk etapp 3* och *Gottsunda östra* att det är svårt att få en helhetsbild av exploateringen och dess konsekvenser när detaljplanernas

geografiska omfattning ändrats sedan samrådet. Personerna anser att handlingarna har tyvärr blivit rörigare och otydligare.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning

Att hantera stora områden i samma detaljplan är komplext och kan försvåra framdriften i ett planarbete. Förvaltningen anser inte att de pågående planerna i stadstråket bör hanteras i en och samma detaljplan. Men för att tydliggöra att det pågår flera planarbeten parallellt har detaljplanerna så långt som möjligt hanterats samtidigt och med gemensamma dialogtillfällen. Även utredningar och illustrationsmaterial är framtaget för samtliga tre detaljplaner (fyra med Gottsunda stadsstråk etapp 1 inräknad) i ett sammanhang och planområdena redovisas både tillsammans samt var och en för sig i den fil Uppsala Pensionärsföreningars Samarbetsråd hänvisar till. Därav flera likadana illustrationsplaner som endast skiljer sig åt genom att de belyser olika planområden.

En annan anledning till att med att ta fram gemensamma bilder och utredningar är att se varje enskild plan i ett större sammanhang, även när gränserna mellan de olika planerna förändras och mindre delar bryts ut i enskilda detaljplaner.

Mellan samråd och granskning har en översyn av de utredningar som tagits fram gjorts, vissa utredningar har uppdaterats (som till exempel trafikbullerutredningen) medan andra anses fortsatt var aktuella trots att strukturen reviderats något. Det gäller till exempel luftkvalitetsutredningen. Detta då redan den första utredningen, som baseras på ett något mer exploaterat förslag, visar att luftkvalitetsnormen klaras. Den reviderade strukturen innehåller mer släpp mellan byggnader och i viss mån även lägre byggnader vilket gynnar luftkvaliteten.

Planhandlingarna har uppdaterats i enlighet med lantmäteriets yttrande.

Bilaga

Länsstyrelsens yttrande

Stadsbyggnadsförvaltningen

Anton Vikström
planchef

Plan- och byggnadsnämnden

Datum:
2026-03-30Diarienummer:
2020-002655Handläggare:
Eleonore Albenius

Sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningens påverkan på planförslaget Detaljplan för Gottsunda Östra

Inledning

I enlighet med miljöbalkens 6 kapitel § 16 ska en särskild handling tas fram när en miljökonsekvensbeskrivning tagits fram enligt miljöbalken 6 kapitel §11 i detaljplaneprocessen. Handlingen sammanfattar:

1. hur miljöaspekterna har integrerats i planen eller programmet,
2. hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter,
3. skälen för att planen eller programmet har antagits i stället för de alternativ som övervägts, och
4. vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför.

Detaljplanens syfte

Detaljplanen möjliggör att en central del av Gottsunda kan utvecklas med cirka 350 nya bostäder, lokaler för centrumverksamheter och en förskola med sex avdelningar. För bebyggelsens elförsörjning reserveras två platser för elnätstationer. Detaljplanen innebär att Elfrida Andrées väg dras om i syfte att friställa byggbar mark för bostäder. Väster om Elfrida Andrées väg planläggs en allaktivitetsyta för idrott som även ska fungera som översvämningssyta vid skyfall.

Bakgrund

Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan

Översiktsplan 2016 för Uppsala kommun pekar ut de centrala delarna av Gottsunda som en del av dubbelstadsnoden Gottsunda-Ultuna. I Gottsunda ligger tyngdpunkten på ett centrum med service, kultur och handel, och i Ultuna är fokus en koncentration av nationella forsknings- och undervisningsverksamheter. Stadsnoden ska utvecklas med en koncentration av bebyggelse med bostäder, verksamheter och andra funktioner som kompletterar och stärker stadsnoden.

Detaljplanen är förenlig med översiktsplanen.

Planprogram

Planprogrammet för Gottsundaområdet, godkänt av kommunstyrelsen i april 2019, redovisar hur 5 000–7 000 nya bostäder, samt arbetsplatser, kollektivtrafikstråk och allmänna platser kan tillkomma i Gottsundaområdet. Programmet beskriver hur olika målpunkter i området knyts ihop av stråk (som till exempel gator samt gång- och cykelvägar) och var tillkommande bebyggelse kan uppföras. Den nya bebyggelsen placeras i de mellanrum som finns mellan den befintliga bebyggelsen och gatorna, och skapar mervärden i form av levande bottenvåningar, nya arkitektoniska uttryck, ökade flöden och tydliga strukturer. Bebyggelsen föreslås i stor utsträckning koncentreras kring ett nytt stadsstråk längs Hugo Alfvéns väg och Gottsunda allé.

Detaljplanen ligger i linje med planprogrammet för Gottsundaområdet.

Planprocess

Detaljplanen för Gottsunda Östra har varit på samråd 10 augusti–21 september 2022 och granskning mellan 10 juni–15 augusti 2025. Planen bereds för godkännande i plan- och byggnadsnämnden och antagande i kommunfullmäktige under det andra kvartalet 2026.

Hur miljöaspekterna har integrerats i planen

I samrådsversionen av detaljplanen hade planområdet en annan utbredning. I den västra delen av planområdet ingick ett mindre skogsområde i gränsen mot Valthornsvägen. I anslutning till Gottsunda allé möjliggörs i antagandehandlingen två bostadskvarter som i samrådsversionen ingick i detaljplanen för Gottsunda stadstråk.

Följande planbestämmelser fanns med i samrådsförslaget och bidrog till att minska påverkan kopplade till de miljöaspekter som miljöbedömningen omfattade:

- Markanvändning allmän plats, NATUR, öster om Elfrida Andréés väg för att skydda naturvärden och hålla avstånd till Natura 2000-området Bäcklösa.

- Markhöjder inom allmän plats, GATA, för att säkerställa att gatorna kan fungera som sekundära avrinningsvägar och för att avrinning ska ske till parkmark.
- Begränsning av markens bebyggande, så kallad prickmark, som möjliggör utrymme för dagvattenhantering inom kvartersmark.
- Placeringsbestämmelse som möjliggör förgårdsmark som kan användas för dagvattenhantering.
- Planbestämmelse om att bostadsgårdar ska utformas med planteringar och vistelseytor i syfte att skapa ett gott mikroklimat och rymma dagvattenhantering.

Sammanfattning av hur miljökonsekvensbeskrivningen och yttrandena har påverkat förslaget

Arbetet med miljöbedömningen har skett parallellt med detaljplanearbetet och utredningar har fördjupats efter hand. Se samrådsredogörelse och granskningsutlåtande för ytterligare beskrivning av inkomna yttranden.

Inkomna synpunkter

Inga särskilda synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen har inkommit under planprocessen. Flera av de inkomna synpunkterna har dock berört de aspekter som miljökonsekvensbeskrivningen tar upp, det vill säga naturvärden, ytvatten och markföroreningar. Inkomna synpunkter under samrådet eller granskningen har behandlat:

- Påverkan på Natura 2000
- Biotopskyddade alléträd
- Miljöbalkens hänsynsregler i och med ianspråktagande av objekt med högt naturvärde (klass 2)
- Planens förenlighet med artskyddsförordningen
- Potentiella livsmiljöer och fynd av cinnoberbagge inom planområdet
- Brister i föroreningsberäkningarna
- Dagvattensystemen inom och nerströms planområdet
- Behov av miljöteknisk markundersökning
- Spridningsrisk från markföroreningar till grundvattnet

Se samrådsredogörelse och granskningsutlåtanden för ytterligare beskrivning av inkomna yttranden.

Förändringar efter samråd

Med avseende på de miljöaspekter som tas upp i miljökonsekvensbeskrivningen gjordes följande ändringar av planförslaget efter samrådet:

- Trädalléer inventerades i Gottsunda och det konstaterades att det inom planområdet för Gottsunda östra inte finns några biotopskyddade trädalléer.
- Större delen av skogsområdet öster om Valthornsvägen utgick ur detaljplanen för att inte exploateras. Det resulterade i en ny struktur för resterande delar, utan idrottshall och skola, i den norra delen av planområdet.
- En utredning med förslag på förstärknings- och kompensationsåtgärder för förlust av naturvärden togs fram och resulterade i planbestämmelser som reglerar att marken inom idrottsytan och förskoletomten är avsedd för

plantering och vistelse. Detta för att tydliggöra att ytorna ska innehålla växtlighet.

- Marken väster om den befintliga gång- och cykelbanan ändrades till allmän plats, NATUR, i syfte att värna naturvärden och möjliggöra förstärknings- och kompensationsåtgärder.
- En fördjupad markundersökning genomfördes och resulterade i skyddsbestämmelser om att sanering av markföroreningar ska göras innan mark tas i anspråk
- En planbestämmelse som syftar till att möjliggöra tillräckligt jorddjup på eventuella gårdar som anläggs på terrassbjälklag tillkom. Syftet är att möjliggöra större träd och planteringar även på bjälklagsgårdar.
- Skyddsbestämmelser för träd med höga naturvärden infördes på plankartan.
- Motivtexter till ett flertal planbestämmelser utvecklades, bland annat om att idrottsytan också ska fungera som en översvämningssyta vid skyfall.

Förändringar efter granskning

Med avseende på de miljöaspekter som tas upp i miljökonsekvensbeskrivningen gjordes följande ändringar av planförslaget efter granskningen:

- Byggrätten för komplementbyggnader inom idrottsytan har minskats något i syfte att minska andelen möjlig bebyggelse inom området, som ska utformas med växtlighet och för att kunna hantera skyfallsvatten.
- Planbeskrivningen kompletterats med ett förtydligande om hur arbetsområdena intill Natura 2000-området ska avgränsas. Vid anläggning av den nya sträckningen av Elfrida Andrées väg ska arbetsområdet förläggas minst två meter från Natura 2000-området. Arbetsområdet ska avgränsas fysiskt och gränsen får ej överträdas. Vägen kommer att anläggas från väster och inga etableringsytor får anläggas öster om vägen.
- Planbeskrivningen har förtydligats om hur miljöer för cinnoberbagge ska förstärkas, bland annat genom kontinuerlig försörjning av asp och död aspved ska ske i området.
- Utredning av Bäcklösaravinens kapacitet har genomförts och kommunen har sökt dispens från biotopskyddet i syfte att kunna genomföra erforderliga förstärkningsåtgärder. Planbeskrivningen har uppdaterats med information om detta.
- Planbeskrivningen har kompletterats med en beskrivning av vilka förstärknings- och kompensationsåtgärder kommunen avser att genomföra.

Motiv till varför övriga alternativ har avfärdats

I miljökonsekvensbeskrivningen har planförslaget jämförts med ett nollalternativ, vilket representerar en sannolik utveckling om planen inte genomförs.

För planområdet bedöms nollalternativet inte medföra några direkta miljökonsekvenser jämfört med nuläget. Miljöaspekten naturmiljö bedöms inte påverkas negativt i nollalternativet. För miljöaspekten ytvatten är dagvattenledningarna likt i nuläget underdimensionerade, vilket innebär att det krävs åtgärder för att undvika översvämningar. Nollalternativet innebär ingen rening eller fördröjning av dagvatten, belastningen på vattenförekomsterna kommer inte att

minska. För miljöaspekten markföroreningar kommer kunskap och hantering av eventuella markföroreningar att utbli.

I översiktsplanen ingår detaljplaneområdena som en del av ett större område för utbyggnad av blandad stadsbebyggelse. Eftersom bebyggelsen på så sätt redan är utpekad i översiktsplanen antas överväganden av alternativa lokaliseringar redan vara genomförd.

Uppföljning och övervakning

Kommunen ansvarar för och, samordnar miljöövervakning under planens genomförande och följer upp föreslagna utredningar, åtgärder och anpassningar.

Enligt 6 kap. 11 § punkt 7 i miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning innehålla en redogörelse av de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen medför.

Inför antagandet av detaljplanerna har projektet tagit fram en så kallad miljösäkringsplan. Syftet med miljösäkringsplanen är att säkerställa att krav och åtgärder följs upp genom projektets alla skeden.

I denna uppföljning kommer kommunen att kontrollera hur de förebyggande åtgärderna och kompensationsåtgärderna som arbetats in i detaljplanerna beaktas i det fortsatta arbetet, det vill säga vid detaljprojekteringen och vid genomförandet. Utifrån denna uppföljning kan det sedan vara relevant att utvärdera om de föreslagna åtgärderna är tillräckliga för att minimera negativ miljöpåverkan eller om ytterligare åtgärder krävs.

Uppföljningen i miljösäkringsplanen kan också kompletteras genom ett kontrollprogram som beskriver åtgärder mot risker för förorenings-spridning samt kontroll av oförutsedd spridning av förorening genom provtagning och analyser. I kontrollprogrammet kan även åtgärder kopplat till hantering av länshållningsvatten redovisas och följas upp. Åtgärder vid överskridande av uppsatta krav/kriterier kopplat till föroreningar beskrivs också i ett sådant kontrollprogram.

Eventuella villkor som följer av dispenser från generellt biotopskydd ska följas.

I samband med utbyggnad och efter att området har färdigställts bör vitaliteten hos de träd som hamnat inom ytor med mer hårdgjord mark följas upp och åtgärdas vid behov.

Inför sanering ska en anmälan lämnas till tillsynsmyndigheten enligt 28 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. För att få saneringen godkänd måste en slutrapport skickas in till tillsynsmyndigheten som då i praktiken avgör om marken blir lämplig för sitt ändamål. Miljökontroll i enlighet med ett kontrollprogram kommer att behöva utföras under schakt för att minimera spridning av föroreningar.

Kommunen ansvarar för att skyddsåtgärder, villkor och krav från dispenser och tillstånd hanteras och säkerställs under projektets fortsatta planering, samt i kommande bygg- och driftskede.

De tillståndsfrågor och behov av dispenser som identifierats är:

- Vid åtgärder som ianspråktar eller påverkar områden som är klassade som klass 2 för cinnoberbagge, enligt Upplandsstiftelsens inventering, ska samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken genomföras.
- Dispens från biotopskydd för småvatten har sökts för Bäcklösaravinen (naturvärdesobjekt 11). Eventuella villkor ska beaktas och implementeras.
- Erforderliga dispenser från vattenskyddsföreskrifter och/eller tillstånd för vattenverksamhet ska sökas.
- Vid påträffande av förorenade massor ska anmälan ske till tillsynsmyndigheten enligt 10 kapitlet 11 § miljöbalken eller en anmälan göras enligt 28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd.

Samlad bedömning av miljöeffekterna

Miljökonsekvensbeskrivningens kapitel 7 redogör för den samlade bedömningen per miljöaspekt. Nedan redovisas den sammanfattande tabell som redogör för konsekvenserna per miljöaspekt

Sammantaget bedöms detaljplanen medföra måttligt negativa effekter för aspekten naturmiljö, även om exploateringen av naturvärdesobjekt 4 bedöms medföra stor negativ effekt. Avseende miljöaspekten ytvatten bedöms planförslaget medföra positiva konsekvenser. Flödena och föroreningsmängderna kommer minska förutsatt att dagvattenåtgärderna genomförs.

Då planen medför att markföroreningarna kommer att hanteras och avlägsnas från platsen bedöms negativa effekter kunna undvikas. Sammantaget bedöms konsekvenserna innebära en acceptabel hälsopåverkan.

Miljöaspekt	Nollalternativ	Planförslaget
<i>Naturmiljö</i>	inga konsekvenser	måttligt negativa konsekvenser
<i>Ytvatten</i>	inga konsekvenser	positiva konsekvenser
<i>Markföroreningar</i>	inga konsekvenser	acceptabel hälsopåverkan